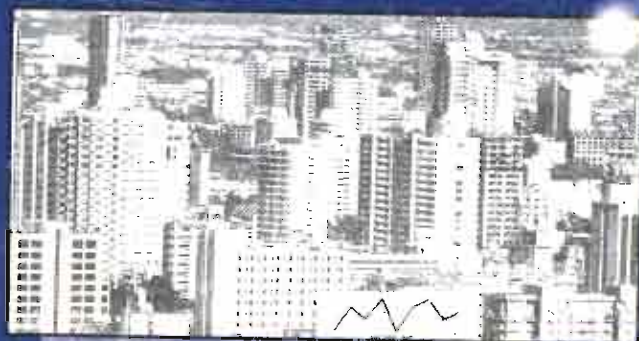

โครงการวิจัยเรื่อง
การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก

โดย CERC ร่วมกับ IFCT และ KU

รายงานการศึกษาโครงการย่อยที่
ฉบับสมบูรณ์

5

ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ลิขสิทธิ์ของ
ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการวิจัย

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก

รายงานการศึกษาโครงการย่อยที่ 5
การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอ

(ฉบับสมบูรณ์)

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ลิขสิทธิ์ของ

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

30 มิถุนายน 2540

ISBN 974-637-032-4

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก เป็นโครงการวิจัยที่ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นแกนกลางในการประสานงานบริหารโครงการโดยรวมกลุ่มนักวิจัยจาก 3 สถาบัน คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อพัฒนาโครงร่างโครงการวิจัย โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2538 ใช้เวลาดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นเวลาทั้งสิ้น 1 ปี 6 เดือน โดยมี ดร.จารุมา อักษรกุล เป็นหัวหน้าโครงการ คณะกรรมการชี้ทิศทางของโครงการวิจัยประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในระดับแนวหน้าของประเทศ ที่มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี ได้แก่

- ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ (ประธานคณะกรรมการชี้ทิศทาง)
ประธานคณะกรรมการการค้าเศรษฐกิจ สภาผู้แทนราษฎร
- คุณวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม
เลขาธิการ สนง.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- คุณเผด็จภัย มีคุณเยี่ยม
ผู้ตรวจราชการกระทรวง กระทรวงอุตสาหกรรม
- คุณกนก พงศ์พิพัฒน์
ประธานกิตติมศักดิ์กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- คุณกมลชัย ภัทโรดม
กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทปิโตรเคมีแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
- คุณพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล
นายกสมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย
- คุณวันชัย สมจิต
ผู้จัดการทั่วไป สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป

- คุณพรชัย บุญญกิจจินดา
ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายโรงงาน
บริษัท ไคสตาร์ อิเล็กทริก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

โครงการวิจัยดังกล่าวแบ่งเป็นโครงการย่อย 8 โครงการ โดยมีคณะผู้ดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. "การวิเคราะห์สถานภาพความสามารถในการแข่งขันของไทย
ในเศรษฐกิจโลก"

นักวิจัย	ดร.จารุมา อัฐกุล (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 1) ดร.โสติดิธร มัลลิกะมาส ดร.สันติ ทิรพัฒน์ อ.สมบุญ รัตนพนากุล
ผู้ช่วยวิจัย	คุณระวิ สมิตะมาน

2. "นโยบายเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ"

นักวิจัย	ดร.ไพฑูรย์ วิบูลชุตติกุล (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 2)
ผู้ช่วยวิจัย	คุณจุฑาทิพย์ โอฬารโกวิท คุณวัชริน มีรอด คุณสกนธ์พรรณ เนียมประดิษฐ์

3. "บทบาทของสถาบันในภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่มีต่อการ
เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย"

นักวิจัย	ดร.อรุณ เกียรติสาร (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 3) ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ อรสดา เวชฎาพันธุ์
ผู้ช่วยวิจัย	คุณพรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์ คุณรัชพันธุ์ เขยจิตร

4. "การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร"

นักวิจัย ดร.มาฆะสิริ เขาวกุล (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 4)
 คุณบุญเต็ม ตีระวัฒนประเสริฐ
 คุณศานิต แก้วเอียน
ผู้ช่วยวิจัย คุณฐะปะนี มะลิซ้อน

5. "การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอ"

นักวิจัย ดร.ธีระ อึ้งกุล (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 5)
 คุณธีรพันธ์ ทันจิตต์
 คุณสุมาลี ด้านธำรงกุล
 คุณกฤติยา ศรีสุนารณ
 คุณสายสุรีย์ ศิริเลิศพิทักษ์กุล

6. "การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า"

นักวิจัย ดร.ธีระ อึ้งกุล (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 6)
 คุณสุวิสาส์ กลัดแก้ว
 คุณจิราวิไล ธารณปกรณ
 คุณเกษม หาญชาญพานิชย์

7. "การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ของไทย"

นักวิจัย คุณศิริกุล จงธนสารสมบัติ (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 7)
 คุณเจริญเดช จิตรสกุลเกษ
 คุณเบญจพล จันทร์เจริญ
 คุณอรอุมา แววศรี

8. "การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี"

นักวิจัย	ดร.พงศา พรชัยวิเศษกุล (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 8) คุณรัชจรินทร์ พรชัยวิเศษกุล
ผู้ช่วยวิจัย	คุณสุรางค์ รุกขอนันตกุล คุณจักรพันธ์ เด่นดวงบริพันธ์ คุณพีรณัฐ แดงสกุล

គណៈដ្ឋវិជ័យ

หัวหน้าโครงการ ดร.ธีระ อัจกุล

นักวิจัย

คุณธีรพันธุ์ ทันจิตต์
คุณสุมาลี อานันทนสกุล
คุณกฤติยา ศรีสุนารณ
คุณสายสุรีย์ ศิริเลิศพิทักษ์

คณะกรรมการชี้ทิศทาง

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ (ประธานคณะกรรมการชี้ทิศทาง)

คุณวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม

คุณเผด็จภัย มีคุณเยี่ยม

คุณวันชัย สมชิต

คุณพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล (กรรมการชี้ทิศทางโครงการย่อยที่ 5)

คุณกนก พงศ์พิพัฒน์

คุณพรชัย บุญญกิจจินดา

คุณกมลชัย ภัทโรดม

คำนำ

รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่อง "การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอ" นี้ เป็นโครงการย่อยที่ 5 ของโครงการวิจัยเรื่องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในเศรษฐกิจโลก ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยรวม 8 โครงการ โดยได้รับทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้ทำการศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ภาวะการตลาดและการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ คู่แข่งที่สำคัญของไทย นโยบายรัฐบาลมาตรการการค้าและกลุ่มการค้าที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ปัญหาสำคัญของอุตสาหกรรม ตลอดจนสรุปข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งในการดำเนินการศึกษานี้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งทุติยภูมิ และการออกสำรวจสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ และบุคคลที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ และได้มีการรายงานความก้าวหน้าในการศึกษาต่อที่ประชุมคณะกรรมการชี้ทิศทางเป็นระยะจนการศึกษาเสร็จสมบูรณ์ และได้มีการจัดสัมมนาย่อย 1 ครั้ง สัมมนาใหญ่ 1 ครั้ง เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมประชุมที่มาจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนที่สนใจและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้

คณะผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้ให้ทุนการศึกษารั้งนี้ ท่านคณะกรรมการชี้ทิศทางทุกท่าน คุณพงษ์ศักดิ์ อัสสกุล ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะกรรมการชี้ทิศทางและเป็นพี่ปรึกษาในโครงการศึกษานี้ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็น ตลอดจนข้อมูลอุตสาหกรรม ในการดำเนินการศึกษา คุณสาธิต ศิริรังคมานนท์ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมรายสาขา กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และคุณวิโรจน์ อมตกุลชัย ประธานสหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งประเทศไทย ซึ่งกรุณาเป็นผู้วิจารณ์รายงานการศึกษา ท่านนายกสมาคมและท่านผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทุกท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์ และตอบข้อซักถามให้ข้อมูลของอุตสาหกรรม รวมทั้งข้อคิดเห็นต่าง ๆ แก่คณะผู้วิจัย ห้องสมุดของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ท่านผู้อำนวยการกองและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลความรู้และความเข้าใจในอุตสาหกรรมนี้ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก และที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศ ท้ายสุดขอขอบคุณผู้ประสานงานโครงการและพนักงานจัดพิมพ์รายงานการศึกษาที่ทำให้การศึกษารั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศสูงสุดในหมวดอุตสาหกรรม คือมีมูลค่าเพิ่ม 225,691 ล้านบาท ในปี 2538 นอกจากนี้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยังเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศมากเป็นอันดับต้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับภาคส่งออก ของสินค้าประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่มเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงที่สุด เป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ อีกหลายอุตสาหกรรม เช่น ชีพ กระดุม แถบยางยืด เป็นต้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นจำนวนมากอีกด้วย

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มประกอบด้วยอุตสาหกรรมย่อยหลายอุตสาหกรรมด้วยกัน คือ อุตสาหกรรมเส้นใย อุตสาหกรรมปั่นด้าย อุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ และอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม โดยอุตสาหกรรมย่อยทั้ง 5 นี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทั้งระบบ กล่าวคือ ผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมเส้นใย จะนำมาเป็นวัตถุดิบสำคัญในการปั่นด้าย เพื่อให้ได้เส้นด้ายออกมา และในอุตสาหกรรมทอผ้าจะนำเส้นด้ายมาทำการทอเพื่อให้เป็นผ้าผืนหรือนำเส้นด้ายมาถักเพื่อให้เป็นผ้าถัก เมื่อได้ผ้าผืนออกมาแล้วจะต้องนำผ้าผืนที่ได้ไปผ่านกระบวนการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จเพื่อให้ได้ผ้าผืนสำเร็จรูปที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ ก่อนที่จะส่งไปให้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มทำการตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปและเครื่องนุ่งห่มต่อไป

จากความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมย่อยทั้ง 5 ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถแบ่งอุตสาหกรรมได้เป็น 3 ชั้น คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใย ชั้นกลาง ได้แก่ อุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า และฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ และขั้นปลาย ซึ่งหมายถึงอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมสิ่งทอแต่ละชั้นนั้นจะใช้ปัจจัยการผลิตที่สำคัญแตกต่างกันไป ดังนี้

อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น มีการใช้เงินทุนและ พลังงานสูง เนื่องจากมีการใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงจากต่างประเทศ และการใช้แรงงานมีน้อย

อุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลางจะมีการใช้ปัจจัยการผลิตต่างกันในแต่ละอุตสาหกรรมย่อย กล่าวคือ อุตสาหกรรมปั่นด้าย เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและพลังงานค่อนข้างสูง เนื่องจากในกระบวนการผลิตต้องใช้เครื่องจักรอัตโนมัติในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ขนาดการลงทุนต้องใหญ่เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) แต่ทั้งนี้ขนาดการลงทุน และการใช้เงินทุนยังต่ำกว่าอุตสาหกรรมเส้นใยอยู่มาก อุตสาหกรรมทอผ้า เดิมเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) แต่ในปัจจุบันมีการใช้ทุนสูงขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีการทอผ้ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการใช้ทุนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเครื่องทอผ้าที่พัฒนาขึ้นใหม่สามารถทำงานได้เร็วขึ้นและอัตโนมัติมากขึ้น เป็นผลให้เกิดการ

ประหยัดแรงงาน นอกจากนี้การควบคุมคุณภาพผ้าผืนยังสามารถทำได้ดีกว่า อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ เป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้น้ำ และสารเคมี เป็นจำนวนมากในกระบวนการผลิต และก่อให้เกิดน้ำเสียเป็นจำนวนมาก อุตสาหกรรมนี้จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสียสูง นอกจากนี้ อุตสาหกรรมนี้ยังต้องการผู้เชี่ยวชาญด้านเคมีสิ่งทอ เนื่องจากการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ จะมีรายละเอียดทางเทคนิคมาก และแตกต่างกันไปตามชนิดของสีและเส้นใยที่ใช้ การผสมสีให้เกิด Shade สีต่างๆ ตามต้องการ และเทคนิคการแต่งสำเร็จอื่นๆ ชนิด

อุตสาหกรรมสิ่งทอชิ้นปลาย เป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานมากที่สุด (Labor Intensive) การให้เงินทุนและพลังงานมีน้อยมาก และยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศมากทั้งในส่วนของ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจสูงถึง 134,721 ล้านบาท ในปี 2538 และสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศสุทธิ 83,414 ล้านบาท ในปี 2539

เทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนใหญ่จะเป็นเทคโนโลยีเก่า และไม่ค่อยมีการพัฒนามากนัก ในขณะที่เทคโนโลยีการผลิตสิ่งทอของโลกมีการพัฒนาไปมาก ยกเว้น อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ที่มีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย เพราะผู้ผลิตส่วนใหญ่ร่วมทุนกับนักลงทุนชาวต่างประเทศ อุตสาหกรรมทอผ้าและอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ เป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตมากที่สุด เนื่องจากเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตเป็นเครื่องจักรสมัยเก่าที่ใช้มานานแล้ว และประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าเครื่องจักรสมัยใหม่มาก

การใช้วัตถุดิบในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม มีทั้งที่ใช้วัตถุดิบในประเทศ และต่างประเทศในสัดส่วนที่แตกต่างกัน อุตสาหกรรมเส้นใยต้องอาศัยวัตถุดิบจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด เนื่องจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ และฝ้ายที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเส้นใยฝ้าย ยังไม่สามารถผลิตได้อย่างเพียงพอในประเทศ และอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ต้องอาศัยการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูงโดยเฉพาะสี และสารเคมี ที่ยังไม่มีผลิตได้ในประเทศ สำหรับอุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า และเครื่องนุ่งห่ม มีการใช้วัตถุดิบทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยวัตถุดิบที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติพิเศษ ซึ่งไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ เพราะผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ผลิตได้ในประเทศส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์พื้นฐาน (Standard)

การที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทั้งระบบได้นั้น อุตสาหกรรมย่อยในระบบต้องสามารถพึ่งพากันได้อย่างต่อเนื่อง โดยการพึ่งพาวัตถุดิบขั้นต้นและกึ่งสำเร็จรูปจากต่างประเทศต้องมีให้น้อยที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ในความเป็นจริงแล้วอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยยังไม่สามารถพึ่งพากันได้อย่างสมบูรณ์และต่อเนื่องเป็นระบบในแต่ละขั้นตอนการผลิต ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดการพัฒนา

เทคโนโลยีให้ทันสมัยและวางแผนการผลิตที่สอดคล้องกันทั้งระบบ อันเป็นผลมาจากการปรับตัวไม่ทันกาล (Time Lag) ในอุตสาหกรรม ฉะนั้นในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ไม่ว่าจะเป็นขั้นใดจะต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กันทั้งระบบ เพื่อจะได้ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเกิดความแข็งแกร่ง

ภาวะตลาดของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนั้น สามารถแบ่งออกเป็นตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยลักษณะตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศจะมีความเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกันเป็นระบบตามโครงสร้างการผลิต คือ ความต้องการในผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม จะเป็นตัวกำหนดความต้องการในผลิตภัณฑ์ ผ้าผืน เส้นด้าย และเส้นใย ตามลำดับ ซึ่งแต่เดิมตลาดเป็นตลาดของผู้ขายมากกว่า แต่ปัจจุบันตลาดจะเป็นตลาดของผู้ซื้อมากขึ้น โดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์สิ่งทอขั้นต้นและขั้นกลาง เนื่องมาจากความต้องการใช้ในเครื่องนุ่งห่มในช่วงที่ผ่านมามีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมีผลให้มีผู้ผลิตเข้ามาในตลาดมากขึ้นประกอบกับผู้ผลิตรายเดิมก็มีการขยายปริมาณการผลิตมีผลทำให้เกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) เกิดขึ้น ยังผลให้ตลาดมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น

สำหรับความต้องการใช้ในผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี แต่หากพิจารณาให้ดีแล้วในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 เป็นต้นมา อัตราการขยายตัวของความต้องการใช้ในแต่ละผลิตภัณฑ์เริ่มขยายตัวเพิ่มในอัตราที่ลดลงตามสภาวะอุตสาหกรรมที่เริ่มชะลอตัว สำหรับการสนองตอบความต้องการในประเทศนั้น ผลิตภัณฑ์สิ่งทอกว่าร้อยละ 70-80 และผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มกว่าร้อยละ 50 ที่ผลิตได้ในประเทศเป็นการผลิตเพื่อใช้ในประเทศ และมีแนวโน้มผลิตเพื่อใช้ในประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะในหมวดผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในประเทศจะสามารถสนองตอบความต้องการได้ แต่ก็เพียงระดับหนึ่งเท่านั้นในบางส่วนยังคงต้องมีการนำเข้าอยู่โดยเฉพาะในหมวดผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เช่น โยผ้าย เส้นด้าย เส้นใยประดิษฐ์ เป็นผลเนื่องมาจากราคานำเข้าที่ต่ำกว่า ข้อตกลงทางธุรกิจ หรือเป็นสินค้าที่มีลักษณะที่ยังไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ เป็นต้น และเริ่มมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าที่ลดลงโดยเฉพาะเส้นใยประดิษฐ์ เนื่องจากการผลิตในประเทศสามารถสนองตอบความต้องการในประเทศได้เพียงพอแล้วจึงชะลอการนำเข้า ส่วนสินค้าในหมวดเครื่องนุ่งห่มแม้มีมูลค่าการนำเข้าไม่สูงนักแต่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของการนำเข้าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาสูงถึงร้อยละ 32.9 ต่อปี สำหรับแหล่งนำเข้าของผลิตภัณฑ์สิ่งทอขั้นต้นส่วนใหญ่นำเข้าจากสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ส่วนผลิตภัณฑ์ขั้นกลางและขั้นปลายจะนำเข้าจากประเทศในแถบเอเชีย คือ จีน ไต้หวัน และฮ่องกง เป็นส่วนใหญ่ สำหรับการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี 2539 มีการขยายตัวลดลงร้อยละ 2.0 เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน

ด้านตลาดต่างประเทศนั้น ไทยเป็นประเทศส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญรายหนึ่งของโลกโดยครองส่วนแบ่งตลาด 1 ใน 10 ของประเทศผู้ส่งออกสำคัญ มีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 26-33 ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา นับว่าเป็นส่วนแบ่งตลาดที่ไม่สูงมากนัก ซึ่งคิดว่าไทยน่าจะรักษาส่วนแบ่งตลาดนี้ได้ไม่ยาก ส่วนการส่งออกสิ่งทอรวมของโลกนั้นไทยยังมีส่วนแบ่งตลาดน้อยมากประมาณร้อยละ 0.6-1.0 เท่านั้น

สำหรับตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในต่างประเทศนี้แยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตลาดภายใต้ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ (MFA Multi Fibre Arrangement) และ ตลาดนอกข้อตกลง (Non-MFA)

ตลาดภายใต้ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ (MFA Multi Fibre Arrangement) ได้แก่ประเทศอุตสาหกรรม 18 ประเทศ คือ สหภาพยุโรป (15 ประเทศ) สหรัฐอเมริกา นอร์เวย์ และแคนาดา เป็นตลาดที่เป็นผลมาจากการตกลงทางการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของกลุ่มประเทศผู้นำเข้าบางประเทศกับประเทศผู้ส่งออก โดยมีการกำหนดโควตาและอัตราการขยายตัวของโควตาในแต่ละปีให้แก่ประเทศผู้ส่งออก

ในตลาด MFA ตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดหลักของไทยโดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มเป็นตลาดที่ยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอยู่มีการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2532-2538) ในอัตราร้อยละ 17 และในช่วง 11 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2539 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 6 จึงนับว่าเป็นตลาดที่ยังสดใสอยู่ ส่วนตลาดสหภาพยุโรปนั้นตลาดที่สำคัญคือ เยอรมนี สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 7 ต่อปี และในช่วง 11 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2539 มูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทยไปสหภาพยุโรปลดลงจากปีก่อนถึงร้อยละ 7 เนื่องจากในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ตลาดสหภาพยุโรปเริ่มหันไปนำเข้าเครื่องนุ่งห่มจากกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกมากขึ้น

ตลาดนอกข้อตกลง (Non-MFA) เป็นตลาดส่งออกทั่วไปที่ไม่มีข้อกำหนดในการควบคุมการส่งออกไม่มีระบบโควตา ประเทศผู้ส่งออกสามารถส่งออกสินค้าเข้าไปในตลาดได้โดยเสรี

ประเทศที่เป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทยในตลาดนี้ คือ ญี่ปุ่น ซึ่งในช่วงปี 7 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวที่ค่อนข้างสูงอยู่ คือเฉลี่ยร้อยละ 11.7 ต่อปี และเริ่มชะลอตัวลงในปีพ.ศ. 2539 ตามภาวะการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ชะลอตัว ส่วนตลาดอื่นๆ เช่น ตลาดตะวันออกกลาง ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย และตลาดยุโรปตะวันออกนั้น แม้ว่าในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาจะมีการขยายตัวในอัตราเฉลี่ยที่สูงกว่าร้อยละ 16.7 และ 63.8 ต่อปี ตามลำดับก็ตาม แต่ในระยะหลังตลาดนี้เริ่มมีการขยายตัวลดลงเนื่องจากลักษณะตลาดเป็นตลาดของสินค้าระดับล่างและการนำเข้าสินค้าของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่

เป็นการนำเข้าไปจำหน่ายต่อ (re-export) ทำให้สินค้าที่มีราคาถูกลงกว่าจากจีน อินเดีย เวียดนาม และอินเดียเริ่มเข้าไปตีตลาดแทนไทยมากขึ้น

ส่วนการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มใน ปีพ.ศ. 2538 นั้นมีมูลค่าสูงกว่า 160,000 ล้านบาท เป็นการส่งออกเครื่องนุ่งห่มในสัดส่วนร้อยละ 61 ในสัดส่วนนี้เป็นการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากที่สุดกว่าร้อยละ 94.4 เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มการส่งออกของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแล้วพบว่า มีแนวโน้มที่ลดลงมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 แล้ว โดยพิจารณาจากอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงทั้งในหมวดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม สำหรับในปีพ.ศ. 2539 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มลดลงถึงร้อยละ 14.2 โดยเฉพาะในส่วนของการส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่ลดลงถึงร้อยละ 21 และผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีการขยายตัวลดลงร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับปีก่อนก็ตาม ซึ่งต่ำกว่าอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 4 ปีที่ได้มีการขยายตัวประมาณร้อยละ 17.3 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่การส่งออกสิ่งทอไทยจะเริ่มลดลง

จากการที่เกิดปัญหาข้อมูลการส่งออกไทยและประเทศคู่ค้าบางประเทศที่ไม่ตรงกันในปี 2538 มีผลทำให้มูลค่าการส่งออกสูงผิดปกติ ดังนั้นจากปรับมูลค่าการส่งออกในปีพ.ศ. 2538 ใหม่ พบว่ามูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทยนั้นมีการขยายตัวที่ลดลงมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 แล้ว คือ ลดลงถึงร้อยละ 5.2 เมื่อเทียบกับปีพ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ได้ว่า การส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทยนั้นเริ่มมีปัญหาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2538 แล้ว

สำหรับส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดส่งออกของแต่ละผลิตภัณฑ์ย่อยนั้น มีรายละเอียดในแต่ละผลิตภัณฑ์ดังนี้คือ

ผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์นั้นในตลาดหลักไม่ว่าจะเป็นตลาดในเอเชียใต้ เอเชียเหนือ และจีน ไทยมีส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นโดยตลอด แต่มีส่วนแบ่งตลาดในเอเชียเหนือ และจีน ไม่มากนักเพียงร้อยละ 2-3 เท่านั้น ส่วนในตลาดเอเชียใต้มีส่วนแบ่งตลาดสูงกว่า คือร้อยละ 6-7 สำหรับในตลาดอาเซียนนั้นส่วนแบ่งตลาดของไทยค่อนข้างผันผวนในทิศทางที่ลดลง

ผลิตภัณฑ์เส้นด้าย ส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดเอเชียเหนือและจีน และตลาดอาเซียนยังคงมีแนวโน้มที่ดีแม้จะมีส่วนแบ่งตลาดไม่ถึงร้อยละ 2 ก็ตาม ส่วนในตลาดสหภาพยุโรปนั้นเนื่องจากเป็นตลาดในข้อตกลงมีผลให้ส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดนี้ค่อนข้างคงที่ประมาณร้อยละ 0.8-1.1 เท่านั้น

ผลิตภัณฑ์ผ้าผืนนั้น ตลาดหลัก คือ ตลาดสหภาพยุโรป ซึ่งไทยมีส่วนแบ่งตลาดไม่มากนักประมาณร้อยละ 1 และค่อนข้างคงที่ ส่วนในตลาดอเมริกา ไทยมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 2-3 มีแนวโน้มที่จะลดลงมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 เป็นผลมาจากข้อตกลงในการรวมกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ทำให้มีการนำเข้าจากเม็กซิโกมากขึ้น ส่วนในตลาดเอเชียเหนือและอาเซียนไทยมีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างน้อยประมาณร้อยละ 0.6 และ 1.7 ตามลำดับ และการเคลื่อนไหวของส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างผันผวน

ผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดหลักคือ ตลาดอเมริกาเหนือ และตลาดญี่ปุ่น ยังมีแนวโน้มการเติบโตที่ดี แต่เริ่มขยายตัวช้าลงในปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นมา โดยครอง ส่วนแบ่งตลาดอยู่ระหว่างร้อยละ 20-27 ในตลาดสหรัฐอเมริกา และร้อยละ 26-33 ในตลาดญี่ปุ่น ส่วนในตลาดสหภาพยุโรปนั้นไทยเรามีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างคงที่ในสัดส่วนร้อยละ 15-16 เท่านั้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ส่วนแบ่งตลาดของผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในแต่ละตลาดนั้นมี สัดส่วนในช่วงปีพ.ศ. 2531-2537 ไม่มากนักอยู่ระหว่างร้อยละ 3-4 ซึ่งในการรักษาส่วนแบ่งตลาดนี้ไว้ก็ คงทำได้ไม่มากนัก ผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด และการบริหาร งานก็จะสามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ แต่อย่างไรก็ตามจากการที่อุตสาหกรรมนี้จะเติบโตต่อไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอยู่ด้วยตลาดต่างประเทศอย่างเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ซึ่งมีการส่งออกเป็นหลักนั้น ตลาดในประเทศก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เนื่องจากเป็นตลาด ที่มีขนาดใหญ่ที่มีมูลค่าคิดเป็นกว่าร้อยละ 52.6 ของมูลค่าผลผลิตเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตในประเทศ ซึ่งมีมูลค่ามากกว่าตลาดส่งออกถึง 20,000 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2538 ดังนั้นถ้าหากสามารถรักษาสัดส่วนแบ่ง ตลาดหรือขยายตลาดในประเทศให้เพิ่มขึ้นแล้วก็สามารถทำให้อุตสาหกรรมเติบโตต่อไปได้เช่นกัน ดังนั้นตลาดในประเทศของผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จึงนับเป็นตลาดที่สำคัญตลาดหนึ่งไม่น้อยไปกว่าตลาดส่งออก

เมื่อเปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ เช่น จีน อินเดีย และเวียดนาม ซึ่งนับได้ว่าเป็นประเทศที่ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมกล่าวถึงเสมอว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย โดยเฉพาะในตลาดส่งออกเครื่องนุ่งห่มหลัก อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ทั้งนี้เมื่อศึกษาเปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของทั้ง 3 ประเทศกับไทยแล้ว ได้ข้อสรุปในประเด็นของข้อได้เปรียบของประเทศคู่แข่งชั้นที่มีต่อประเทศไทย

ต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะในส่วนของวัตถุดิบในอุตสาหกรรมขั้นต้นที่ถูกกว่าไทย เนื่องจากประเทศคู่แข่งมีทรัพยากรน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นปริมาณมาก จึงสามารถผลิตปิโตรเคมี ภัณฑ์ได้ในราคาต่ำ ทั้งยังเก็บภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ต่ำกว่าไทยอีกด้วย ค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า โดยในปี 2537 ไทยมีอัตราค่าจ้างแรงงานสูงกว่าจีน อินเดีย และเวียดนามถึง 294 306 และ 361 เท่า ตามลำดับ นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของค่าแรงของคู่แข่งยังต่ำกว่าไทยอีกด้วย

จำนวนประชากรมากกว่าไทย และมีความขยันขันแข็งเป็นพิเศษ ทำให้กำลังความสามารถในการผลิตป้อนตลาด และโอกาสในการครองตลาด ของจีนและอินเดียมีมากกว่าไทย โดยพิจารณาได้จากปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในแต่ละปีเปรียบเทียบกัน และนอกจากนี้อุตสาหกรรมก็มีความหวังที่จะเติบโตในเชิงขนาดสูงกว่าไทย

การให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ในประเทศจีน อินเดีย และเวียดนาม ต่างให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศตั้งแต่เริ่มแรกของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศคู่แข่งจึงได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากรัฐบาลค่อนข้างเต็มที่และต่อเนื่อง ประเทศคู่แข่งมีการตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอนานแล้ว ส่วนไทยเพิ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 2539 ที่ผ่านมานี้เอง นอกจากนี้ประเทศคู่แข่งยังมีแผนแม่บทในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้ทิศทางและนำทางไปสู่จุดหมาย แต่ไทยยังขาดในส่วนนี้

ข้อเสียเปรียบของประเทศคู่แข่งที่มีต่อไทย เรื่องเทคโนโลยีและประสิทธิภาพในการผลิต ซึ่งจีนและเวียดนามต่ำกว่าไทยเนื่องจากทั้งสองประเทศพึ่งออกจากระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม ขณะที่อินเดียใกล้เคียงหรือสูงกว่าไทยไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของกฎระเบียบของรัฐ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเงิน เช่น ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินเฟ้อสูง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการประกอบการในอุตสาหกรรมต่างๆ ไม่เฉพาะแต่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเท่านั้น

ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย นอกจากจะขึ้นอยู่กับการพัฒนาของผู้ประกอบการ ทั้งทางด้านการผลิต การตลาด และการจัดการต่างๆ อย่างต่อเนื่องแล้ว ปัจจัยภายนอกอย่างเช่น นโยบายรัฐบาล มาตรการการค้า และกลุ่มการค้าต่างๆ ก็มีผลต่อศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอเช่นกัน

นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย มีทั้งทางด้านการควบคุมดูแลปริมาณการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาดโดยการระงับหรืออนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานตามภาวะการผลิตและการส่งออก การคุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศโดยการกำหนดอัตราภาษีนำเข้าเส้นใย เส้นด้าย ผ้าผืน และเสื้อผ้าสำเร็จรูป รวมทั้งวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอในอัตราที่ค่อนข้างสูง การส่งเสริมด้านการลงทุน ด้านภาษีอากร ด้านการเงิน ด้านการตลาดและด้านวิชาการ

ที่ผ่านมา นโยบายรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยจะเน้นในด้านการควบคุมดูแลปริมาณการผลิตเพื่อให้เกิดความสมดุลภายในอุตสาหกรรมและการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศมากกว่าการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความสามารถในการแข่งขัน ทำให้ผู้ประกอบการภายในประเทศอยู่ในภาวะที่มีการแข่งขันไม่รุนแรงนัก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่มีการพัฒนาทั้งทางด้านการผลิต การตลาด หรือการจัดการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังก่อให้เกิดความไม่สมดุลในโครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ส่วนมาตรการสนับสนุนด้านอื่น ๆ ก็ไม่ได้ช่วยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอย่างจริงจัง แม้แต่องานด้านวิชาการก็ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งไม่มีความอิสระในการบริหารและได้รับเงินสนับสนุนเพื่องานวิจัยไม่เพียงพอ ทำให้อุตสาหกรรมได้รับบริการจากหน่วยงานนี้ไม่มากเท่าที่ควร

มาตรการการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลกจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการค้าจากการเดิมที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศซึ่งเป็นสัญญาพหุภาคี ที่เรียกว่า MULTI FIBRE ARRANGEMENT หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า MFA คือ มีการกำหนดปริมาณโควต้าโดยประเทศผู้ส่งออกตกลงที่จะจำกัดปริมาณการส่งออกของตนเอง มาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของ WTO เพื่อให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของโลกมีการดำเนินการอย่างเสรีโดยการลดอุปสรรคทางการค้า ทั้งมาตรการภาษี และมาตรการที่มีใช้ภาษี คือ ประเทศสมาชิกจะต้องยกเลิกการควบคุมโควต้าทั้งหมดโดยค่อย ๆ ยกเลิก MFA และจะต้องลดภาษีนำเข้าให้เป็นไปตามข้อผูกพันของ WTO ภายใน 10 ปี คือ ระหว่างปี 2538-2547 และหลังจากปี 2548 เป็นต้นไป การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของโลกจะมีการดำเนินการอย่างเสรี

มาตรการการค้าเสรีนี้จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงปี 2538-2547 เป็นช่วงที่ประเทศสมาชิกของ WTO จะต้องทยอยขยายปริมาณโควต้า ทำให้ไทยมีโอกาสขยายการส่งออกได้มากขึ้น จากการศึกษาของ ดร.ศุภชัย ศุภขลาลัย พบว่า ในกรณีของสินค้าเครื่องนุ่งห่มในตลาดสหรัฐอเมริกา ในปี 2537 ไทยมีปริมาณโควต้า 209 ล้านตารางเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของปริมาณโควต่านำเข้าเครื่องนุ่งห่มรวม จะได้รับการจัดสรรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 ของปริมาณโควต่านำเข้ารวม

ช่วงปี 2548 เป็นต้นไป การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากเป็นเวลาที่มีการดำเนินการค้าอย่างเสรี ไม่มีการจำกัดปริมาณโควต้า ประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันต่ำจะไม่สามารถอยู่รอดได้ เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรปริมาณโควต่านำเข้ามาช่วยในการส่งออกเหมือนในอดีต ส่วนประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงจะไม่ถูกจำกัดปริมาณการส่งออกโดยโควต้าอีกต่อไป ผู้ประกอบการที่มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการผลิต การตลาด รวมทั้งการจัดการต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิตต่ำ ผลิตสินค้าที่เป็นไปตามความต้องการของตลาด จำหน่ายในราคาที่เหมาะสม และส่งมอบสินค้าได้ทันตามเวลาที่กำหนดจะเป็นผู้ประกอบการที่สามารถอยู่รอดได้

การรวมกลุ่มการค้าที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ทำการศึกษานี้ ได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) และเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA)

เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เป็นการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน และเวียดนาม โดยการขจัด ยกเลิก ลดอุปสรรคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษีอากรหรืออุปสรรคที่มีใช้ภาษีอากรเพื่อให้การค้าและการเคลื่อนย้ายสินค้าภายในอาเซียนเป็นไปอย่างเสรียิ่งขึ้น รวมทั้งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศนอกกลุ่ม และยังเป็นการรักษาสภาพประโยชน์ของกลุ่มในการสร้างอำนาจต่อรองทางการค้ากับกลุ่มการค้าอื่น ๆ และเพื่อส่งเสริมการลงทุนทั้งภายในกลุ่มและนอกกลุ่มให้มากขึ้น ข้อตกลงในความร่วมมือเหล่านี้จะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 10 ปี คือ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 ถึง วันที่ 1 มกราคม 2546

การร่วมมือกันของประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอาเซียนนี้ จะทำให้ไทยมีโอกาสขยายการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเข้าไปในตลาดอาเซียนมากขึ้น เนื่องจากตลาดในอาเซียนจะมีขนาดใหญ่ขึ้นจากตลาดขนาดประเทศเดียว เป็นตลาดขนาด 7 ประเทศรวมกัน มีประชากรรวมกันทั้งสิ้นถึง 400 ล้านคน และประเทศสมาชิกเหล่านี้จะทยอยลดสิ่งกีดขวางทางการค้าทั้งทางด้านภาษีอากรและมีใช้ภาษีอากร ขณะเดียวกันการแข่งขันกันระหว่างประเทศสมาชิกจะมีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศที่ได้เปรียบไทย ได้แก่ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ เนื่องจากอินโดนีเซียมีขนาดอุตสาหกรรมที่ใหญ่กว่า ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทำให้มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า และเป็นการผลิตแบบครบวงจร โดยมีการผลิตตั้งแต่ปิโตรเคมีไปจนถึงขายปลีก ส่วนสิงคโปร์จะได้เปรียบไทยในเรื่องของราคาสินค้าเพราะไม่มีการเก็บภาษี แต่ไทยก็ยังมีการแข่งขันกับสิงคโปร์ได้ ก็คือ ไทยมีการปรับตัวมากกว่าและมีความหลากหลายในการผลิตเนื่องจากไทยมีฐานการผลิต ส่วนสิงคโปร์ไม่มี นอกจากนี้ยังมีฐานการค้าปลีกเป็นจำนวนมาก ส่วนมาเลเซียแม้ว่าจะไม่ได้เปรียบไทยเนื่องจากมีอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ไม่เข้มแข็งมากแต่ก็มี 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มหัวหลงกรุป จากไต้หวัน และกลุ่มแพน หรือกลุ่มไทเร จากญี่ปุ่น ได้ย้ายฐานการผลิตมาที่มาเลเซียจะทำให้มาเลเซียมีความแข็งแกร่งมากขึ้น ดังนั้นเพื่อครองส่วนแบ่งตลาดในอาเซียนไทยต้องเร่งปรับการผลิตให้มีประสิทธิภาพและผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาด พยายามสร้างเครื่องหมายการค้าของสินค้าไทยขึ้นมาใช้เองเหมือนกับที่ฮ่องกงได้ทำสำเร็จมาแล้ว

สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการขยายการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในเขตการค้าเสรีอาเซียน ก็คือ การกำหนดให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากรจะต้องเป็นสินค้าที่มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในอาเซียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ซึ่งจะเป็นสัดส่วนจากประเทศเดียว หรือจะเป็นสัดส่วนผสมจากประเทศอาเซียนต่าง ๆ ก็ได้ แต่วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มในสัดส่วนที่สูง เพราะประเทศสมาชิก

ไม่สามารถผลิตได้เอง หรือถ้าหากผลิตได้ก็มีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ หรือคุณภาพไม่ตรงตามที่กำหนด ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่ได้รับสิทธิพิเศษมากเท่าที่ควร

เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก ประเทศสมาชิกเหล่านี้จะร่วมมือกันเพื่อจัดอุปสรรคทางการค้า การลงทุน และการบริการ ที่เกิดมาจากมาตรการทางภาษีอากร และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีอากร ข้อตกลงในความร่วมมือเหล่านี้จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2537

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมีสัดส่วนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะสินค้าในหมวดเครื่องนุ่งห่ม ที่มีการค้ากันสูงถึงร้อยละ 80-90 และคาดว่าสัดส่วนการค้านี้จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคตเนื่องจากประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมีจุดเด่นที่แตกต่างกันสามารถเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น เม็กซิโกมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ แต่สหรัฐอเมริกาและแคนาดามีเงินทุนและเทคโนโลยีที่สูง เมื่อมีการร่วมมือกันทำให้ประเทศสมาชิกสามารถลดต้นทุนการผลิตและสามารถแข่งขันด้านราคากับสินค้านอกกลุ่ม รวมทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้มีการค้ากันภายในกลุ่มมากขึ้น

สินค้าที่ไทยจะได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการรวมกลุ่มก็คือ สินค้าในหมวดเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากไทยมีการค้ากับประเทศในเขตการค้าเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ไทยมีมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มไปสหรัฐอเมริกาเฉลี่ยถึงร้อยละ 23 ต่อปี ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มรวมในช่วงปีพ.ศ. 2531-2537 ประเทศคู่แข่งที่น่ากลัวของไทยในตลาดนี้ ก็คือ เม็กซิโก ซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพการผลิตทั้งทางด้านค่าจ้างแรงงานฝีมือแรงงานใกล้เคียงกับไทย และจากการรวมกลุ่มการค้าจะทำให้สินค้าเครื่องนุ่งห่มของเม็กซิโกมีความได้เปรียบไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านภาษีนำเข้า ปริมาณการนำเข้า และทางด้านค่าขนส่ง และเม็กซิโกยังเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจากสหรัฐอเมริกา เนื่องจากค่าจ้างแรงงานของเม็กซิโกต่ำกว่าของสหรัฐอเมริกาว่า 3 เท่า และที่สำคัญก็คือ สหรัฐอเมริกาจะได้ผลประโยชน์จากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ว่าจะต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศสมาชิก ซึ่งจะส่งเสริมให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของสหรัฐอเมริกาย้ายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการเส้นด้ายและผ้าผืนของเม็กซิโกเพิ่มขึ้น เมื่อ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของเม็กซิโกเพื่อการส่งออกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จากปัจจัยเหล่านี้ทำให้มูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของไทยไปสหรัฐอเมริกาอาจจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

จากการศึกษาสถานะภาพด้านการผลิต การตลาด ความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง รวมทั้งนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสมภาวะแวดล้อมด้านการค้าระหว่างประเทศ สามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ศักยภาพการแข่งขันของไทยลดลง ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต ภาชีนำเข้าวัตถุดิบสูงกว่าประเทศคู่แข่งกัน ไทยเก็บภาชีนำเข้าวัตถุดิบในอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะวัตถุดิบที่นำมาผลิตเส้นใยประดิษฐ์ และสีย้อมสารเคมี ที่ใช้ในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง

เทคโนโลยีการผลิตไม่ทันสมัย การใช้เทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ส่วนใหญ่จะเป็นเทคโนโลยีที่ค่อนข้างล้าสมัย โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมทอผ้าและอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ การใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ค่อนข้างล้าสมัยนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ สิ้นเปลืองวัตถุดิบ พลังงานและเสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง ไม่สามารถพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสูงขึ้น และเป็นปัญหาให้กับอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ

ขาดแคลนแรงงาน อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีการขาดแคลนแรงงานตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารในสายการตลาด วิศวกร ช่างเทคนิค นักเคมี นักออกแบบ และคนงาน ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างเชื่องช้า และการขยายตัวของอุตสาหกรรมอยู่ในภาวะที่ชะลอตัวลง

ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของไทยปรับตัวเพิ่มขึ้น ค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของไทยมีการปรับเพิ่มขึ้นอย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน และไม่สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพแรงงาน และเป็นอัตราที่สูงกว่า จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ปากีสถานและเวียดนาม ทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้าของไทยสูงขึ้นโดยเฉพาะการผลิตเครื่องนุ่งห่ม และไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า

โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งระบบไม่สมดุล การผลิตเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายจะมีการขยายตัวมากกว่าอุตสาหกรรมขั้นกลาง โดยเฉพาะการฟอกย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จที่ยังมีปัญหาในเรื่องของคุณภาพ ความหลากหลาย ตลอดจนความเร็วในการผลิต ทำให้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มบางส่วนต้องนำเข้าผ้าผืนสำเร็จมาใช้ในการตัดเย็บ ขณะเดียวกันไทยก็ยังคงส่งออกผ้าดิบซึ่งมีราคาต่ำในสัดส่วนที่สูง

คุณภาพของสินค้าและระยะเวลาในการส่งมอบด้อยกว่าคู่แข่ง สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพและราคาอยู่ในระดับปานกลางลงมา มีการผลิตจำนวนมาก ในขณะที่คู่แข่ง เช่น ฮองกง สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง มีความซับซ้อนมากและสามารถผลิตจำนวนมาก มีรูปแบบหลากหลาย ส่วนระยะเวลาการส่งมอบ ถึงแม้ว่าผู้ประกอบการพยายามปรับปรุงแล้วแต่ก็ยังคงช้ากว่าคู่แข่ง เนื่องจากต้องเสียเวลาในการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ ความล่าช้าของพิธีการศุลกากร

ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดแคลนบริการพื้นฐานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ แม้ว่ารัฐบาลจะเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการ รวมทั้งแผนการลงทุน แต่บริการพื้นฐานเหล่านี้ก็ยังไม่เพียงพอต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม และคุณภาพของการให้บริการก็ยังไม่ดีพอ เช่น ไฟฟ้าตก ไฟฟ้าดับ น้ำประปาและน้ำบาดาลไหลไม่สม่ำเสมอ มีแรงดันต่ำและบางครั้งมีคราบสนิม หรือโทรศัพท์ที่ไม่พอใช้ ต่อติดยาก มีสัญญาณรบกวน สำเนาของโทรสารคลาดเคลื่อนไปจากต้นทางมาก รวมทั้งโครงข่ายระบบขนส่งที่ยังไม่สมบูรณ์ และเพียงพอที่จะรองรับปริมาณขนส่งได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

อัตราค่าบริการพื้นฐานอยู่ในระดับที่สูง เช่น มีการปรับอัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลเพิ่มในอัตราสูงมากจากลูกบาศก์เมตรละ 0.75 บาท เป็น 3.50 บาท และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีก ส่วนอัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำประปาก็มีการปรับเพิ่มขึ้นเป็น 8.50 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ส่วนการคิดค่าไฟฟ้าอัตราใหม่ในแบบของ TOD หรือ TOU ก็ไม่เป็นธรรมกับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากโรงงานสิ่งทอส่วนใหญ่จะมีการผลิตแบบต่อเนื่องและต้องเดินเครื่องตลอด 24 ชั่วโมง ไม่สามารถสับหลักตารางการผลิตให้พ้นจากช่วงเวลาความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดได้ นอกจากนี้ค่าไฟฟ้าของไทยยังอยู่ในอัตราที่สูงกว่าอินโดนีเซีย

ปัญหาด้านกฎระเบียบของรัฐบาล ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกของกรมศุลกากรมีความยุ่งยาก ลำช้า และไม่ชัดเจน ให้อายุเวลาในการดำเนินงานนาน ทำให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ รวมทั้งการคืนอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ และการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มใช้ระยะเวลาถึง 3-6 เดือน ทำให้ผู้ประกอบการขาดเงินทุนหมุนเวียน โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยที่มีเงินทุนหมุนเวียนจำกัด

ปัญหาทางด้านการตลาด การทำตลาดของผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะตลาดเชิงรับ คือ เน้นการผลิตตามคำสั่งซื้อมากกว่าการทำตลาดเชิงรุกด้วยการออกไปติดต่อหาตลาด การส่งเสริมการขาย การแนะนำสินค้า การสร้างรูปลักษณะของสินค้า ในส่วนภาครัฐก็ยังขาดการประชาสัมพันธ์ในการสร้างความรู้สึที่ดีต่อผู้ซื้อสินค้าจากไทย รวมทั้งการขาดแคลนบุคลากรทางด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และขาดการวางแผนทางด้านการตลาดในระยะยาว คือ ส่วนใหญ่มองภาพตลาดในระยะสั้นว่าสินค้านี้กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดก็เร่งทำการผลิต จนเป็นผลให้สินค้าที่ผลิตได้มีจำนวนมากเกินความต้องการของตลาด และขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการจำหน่ายสินค้า ทำให้สินค้าของไทยไม่มีอำนาจในการต่อรองและไม่สามารถเพิ่มราคาของสินค้าได้

ปัญหาทางการเงิน ผู้ประกอบการขาดแคลนเงินทุนระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้าให้สูงขึ้น สถาบันการเงินส่วนใหญ่มักจะไม่สนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากเห็นว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ซบเซาและมักจะเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยสูง ระยะสั้น ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องดอกเบี้ย นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของไทย จะอยู่ในอัตราที่สูงกว่าประเทศในอาเซียน

ปัญหาทางด้านการจัดการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังมีการนำระบบการจัดการการผลิต เช่น การผลิตแบบตอบสนองรวดเร็ว (Quick Response : QR) การผลิตแบบทันเวลา (Just In Time : JIT) และการผลิตที่เน้นในคุณภาพ (Total Quality Management : TQM) มาใช้อย่างไม่แพร่หลายนัก ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ และใช้เวลานานในการผลิต ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการนำระบบเหล่านี้มาใช้อย่างกว้างขวางและที่สำคัญ ก็คือ ขาดความกระตือรือร้นในการปรับปรุงการผลิตสินค้าเพื่อให้ได้มาตรฐาน ISO 9000 และ ISO 14000 ที่องค์การการค้าโลกได้กำหนดขึ้นมาใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในประเทศสมาชิกทั่วโลก หากผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขก็จะไม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้

แนวทางเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คือการแก้ปัญหาต่างๆ ที่ถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการแข่งขันในตลาดโลก โดยคณะผู้ทำการศึกษา ได้เสนอแนวทางในการปรับตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวอย่างเร่งด่วน ซึ่งเป็นการปรับตัวเพื่อสร้างพื้นฐานการแข่งขันให้เท่ากับหรือใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่ง ประการด้วยการปรับโครงสร้างภาษีนำเข้าวัตถุดิบในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การลดพิธีการทางศุลกากร และการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต โดยจะต้องทำการปรับตัวให้แล้วเสร็จภายใน ปีพ.ศ. 2543 และการปรับตัวระยะยาว ซึ่งการปรับตัวนี้ต้องกระทำไปพร้อมๆ กับการปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อเตรียมตัวพร้อมเข้าสู่ยุคแห่งการค้าเสรี ในปี พ.ศ. 2548

การปรับโครงสร้างภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งได้แก่ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ใช้ในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 5 ในขณะที่ประเทศคู่แข่งเก็บในอัตราร้อยละ 1-2 หรือไม่เก็บเลย ฝ่ายเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 10 แต่ในการผลิตเส้นใยฝ่ายต้องอาศัยปุ๋ยฝ่ายจากต่างประเทศถึงร้อยละ 90 ของปริมาณความต้องการใช้ปุ๋ยฝ่ายทั้งหมด รัฐบาลไม่ควรเก็บภาษีนำเข้าเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เคมีและสีย้อม เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ต้องเสีย

ภาชีนำเข้าร้อยละ 10 เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตผ้าผืนสำเร็จรูปสูง ส่วนประเทศคู่แข่งเก็บภาชีนำเข้าร้อยละ 5 เท่านั้น ส่วนการเก็บภาชีนำเข้าขึ้นส่วนและอะไหล่เครื่องจักรของไทยสูงถึงร้อยละ 30-60

จากโครงสร้างภาชีนำเข้าวัตถุดิบดังกล่าว ทำให้ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสูงกว่าประเทศคู่แข่งที่เก็บในอัตราที่ต่ำกว่า และยังมีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าอีกด้วย อย่างไรก็ตามรัฐบาลน่าจะทำการปรับลดภาชีดังกล่าวได้เร็วกว่าเดิม เพื่อเป็นการช่วยเหลืออุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากภายในปี พ.ศ. 2548 การให้ความคุ้มครองและอุดหนุนอุตสาหกรรมภายในประเทศทุกอย่างจะต้องถูกทำให้หมดไป

ลดขั้นตอนพิธีการทางศุลกากร ให้มีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้กับผู้ประกอบการ ทั้งนี้กรมศุลกากรจะต้องทำการปรับปรุงระเบียบปฏิบัติราชการ โดยการนำระบบ Electronic Data Interchange (EDI) เข้ามาประยุกต์ใช้ในพิธีการทางศุลกากรทุกขั้นตอน ด้วยการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเร่งรัดการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มและการคืนอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ

การปรับปรุงเทคโนโลยี เนื่องจากเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องจักรเก่าที่มีอายุการใช้งานมากกว่า 10 ปี ในอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า ส่วนอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ เครื่องจักรที่ใช้ประมาณ 90% มีอายุการใช้งานมากกว่า 20 ปี เป็นผลให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิตสูง ดังนั้นในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ต้องเน้นที่การประหยัดพลังงานและการผลิตที่มีความต่อเนื่องกันมากขึ้น อุตสาหกรรมปั่นด้าย เป็นการพัฒนาเครื่องจักรให้มีความเร็วในการทำงานและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยการลดการใช้แรงงานคน อุตสาหกรรมทอผ้า ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตจากการใช้เครื่องทอผ้าแบบมีกระสวย เป็นไร้กระสวย ซึ่งมีประสิทธิภาพการผลิตมากกว่าเครื่องทอผ้าแบบเดิมถึง 3 เท่า อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้มีการใช้น้ำ สี และสารเคมี น้อยลง และพัฒนาระบบให้มีความเป็นอัตโนมัติมากขึ้น และสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานและนำเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ ทำให้ประหยัดแรงงานและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต นอกจากนี้จะทำการพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีแล้วจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรช่างเทคนิคให้มีความรู้ความสามารถในการดูแลรักษาเครื่องจักรใหม่ๆ เหล่านี้ด้วย

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต คือ เงินทุน คาดว่าทั้งอุตสาหกรรมต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในการปรับปรุงเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิตประมาณ 40,000 ล้านบาท รัฐบาลควรเข้ามาช่วยเหลืออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ไม่มีเงินทุน โดยให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและมีระยะเวลาชำระคืนประมาณ 8 ปี และศึกษาแนวทางหนึ่งที่รัฐบาล

สามารถช่วยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้ คือ การยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักรใหม่ และสามารถนำค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องจักรไปหักออกจากรายได้เสียภาษี ได้มากกว่าปกติ

การปรับตัวระยะยาวที่ต้องกระทำควบคู่กับการปรับตัวในระยะเร่งด่วน โดยการปรับตัวนี้เป็นการปรับตัวของผู้ผลิตเองซึ่งจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐบาล การปรับตัวของผู้ผลิตเอง คือ การพยายามลดต้นทุนการผลิต เช่น การย้ายฐานการผลิตหรือการขยายการลงทุนไปยังแหล่งที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเป็นหลัก แหล่งที่มีความเหมาะสมในการย้ายฐานการผลิต คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออก เพราะเป็นแหล่งที่มีแรงงานมาก และอยู่ใกล้ตลาดในกลุ่มประเทศอินโดจีน ซึ่งเป็นตลาดที่มีศักยภาพของผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม นอกจากนี้ในการผลิตผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงมาตรฐานสินค้าสากล ซึ่งในปัจจุบันมาตรฐานสินค้าได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการค้าระหว่างประเทศ ทั้งในด้านการความสามารถในการทำตลาดและการกีดกันทางการค้า โดย มาตรฐาน ISO 9000 เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ภายใต้สถานการณ์การแข่งขันที่ผู้ประกอบการของไทยไม่สามารถใช้ราคาเป็นเครื่องมือในการแข่งขันได้ และการจะได้มาซึ่งมาตรฐาน ISO 9000 นั้นผู้ประกอบการจะต้องนำรูปแบบการบริหารองค์กรตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน และมาตรฐานสินค้าสากลที่ถือว่าเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า คือ มาตรฐาน ISO 14000 เป็นการนำมาตรฐานสินค้ามาเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม โดยผลิตภัณฑ์ที่จะส่งออกไปยังประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก หรือ WTO ได้จะต้องมีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังนั้นผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยควรตระหนักถึงเรื่องนี้ เพื่อรักษาความสามารถในการส่งออกให้คงไว้ ถึงแม้ว่ายังไม่มีการประกาศใช้มาตรฐาน ISO 14000 จากองค์การการค้าโลก

การปรับตัวของผู้ประกอบการในเรื่องของการตลาด ผู้ประกอบการจะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การตลาดใหม่ เป็นการทำการตลาดในเชิงรุกมากขึ้น โดยในลำดับแรก ผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มควรมีการพัฒนาทางด้านบุคลากรทางด้านการตลาดให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเป็นผู้นำตลาดและมีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะการทำการตลาดในเชิงรุก เช่น การสร้างตลาดใหม่ ซึ่งอาจทำได้โดยการนำสินค้าไปเสนอขายยังผู้ซื้อโดยตรง การนำกลยุทธ์ การตอบสนองเร็ว (Quick Response) มาใช้ หมายถึง ความสามารถในการผลิตและส่งมอบสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณภาพของสินค้า และต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ในการผลิตสินค้าจะต้องมีความยืดหยุ่น (Agile) ในการผลิตค่อนข้างมาก เพื่อจะได้ผลิตสินค้าให้มีหลากหลายมากขึ้นและสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและรวมถึงการสร้างสินค้าที่ใหม่ ๆ มีคุณสมบัติพิเศษ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้บริโภค

ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรมีการหาข้อมูลทางด้านการตลาดด้วย อาจอยู่ในรูปของความร่วมมือทางด้านข่าวสารภายในกลุ่มผู้ประกอบการ (Textile Information System) เพื่อเป็นการสร้างฐานข้อมูลให้กับอุตสาหกรรม จะเป็นการช่วยพัฒนาตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากเมื่อเข้าสู่ระบบการค้าเสรีแล้ว การแข่งขันในตลาดไม่ว่าจะเป็นตลาดในประเทศหรือตลาดต่างประเทศจะไม่ใช้การแข่งขันเฉพาะผู้ประกอบการคนไทยด้วยกันเท่านั้น แต่จะเป็นการแข่งขันของผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั่วโลก ซึ่งผู้ประกอบการชาวไทยควรให้ความสนใจในส่วนนี้ถ้าหากไม่มีความร่วมมือหรือพัฒนาร่วมกันแล้วท้ายที่สุดอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยอาจประสบปัญหาทางการตลาดได้

ตลาดภายในประเทศ เป็นอีกตลาดหนึ่งที่มีความสำคัญ แต่ไม่ได้มีการกล่าวถึงเท่าใดนัก โดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่ม เป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด ในขณะที่มูลค่าตลาดภายในประเทศก็สูงเช่นกัน คือประมาณ 110,500 ล้านบาท ขณะที่มูลค่าการนำเข้ามีน้อยมากประมาณ 1,000 ล้านบาท เท่านั้น เนื่องจากมีภาษีนำเข้าเป็นอุปสรรค ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการเครื่องนุ่งห่มจะต้องรักษาตลาดภายในประเทศไว้ให้ได้หลังจากภาษีนำเข้าเครื่องนุ่งห่มลดลงหรือยกเลิก

ความช่วยเหลือของรัฐบาล เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในระยะยาว ได้แก่ การวางแผนพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมสิ่งทอให้เพียงพอต่อความต้องการในอุตสาหกรรม โดยเฉพาะนักเคมีสิ่งทอ ช่างเทคนิค และนักการตลาด การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เพื่อแก้ปัญหาเรื่อง ค่าจ้างแรงงานสูง ข้อจำกัดในการขยายโรงงาน มลภาวะที่ก่อกับชุมชนเมืองและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และการจัดตั้งนิคมนี้จะทำให้เกิดการประหยัดจากการรวมกลุ่มในด้านการผลิต ทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการควบคุมของเสียที่เกิดจากโรงงาน แต่การจะให้นิคมอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้รัฐบาลจะต้องช่วยสนับสนุน เช่น การสร้างสาธารณูปโภคที่ดีและเพียงพอ กำหนดพื้นที่สร้างนิคมฯที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน การจัดหาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และยกเว้นภาษีเงินได้ในระยะแรก เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการย้ายเข้าไปอยู่ในนิคมฯเดียวกัน เนื่องจากโรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นแนวทางที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องเทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ทันสมัย การขาดแคลนแรงงานและบุคลากรเฉพาะด้านการขาดข้อมูลในการตัดสินใจและความรู้ทางการตลาด เป็นต้น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอต้องทำการโดยริบด่วนในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสามารถแข่งขันในเศรษฐกิจโลกเสรีได้ ในปี พ.ศ. 2548

ABSTRACT

Textile and garment industry has played an important role in the national economic system as it creates the highest amount of value added of the industrial sector to the country, worth Bt 225,691 million in 1995. Moreover, this industry is among the top foreign exchange earners compared with other export items. Garment, in particular, has the highest export value and creates several supporting industries such as zip, button, elastic band and also contributes to a high rate of employment.

There are several minor industries in the textile and garment sector, comprising fiber industry, spinning industry, weaving industry, bleaching, dyeing, printing and finishing industry and garment industry. These five minor industries have close relation with one another as the output from the fiber industry is used as the major raw material in the spinning industry to produce yarn which will be fed into the weaving industry to be produced into woven fabric or knitted fabric. The fabric will then undergo bleaching, dyeing, printing and finishing processes to meet the required quality before being made into ready-to-wear clothes and garment.

From the relationship of these five industries, they can be categorized into three groups: namely the upstream industry which is fiber industry; the intermediate industry comprising spinning industry, weaving industry, and bleaching, dyeing, printing and finishing industry; and the downstream industry or the garment industry. The production factors in each category are different as follows.

The upstream textile industry is capital and energy intensive as it employs advanced production technologies from overseas and a small labor force.

The production factors in the individual intermediate industries are different. The spinning industry is capital and energy intensive as it uses a fully-automated production process. Moreover, large-scale investment is preferable as it will create the economies of scale. However, the investment and capital size of this industry is still much lower than that of the fiber production. The weaving industry was originally labor intensive but has now become more capital intensive due to the constant development of weaving technology which leads to higher investment cost. The newly developed weaving machines can operate more rapidly and automatically, thereby resulting in labor saving and better quality control. The bleaching, dyeing, printing and finishing industry requires a great amount of water and chemicals and also creates a large amount of waste water from the process, thus incurring a high cost of waste water treatment. In addition, textile chemical specialists are much needed in this

industry as the bleaching, dyeing, printing and finishing processes involve considerable technical details which vary with the color and fiber types to be used, the mix of colors to produce different shades to meet the requirement and several finishing techniques

The downstream or garment industry is the most labor intensive of all with very little use of capital and energy. It also has a vital role in the national economic system in terms of value added to the economic system, which was worth as high as Bt 134,721 million in 1995, and net foreign exchange earning, worth Bt 83,414 million in 1996.

While the world's technologies have been highly developed, those used in the Thai textile and garment industry are largely out-of-date and underdeveloped with an exception of only the man-made fiber industry which employs modern technology derived mainly from joint ventures with foreign investors. The technological development is most necessary in the weaving industry and the bleaching, dyeing, printing and finishing industry due to the obsolescence and low efficiency of the machinery which has been used for a long time.

The raw materials for the textile and garment industry are supplied by both local source and importation in a different proportion. The fiber industry relies almost entirely on imported raw materials owing to inadequate local supply of the petroleum products and cotton which are used as raw materials in the production of man-made fiber and cotton fiber respectively. The bleaching, dyeing, printing and finishing industry depends highly on imported raw materials, especially pigments and chemicals which are not yet produced locally. The spinning, weaving and garment industries use both local and imported raw materials. The imported raw materials are products of special quality not available in the country since most of the locally-made textiles are standard products.

To make the textile and garment industry wholly related, the minor industries have to be continuously dependent on one another and the reliance on imported primary raw materials and semi-finished products must be minimized to lead to the optimal exploitation of local resources. In fact, however, the Thai textile and garment industry cannot fully and continuously depend on each other in each production process. This is due to the lack of technological development and compatible production plan for the whole system resulting from the time-lag of the industry. Therefore, all steps of the textile and garment industry should be developed concurrently to strengthen the industry as a whole.

The demand of the textile and garment industry comes from local and export markets. The local market system of this industry is wholly related to and compatible with the production structure. The demand for garment products determines the demand for fabric, yarn and fiber respectively. In the past, it was a seller market but has today become a buyer market especially for the upstream and intermediate textile products. This results from the recent rising demand for garment which has induced a greater number of producers into the market and the production expansion of existing entrepreneurs, thereby leading to the excess supply and intensifying market competition.

The local demand for textile and garment has increased steadily. However, it is apparent that the growth rate of demand for each product has been declining since 1992 in line with the slowdown of the industrial sector. On the supply side, more than 70-80% of the local production of textile and over 50% of that of garment are to serve the local market. Such trend continues to go up especially for the garment. However, the local production can respond to the local demand only to a certain extent and importation is still necessary particularly for the textile products such as cotton fiber, yarn and man-made fiber. This is attributable to the lower import price, the business agreement or the unavailability of the products of special qualities. The import value, notably of man-made fiber, has however begun to grow at a decelerating rate owing to sufficient local supply. For the garment products, although the import value is not so high, the average growth rate of their import in the past five years stands highly at 32.9% per year. The upstream textile products are mainly imported from the US and Australia and the intermediate and downstream products are from Asian countries, mainly China, Taiwan and Hong Kong. The growth rate of import of textile and garment products in 1996 fell by 2.0% from the previous year.

On the export front, Thailand is one of the world's top ten garment exporters with a market share of approximately 2.6-3.3% in the past eight years. Such market share is considered not so high and is therefore not difficult to maintain. However, Thailand's share in the global textile market is relatively small at only 0.6-1.0%.

The export market of textile and garment can be divided into two groups, i.e. the Multi-Fiber Arrangement (MFA) and the Non-MFA.

The MFA group consists of 18 industrialized countries, namely the EU (15 countries), the US, Norway and Canada. This group emerges from the agreement made between some importing

countries of textile and garment and the exporting countries with the restriction of quota and its yearly expansion rate placed on the developing countries.

Among the MFA countries, the US is the major target market of Thailand, especially for the garment products. This market has consistently expanded with the average growth of 17% in the past seven years (1989-1995) and 6% in the first eleven months of 1996. It is thus still considered a promising market. The principal markets in the EU are Germany, the UK and France with the average growth rate of 7% in the past seven years. In the first eleven months of 1996, the export value of Thai garment to the EU market decreased by 7% from the corresponding figure of the previous year as the EU has turned to import garment from the Eastern European countries since 1993.

The Non-MFA markets do not impose any export control or quota restriction. The exporters are free to penetrate these markets.

The important trading partner of Thailand in this group is Japan. In the past seven years, Thai export to the Japanese market has highly expanded at the average rate of 11.7% per year but slowed down in 1996 in line with the decline of overall textile and garment export condition. Other markets are countries in the Middle East, namely the United Arab Emirates and Saudi Arabia, and the Eastern Europe. The average growth rate of Thai export to the Middle East and the Eastern Europe stood at over 16.7% and 63.8% per year respectively during the past seven years. It has however begun to decline from the rising competition of cheaper products from China, Indonesia and India as these markets are virtually the low-end markets and their imports are mostly for re-export.

The export value of textile and garment in 1995 exceeded Bt 160,000 million. Of this, 61% was the export of garment, 94.4% of which was ready-to-wear apparel. The export trend of textile and garment has been falling since 1995. The export growth of the whole industry declined by 14.2% in 1996, with the garment alone falling by 21%. Also, the export of textile products dropped by 0.7% from the previous year, compared with the average growth rate over the past four years of 17.3% per year. This indicates the declining trend of Thai textile export.

There were some discrepancies in the export data of Thailand and some trading partners in 1995 which resulted in the uncommonly high export value. From the adjustment of such value, it is found that the export value of Thai garment has grown at a declining rate since 1995, dropping by 5.2% from the corresponding figure of 1994. This signifies the difficulty in Thai garment export arising since 1995.

Thailand's share in the export market of each individual product is as follows -

Man-made fiber : Thailand's market share has been consistently rising in all major markets in South Asia, North Asia and China. The market share in North Asia and China is rather small, accounting for only 2-3%, while that in South Asia stands higher at 6-7%. In the ASEAN market, Thailand's market share fluctuates in a declining trend

Yarn : Thailand's market share of this product in North Asia, China and ASEAN remains prospective although it is still less than 2%. In the EU which is in the MFA group, Thailand's market share is quite stable at merely 0.8-1.1 %.

Fabric : The major market for fabric is the EU where Thailand's market share is rather small, only around 1%, and remains quite stable. In the US market, Thailand's market share stands at approximately 2-3% and has tended to fall since 1992 resulting from the NAFTA agreement which allows for more importation from Mexico. In North Asia and ASEAN, the Thai market share is quite low at roughly 0.6% and 1.7% respectively with some fluctuations.

Garment : The major markets for ready-to-wear clothing are North America and Japan. Although the trend is still promising, its expansion has begun to slow down since 1993, with the market share ranging between 2.0-2.7% in the US market, and 2.6-3.3% in the Japanese market. In the EU, the Thai market share remains quite stable at only 1.5-1.6%

Therefore, it can be seen that Thai producers' market share for each textile and garment product during 1988-1994 was not high, ranging between 3-4%, and is thus anticipated to be maintained without much difficulty. The entrepreneurs should develop the products, marketing and administration to be competitive on the international markets. However, the growth of this industry does not depend on the foreign markets alone. For instance, for the garment products which rely mainly on the export markets, the local market is not of less importance as it is a huge market constituting over 52.6% of the total local garment value and was higher in value by as much as Bt 20,000 million than the export market in 1995. If the local market share can be maintained or the local market expanded, this industry will continue to grow accordingly. Therefore, the local textile and garment market is not less important than the export markets.

In comparison with China, Indonesia and Vietnam which are considered as Thailand's major rivals particularly in the main garment export markets, namely the US, the EU, Japan and the Middle

East, the advantages of these major rivals over Thailand in the textile and garment industry are found to be as follows:-

Lower production cost : These rivals have lower cost particularly of raw materials for the upstream industry than Thailand due to their large availability of oil and natural gas which enables them to produce petrochemical products at a low cost. Moreover, they charge lower import tariffs on these products.

Lower wage rate : In 1994, Thai labor cost was 2.94%, 3.06% and 3.61% higher than that of China, Indonesia and Vietnam respectively. The labor cost of these countries also increases at a lower rate than Thailand's.

Larger number of population and more diligence : China and Indonesia therefore have more production capability and opportunity to occupy the market than Thailand. This is evident from the comparison of their textile and garment volume. Their industry also has more potential to grow in size than Thailand's.

Placement of importance on textile and garment industry : China, Indonesia and Vietnam have all emphasized on the textile and garment industry in their national economic and industrial development from the very beginning. Thus, the textile and garment industry in these rival countries has been rather fully and continuously supported by the government. They established a textile industry development institute long before while one has just been founded in Thailand in October 1996. In addition, they have set up a master plan for the textile and garment industry development which is a guideline to lead their industry to reach its goal whereas none is available in Thailand.

The rivals' disadvantages to Thailand lie in their production technology and efficiency, especially for China and Vietnam since they have just abandoned the socialist economic system. For Indonesia, its technology and efficiency are about the same or slightly higher than Thailand's. Moreover, there are problems of government regulations and financial instability such as the fluctuation of exchange rate, and the high interest and inflation rates, which hinder the operation of not only the textile and garment industry but all industries.

Besides the continuous development of entrepreneurs in terms of production, marketing and management, the competitiveness of Thailand's textile and garment industry also depends on external factors such as the government policies, trade measures and trading groups.

The government policies include the production volume control to match the market demand through suspension or permission to establish or expand the plant in line with the manufacture and export condition; the domestic industry protection through high import tariff on fiber, yarn, fabric ready made garment and raw materials; and the promotion in investment, tax, financial, marketing and academic aspects.

The government policies on the textile and garment industry put more emphasis on the production volume control to create a balance in the industry and the domestic industry protection than the competitiveness promotion. This keeps the local entrepreneurs from being in a highly competitive condition, another reason for their lack of continuous development in terms of production, marketing or management which results in the imbalance in the textile and garment industry structure.

Other supporting measures are of not much assistance to the industry. There is still a limitation of the academic service since the responsible government agencies do not have the freedom of management and are granted inadequate research funds. Consequently, the services from these agencies are not fully provided for the industry.

The measures on the world textile and garment trade are to be changed from the existing operation under the multi-lateral trade agreement called the Multi Fiber Arrangement or known in general as MFA, under which the quota volume is agreed to be restricted by the exporting countries, to be under the regulations of WTO so as to enable the world textile and garment trade to be freely operated by reducing trade barriers via both tax and non-tax measures. In other words, the member countries will have to lift all quota control by gradually canceling the MFA and lower the import tariff in accordance with WTO's commitments within 10 years, during 1995-2004. As such, the world textile and garment trade will be liberalized from 2005 onwards.

The effects of this free trade measure on Thailand's textile and garment industry can be divided into two stages as follows:-

During 1995-2004, the WTO member countries will have to gradually extend their quota volume, thus providing an opportunity to expand Thai exports. According to the study of Dr. Suphat Suphachalasai, it is found that in the US market, Thailand had a quota on garment products of 209 million square meters or 4% of the total import quotas on garment in 1994 and will be granted an increase in the quota to 5% of the total import quotas.

From 2005 onwards, the competition in the textile and garment trade will be more intensified as it will be the period of free trade without quota restrictions. Countries with low competitiveness will be unable to survive because they will not be granted the import quota as in the past. Meanwhile, the export volume of countries with high competitiveness will be no longer limited by the quota. Therefore, surviving entrepreneurs will be those with successive adjustment on production, marketing and management in order to bring about efficient production, low production cost, and products that meet the market demand, are of reasonable price and are delivered on time.

The unification of trading groups which affects the textile and garment industry under this study includes the ASEAN Free Trade Area (AFTA) and the North American Free Trade Area (NAFTA).

The ASEAN Free Trade Area (AFTA) is the economic cooperation between seven ASEAN countries, i.e. Thailand, Indonesia, Malaysia, Singapore, the Philippines, Brunei and Vietnam through the elimination, cancellation and decrease of both tax and non-tax barriers to liberalize the trade and product movement among ASEAN countries, to increase the competitiveness against non-member countries, to build up bargaining power with other trading groups in order to maintain the benefits of the group, and to promote investment both inside and outside the group. The agreements under this cooperation have to be achieved within 10 years, from January 1, 1993 to January 1, 2003.

The cooperation of the AFTA member countries will offer to Thailand an opportunity to export more textile and garment products to ASEAN market as it will become a huge market through the combination of seven countries with the total population of up to 400 million. The member countries will also gradually reduce both tax and non-tax trade barriers. Meanwhile, the competition among the member countries will be more severe. The countries with advantages over Thailand include Indonesia and Singapore. Indonesia has a larger industry size from upstream to downstream, hence a lower production cost and a fully-integrated production system starting from petrochemical production to retail distribution. Singapore has a price advantage over Thailand due to its duty-free system. However, Thailand still has some favorable factors to compete with Singapore, i.e. Thailand has undergone more self-adjustment and is more diverse in its production due to the availability of production base, none of which exists in Singapore. Thailand also has a large number of retail bases. For Malaysia, its weaker textile industry has been strengthened by the production base relocation to the country by two major groups, namely Hua Long Group from Taiwan and Pan or Tero Group from Japan. Therefore, to capture a market share in ASEAN, Thailand needs to reinforce its production efficiency and produce products in

response to the market demand as well as attempt to create Thailand's own brand name like Hong Kong has successfully done.

The major set-back for the expansion of textile and garment industry in the AFTA will be the raw material content requirement to come from ASEAN in the proportion of not less than 40% which may be supplied from either a single or more than one member countries. Meanwhile the raw materials used in textile and garment production of the member countries are to be imported in a large proportion from non-member countries since they are not available within the group, or if so, are insufficient to meet the demand or are of unmatched quality. This will become a major factor that hinders the textile and garment products from enjoying the maximum privileges.

The North American Free Trade Area (NAFTA) is composed of the member countries, namely the US, Canada and Mexico, to cooperate in removing trade, investment and service barriers arising from tax and non-tax measures. The NAFTA agreement has become effective since January 1, 1994.

The textile and garment trade in the NAFTA is in a rather high proportion particularly in the garment sector with trade volume of up to 80-90%. The volume is expected to further increase in the future as the member countries have different strengths that benefit each other such as the low labor cost of Mexico, the large amount of funds and high technology of the US and Canada. Through such cooperation, these member countries can reduce their production cost, create price competition with products outside the group and also stimulate more trading within the group.

Thailand's product to be mostly affected by the NAFTA is garment due to its huge trade volume with these countries especially the US. Thailand's garment export to the US accounts for averagely up to 20% of the total garment export value. Major rival is Mexico whose wage rate and labor skill are comparable to Thailand's. In addition, the NAFTA will give more advantages to Mexico's product in terms of import tariff, import volume and transportation cost. Mexico also attracts inward investment from the US in the garment industry as its wage rate is more than three-fold lower than that of the US. More importantly, the US will gain benefit from the requirement of raw material content originating from the member countries. This will help boost its textile industry by the rising demand for yarn and fabric from Mexico upon the increasing export growth of Mexico's garment industry. Owing to these factors, Thailand's garment export value to the US tends to expand at a declining rate.

From the study of production and market condition, the competitiveness compared to that of the rivals, including relevant policies and measures and the international trade environment, major problems that diminish Thailand's competitiveness are found to be as follows -

Production

Higher import tariff than the rivals : Thailand charges a high import tariff on raw materials compared to that of the rivals, particularly the raw materials for the manufacture of man-made fiber, and dyeing pigments and chemicals used in the bleaching, dyeing, printing and finishing industry, thus leading to a higher production cost for Thailand's textile and garment products

Outmoded production technology : The production technology used in the Thai textile and garment industry is rather out of date particularly in the weaving industry and the bleaching, dyeing, printing and finishing industry. The use of obsolete machinery and technology leads to inefficient production, greater consumption of raw materials and energy, and high maintenance expense, hence resulting in higher production cost than the rivals', failure to develop high-quality products and problem to the whole textile industry

Labor shortage : The textile and garment industry encounters the labor shortage from management level, mostly in the marketing field, engineer, technician, chemist, designer to worker, resulting in slow industrial development and declining growth.

Increase of minimum wage : Thailand's minimum wage has unsystematically increased, without definite principles and being incommensurate with the labor efficiency. The wage rate is higher than that of China, India, Indonesia, Pakistan and Vietnam, leading to the rising production cost particularly of the garment production and inability to compete with products from countries with lower wage rate

Imbalance of the whole textile and garment industry structure : The garment manufacture is a downstream industry which grows faster than the intermediate industry, notably the bleaching, dyeing, printing and finishing industry which still encounters problems in quality, variety and rapidity of the production. This necessitates import of finished fabric as raw material for some parts of the garment industry. However, Thailand still exports raw fabric with low price in a high proportion.

Inferior product quality and delivery period : Most of Thailand's textile and garment products have moderate-to-low quality and price. The production is of massive quantity. Meanwhile,

the rival such as Hong Kong can produce high-quality, sophisticated products in a small volume and of diverse types and styles. Despite the entrepreneurs' attempt at improvement, the product delivery is still slower than the rivals due to a waste of time on raw material import and customs clearance.

Public Utilities

Inadequate quantity and quality of public utilities : Although the government has speeded up rationalization of the administration, management and investment planning, the public utilities are still insufficient to serve the industrial expansion. In addition, they are poor in quality, as in the power failure or blackout, the inconsistent flow of tap water and artesian well water with low pressure and sometimes with rust, the insufficient number of telephones and inefficient system, the deviation of facsimile duplicate from the original copy, the incomplete transport network to accommodate fast, convenient and efficient transportation.

High basic service rates of public utilities : For instance, the artesian well water service rate increased at a considerably high rate from Bt. 0.75 per cubic meter to Bt. 3.50 per cubic meter and tends to go up further. The rate of tap water also mounted up to Bt. 8.50 per cubic meter. Meanwhile, the revised electricity rate based on the TOD or TOU system is considered unfair to the textile entrepreneurs since most textile factories operate on a continuous basis for 24 hours, hence they are unable to avoid the peak power demand period. Moreover, Thailand's electricity rate is higher than that of Indonesia.

Government's Rules and Regulations

Complicated, unclear and time-consuming import and export procedures of the Customs Department : The entrepreneurs unavoidably have to bear the incremental expenses incurred thereon. The refund of import duty under Section 19 bis and value added tax takes up to 3-6 months, resulting in working capital shortage, specifically for small entrepreneurs with limited funds.

Marketing

Market making : Most entrepreneurs will focus more on the defensive market making, i.e. production based on purchase orders, than the proactive marketing which is conducted by seeking of markets, sales promotion, introduction of product, and creation of product identity. In the meantime, the public sector fails to promote public relations to create a good image among purchasers.

of Thai products. Moreover, there is still a shortage of skilled marketing personnel and a lack of long-term marketing planning. The market is usually dealt with in the short run with a rush on production of the products in great demand, resulting in oversupply. Without the adoption of new advanced information technology in distribution of products, Thailand therefore has no bargaining power and is unable to raise the product prices

Financing

Shortage of long-term lending source with low interest : This greatly impedes the streamlining of machinery and technology to enhance production efficiency and upgrade product quality. Most financial institutions would decline to provide financial supports to the textile industry, deeming it a sluggish industry. The loans offered are mainly short-term loans carrying high interest rate. The entrepreneurs therefore cannot shoulder the interest burden. Moreover, Thailand's lending interest rate is higher than that of other ASEAN countries.

Management

Rare usage of modern production management systems, such as the Quick Response (QR), Just In Time (JIT) and Total Quality Management (TQM) . This results in unsteady output quality and time-consuming production. On the contrary, the developed countries have extensively applied these systems. Another crucial factor is the lack of eagerness to develop the production to meet the ISO 9000 and ISO 14000 standards specified by the World Trade Organization (WTO) for member countries worldwide. The entrepreneurs failing to meet such requirements may not enter the market.

The solution to all problems that obstruct the global market competition is needed to boost competitiveness of the textile and garment industry. The guidelines on the industry adjustment are recommended in two stages. Firstly, the urgent adjustment is to build up equal or similar fundamentals to those of the rival countries, including restructuring of import duty on raw materials, streamlining of the customs formalities and improvement of the production technology. This step must be achieved within 2000. Secondly, the long-term adjustment is to be carried out concurrently with the urgent adjustment so as to pave the way for the free trade era in 2005.

Restructuring of import duty : The principal raw materials for the textile and garment industry include petroleum product for man-made fiber production which is subject to 5 % import duty vis-a-vis the rate of 1-2 % or zero of the rival countries, and cotton which is charged a 10% import duty while 90 % of the total cotton wool consumption needs to be met by import. The government should thus not collect import duty to assist the manufacturers of textile and garment. Meanwhile, the import duty on chemicals and dyeing pigments, the major raw materials for the bleaching, dyeing, printing and finishing industry, is 10 % compared with a mere 5 % of the competitors, thus pushing up the production cost of finished fabric. Besides, the import duty on machinery parts is as high as 30-60 %.

Such import duty structure has scaled up the production cost of the textile and garment industry above that of the rival countries which charge a lower tax rate and carry a lower wage rate. As a result, the government should seek to reduce such tax more early to aid the country's principal industry as the protection and support for all domestic industries must be eliminated by 2005.

Streamlining of the customs formalities : This aims to increase convenience and rapidity and curtail various expenditures for the entrepreneurs. In this concern, the Customs Department must revamp its bureaucratic practices by adopting the Electronic Data Interchange (EDI) system in all customs formalities through a link of the computer system with all related work units and must also accelerate the refund of value added tax and import duty under Section 19 bis.

Improvement of the production technology : The machinery used in the textile and garment industry is obsolete, having been in use for over 10 years for the spinning and weaving industries and more than 20 years for 90 % of machinery in the bleaching, dyeing, printing and finishing industry, thus leading to inefficient manufacturing and high production cost. This accordingly necessitates the technological development to enhance the production efficiency. The man-made fiber industry must concentrate largely on energy saving and continuous production; the spinning industry needs the development of machinery for more rapidity and higher efficiency by reduction of labor force; the weaving industry requires the upgrading of production technology from looms with shuttle to shuttleless looms which have threefold weaving capacity compared to the former's; the bleaching, dyeing, printing and finishing industry also needs the improvement of production technology to lower

the use of water, pigments and chemicals and the automation of the production system; and the garment industry requires the labor skill development and adoption of modern machinery for labor saving and production efficiency enhancement as well as the technician skill development to be able to maintain the new machinery.

The capital is regarded as a vital factor in the development of production technology. It is expected that the entire industry requires approximately Bt. 40,000 million for rationalization of machinery and production technology. The government should provide assistance for the textile and garment entrepreneurs without capital through set-up of a fund with low lending interest rate and around 8-year repayment period. Another supportive approach is exemption of import duty on new machinery and allowance to deduct expenses on machinery purchase from taxable income.

The long-term adjustment : This needs to be simultaneously implemented with the urgent adjustment. It involves the self-adjustment by the manufacturers and requires the government assistance and support. It includes the attempt to cut down the production cost by relocation of production base or investment expansion to the areas with lower wages for the garment industry which is labor intensive. Northeastern and eastern regions are regarded as suitable areas for the production base relocation, due to their abundance of labor and proximity to the Indo-Chinese market which is considered a prospective market for garment products. Moreover, the entrepreneurs must be aware of the international standards which have taken a vital part in the international trade in terms of both market making capability and trade protectionism. The ISO 9000 is a key instrument in boosting competitiveness of the Thai textile and garment entrepreneurs under the prevailing competitive situation where the prices cannot serve as a marketing tool. To obtain the ISO 9000 certification, the entrepreneurs must pursue the specified organization administration pattern. Meanwhile, the ISO 14000 serves as a tool of protectionism by correlating the product standard with the environment. Product to be exported to the WTO member countries must be first qualified in term of good environment management system. The Thai manufacturers should therefore be aware of this in order to maintain their export capability though the ISO 14000 standard has not yet been adopted.

On the marketing side, the entrepreneurs must shift their marketing strategy to the proactive approach. Firstly, the entrepreneurs should develop their marketing staff to have a wider vision and leadership ability. Moreover, the marketing strategy should be adopted, particularly the

proactive market making, i.e. seeking of new markets through direct sales and adoption of the Quick Response strategy -- production and delivery of goods that meet the consumers' demand based on product quality and production cost. Besides, the production must be agile with an aim to manufacture a diversified range of products, respond to the consumers' requirement and introduce new products with specific qualities to widen choices for the consumers.

The entrepreneurs should also acquire marketing information, probably through the textile information system, in order to build up a database for the industry which will help develop the textile and garment market. This is because once the Thai entrepreneurs have entered the free market, they will compete with not only Thai but also foreign producers worldwide either in the domestic or international markets. The Thai entrepreneurs should consequently seek cooperation or joint development among themselves, without which Thailand's textile and garment industry may finally face a marketing difficulty.

The domestic market is another vital market which is less mentioned. The garment, in particular, has the highest export value and also a high local market value of approximately Bt 110,500 million against the import value of only around Bt. 1,000 million, as hindered by the import duty. It is indeed necessary for the entrepreneurs to maintain the domestic market following the decrease or repeal of the import duty on garment

The government support to strengthen the competitiveness of the textile and garment industry in the long run involves human resources development planning, especially for textile chemical specialist, technician and marketing professional, to respond to the requirement in the textile industry, and set-up of a textile and garment industrial estate to remove the problems on high wage rate, restriction on plant expansion, environmental issue, etc. The industrial estate will lead to a lot of saving by the concentration of production plants in one area, production efficiency enhancement and industrial waste control. However, the public sector must also provide certain supports, eg. provision of sufficient public utilities, determination of the estate area that will not affect the community, provision of low interest funding sources, exemption of income tax in the initial period, etc. This will motivate the entrepreneurs to move into the same estate since most plants are situated in Bangkok and its vicinity.

The textile industry development institute is another solution to boost Thailand's competitiveness in a more concrete manner. It will help resolve the problems of obsolete production technology, shortage of labor and personnel in specific fields, absence of decision-making information

and marketing knowledge, etc. Therefore, the textile industry development institute must take urgent actions in dealing with all problems to enable the Thai textile and garment industry to compete in the liberalized world economy in 2005.

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
คณะผู้วิจัย	
บทคัดย่อ	(1)
สารบัญตาราง	(36)
สารบัญภาพ	(41)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1-1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1-2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1-2
1.4 วิธีการศึกษา	1-3
บทที่ 2 สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	
2.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของอุตสาหกรรมสิ่งทอ	2-1
2.2 ความสำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอในปัจจุบัน	2-3
2.2.1 มูลค่าเพิ่ม	2-3
2.2.2 การจ้างงาน	2-4
2.2.3 การส่งออกเพื่อนำเข้ารายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	2-5
2.2.4 รายได้ที่อุตสาหกรรมนี้ให้แก่ภาครัฐ	2-6
2.2.5 อุตสาหกรรมสนับสนุนอื่นๆ	2-6
2.3 ความสัมพันธ์ทั้งระบบและโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2-7
2.3.1 ความสัมพันธ์ทั้งระบบของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2-7
2.3.2 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2-12
บทที่ 3 ภาวะตลาดและการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย	
3.1 ภาวะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ	3-1
3.1.1 ลักษณะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ	3-3
3.1.2 ความต้องการใช้สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ	3-5
3.1.3 การตอบสนองความต้องการในประเทศ	3-8

3 2	ภาวะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มต่างประเทศ	3-12
3 2.1	ภาวะสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโลก	3-12
3 2.2	ภาวะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในตลาดต่างประเทศ	3-18
3 2.3	ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลก	3-27
3 2.4	ความสำคัญของตลาดผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ	3-39
3 3	เปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ	3-41
3 3.1	อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน	3-41
3 3.2	อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอินโดนีเซีย	3-49
3 3.3	อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเวียดนาม	3-54
3 3.4	ข้อได้เปรียบและเสียเปรียบ	3-58
3 3.5	การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของฮ่องกง	3-62
บทที่ 4	นโยบายรัฐบาล มาตรการการค้าและกลุ่มการค้าที่มีผลกระทบต่อ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย	
4.1	นโยบายรัฐบาลและผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-1
4.1.1	นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-1
4.1.2	ผลกระทบของนโยบายรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-8
4.2	มาตรการการค้าและผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-10
4.2.1	มาตรการการค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-10
4.2.2	ผลกระทบของการค้าเสรีที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-14
4.3	การรวมกลุ่มการค้าที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	4-19
4.3.1	เขตการค้าเสรีอาเซียน	4-20
4.3.2	เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ	4-27
บทที่ 5	ปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	
5 1	ปัญหาด้านการผลิต	5-1
5 2	ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน	5-8
5 3	ปัญหาด้านกฎระเบียบของรัฐบาล	5-10
5 4	ปัญหาด้านการตลาด	5-11
5 5	ปัญหาด้านการเงิน	5-12
5 6	ปัญหาด้านการจัดการ	5-12

บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน

6.1

ภาคผนวก

ก	ประเภทและเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอ	ก.1
ข	รหัสสินค้า (Harmonized Code) ที่ใช้ศึกษามูลค่าส่งออกและนำเข้า แต่ละอุตสาหกรรม	ข.1
ค	ตารางเปรียบเทียบค่าไฟฟ้าจำแนกตามประเภทผู้ใช้ของแต่ละประเทศ	ค.1
ง	ต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกิดจากการเก็บภาษีขาเข้าวัตถุดิบและภาษีมูลค่าเพิ่ม	ง.1
จ	แผนอุตสาหกรรมสิ่งทอเบื้องต้น	จ.1

บรรณานุกรม

ฉ.1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 มูลค่าเพิ่มภาคสิ่งทอเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมและมูลค่าเพิ่ม หมวดอุตสาหกรรม ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2538	2-4
2.2 มูลค่าเพิ่มจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม	2-4
2.3 จำนวนแรงงานที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอเปรียบเทียบกับหมวดอุตสาหกรรม	2-5
2.4 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2535-2539	2-6
2.5 ดุลการค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2535-2539	2-7
2.6 จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปี พ.ศ. 2534-2538	2-13
2.7 จำนวนการจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2534-2538	2-14
2.8 กำลังการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปี พ.ศ. 2532-2538	2-15
2.9 จำนวนเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2534-2538	2-16
2.10 ปริมาณการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปี พ.ศ. 2534-2538	2-17
2.11 ปริมาณการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2534-2538	2-19
2.12 - ปริมาณการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปี พ.ศ. 2534-2538	2-22

ตารางที่	หน้า
2 13 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปี พ.ศ. 2535-2538	2-23
3.1 การบริโภคเส้นใยรวมและเส้นใยประดิษฐ์ของไทยใน ปี พ.ศ. 2530-2538	3-2
3.2 ความต้องการใช้ การผลิตและสัดส่วนการใช้ในประเทศของสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มไทย	3-7
3.3 มูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539	3-10
3.4 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในปี พ.ศ. 2535-2539	3-11
3.5 แหล่งนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม แต่ละประเภทในปี พ.ศ. 2538	3-12
3.6 การบริโภคเส้นใยของโลกจำแนกตามกลุ่มประเทศในปี พ.ศ. 2528-2538	3-13
3.7 สัดส่วนการบริโภคเส้นใยชนิดต่างๆ ของโลกใน ปี พ.ศ. 2528-2537	3-14
3.8 ปริมาณการผลิตเส้นใยของโลก จำแนกตามภูมิภาคในปี พ.ศ. 2528-2537	3-14
3.9 มูลค่าส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มโลก 10 ประเทศแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2537	3-16
3.10 มูลค่าส่งออกสินค้าสิ่งทอโลก 10 ประเทศแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2537	3-17
3.11 มูลค่านำเข้าสินค้าสิ่งทอโลก 10 ประเทศแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2537	3-19
3.12 มูลค่านำเข้าสินค้าเครื่องนุ่งห่มโลก 10 ประเทศแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2532-2537	3-20
3.13 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539	3-22

ตารางที่	หน้า
3 14 อัตราการขยายตัวของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี พ.ศ.2536-2539	3-23
3.15 การขยายตัวของตลาดส่งออกเครื่องนุ่งห่ม จำแนกตามสถานะภาพ MFA	3-24
3 16 ตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จำแนกตามกลุ่มประเทศ	3-24
3 17 กลุ่มตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแต่ละประเภทในปี พ.ศ.2538	3-27
3 18 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทย จำแนกตามประเภทตลาด	3 27
3 19 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในเอเชียใต้ ในปี พ.ศ.2531-2537	3-29
3 20 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในเอเชียเหนือ ในปี พ.ศ.2531-2537	3-30
3.21 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในจีน ในปี พ.ศ.2531-2537	3-30
3 22 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในอาเซียน ในปี พ.ศ.2531-2537	3-31
3 23 ส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในเอเชียเหนือ ในปี พ.ศ.2531-2537	3-32
3 24 ส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในอาเซียน ในปี พ.ศ.2531-2537	3-32
3 25 ส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในสหภาพยุโรป ในปี พ.ศ.2531-2537	3-33
3 26 ส่วนแบ่งตลาดผ้าผืนในสหภาพยุโรป ในปี พ.ศ.2533-2537	3-34
3 27 ส่วนแบ่งตลาดผ้าผืนในสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ.2533-2537	3-35
3 28 ส่วนแบ่งตลาดผ้าผืนในเอเชียเหนือ ในปี พ.ศ.2531-2537	3-36

ตารางที่	หน้า
3.29 ส่วนแบ่งตลาดผ้าฝ้ายในอาเซียน ในปี พ.ศ. 2531-2537	3-36
3.30 ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอเมริกาเหนือ ในปี พ.ศ. 2531-2537	3-37
3.31 ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2531-2537	3-38
3.32 ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหภาพยุโรป ในปี พ.ศ. 2531-2537	3-39
3.33 มูลค่าตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2538	3-40
3.34 ปริมาณผลิผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของจีน ปี พ.ศ. 2535-2537	3-44
3.35 อัตราค่าจ้างแรงงานรวมสวัสดิการในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศคู่แข่งและไทย	3-59
3.36 จำนวนประชากรของประเทศคู่แข่งและไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2538	3-59
3.37 เปรียบเทียบปริมาณการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของจีน อินโดนีเซีย เวียดนาม และไทย	3-60
3.38 อัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยของประเทศจีน อินโดนีเซีย เวียดนาม และไทย	3-65
4.1 การจำแนกประเภทโรงงานในการขอตั้งและขยายโรงงาน	4-4
4.2 สัดส่วนมูลค่าส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดในซีกโลก และตลาดนอกซีกโลก ปี พ.ศ. 2528-2538	4-15
4.3 ปริมาณและสัดส่วนโควตาส่งทอนำเข้าสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2537 และ ปี พ.ศ. 2547	4-18

ตารางที่	หน้า
4.4 ปริมาณและสัดส่วนโควตาเครื่องนุ่งห่มนำเข้าสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ. 2537 และปี พ.ศ.2547	4-18
4.5 แผนการลดภาษีอากรสำหรับสินค้าในกลุ่มแร่ลดภาษีของประเทศไทย	4-21
4.6 แผนการลดภาษีอากรสำหรับสินค้าในกลุ่มสินค้าทั่วไปของประเทศไทย	4-21
4.7 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นใยของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต AFTA	4-23
4.8 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต AFTA ปี พ.ศ. 2531-2537	4-24
4.9 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต AFTA ปี พ.ศ 2531-2537	4-24
4.10 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต NAFTA ปี พ.ศ 2531-2537	4-29
4.11 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต NAFTA ปี พ.ศ.2531-2537	4-29
4.12 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นใยของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต NAFTA ปี พ.ศ 2531-2537	4-30
5.1 โครงสร้างอากรขาเข้าวัตถุดิบหลักของอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	5-2
5.2 อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2532-2539	5-5
5.3 อัตราค่าจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทยที่สำคัญ	5-6

สารบัญญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 ขบวนการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2-8
2 กำลังการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	2-11
3 ปริมาณการผลิต การนำเข้า และส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ.2538	2-26
4 การบริโภคเส้นใยรวมต่อหัว จำแนกเป็นกลุ่มประเทศ ปี พ.ศ 2523-2538	3-3

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในหลายๆ ด้าน ที่เห็นได้ชัดที่สุดคือเป็นอุตสาหกรรมที่มีการส่งออกคิดเป็นมูลค่าสูงสุด นำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศสุทธิประมาณปีละถึง 100,000 ล้านบาท ขณะนี้กำลังประสบปัญหาการส่งออกตกต่ำถึงกับขั้นติดลบ ทั้งนี้เป็นเพราะไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งกันในตลาดส่งออกที่สำคัญได้ ซึ่งถ้าปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไปก็จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมไม่ว่าจะเป็นด้านดุลการค้า อัตราการจ้างงาน มูลค่าเพิ่มของระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ และรายได้ของรัฐบาลที่ได้จากอุตสาหกรรมนี้ด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพื่อให้ทราบถึงสถานะปัจจุบันและปัญหาของอุตสาหกรรม ตลอดจนกำหนดนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรม

นิยามการศึกษา

ภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอสามารถแยกเป็นอุตสาหกรรมย่อยได้ 3 อุตสาหกรรมย่อย ประกอบด้วย อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น หมายถึง การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นกลาง หมายถึง การปั่นด้าย การทอผ้า และการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ และอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นปลาย หมายถึง การผลิตเครื่องนุ่งห่ม

โดยนิยามของคำว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอ สามารถจำแนกได้เป็น 2 นัย คือ ความหมายแคบ หมายถึง อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นและขั้นกลาง และความหมายกว้างคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งหมายรวมถึงอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งหมดตั้งแต่อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น จนถึงอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นปลาย

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้นิยามของอุตสาหกรรมสิ่งทอในความหมายแคบ หมายถึง อุตสาหกรรมเส้นใย ปั่นด้าย ทอผ้า ฟอกย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ และเมื่อจะกล่าวถึงอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งหมดจะใช้คำว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยเครื่องนุ่งห่ม หมายถึง เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องยกทรง ถุงน่อง ถุงเท้า และถุงมือผ้า

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม” มีวัตถุประสงค์สำคัญ 5 ประการ คือ

1 เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทย ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันของอุตสาหกรรมนี้ทั้งระบบ ตลอดจนโครงสร้างของอุตสาหกรรมที่รวมถึง กำลังการผลิต ปริมาณผลิตรายใช้แรงงาน วัตถุดิบ และเทคโนโลยีในการผลิต

2 เพื่อให้ทราบถึงภาวะการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งในตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบส่วนแบ่งตลาดของไทยและประเทศคู่แข่งในตลาดส่งออกที่สำคัญ

3 เพื่อให้ทราบถึงอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศคู่แข่งของไทยที่สำคัญ อันได้แก่ จีน อินเดีย เวียดนาม และเมื่อเปรียบเทียบอุตสาหกรรมของไทยแล้วมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบประการใด นอกจากนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ของประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่สูงกว่าคือฮ่องกง เพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย

4 เพื่อให้ทราบถึงนโยบายรัฐบาล มาตรการการค้า และกลุ่มการค้าที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

5 ระบุประเด็นปัญหาและอุปสรรค ในการประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และเสนอแนวทางในการแก้ไขเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1 ศึกษาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในแต่ละขั้นตอนการผลิต ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็น 3 ชั้น คือ ขั้นต้น หมายถึง การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ขั้นกลาง หมายถึง การปั่นด้าย การทอผ้า และการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ และขั้นปลาย หมายถึง การผลิตเครื่องนุ่งห่ม

2 ศึกษาตลาดส่งออกที่สำคัญและคู่แข่งในตลาดนั้น ตลอดจนวิเคราะห์ถึงศักยภาพอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย ประเทศที่จะทำการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในแถบเอเชียที่มีความสามารถในการผลิตใกล้เคียงกับประเทศไทย ได้แก่ ประเทศจีน อินเดีย เวียดนาม

3 ศึกษากลุ่มการค้าต่าง ๆ ที่สำคัญของโลก ที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ได้แก่ NAFTA, AFTA ข้อตกลงและกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (WTO) รวมทั้งมาตรการหรือกฎของประเศผู้นำเข้าที่มีผลกระทบต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทย

4 ศึกษานโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันก็อาจสร้างข้อจำกัดอื่น ๆ หรืออาจไม่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบัน นโยบายเหล่านี้ เช่น ด้านควบคุมดูแลการปกป้องอุตสาหกรรมภายใน การส่งเสริมการลงทุนในประเทศ การให้สิ่งจูงใจสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการส่งออก เป็นต้น นอกจากนี้จะเสนอแนะการปรับเปลี่ยนการใช้นโยบายบางอย่างให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันซึ่งจะมีการเปิดเสรีมากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5 ศึกษาถึงปัญหาของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่บั่นทอนกำลังความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ทั้งที่เป็นปัญหาเฉพาะที่เกิดกับอุตสาหกรรมนี้เองและปัญหาโครงสร้างที่กระทบต่ออุตสาหกรรมทั้งหมดในระบบเศรษฐกิจ งานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ปัญหาหรือปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมและหาข้อสรุปออกมาเป็นข้อเสนอแนะเพื่อให้ทราบว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยควรจะปรับตัวอย่างไร ไปทางไหน อันจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

1.4 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ จะเน้นที่การวิเคราะห์เนื้อหาและข้อสรุปจากข้อมูลสถิติที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ โดยมีการแยกแยะแจกแจงความถี่ของข้อมูลสถิติต่าง ๆ ในรูปของตารางเป็นหลัก โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1 วางเค้าโครงการศึกษา และขอบเขตการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์การศึกษา

2 รวบรวมข้อมูล เอกสาร รายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อันจะนำไปสู่การศึกษวิเคราะห์เปรียบเทียบศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย

3 รวบรวมข้อมูลสถิติ ที่จำเป็นต้องใช้ อาทิเช่น การนำเข้าและส่งออก ผลิตภัณฑ์สิ่งทอของไทย การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลก มูลค่าการนำเข้าของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย การลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศ จากแหล่งต่าง ๆ เช่น กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมการส่งออก องค์การสหประชาชาติ เป็นต้น

4 ประมวลข้อมูลทางสถิติ เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งวิเคราะห์ผลดังกล่าวในเชิงเศรษฐศาสตร์และวิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในเชิงนโยบาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 เพื่อทราบถึงโครงสร้างการผลิต การตลาด การนำเข้าและการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย และทราบถึงความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในแต่ละขั้นตอนการผลิต
- 2 เพื่อทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยในแต่ละอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งขัน
- 3 เพื่อทราบถึงผลกระทบของนโยบายจากภาครัฐต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย และผลกระทบจากต่างประเทศ อันเกิดจากการเปิดเขตการค้าเสรีของกลุ่มประเทศต่าง ๆ
- 4 เพื่อทราบถึงศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในการส่งออก
- 5 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในอนาคต

บทที่ 2

สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

2.1 ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่เดิมนั้นสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีการผลิตและบริโภคอยู่ในระดับครัวเรือน กล่าวคือ มีการปั่นด้ายและทอผ้า เพื่อนำมาใช้กันในกลุ่มสมาชิกของครอบครัวเท่านั้น ต่อเมื่อเศรษฐกิจสังคมขยายตัวขึ้น ความต้องการใช้สินค้าและบริการมีมากขึ้น กอปรกับกลุ่มชนมีความถนัดและเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดการค้าขายแลกเปลี่ยนขึ้น การผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงได้พัฒนาขึ้นเป็นอุตสาหกรรมและมีรูปแบบการพัฒนาในเชิงธุรกิจมากขึ้น และหลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งใหญ่ขึ้นในต้นศตวรรษที่ 18 ก็ได้ส่งผลให้อุตสาหกรรมผลิตสิ่งทอได้พัฒนาจากระบบอุตสาหกรรมในครัวเรือนมาเป็นระบบอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์อย่างเต็มรูปแบบ

ประเทศไทยแม้จะมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานในการผลิตสิ่งทอ แต่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแบบสมัยใหม่กลับเริ่มต้นค่อนข้างช้าเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้เนื่องจากการบังคับใช้ของสนธิสัญญาเบาริง (Bowring Treaty) ในปี พ.ศ. 2373 ได้ส่งผลให้ไทยจำเป็นต้องเปิดตลาดการค้าให้กับชาติอาณานิคมมากขึ้น สินค้าสิ่งทอของต่างชาติจึงได้เข้ามาแพร่หลายในตลาดของไทย ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การประกอบอุตสาหกรรมสิ่งทอในท้องถิ่นขาดความกระตือรือร้น การพัฒนาจึงค่อนข้างช้าในระยะนั้น

อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยได้มีการพัฒนาอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2479 โดยกระทรวงกลาโหมได้นำเครื่องปั่นด้าย 3,232 แกน และเครื่องทอผ้า 72 เครื่องทอ เข้ามาจากประเทศเยอรมนี เพื่อใช้ในการผลิตผ้าในทางการทหาร และต่อมาอีก 10 ปี คือในปี พ.ศ. 2489 โรงงานปั่นด้ายแบบสมัยใหม่ของเอกชนแห่งแรกจึงเปิดดำเนินการขึ้น โดยมีแกนปั่นด้ายทั้งสิ้นจำนวน 3,600 แกน โรงงานแห่งนี้เป็นผู้ประกอบการชาวไทย ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อบรรเทาความขาดแคลนผลิตภัณฑ์สิ่งทออันเป็นผลมาจากสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังจากปี พ.ศ. 2489 อุตสาหกรรมสิ่งทอโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานปั่นด้ายที่ใช้เครื่องจักรได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จำนวนแกนปั่นด้ายในปี พ.ศ. 2495 เพิ่มขึ้นเป็น 43,000 แกน ทำให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ผลิตขึ้นในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างมาก อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2498-2502 ได้เกิดสภาวะการณ้ดักต่ำของผลผลิตสิ่งทอ เนื่องจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ทำจากฝ้ายซึ่งมีราคาถูกจากประเทศ

ปากีสถาน ราคาของเส้นใยฝ้ายนำเข้าถูกกว่าเส้นใยฝ้ายที่ผลิตในประเทศถึงร้อยละ 25-30 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะปากีสถานได้นำสินค้าเข้ามาท่วมตลาดโดยได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล จากการท่วมตลาดดังกล่าวนี้ทำให้โรงงานปั่นด้ายของไทยหลายโรงต้องล้มละลายและปิดกิจการลง รัฐบาลไทยแก้ไขปัญหานี้ด้วยการให้การปกป้องอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นครั้งแรกโดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติจำกัดการนำเข้าด้ายที่ทำจากฝ้ายในปี พ.ศ. 2498 และต่อมาพระราชบัญญัตินี้ได้ถูกแก้ไขและครอบคลุมถึงผ้าฝ้ายในปี พ.ศ. 2500

การลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอได้ฟื้นคืนชีพอีกครั้งด้วยการกระตุ้นจากราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนปี พ.ศ. 2503 และอัตราอากรขาเข้าที่คุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ โรงงานสิ่งทอซึ่งปิดกิจการลงในช่วง พ.ศ. 2498-2502 สามารถกลับมาดำเนินกิจการต่อและขยายกิจการได้อีก ซึ่งรวมทั้งผู้ประกอบการที่เป็นชาวไทย ชาวจีนจากฮ่องกง และฮ่องกง

บริษัท 3 รายแรกที่บุกเบิกอุตสาหกรรมสิ่งทอในยุคนั้น และส่วนใหญ่เป็นการทำกิจการเกี่ยวกับสิ่งทอจากฝ้าย ได้แก่ Thai Blanket Industry Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ 2502 Thai Durable Textiles Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ พ.ศ. 2504 และ Luckytex Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ พ.ศ. 2504 บริษัทเหล่านี้ก้าวเข้ามามีส่วนสำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ในระยะเวลาต่อมาคือในปี พ.ศ. 2506 บริษัทญี่ปุ่นได้เริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมด้วยการร่วมทุนกับผู้ประกอบการชาวไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการโรงงานผลิตเส้นใยประดิษฐ์บริษัทแนวหน้าในขณะนั้น ได้แก่ Thai-Yazaki Mahakun Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ พ.ศ. 2506 To Kai Dying Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ พ.ศ. 2506 Thai Toray Textile Mills Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ พ.ศ. 2507 และ Thai Teijin Textiles Co., Ltd. ก่อตั้งกิจการเมื่อ พ.ศ. 2508 การลงทุนร่วมของบริษัทจากญี่ปุ่นนี้มีส่วนช่วยอุตสาหกรรมสิ่งทอในด้านเงินทุน เทคโนโลยี และการจัดการ ลักษณะการดำเนินการผลิตของบริษัทญี่ปุ่นมักเป็นแบบครบวงจร โดยเริ่มตั้งแต่การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ การปั่นด้าย ทอผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ในโรงงานเดียวกัน จนกระทั่งปี พ.ศ. 2521 บริษัทญี่ปุ่นมีส่วนแบ่งในบริษัทร่วมทุนเหล่านี้ประมาณร้อยละ 36 แต่บริษัทญี่ปุ่นจะควบคุมอำนาจบริหารงาน ในขณะที่ผู้ถือหุ้นชาวไทยไม่ค่อยมีบทบาทมากเท่าใดนัก ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องจักรและเทคโนโลยีในการผลิตสิ่งทอมาจากญี่ปุ่น คนไทยยังขาดความรู้และความชำนาญ

นอกจากบริษัทในประเทศญี่ปุ่นแล้วในระยะหลังคือประมาณตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 บริษัทไต้หวัน และฮ่องกงก็ได้ย้ายฐานการผลิตเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากต้องการหาช่องทางหลบเลี่ยงมาตรการควบคุมปริมาณนำเข้าสิ่งทอของประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ และในช่วง พ.ศ. 2523-2532 ประเทศเหล่านี้ได้รับแรงผลักดันจากค่าจ้างแรงงานสูงและค่าเงินที่แข็งขึ้น

ปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยมีสถานะที่แข็งแกร่งและนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและการจ้างงานในประเทศอย่างมาก เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มเป็นสัดส่วนสูงสุดในภาคอุตสาหกรรมคือประมาณร้อยละ 20 ของมูลค่าเพิ่มรวมของภาคอุตสาหกรรม และก่อให้เกิดการจ้างงานสูงสุดคือประมาณ 1.1 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 3 ของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังสร้างมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับหนึ่งหรือสองของประเทศมาตลอดระยะ 10 ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2539 สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม มีมูลค่าการส่งออกถึง 139,872 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 16.46 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมรวมของประเทศ

2.2 ความสำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปัจจุบัน

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มหรือภาคสิ่งทอในหมวดอุตสาหกรรมนี้ นับว่ามีความสำคัญมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาในด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม การจ้างงาน การส่งออกนารายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ ภาษีอากรที่จ่ายแก่รัฐบาล หรือการก่อให้เกิดอุตสาหกรรมสนับสนุนต่าง ๆ เช่น ชีป กระดุม แถบยางยืด เป็นต้น

2.2.1 มูลค่าเพิ่ม

ในปี พ.ศ. 2534 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจเท่ากับ 147,969 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมและหมวดอุตสาหกรรมร้อยละ 5.90 และ 20.90 ตามลำดับ และมูลค่าเพิ่มได้เพิ่มขึ้นเป็น 225,691 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2538 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 11.13 ต่อปี สัดส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมและหมวดอุตสาหกรรมลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 5.37 และ 19.06 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มก็ไม่ได้ลดความสำคัญในฐานะที่เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงสุดในหมวดอุตสาหกรรม

ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเช่นกัน จะพบว่าสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมอื่นต่อมูลค่าเพิ่มหมวดอุตสาหกรรมมีมูลค่าน้อยกว่ามาก เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์มีสัดส่วนร้อยละ 8.42 อุปกรณ์การขนส่งซึ่งครอบคลุมถึงยานยนต์และชิ้นส่วนมีสัดส่วนร้อยละ 8.60 และการกลั่นปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์ซึ่งถือกันว่าเป็นอุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 6.41 เท่านั้น ในปี พ.ศ. 2538

ตารางที่ 2.1 มูลค่าเพิ่มภาคสิ่งทอเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมและมูลค่าเพิ่มหมวดอุตสาหกรรม ณ ราคาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2538

หน่วย : ล้านบาท

	2534	2535	2536	2537	2538 ^P
ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP)	2,506,635	2,834,677	3,179,451	3,634,848	4,202,835
หมวดอุตสาหกรรม	707,901	778,987	892,494	1,015,592	1,184,322
ภาคสิ่งทอ	147,969	163,586	176,171	198,065	225,691
สัดส่วนต่อ GDP (%)	5.90	5.77	5.54	5.45	5.37
สัดส่วนต่อหมวดอุตสาหกรรม (%)	28.24	27.48	28.07	27.94	28.18

หมายเหตุ : P เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : กองบัญชาการประชาติ

ตารางที่ 2.2 มูลค่าเพิ่มจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม

หน่วย : ล้านบาท

อุตสาหกรรม	2536	2537	2538 ^P	สัดส่วน (%)
อาหาร	72,407	82,926	94,163	7.95
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	176,171	198,065	225,691	19.06
การกลั่นปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์	56,293	63,555	75,890	6.41
โลหะพื้นฐาน	14,365	17,810	22,906	1.93
เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	75,779	89,259	99,749	8.42
อุปกรณ์การขนส่ง	83,431	79,315	101,830	8.60
รวมหมวดอุตสาหกรรม	892,494	1,015,592	1,184,322	100.00

หมายเหตุ : P เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา : กองบัญชาการประชาติ

2.2.2 การจ้างงาน

เมื่อพิจารณาในด้านการก่อให้เกิดตำแหน่งงานในอุตสาหกรรมแล้ว อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีการจ้างงานมากที่สุดในหมวดอุตสาหกรรมคิดเป็นจำนวนคนถึง 1,122,560 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.15 ของการจ้างงานในหมวดอุตสาหกรรมรวมในปี พ.ศ. 2537 และอุตสาหกรรมสิ่งทอก็ให้แรงงานเพิ่มเรื่อย ๆ จาก 975,100 คน ในปี พ.ศ. 2533 เพิ่มขึ้นเป็น 1,122,560 คน ในปี พ.ศ. 2537 หรือ

เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 3.58 ต่อปี ตามการขยายตัวของอุตสาหกรรม ซึ่งถือเป็นอัตราเพิ่มไม่สูงนัก และเมื่อคิดเป็นจำนวนคนแล้วนับว่ามากทีเดียว

ตารางที่ 2.3 จำนวนแรงงานที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอเปรียบเทียบกับหมวดอุตสาหกรรม

หน่วย คน

จำนวนแรงงาน	2533	2534	2535	2536	2537
หมวดอุตสาหกรรม	3,132,600	3,465,100	3,600,100	3,961,100	3,851,100
ภาคสิ่งทอ	975,100	1,037,910	1,070,660	1,100,110	1,122,560
สัดส่วนต่อหมวดอุตสาหกรรม(%)	31.13	29.95	29.74	27.77	29.15

ที่มา : รายงานผลการสำรวจแรงงานทั่วราชอาณาจักร (รอบ 3) สิงหาคม 2533-2537, สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.2.3 การส่งออกเพื่อนำเข้ารายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นแหล่งสร้างเงินตราต่างประเทศที่สำคัญเนื่องจากการส่งออกในปีหนึ่ง ๆ คิดเป็นมูลค่ามากเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ โดยเฉพาะการส่งออกเครื่องนุ่งห่มในปี พ.ศ. 2539 มีมูลค่าถึง 85,314 ล้านบาท ส่วนการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ มีมูลค่าลดหลั่นตามกันลงมา ได้แก่ ผ้าผืน เส้นด้าย และเส้นใย ตามลำดับ ซึ่งเมื่อรวมกับการส่งออกเครื่องนุ่งห่มแล้วทำให้มีมูลค่าการส่งออกต่างประเทศรวมทั้งสิ้น 139,872 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2539 เพิ่มขึ้นจาก 125,574 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2535 หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.73 ต่อปี โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.46 ของมูลค่าส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทย

สำหรับรายได้สุทธิที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้นำเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจไทยนั้น คิดเป็นเงินบาทแล้วมีมูลค่าสูงเป็นอันดับหนึ่งเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับการส่งออกสินค้าประเภทอื่นๆ ซึ่งถึงแม้ว่าเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะพบว่ามิได้มีผลิตภัณฑ์สิ่งทอในบางรายการคือ เส้นใยและผ้าผืน ที่มีการขาดดุลการค้า โดยในปี พ.ศ. 2535 เส้นใยมีการขาดดุลการค้าสุทธิคือ 15,673 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ผ้าผืน 1,407 ล้านบาท สาเหตุที่เส้นใยมีการขาดดุลการค้ามากที่สุด เนื่องจากประเทศไทยต้องนำเข้าเส้นใยฝ้ายในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก เพราะในประเทศผลิตได้เพียงเล็กน้อยและคุณภาพก็ไม่ค่อยดี โดยในปี พ.ศ. 2535 มีการขาดดุลการค้าในเส้นใยฝ้ายถึง 14,370 ล้านบาท สำหรับการขาดดุลการค้าของผ้าผืนมีสาเหตุจากผ้าผืนสำเร็จรูปที่ผ่านกระบวนการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ในประเทศไทยนั้นมีราคาสูงกว่าการนำเข้าผ้าผืนสำเร็จรูปจากต่างประเทศ อีกทั้งผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มเพื่อการส่งออกสามารถขอคืนภาษีนำเข้าวัตถุดิบได้ ตามมาตรา 19 ทวิ แต่อย่างไรก็ตาม ค่าสิ่งทออื่น ๆ นั้นไทยได้เปรียบดุลการค้าทั้งสิ้น โดยเครื่องนุ่งห่มมีการได้เปรียบดุลการค้ามากที่สุด คือ

83,414 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2539 รองลงมาได้แก่ เส้นด้าย 8,302 ล้านบาท ทำให้ในปี พ.ศ. 2539 ไทยได้เปรียบดุลการค้าจากการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอเหล่านี้รวมคิดเป็นมูลค่า 80,514 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก 75,701 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2535 หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.55 ต่อปี

ตารางที่ 2.4 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2535-2539

หน่วย : ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์	2535	2536	2537	2538	2539	อัตราเพิ่มเฉลี่ย
เส้นใย	3,216	3,425	4,925	7,027	5,697	15.37%
เส้นด้าย	6,606	7,260	10,935	12,376	14,170	21.02%
ผ้าผืน	18,777	19,884	21,005	25,590	24,715	7.11%
เครื่องนุ่งห่ม	90,466	93,892	106,458	108,014	85,314	-1.46%
สิ่งทออื่นๆ	6,509	7,220	8,736	9,928	9,976	11.27%
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	125,574	131,681	152,059	162,935	139,872	2.73%
สินค้าอุตสาหกรรม	520,318	624,353	757,014	929,798	849,738	
สัดส่วน (%)	24.13	21.09	20.09	17.52	16.46	

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

2.2.4 รายได้ที่อุตสาหกรรมนี้ให้แก่ภาครัฐ

ในด้านการเสียภาษีอากรให้แก่ภาครัฐนั้น ในปี พ.ศ. 2537 เมื่อดำเนินการภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปจ่ายให้แก่รัฐบาล โดยคิดเฉพาะส่วนผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่จำหน่ายในประเทศที่ขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ได้ ปรากฏว่ารัฐบาลได้รับภาษีนี้เพียงอย่างเดียวรวมทั้งสิ้น 7,561 ล้านบาท โดยจำแนกเป็นได้รับจากอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป 3,930 ล้านบาท การทอผ้า 1,991 ล้านบาท การปั่นด้าย 732 ล้านบาท และการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ 297 ล้านบาท ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาลค่อนข้างสูง

2.2.5 อุตสาหกรรมสนับสนุนอื่น ๆ

นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอโดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่มได้แก่ เสื้อผ้า กระโปรง กางเกง เครื่องยกทรง ถุงน่อง ถุงเท้า และถุงมือ จำเป็นต้องมีชิ้นส่วนประกอบอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่การสวมใส่ อันได้แก่ ซิป กระดุม แถบผ้ายืด ซึ่งวัสดุที่ใช้ทำและรูปแบบของชิ้นส่วนประกอบเหล่านี้มีมากมาย

* คำนวณจาก สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในประเทศคูณด้วยอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ร้อยละ 7)

ทำให้เกิดการผลิตและอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบสิ่งทอต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อป้อนอุตสาหกรรมสิ่งทอ อันก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มและการจ้างงานขึ้นอีกมาก

ตารางที่ 2.5 มูลค่าการค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปีพ.ศ. 2535-2539

หน่วย : ล้านบาท

อุตสาหกรรม	2535	2536	2537	2538	2539
เส้นใย	-15,673	-12,152	-13,101	-14,651	-16,764
เส้นด้าย	1,602	2,590	5,774	5,759	8,302
ผ้าผืน	-1,407	-2,424	-1,807	1,194	2,157
เครื่องนุ่งห่ม	89,858	93,179	105,452	106,610	83,414
สิ่งทออื่นๆ	1,320	1,475	2,950	3,456	3,405
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	75,700	82,668	99,268	102,368	80,514

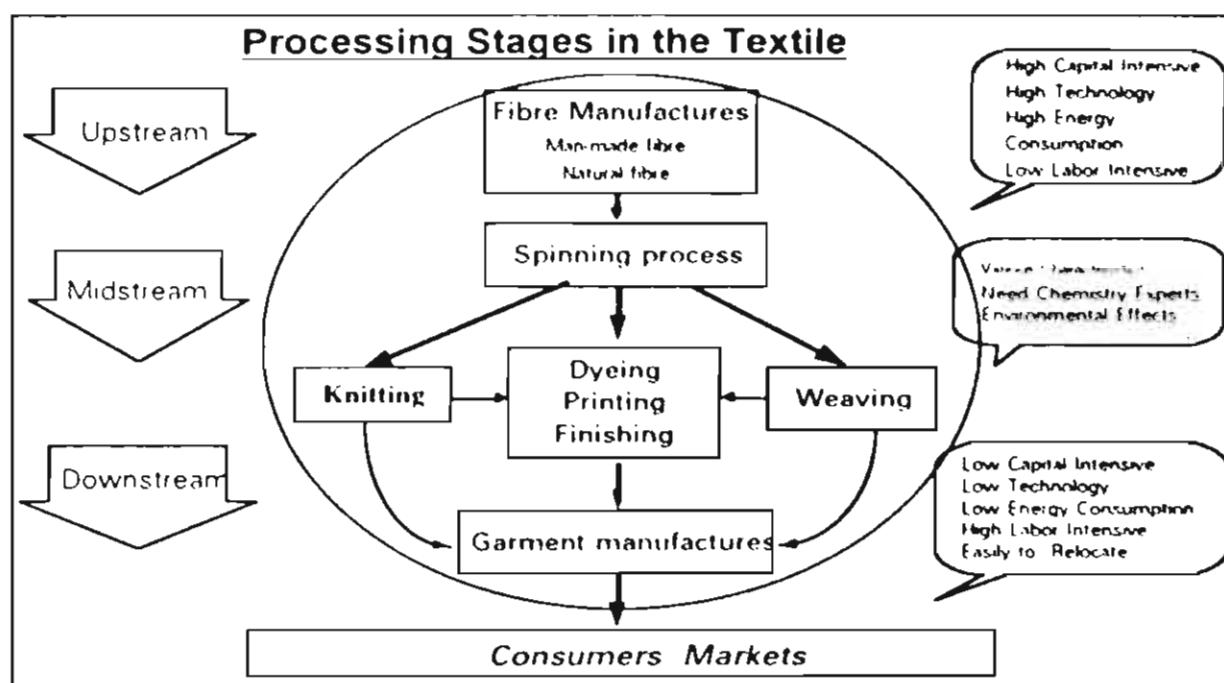
ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ รวบรวมโดย ฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

2.3 ความสัมพันธ์ทั้งระบบและโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

2.3.1 ความสัมพันธ์ทั้งระบบของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมย่อยหลายอุตสาหกรรม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 ชั้น คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น (Upstream) ชั้นกลาง (Midstream) และขั้นปลาย (Downstream) ซึ่งการผลิตของอุตสาหกรรมเหล่านี้จะมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันทั้งระบบตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นปลาย กล่าวคือ ผลผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นจะเป็นวัตถุดิบของกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลาง และผลผลิตที่ได้จากอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลางจะใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมขั้นปลายเช่นเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า ในอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นเป็นการนำผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ได้แก่ Ethylene Glycol (EG) Pure Terephthalic Acid (PTA) Dimethyl Terephthalate (DMT) และ Caprolactum (CPL) มาผ่านการหลอมแล้วอัดให้ไหลผ่านรูเล็กๆ (Spinneret) ซึ่งผลิตผลที่ได้คือ เส้นใยประดิษฐ์ (Man-made Fiber) ผลิตภัณฑ์เส้นใยนี้ถือว่าเป็นวัตถุดิบของอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลาง เมื่อนำเส้นใยมาปั่นอย่างต่อเนื่อง (Spinning Process) จะได้เส้นด้าย (Yarn) ที่มีความยาวมาก จากนั้นนำเส้นด้ายเหล่านั้นมาตีเกลียว เพื่อก่อให้เกิดความแข็งแรง เส้นด้ายเหล่านี้จะใช้เป็นวัตถุดิบในการทอผ้า (Weaving) หรือถักผ้า (Knitting) เพื่อให้ได้เป็นผ้าผืน (Fabric) ออกมา แต่ก่อนที่จะนำผ้าผืนไปผ่านขั้นตอนสุดท้ายคือกระบวนการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปต้องมีการนำผ้าผืนนั้นไป

ผ่านกรรมวิธีตกแต่งคุณสมบัติเพื่อให้ตรงตามความต้องการโดยการ ฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ (Dyeing Printing and Finishing) และเมื่อได้ผ้าผืนสำเร็จรูปแล้วก็นำไปตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปและเครื่องนุ่งห่มต่อไป (Garment Manufacture) ซึ่งถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายในขบวนการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 ขบวนการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น

เป็นอุตสาหกรรมเริ่มแรกของโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต่อไป ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่การผลิตเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยประดิษฐ์ โดยเส้นใยธรรมชาติที่นิยมมากที่สุดคือ ใยฝ้าย ส่วนเส้นใยประดิษฐ์เป็นเส้นใยที่ผลิตขึ้นเพื่อทดแทนเส้นใยธรรมชาติ โดยวิธีการสังเคราะห์ทางเคมีจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี สามารถแบ่งได้เป็น 4 ชนิด คือ โพลีเอสเตอร์ (Polyester) ไนลอน (Nylon) อะคริลิก (Acrylic) และ เรยอง (Rayon) แต่ในการศึกษาครั้งนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเส้นใยประดิษฐ์เท่านั้น เนื่องจากการผลิตเส้นใยธรรมชาติโดยเฉพาะฝ้ายมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศต้องอาศัยการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการเพาะปลูกฝ้ายซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญ มีปัญหามากโดยเฉพาะโรคและศัตรูพืช และผลผลิตต่อไร่ต่ำ ในขณะที่เส้นใยประดิษฐ์มีการผลิตมากกว่าและยังสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ด้วย

อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนสูง (Capital Intensive) ต้องใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์เริ่มมีในไทยเมื่อปลายปี 2507 ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และเริ่มมีการขยายการผลิตมากขึ้นในระยะเวลา 5-6 ปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นการสนองความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มมากขึ้นและขณะเดียวกันก็ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศด้วย

อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นกลาง

ประกอบด้วย การปั่นด้าย การทอผ้า การดักผ้า และการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้นมาทำการผลิตต่อเนื่องกันเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งจะทำให้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต่อไป

อุตสาหกรรมปั่นด้าย เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและพลังงานค่อนข้างสูง เนื่องจากต้องใช้เครื่องจักรในการผลิตเป็นส่วนใหญ่ โดยทุกขั้นตอนใช้เครื่องจักรอัตโนมัติในการทำงาน จึงต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ช่างเทคนิค และคนงาน ในการควบคุมการทำงานของเครื่องจักร และประสิทธิภาพการผลิตขึ้นอยู่กับสมรรถนะของเครื่องจักรเป็นสำคัญ ซึ่งโรงงานที่มีประสิทธิภาพจะสามารถผลิตเส้นด้ายที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ รวดเร็วและใช้ต้นทุนต่ำ

การที่อุตสาหกรรมปั่นด้ายมีการใช้เครื่องจักรในทุกขั้นตอนการผลิต จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมนี้มีการใช้เงินลงทุนสูง และขนาดการลงทุนต้องใหญ่ ซึ่งจะต้องมีการจ้างงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป และมีทรัพย์สินถาวรเกิน 50 ล้านบาทขึ้นไป เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy of Scale) แต่ทั้งนี้การใช้เงินทุน และขนาดการลงทุนยังต่ำกว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์มาก

อุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมทอผ้าเดิมเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูง แต่ปัจจุบันอุตสาหกรรมทอผ้ามีการใช้ทุนสูงขึ้นเนื่องจากมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องทำให้อุตสาหกรรมนี้มีการใช้ทุนเข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เครื่องทอผ้าที่พัฒนาขึ้นใหม่ สามารถทำงานได้รวดเร็วและอัตโนมัติมากขึ้น จึงประหยัดแรงงาน นอกจากนี้การควบคุมคุณภาพสามารถทำได้ดีกว่า

ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมทอผ้า คือ ผ้าผืน และสามารถแบ่งออกเป็น ผ้าทอ และผ้าดัก ซึ่งผ้าที่เกิดจากการดักจะยืดได้มากกว่าจึงเหมาะสำหรับเครื่องนุ่งห่มที่ต้องการการกระชับแต่ไม่รัดจนรู้สึกแน่น โดยการทอผ้าเป็นการใช้ด้าย 2 กลุ่ม คือด้ายพุ่งและด้ายยืน ขัดกันเป็นตารางสลับไปมา ส่วนการดักผ้าเป็นการทำให้เส้นด้ายเกาะเกี่ยวกันเป็นห่วงต่อเนื่องกันจนเป็นผืน หรืออาจกล่าวได้ว่า การดักผ้าเป็นการทำด้ายเส้นเดียวให้เป็นผ้าได้ ในโรงงานดักผ้ามักทำต่อเนื่องกันไปจนเป็นสินค้าสำเร็จรูป ส่วนการทอผ้ากับการตัดเย็บผ้าทอให้เป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปมักแยกกันคนละบริษัทหรือคนละโรงงาน

อุตสาหกรรมฟлок ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ แต่มักจะเรียกรวมว่าอุตสาหกรรมแต่งสำเร็จ ประกอบด้วย การฟлок (เป็นการทำให้ผ้าขาว) การย้อม (การทำให้มีสีสันสวยงาม) การพิมพ์ (การทำให้ผ้ามีลวดลายสวยงาม) และการแต่งสำเร็จ (เป็นการแต่งเนื้อผ้าให้มีคุณสมบัติต่างๆ ตามความต้องการ เช่น ความนุ่ม ยับยาก เจามัน เป็นต้น) ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการผลิตผ้าผืนก่อนนำผ้าผืนไปใช้งาน

การฟлок ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ มีการใช้น้ำ สารเคมี และพลังงานมาก และก่อให้เกิดน้ำเสียเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการบำบัดน้ำเสียต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมนี้ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้มาก ซึ่งผ้าที่แต่งสำเร็จแล้วจะมีราคาเพิ่มขึ้นเป็น 2-3 เท่าของราคาผ้าดิบ โรงงานแต่งสำเร็จที่มีคุณภาพดีจะต้องมีการลงทุนสูงเพื่อความสะดวกตัวและมีประสิทธิภาพในการให้บริการลูกค้า และต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ทางเคมีสิ่งทอสูง เพราะงานย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ มีรายละเอียดทางเทคนิคมากและต่างกันไปตามชนิดของสี เส้นใยที่ใช้ การผสมสีให้เกิด Shade ที่ต้องการ และเทคนิคการแต่งสำเร็จต่างๆ ชนิด

อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นปลาย

เป็นขบวนการผลิตขั้นสุดท้ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งเป็นการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ทั้งนี้เป็นการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปมากที่สุด และในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปนี้สามารถจำแนกได้เป็น 3 ชนิด คือ Woven, Circular Knit และ Flat Knit ทั้งนี้ในขั้นตอนการตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปสามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ

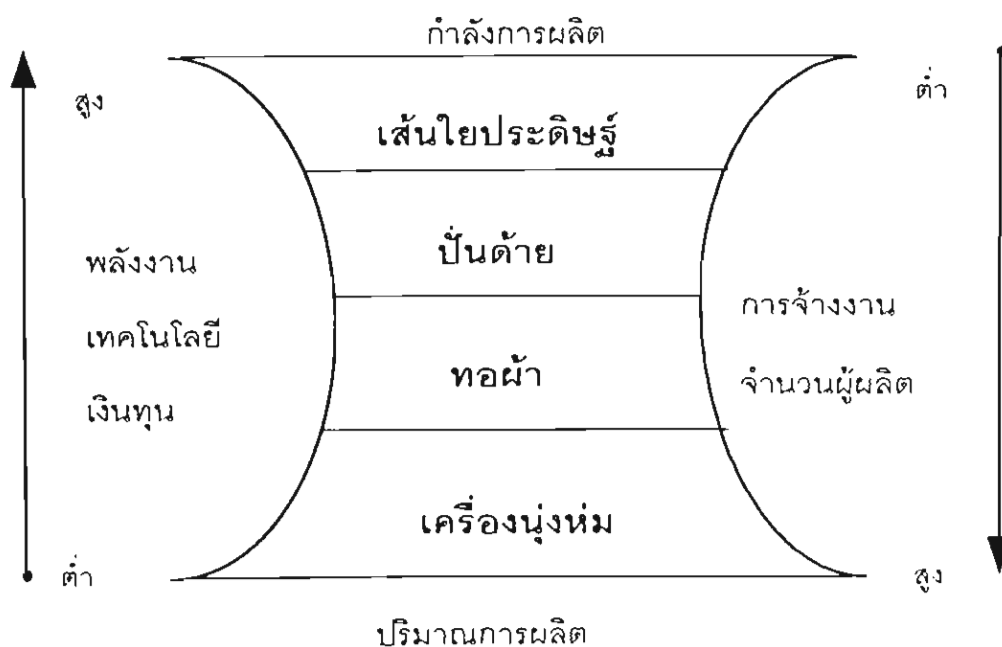
1. ขั้นตอนก่อนการประกอบเย็บ (Pre-Assembly) ประกอบด้วยการออกแบบ การปรับขนาดหรือการขยายแบบ การวางแผนผ้า และการตัดผ้า กล่าวคือ ผู้ออกแบบจะต้องออกแบบหรือนำแบบ (Pattern) ที่ลูกค้าส่งมาให้มาทำการวาดลงบนกระดาษแข็งแล้วนำแบบที่วาดมาจัดลงบนผ้า คือการวางแผนผ้าโดยให้ผ้าเหลืออย่างน้อยที่สุด แล้วนำมาทำการตัดตามแบบที่วาดไว้

2. ขั้นตอนการประกอบเย็บ (Assembly) เป็นขั้นตอนการนำผ้าที่ตัดไว้ในขั้นที่ 1 แต่ละชิ้นมาเย็บ (Sewing) เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป การดำเนินงานจะมีขั้นตอนต่อเนื่องกันตั้งแต่ 10-100 ขั้นตอน โดยจะมีการส่งต่อส่วนที่เย็บแล้วเป็นทอดๆ ซึ่งขั้นตอนนี้ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญ

3. ขั้นตอนแต่งสำเร็จ (Finishing) เป็นขั้นตอนการนำเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากขั้นที่ 2 มาทำการตัดซั้ ด้าย รีด ตรวจสอบ พับ และทำการบรรจุ แล้วเก็บไว้ในคลังสินค้าเป็นอันเสร็จสิ้น

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากที่สุด และยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมาก ทั้งในส่วนของ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจสูงถึง 134,721 ล้านบาท และมีการจ้างงานสูงถึง 877,040 คน ในปี พ.ศ. 2538

เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ พบว่าการใช้ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ อันได้แก่ แรงงาน พลังงาน เทคโนโลยี และเงินทุน ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม พบว่าในแต่ละชั้นมีการใช้ปัจจัยการผลิตเหล่านี้แตกต่างกันไปดังนี้ อุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น มีการใช้ปัจจัยการผลิตด้านพลังงาน เทคโนโลยี และเงินทุนสูงที่สุด เนื่องจากอุตสาหกรรมเส้นใยมีการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัยมากที่สุด จึงส่งผลให้การใช้แรงงานในอุตสาหกรรมนี้มีน้อยตามไปด้วย สำหรับอุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า และฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นกลางนั้น การใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ จะแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานมากที่สุด ซึ่งถือว่าเป็น Labor Intensive ในขณะที่การใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น เทคโนโลยี พลังงาน และเงินทุน มีน้อยมาก (แผนภาพที่ 2) แต่เมื่อพิจารณาปริมาณการผลิตพบว่า อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและเส้นใยประดิษฐ์มีปริมาณการผลิต และกำลังการผลิตสูง ส่วนอุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้าปริมาณการผลิตใกล้เคียงกันแต่ยังน้อยกว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์

แผนภาพที่ 2 กำลังการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

2.3.2 โครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

จำนวนโรงงาน

ในปี พ.ศ. 2538 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 5,096 โรงงาน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2537 ร้อยละ 6.4 โดยในจำนวนนี้เป็นโรงงานเครื่องนุ่งห่มมากที่สุดคือ 3,006 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 59 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด แต่ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงโรงงานขนาดเล็กที่มีจำนวนจักรเย็บผ้าไม่ถึง 20 เครื่อง (ตารางที่ 2.6) ซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งกระจายอยู่ทั่วไปในเขตกรุงเทพฯ โดยเฉพาะย่านโบริเบี ประตูน้า และสำเพ็ง และอยู่ทั่วไปในต่างจังหวัด นอกจากนี้จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม มีการขยายตัวมากที่สุด เนื่องจากโรงงานเครื่องนุ่งห่มสามารถตั้งขึ้นง่าย การผลิตไม่สลับซับซ้อนและมีการใช้เทคโนโลยีไม่มาก

ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการกล่าวหาว่าอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ มีปัญหาผู้ผลิตน้อยรายไม่สามารถรองรับปริมาณผ้าดิบที่ผลิตได้ในประเทศ แต่ในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวเริ่มหมดไป เนื่องจากตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา รัฐบาลได้อนุญาตให้จัดตั้งโรงงาน ฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากอัตราการเพิ่มขึ้นของโรงงานฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จในปี พ.ศ. 2535 สูงถึงร้อยละ 26.6 เป็นผลให้มีโรงงานมากพอที่จะรองรับผ้าดิบได้อย่างพอเพียง แต่ปัจจุบันยังมีปัญหาเรื่องเทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ทันสมัย เป็นผลให้ผ้าผืนสำเร็จรูปมีต้นทุนการผลิตสูงและไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

โรงงานในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมปั่นด้ายจัดเป็นโรงงานขนาดใหญ่ เนื่องจากในการผลิตต้องอาศัยเครื่องจักรที่ทันสมัยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์นั้นเทคโนโลยีการผลิตทันสมัยมาก การผลิตต้องใช้เครื่องจักรทุกขบวนการผลิตจึงต้องมีการใช้ทุนและเทคโนโลยีสูงมาก โรงงานส่วนใหญ่จึงเป็นการร่วมทุนกับต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น และได้หัน เพื่อช่วยในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตของโรงงานนั้นๆ ส่วนอุตสาหกรรมทอผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ และอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แต่ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 70 ของแต่ละอุตสาหกรรมเป็นโรงงานขนาดกลางถึงเล็กทั้งสิ้น โดยที่โรงงานขนาดใหญ่มักจะเป็นโรงงานที่มีการใช้เครื่องจักรที่ทันสมัย มีการลงทุนสูง นอกจากนี้โรงงานขนาดใหญ่บางโรงงานยังมีขบวนการผลิตหลายขั้นตอนรวมกัน เช่น มีทั้งโรงงานปั่นด้าย และทอผ้า อยู่ในโรงงานเดียวกัน หรือ มีทั้งโรงงานปั่นด้าย ทอผ้า และการฟอกย้อมพิมพ์และแต่งสำเร็จ หรืออาจจะเป็นลักษณะของบริษัทในเครือที่ทำการผลิตต่อเนื่องกันทั้งอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2.6 จำนวนโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปี พ.ศ. 2534-2538

หน่วย โรงงาน

อุตสาหกรรม	2534	2535	2536	2537	2538	อัตราเพิ่มเฉลี่ย
เส้นใยประดิษฐ์	11	13	16	16	16	9.82%
ปั่นด้าย	115	126	131	141	149	6.69%
ทอผ้า	642	666	708	729	741	3.65%
ถักผ้า	560	589	648	692	743	7.32%
แต่งสำเร็จ	271	343	395	426	441	12.95%
เครื่องนุ่งห่ม	2,029	2,211	2,530	2,787	3,006	10.33%
รวมทั้งอุตสาหกรรม	3,628	3,948	4,428	4,791	5,096	8.87%

หมายเหตุ : จำนวนโรงงานแต่งสำเร็จไม่ได้รวมอีกประมาณ 150 โรงงานที่อยู่ในโรงงานปั่นด้ายหรือทอผ้า

** จำนวนโรงงานเครื่องนุ่งห่มนี้ไม่ได้รวมโรงงานที่มีจำนวนจักรเย็บผ้าไม่เกิน 20 เครื่อง

ที่มา กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

จำนวนการใช้แรงงาน

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นแหล่งที่มีการจ้างแรงงานสูงอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีการจ้างงานถึง 1.1 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.15 ของการจ้างงานรวมในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้เป็นการจ้างงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมากที่สุด โดยมีการจ้างงานสูงถึง 877,040 คน (เฉพาะแรงงานในการผลิต) ในปี พ.ศ. 2538 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.7 ของการจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ส่วนอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานน้อยที่สุด คือ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ โดยมีการจ้างงานเพียง 16,500 คิดเป็นร้อยละ 1.4 ของการจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (ตารางที่ 2.7)

กำลังการผลิต

การวัดกำลังการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะพิจารณาจาก จำนวนเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ยกเว้นอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ที่วัดกำลังการผลิตจากกำลังการผลิตจริง โดยในปี พ.ศ. 2538 อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์มีกำลังการผลิต 599,885 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2537 ร้อยละ 22.6 ในจำนวนนี้เป็นการผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์มากที่สุดถึง ร้อยละ 73.8 ของกำลังการผลิตรวม และมีการขยายกำลังการผลิตมากที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2532-2538 คือร้อยละ 23.32 ต่อปี โดยเป็นเส้นใยโพลีเอสเตอร์ชนิดเส้นใยสั้น (Staple Fiber : SF) มากที่สุด 232,300 ตัน และเส้นใยยาวชนิด Pre-Oriented Yarn

(POY) มีการขยายตัวมากที่สุด คือ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 59.16 ต่อปี ในขณะที่เส้นใยอะคริลิกมีกำลังการผลิตน้อยที่สุดเพียง 37,000 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 6 ของกำลังการผลิตรวม (ตารางที่ 2.8)

กำลังการผลิตในอุตสาหกรรมทอผ้า ปั่นด้าย และเครื่องนุ่งห่มวัดจากจำนวนเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต โดยในปี พ.ศ. 2538 มีเครื่องทอผ้า 135,316 เครื่อง เครื่องดักผ้า 116,813 เครื่อง แขนปั่นด้าย 4,034,478 แขน และจักรเย็บผ้า 779,396 เครื่อง (ตารางที่ 2.9) ซึ่งปริมาณการเพิ่มขึ้นของเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเปลี่ยนแปลงไม่มากนักในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเริ่มซบเซา โดยในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาเครื่องทอผ้ามีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.14 ต่อปี ส่วนเครื่องดักผ้า เครื่องปั่นด้ายและจักรเย็บผ้ามีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.21 4.65 และ 1.55 ต่อปี ตามลำดับ

ตารางที่ 2.7 จำนวนการจ้างงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปีพ.ศ. 2534-2538

หน่วย : คน

อุตสาหกรรม	2534	2535	2536	2537	2538	อัตราเพิ่มเฉลี่ย
เส้นใยประดิษฐ์	14,310	15,400	16,000	16,500	16,500	3.62%
ปั่นด้าย	57,220	60,730	61,310	62,460	65,050	3.26%
ทอผ้า	58,700	61,990	64,320	65,280	65,590	2.81%
ดักผ้า	53,110	59,200	62,700	64,800	67,840	6.31%
แต่งสำเร็จ	41,160	45,980	49,310	51,020	51,870	5.95%
เครื่องนุ่งห่ม	813,410	827,330	846,470	862,500	877,040	1.90%
รวมทั้งอุตสาหกรรม	1,037,910	1,070,630	1,100,110	1,122,560	1,143,890	2.46%

ที่มา กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2.8 กำลังการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปีพ.ศ. 2532-2538

เส้นใยประดิษฐ์	หน่วย ตัน						
	2532	2533	2534	2535	2536	2537	2538
โพลีเอสเตอร์	138,845	183,381	218,424	274,718	332,207	354,380	442,700
Filament Yarn	30,635	35,630	37,498	48,673	64,700	67,880	74,700
Pre-Oriented Yarn	8,347	14,071	39,289	67,869	79,707	95,500	135,700
Staple Fiber	99,863	133,680	141,537	158,176	187,800	191,000	232,300
ไนลอน	23,538	24,608	28,206	39,698	47,389	52,813	55,185
Filament Yarn	20,938	21,368	23,238	30,141	36,300	40,448	42,820
Pre-Oriented Yarn	2,600	3,240	4,968	9,557	11,089	12,365	12,365
อะคริลิก		14,400	15,840	16,791	18,407	17,000	37,000
เรยอง						65,000	65,000
รวมทั้งอุตสาหกรรม	162,383	222,389	262,470	331,207	398,003	489,193	599,885
อัตราเพิ่มเฉลี่ย							21.32%
							16.02%
							59.16%
							15.11%
							15.26%
							12.66%
							29.68%
							20.77%
							24.33%

ที่มา ตามฐานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ใยสังเคราะห์

ตารางที่ 2.9 จำนวนเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2534-2538

เครื่องจักร	2534	2535	2536	2537	2538
แกนปั่นด้าย (แกน)	3,363,216	3,597,806	3,677,766	3,824,966	4,034,478
อัตราเพิ่ม	16.4%	6.98%	2.22%	4.00%	5.48%
เครื่องทอผ้า (เครื่อง)	124,315	129,283	133,773	135,176	135,316
อัตราเพิ่ม	7.3%	4.00%	3.47%	1.05%	0.10%
เครื่องดักผ้า (เครื่อง)	107,028	111,243	114,398	115,673	116,813
อัตราเพิ่ม	18.1%	3.94%	2.84%	1.11%	0.99%
จักรเย็บผ้า (เครื่อง)	732,799	745,343	764,229	771,495	779,396
อัตราเพิ่ม	15.2%	1.71%	2.53%	0.95%	1.02%

ที่มา : กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ปริมาณการผลิต

ปริมาณการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสามารถแยกพิจารณาตามประเภทของอุตสาหกรรมย่อยได้ดังนี้

1. อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์

การผลิตเส้นใยประดิษฐ์ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปเส้นใยสั้น (Staple Fiber) ซึ่งนิยมนำมาผสมกับใยฝ้ายเพื่อปั่นเป็นด้าย TC* (Tetoron-Cotton) และมีเส้นใยบางส่วนที่ผลิตในรูปเส้นใยยาว (Filament Yarn) ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในรูปของ Pre-Oriented Yarn หรือ POY เป็นเส้นใยประดิษฐ์แบบยาวกึ่งยัด มีลักษณะคล้ายเส้นใยแบบยาว แต่ต่างกันตรงที่ว่าเส้นใยชนิดนี้ยังสามารถถูกยัดได้อีกประมาณ 1.5-1.7 เท่า และ Fully Oriented Yarn (FOY หรือ FY) ซึ่งเส้นใยยาวเหล่านี้มีความยาวต่อเนื่องกันเหมือนเส้นด้ายอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องนำไปผ่านขั้นตอนการปั่นด้ายอีก แต่ต้องผ่านขั้นตอนการ Texturing ซึ่งเป็นขั้นตอนการทำให้เส้นใยเกิดความยืดหยุ่นเป็นสปริงในตัว และเป็นการแต่งคุณสมบัติของเส้นใยให้เป็นไปตามความต้องการใช้งาน เช่น ความนุ่มนวลในการสัมผัส ความทนต่อแรงดึง การคงรูป และคุณสมบัติในการนำความร้อน เป็นต้น แต่เมื่อพิจารณาความต้องการใช้เส้นใยยาวในประเทศ พบว่าค่อนข้างน้อย

* TC เป็นชื่อที่นิยมเรียกค้าผสมระหว่างเส้นใยประดิษฐ์และเส้นใยฝ้าย ใช้แทนคำว่า (Polyester-Cotton)

เมื่อเทียบสัดส่วนกับความต้องการใช้ในประเทศอื่นๆ เนื่องจากโรงทอผ้าในประเทศนิยมใช้ด้ายฝ้าย และด้าย TC มากกว่า

ปริมาณการผลิตเส้นใยประดิษฐ์มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องมาจากการขยายตัวของกำลังการผลิตในโรงงานเส้นใยประดิษฐ์ในระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2538 มีปริมาณการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ทั้งสิ้น 0.52 ล้านตัน มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 13.5 ต่อปีส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของเส้นใยโพลีเอสเตอร์ โดยเฉพาะเส้นใยยาว มีการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 26.8 ต่อปี ส่วนเส้นใยเรยอนปริมาณการผลิตขยายตัวน้อยมาก เพียงร้อยละ 1.7 ต่อปี (ตารางที่ 2.10)

ตารางที่ 2.10 ปริมาณการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปีพ.ศ. 2534-2538

						หน่วย พันตัน
เส้นใยประดิษฐ์	2534	2535	2536	2537	2538	อัตราเพิ่มเฉลี่ย
โพลีเอสเตอร์	222.5	256.8	324.1	368.6	391.5	15.17%
Staple Fiber	147.4	157.5	179.5	194.8	201.5	8.13%
Filament Yarn	29.2	43.9	66.4	75.2	75.4	26.76%
Pre-Oriented Yarn	45.9	55.4	48.2	98.6	114.6	25.70%
ไนลอน	22.3	39.2	33.9	51.7	50.2	22.49%
Filament Yarn	15.4	32.9	25.4	39.1	36.2	23.82%
Pre-Oriented Yarn	6.9	6.3	8.5	12.6	14.0	19.35%
อะคริลิก	14.0	16.8	18.0	17.0	20.0	9.33%
เรยอน	55.0	59.8	59.8	60.0	58.8	1.68%
รวม	313.8	372.6	435.8	497.3	520.5	13.49%

ที่มา : กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, กระทรวงอุตสาหกรรม

2. อุตสาหกรรมปั่นด้าย

การผลิตเส้นด้ายหรือการปั่นด้ายเป็นการนำเส้นใยสั้น (Staple Fiber) มาปั่นต่อเนื่องกันให้เป็นเส้นด้ายที่มีความยาวมากๆ เพื่อนำมาใช้ในการอุตสาหกรรมทอผ้า ซึ่งเส้นด้ายที่ใช้กันอยู่ในแวดวงอุตสาหกรรมทอผ้ามีอยู่หลายชนิดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่าต้องการทำเป็นผลิตภัณฑ์ใด ส่งผลให้ขอบข่ายการผลิตเส้นด้ายมีความหลากหลาย โดยการปั่นด้ายส่วนใหญ่เป็นการปั่นด้ายฝ้ายและด้ายฝ้ายผสมเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งมีทั้งฝ้ายผสมโพลีเอสเตอร์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า TC และฝ้ายผสมเรยอน (TR) ซึ่งสัดส่วนการผสมกันระหว่างฝ้ายและเส้นใยประดิษฐ์มีหลายสัดส่วนขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดหรือ

ของผู้ผลิต เช่น 65/35, 70/30 เป็นต้น นอกจากนี้เส้นด้ายที่ผลิตได้ยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของขนาดอีก โดยมีเบอร์ด้ายเป็นตัวกำหนดขนาดเล็กหรือใหญ่ของเส้นด้าย คือเส้นด้ายขนาดโต (หยาบ) จะมีขนาดตั้งแต่ Ne* 20 ลงมา ขนาดปานกลางจะอยู่ระหว่าง Ne 20 ถึง Ne 60 ขนาดเล็ก (ละเอียด) มีตั้งแต่เบอร์ Ne 60 ขึ้นไป จะสังเกตเห็นได้ว่าเส้นด้ายเบอร์ต่ำจะมีขนาดโต เพราะการวัดขนาดของเส้นด้ายตามระบบนี้เป็นการคำนวณตามความยาวของเส้นด้ายต่อหน่วยน้ำหนัก เส้นด้ายละเอียดจะมีความยาวต่อหน่วยน้ำหนักมากจึงใช้เบอร์สูง และในการปั่นด้ายเบอร์สูงจะทำได้ยากกว่าและช้ากว่าราคาขายจึงดีกว่า ปัจจุบันผู้ผลิตในประเทศส่วนใหญ่ผลิตเส้นด้ายเบอร์ต่ำกว่า Ne 40 ลงมา

การผลิตเส้นด้ายเดิมเป็นการผลิตด้ายฝ้ายเป็นหลัก ส่วนเส้นด้ายใยประดิษฐ์เริ่มมีการผลิตมากขึ้นในระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์เริ่มมีการขยายตัวอย่างมาก โดยมีผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาในอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้ในปัจจุบันการผลิตเส้นด้ายใยประดิษฐ์มีมากกว่าเส้นด้ายฝ้าย ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนการผลิตเส้นด้ายใยประดิษฐ์มีสูงถึงร้อยละ 64.17 ในขณะที่การผลิตเส้นด้ายฝ้ายมีสัดส่วนร้อยละ 35.58 ของปริมาณการผลิตเส้นด้ายทั้งหมด (ตารางที่ 2.11)

3. อุตสาหกรรมทอผ้า

ผ้าผืนที่ผลิตได้ในอุตสาหกรรมทอผ้าสามารถจำแนกได้เป็น 2 ชนิด คือ ผ้าทอและผ้าดก โดยผ้าผืนที่ผลิตได้มักเป็นผ้าทอมากกว่าผ้าดก นอกจากนี้การผลิตผ้าทอยังสามารถแยกย่อยตามวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตด้วย โดยสามารถแบ่งได้เป็น ผ้าทอจากฝ้าย และผ้าทอจากใยประดิษฐ์ ซึ่งผ้าผืนที่ผลิตได้ส่วนใหญ่เป็นผ้าผืนที่ผลิตได้จากเส้นใยประดิษฐ์ ประมาณร้อยละ 67.5 ของปริมาณการผลิตผ้าทอรวม (ตารางที่ 2.11)

อัตราการขยายตัวการผลิตของผ้าผืนของไทยเฉลี่ยร้อยละ 8 ต่อปี แต่เป็นการขยายตัวในอัตราที่ลดลง สืบเนื่องมาจากสภาวะตลาดที่เริ่มมีปัญหา แต่เมื่อแยกพิจารณาผ้าผืนเป็นรายชนิด พบว่า การขยายตัวเฉลี่ยของผ้าใยประดิษฐ์สูงถึงร้อยละ 16.5 ต่อปี ในขณะที่การผลิตผ้าฝ้ายลดลงตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

การผลิตผ้าผืนของอุตสาหกรรมผ้าผืนไทยเดิมเป็นการผลิตในลักษณะของการผลิตสินค้าน้อยชนิดและผลิตเป็นจำนวนมากๆ (Mass Production) แต่ปัจจุบันการผลิตเริ่มเปลี่ยนมาเป็นการผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายมากขึ้นและจำนวนไม่มากนัก ซึ่งส่วนมากเป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า และเน้นที่คุณภาพและความรวดเร็วในการส่งมอบเป็นสำคัญ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสภาวะตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป

* Ne หน่วยของการวัดขนาดของเส้นด้ายตามระบบ English Count Number (Ne)

4. อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

การผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มประกอบด้วยการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องยกทรง ถุงเท้า ถุงน่องและถุงมือผ้า โดยการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปสามารถแบ่งได้เป็น การผลิตจากผ้าทอและการผลิตจากผ้าดก ส่วนการผลิต เครื่องยกทรง ถุงเท้า ถุงน่อง และถุงมือผ้า เป็นการผลิตจากผ้าดกเป็นส่วนใหญ่

ปริมาณการผลิตเครื่องนุ่งห่มของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยมีสัดส่วนใกล้เคียงกันระหว่างเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตจากผ้าทอและผ้าดก โดยในปี พ.ศ. 2538 ปริมาณการผลิตเครื่องนุ่งห่มจากผ้าทอ 1,257.2 ล้านชิ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 53.2 ของปริมาณการผลิตเครื่องนุ่งห่มรวม ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 47.8 เป็นการผลิตเครื่องนุ่งห่มจากผ้าดก หรือ 1,104.8 ล้านชิ้น เมื่อพิจารณาการขยายตัวของปริมาณการผลิตเครื่องนุ่งห่มในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.18 ต่อปี แต่ทั้งนี้การขยายตัวดังกล่าวเป็นไปในอัตราที่ลดลง เป็นผลมาจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเริ่มเผชิญปัญหาจากประเทศคู่แข่งที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า เช่น จีน อินโดนีเซีย ส่งผลให้ตลาดต่างประเทศของเครื่องนุ่งห่มไทยซบเซา การผลิตเครื่องนุ่งห่มจึงเพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงมาก แต่เครื่องนุ่งห่มที่ผลิตจากผ้าดกมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูงกว่าเครื่องนุ่งห่มชนิดอื่น เนื่องจากภาวะตลาดของเครื่องนุ่งห่มชนิดผ้ายัดยังไม่ประสบปัญหาการซบเซาของตลาดมากเท่าตลาดของเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตจากผ้าทอ

ตารางที่ 2.11 ปริมาณการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปี พ.ศ. 2534-2538

อุตสาหกรรม	2534	2535	2536	2537	2538	อัตราเพิ่มเฉลี่ย
ปั่นด้าย (พันตัน)	649.4	754.2	757.3	754.4	779.3	4.66%
ด้ายฝ้าย	344.1	375.4	338.3	280.0	305.9	-2.90%
ด้ายใยประดิษฐ์	305.3	378.8	419.0	474.4	473.4	11.59%
ทอผ้า (ล้านตารางหลา)	4,034.7	4,430.7	4,399.5	5,030.8	5,485.0	7.98%
ผ้าฝ้าย	2,008.8	2,178.9	1,949.4	1,636.1	1,758.7	-3.27%
ผ้าใยประดิษฐ์	2,025.9	2,251.8	2,450.1	3,394.7	3,726.3	16.46%
ผ้าดก (พันตัน)	214.0	235.1	231.1	214.0	233.5	2.20%
เครื่องนุ่งห่ม (ล้านชิ้น)	2,005.4	2,141.9	2,256.4	2,326.7	2,362.0	4.18%
ผลิตจากผ้าทอ	1,125.7	1,189.3	1,246.0	1,314.3	1,257.2	2.80%
ผลิตจากผ้าดก (ผ้ายัด)	879.7	952.6	1,010.4	1,012.4	1,104.8	5.86%

ที่มา : กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, กระทรวงอุตสาหกรรม

เทคโนโลยีการผลิต

การใช้เทคโนโลยีการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยส่วนใหญ่ยังมีการพัฒนาไปไม่มากนัก ยกเว้นอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ที่เทคโนโลยีการผลิตอยู่ในระดับสูง เนื่องจากผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ส่วนใหญ่มีการร่วมทุนกับนักลงทุนชาวต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และได้ทุน ซึ่งจะคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการพัฒนาเทคโนโลยีตลอดเวลา ประกอบกับ อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์เป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอที่เกิดขึ้นยังไม่นานนักเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมสิ่งทออื่น ๆ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเป็นอุตสาหกรรมที่เก่าแก่ แต่ไม่ค่อยมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตมากนัก ในขณะที่อุตสาหกรรมสิ่งทอโลกมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตไปมาก ตัวอย่างเช่น การทอผ้า เครื่องทอผ้าที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยกว่าร้อยละ 70 เป็นการใช้เครื่องทอผ้าแบบเก่า คือเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวย (Shuttle Loom) ในขณะที่เครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวย (Shuttleless Loom) ซึ่งเป็นเครื่องทอผ้าที่มีการพัฒนาขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวย กล่าวคือ เครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยสามารถให้ผลผลิตได้มากกว่า 2-3 เท่า และคุณภาพของผลผลิตก็ดีกว่า เครื่องทอผ้าแบบมีกระสวย นอกจากนี้เครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยยังมีข้อเสียเปรียบเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยในเรื่องของการสิ้นเปลืองพลังงานค่อนข้างสูงเนื่องจากน้ำหนักกระสวยมีมาก อีกทั้งยังก่อให้เกิดเสียงดังซึ่งเกินกว่าระดับมาตรฐานที่หูจะรับฟังได้ ในส่วนของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม จะมีเพียงโรงงานขนาดใหญ่และขนาดกลางจำนวนไม่มากนัก ที่นำเครื่องและโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งได้แก่ CAD (Computer Aided Design) CAM (Computer Aided Manufacturing) เป็นระบบที่ช่วยในการออกแบบ จัดขนาด จัดวางแบบ และการตัดผ้า นอกจากนี้ยังได้มีการนำเครื่องตรวจผ้า ตัดผ้า ที่เชื่อมโยงกับระบบคอมพิวเตอร์และระบบเครื่องขนส่งมัดผ้า (Mover System) ที่ทันสมัยมาใช้อีกด้วย ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนการใช้แรงงาน และประหยัดการใช้วัตถุดิบ ตลอดจนทำให้การผลิตรวดเร็วขึ้น

สำหรับเทคโนโลยีที่ใช้ในการปั่นด้ายจะแตกต่างกันมากในเรื่องของการปั่นด้าย กล่าวคือในการปั่นด้ายมีหลายวิธีการ แต่ที่นิยมใช้กันมากที่สุดได้แก่การปั่นด้าย ระบบ Ring Spinning เนื่องจากการปั่นด้ายระบบนี้มีความคล่องตัวสูงในการเปลี่ยนขนาดของเส้นด้ายที่จะทำการผลิต ซึ่งผู้ผลิตส่วนใหญ่ของไทยจะใช้เครื่องปั่นด้ายชนิดนี้ แต่ในปัจจุบันการปั่นด้ายเริ่มมีการใช้ระบบ Open-End Spinning มากขึ้น เนื่องจากเป็นระบบที่สามารถปั่นด้ายด้วยความเร็วรอบสูงกว่าระบบ Ring Spinning ประมาณ 3-4 เท่า แต่ข้อจำกัดของการปั่นด้ายระบบนี้คือ เหมาะสำหรับการปั่นด้ายขนาดใหญ่ เนื่องจากต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในการผลิตเส้นด้ายที่มีขนาดเล็กลงเพราะความเร็วรอบสูงกว่า นอกจากนี้คุณภาพในเรื่องของความเหนียวของเส้นด้ายก็จะต่ำกว่าการปั่นด้ายแบบ Ring Spinning ถึงแม้ว่าเครื่องปั่น

ด้ายทั้งสองระบบจะมีการพัฒนาควบคู่กันไปแต่ระบบ Open-End Spinning จะมีการพัฒนาค่อนข้างเร็วกว่า โดยเฉพาะในเรื่องของความเร็วในการปั่นด้าย สำหรับการเลือกชนิดของระบบการปั่นด้ายของผู้ผลิตจะขึ้นอยู่กับชนิดของเส้นด้ายที่ต้องการจะผลิตว่าเหมาะกับระบบการปั่นด้ายแบบไหน แต่ทั้งนี้ผู้ผลิตเส้นด้ายของไทยควรจะคำนึงถึงการผลิตเส้นด้ายที่มีคุณภาพและมูลค่าเพิ่มสูง เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรมปั่นด้ายของไทย ซึ่งอาจทำได้โดยการผลิตเส้นด้ายที่เบอร์สูงขึ้นหรือมีขนาดเล็กลง เนื่องจากเส้นด้ายที่มีขนาดเล็กสามารถขายได้ราคาดีกว่า สำหรับผู้ผลิตที่ทำการผลิตเส้นด้ายเบอร์ต่ำหรือเส้นโต อาจจะทำให้การปรับปรุงคุณภาพของเส้นด้ายให้มีคุณสมบัติพิเศษต่างๆ เพิ่มขึ้น และเป็นที่ต้องการของตลาดในอนาคต เช่น Fancy Yarn

เทคโนโลยีที่ใช้ในการฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะตามขบวนการผลิต คือ การผลิตแบบต่อเนื่อง (Continuous Process) เป็นขบวนการผลิตที่เหมาะสมสำหรับการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ผ้าในปริมาณมาก เครื่องจักรที่ใช้เป็นเครื่องจักรทันสมัย มีเทคโนโลยีการผลิตสูง และเป็นระบบอัตโนมัติมากขึ้น เป็นผลให้มีการใช้แรงงานน้อยลง ผ้าผืนสำเร็จรูปที่ผ่านขบวนการผลิตนี้จะมีคุณภาพสม่ำเสมอตลอดทั้งผืนและมีต้นทุนการผลิตต่ำ การผลิตแบบต่อเนื่องนี้จะมีใช้ในโรงงานที่มีขนาดใหญ่ โดยเฉพาะโรงงานที่เป็นของนักลงทุนชาวต่างประเทศ หรือโรงงานที่มีการร่วมทุนกับชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันแฟชั่นและความนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้โรงงานได้รับคำสั่งซื้อในปริมาณที่น้อยและหลากหลายมากขึ้น เป็นผลให้การใช้เครื่องจักรของโรงงานไม่เต็มประสิทธิภาพและมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

ขบวนการผลิตแบบที่สอง คือ การผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง (Batch Process) เป็นขบวนการผลิตที่เหมาะสมกับการผลิตในปริมาณที่ไม่มาก ตามความจำกัดของเครื่องจักร ราคาเครื่องจักรที่ใช้ไม่สูงนักมีการใช้น้ำในการผลิตมาก การผลิตแบบไม่ต่อเนื่องนี้มีการใช้กันมากในโรงงานขนาดกลางถึงเล็ก

แนวโน้มการผลิตในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ จะเป็นการผลิตทีละไม่มาก (Small Lot) และมีความหลากหลายในการผลิตมากขึ้น (Flexible) และที่สำคัญคือ ผู้ผลิตจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของเทคนิคการย้อม การพิมพ์ และการแต่งสำเร็จ มากยิ่งขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ขาดแคลนบุคลากรด้าน เคมีสิ่งทอมาก โดยเฉพาะการแต่งสำเร็จ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยประสบการณ์ จากที่ปฏิบัติจริงเป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาการนำเข้าเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า การนำเข้าเครื่องจักรส่วนใหญ่ยังคงเป็นเครื่องจักรที่ไม่ทันสมัย ดังจะเห็นได้จาก สัดส่วนการนำเข้าของเครื่องทอผ้ากว่าร้อยละ 60 ของการนำเข้าเครื่องทอผ้าทั้งหมดเป็นการนำเข้าเครื่องทอผ้าสมัยเก่า (Shuttle Loom) ส่วนการนำเข้าจักรเย็บผ้าที่เป็นเครื่องแบบอัตโนมัติไม่ถึงร้อยละ 10 ของการนำเข้าจักรเย็บผ้าทั้งหมด (ตารางที่ 2.12)

ตารางที่ 2.12 ปริมาณการนำเข้าเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปีพ.ศ. 2534-2538

	หน่วย : เครื่อง									
	2534	สัดส่วน	2535	สัดส่วน	2536	สัดส่วน	2537	สัดส่วน	2538	สัดส่วน
เครื่องทอผ้า	7,758	100%	17,094	100%	5,591	100%	3,923	100%	5,088	100%
แบบมีกระสวย	4,732	61.00%	14,050	82.19%	3,388	60.60%	2,943	75.02%	2,833	55.68%
แบบไร้กระสวย	2,988	38.52%	2,891	16.91%	1,614	28.87%	703	17.92%	1,711	33.63%
สำหรับทอผ้าหน้ากว้าง	38	0.49%	153	0.90%	589	10.53%	277	7.06%	544	10.69%
จักรเย็บผ้า	109,762	100%	152,930	100%	132,921	100%	117,789	100%	102,162	100%
กัตโนมัต	7,358	6.70%	2,815	1.84%	2,408	1.81%	1,312	1.11%	2,022	1.98%
อื่นๆ	102,404	93.30%	150,115	98.16%	130,513	98.19%	116,477	98.89%	100,140	98.02%

ที่มา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

วัตถุดิบ

การใช้วัตถุดิบในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีทั้งในส่วนของ การใช้วัตถุดิบในประเทศ และการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด เช่น EG (Ethylene Glycol) นำเข้าจาก แคนาดา ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และ สหรัฐอเมริกา PTA (Pure Terephthalic Acid) นำเข้าจาก ญี่ปุ่น ไต้หวัน อังกฤษ และเกาหลีใต้ DMT (Dimethyl Terephthalene) นำเข้าจาก เม็กซิโก เกาหลีใต้ เบลเยียม และสเปน CPL (Caprolactum) นำเข้าจาก ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ และสเปน และ AGY (Acrylonitrile) นำเข้าจากประเทศ ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ แต่ในปัจจุบัน PTA และ CPL สามารถผลิตได้ในประเทศไทยแล้ว (เริ่มมีการผลิตในปี พ.ศ. 2539) แต่ปริมาณการผลิตยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้ทั้งหมด อีกทั้งราคาสูงกว่านำเข้าจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามคาดว่าในอนาคตไทยจะสามารถพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศลดลง นอกจากนี้อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ก็มีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศโดยเฉพาะสีย้อมในสัดส่วนที่สูงถึง ร้อยละ 80 ของการใช้สีย้อมทั้งหมด สาเหตุที่มีการนำเข้าสีย้อมจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง เพราะว่า สีย้อมที่ผลิตได้ในประเทศยังมีข้อจำกัดด้านความหลากหลายของสี ความเข้มของสีย้อมแต่ละระดับยังมีความไม่แน่นอน ความสามารถในการละลาย เป็นผลให้มีการตกค้างของโลหะหนักเกินกว่า มาตรฐานที่กรมโรงงานกำหนด สีย้อมส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศเยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ และญี่ปุ่น

อุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า มีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศในสัดส่วนที่ไม่สูงมากนัก เพราะวัตถุดิบที่ผลิตได้ในประเทศมีปริมาณมากพอและคุณภาพดี ตรงตามความต้องการของตลาด วัตถุดิบที่นำเข้าได้แก่ เส้นใย หรือเส้นด้าย ที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ ยกเว้น ฝ้าย ที่ผลิตได้ไม่เพียง

สอดคล้องความต้องการภายในประเทศ ซึ่งต้องพึ่งการนำเข้าจากต่างประเทศสูงถึงร้อยละ 80-90 ของการใช้เส้นใยฝ้ายทั้งหมด ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย อาร์เจนตินา และปากีสถาน ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มยังต้องพึ่งการนำเข้าผ้าผืนจากต่างประเทศซึ่งเป็นผ้าผืนที่แต่งสำเร็จแล้วสามารถนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ทันที ในขณะที่คุณภาพผ้าผืนในประเทศสามารถนำมาตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตเพื่อการส่งออกนั้นผู้ผลิตส่วนหนึ่งจะผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้า ซึ่งลูกค้าจะระบุแบบ ชนิด และแหล่งของวัตถุดิบนั้นมาให้ การนำเข้าผ้าผืนจากต่างประเทศจะสะดวกรวดเร็วและได้แบบที่ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้ามากกว่า นอกจากนี้ผู้ผลิตยังสามารถขอคืนภาษีนำเข้าได้อีกด้วย โดยที่ผ้าผืนที่นำเข้ากว่าร้อยละ 80 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด นำเข้าจากประเทศไต้หวัน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น จีน และฮ่องกงตามลำดับ

ตารางที่ 2.13 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปี พ.ศ. 2535-2538

หน่วย : พันตัน, ล้านบาท

	2535		2536		2537		2538	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
PTA	213.65	3,436.52	289.25	4,726.75	360.45	5,967.83	353.96	10,059.27
EG	98.36	1,103.49	136.08	1,458.83	154.80	1,735.96	166.36	2,885.80
CPL	40.53	1,696.04	45.73	1,601.62	57.39	1,777.93	55.49	2,482.00
DMT	41.52	510.59	46.78	638.31	53.43	877.36	67.85	1,783.25
AGY	20.74	351.59	21.48	341.48	29.16	513.95	39.67	1,306.41

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

การพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ

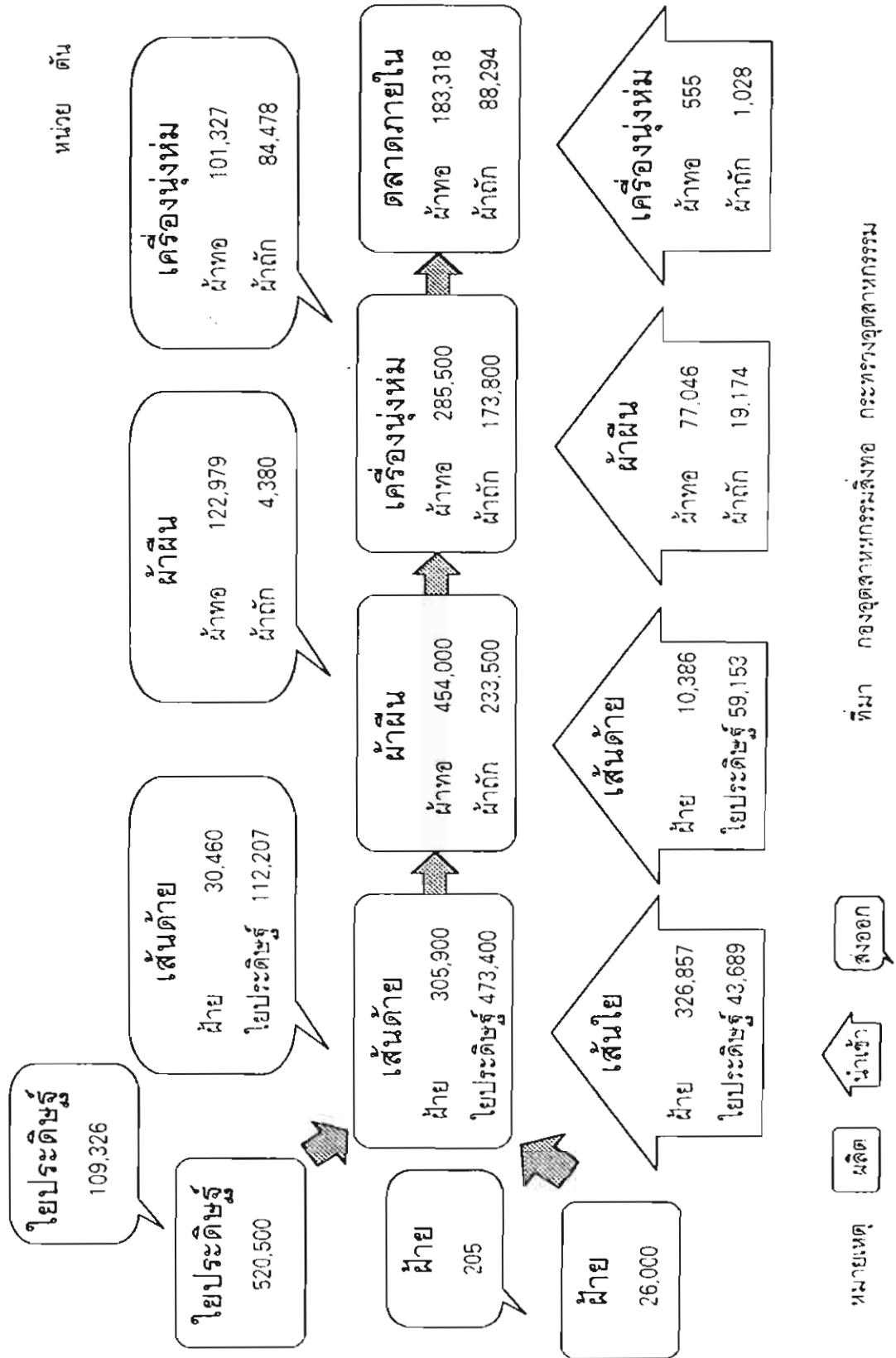
อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศมากที่สุด เนื่องจากวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิต คือผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม มีการผลิตในประเทศน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ จึงอาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด รองลงมาได้แก่อุตสาหกรรมปั่นด้าย เนื่องจากในการผลิตเส้นด้ายฝ้ายของไทยต้องอาศัยวัตถุดิบ คือ ใยฝ้ายจากต่างประเทศสูงถึง 326,857 ตัน ในขณะที่ปริมาณการผลิตในประเทศมีเพียง 205 ตันเท่านั้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า การผลิตด้ายฝ้ายต้องพึ่งวัตถุดิบจากต่างประเทศเกือบทั้งหมดเช่นเดียวกัน ในขณะที่

เส้นด้ายใยประดิษฐ์มีการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศไม่มากนัก ในส่วนที่เป็นใยประดิษฐ์ที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ คือประมาณร้อยละ 96 ของปริมาณการใช้ใยประดิษฐ์รวม สำหรับอุตสาหกรรมทอผ้านั้น การพึ่งพาเส้นด้ายจากต่างประเทศมีเพียงร้อยละ 98 ของปริมาณการใช้เส้นด้ายรวม ซึ่งนับว่าน้อยมาก และในส่วนของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มก็มีการนำเข้าผ้าผืนจากต่างประเทศเหมือนกัน คือประมาณ ร้อยละ 14.7 ของปริมาณการใช้ผ้าผืนรวม ส่วนใหญ่เป็นผ้าผืนสำเร็จรูปที่มีคุณภาพดีเพื่อนำมาผลิตเครื่องนุ่งห่มส่งออก กล่าวโดยสรุปแล้ว มีเพียงอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์และอุตสาหกรรมปั่นด้าย (เฉพาะด้ายฝ้าย) เท่านั้น ที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศในอัตราที่สูงเกือบร้อยละ 100 (แผนภาพ ที่ 3)

ดังได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทั้งระบบ และอุตสาหกรรมที่กำหนดว่าอุตสาหกรรมขั้นต้นและขั้นกลางจะผลิตอะไรเป็นจำนวนเท่าใด คุณภาพเป็นอย่างไร และเวลาใด ก็คือ อุตสาหกรรมขั้นปลายหรืออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งในทางทฤษฎีแล้วอุตสาหกรรมย่อยในระบบต้องสามารถพึ่งพากันได้อย่างต่อเนื่องและครบวงจร โดยพึ่งพาวัตถุดิบขั้นต้นและวัตถุดิบกึ่งสำเร็จรูปจากต่างประเทศให้น้อยที่สุด เพื่อให้ได้มีการนำทรัพยากรในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ระบบอุตสาหกรรมเต็มที่ ก่อนที่จะต้องสูญเสียเงินตราต่างประเทศอย่างไม่จำเป็น และทั้งยังให้เกิดความสมดุลของอุตสาหกรรมในอันที่จะสามารถเกื้อกูลกันได้ทั้งระบบอีกด้วย แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในแต่ละขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่ขั้นต้น ขั้นกลาง จนถึงขั้นปลาย ยังไม่สามารถพึ่งพากันได้อย่างสมบูรณ์และต่อเนื่องเป็นระบบ เป็นเหตุให้ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมไม่ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนใช้ทรัพยากรในอุตสาหกรรมนั้นๆ อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ แต่ที่สำคัญ คือ การขาดการพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยและการวางแผนการผลิตที่สอดคล้องต้องกันทั้งระบบของอุตสาหกรรม อันเป็นผลมาจากการปรับตัวไม่ทันกาล (Time Lag) ในอุตสาหกรรม กล่าวคือ ในการผลิตสินค้าชนิดใหม่ที่ตลาดกำลังเป็นที่นิยมของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม จะต้องใช้เวลานานในการที่จะให้อุตสาหกรรมขั้นกลางและขั้นต้น เตรียมตัวเพื่อผลิตวัตถุดิบป้อนให้กับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นผลให้ผู้ผลิตในแต่ละขั้นรวมทั้งอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในประเทศ หันไปซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศ ดังนั้นการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศจึงยังคงต้องมียู่ แต่ถ้าอุตสาหกรรมทั้งระบบมีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยผลิตได้รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นสูง กอปรกับมีการวางแผนการผลิตล่วงหน้าเพื่อให้อุตสาหกรรมแต่ละขั้นเตรียมพร้อมในการผลิตก็จะทำให้การพึ่งพากันภายในอุตสาหกรรมมีมากขึ้น

เพราะฉะนั้นในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไม่ว่าจะเป็นขั้นใด จะต้องทำการพัฒนาไปพร้อมๆ กันทั้งระบบเพื่อจะได้ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเกิดความแข็งแกร่ง ตัวอย่างเช่น การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมทอผ้าโดยการหันมาใช้เครื่องทอผ้าประเภทไร้ กระจสวย ในการผลิตจะต้องใช้เส้นด้ายที่มีความเหนียวสูง ดังนั้น การผลิตเส้นด้ายและเส้นใย ก็จะต้อง ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมทอผ้า เพื่อที่จะทำให้ การพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศลดลง ขณะเดียวกันก็จะได้สินค้ารวดเร็วทันความต้องการ เนื่องจาก การขนส่งในประเทศใช้เวลาสั้นกว่า เมื่อวัตถุดิบตั้งแต่ต้นมีลักษณะคุณภาพและปริมาณตรงตามเวลา และความต้องการใช้ของผู้ผลิตในขั้นต่อไปแล้วก็ย่อมส่งผลให้การผลิตผลิตภัณฑ์ขั้นปลายคือ เครื่อง นุ่งห่มสามารถตอบสนองความพอใจของผู้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์

แผนภาพที่ 3 ปริมาณการผลิต การนำเข้าและส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ปีพ.ศ.2538

บทที่ 3

ภาวะตลาดและการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

3.1 ภาวะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ

จากการที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีหลายอุตสาหกรรมย่อยดังที่กล่าวมาแล้ว จึงมีผลิตภัณฑ์หลากหลาย ดังนั้นในการมองถึงความต้องการรวมในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงไม่สามารถพิจารณาได้ในภาพรวม เนื่องจากมีปัญหาทางด้านความแตกต่างกันของสินค้าและความไม่สมบูรณ์ของข้อมูล ดังนั้นในการศึกษานี้จะใช้ “ความต้องการใช้เส้นใย” เป็นตัววัดถึงความต้องการใช้สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแทน เนื่องจากในการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่ว่าจะเป็นเส้นด้าย ผ้าผืน และเครื่องนุ่งห่มต่างๆ วัตถุดิบขั้นต้นที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คือเส้นใย ซึ่งความต้องการใช้เส้นใยรวมในประเทศ จะครอบคลุมถึงความต้องการเส้นใยธรรมชาติและเส้นใยประดิษฐ์ในช่วงปีพ.ศ. 2530-2538 มีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.3 ต่อปี โดยการบริโภคเส้นใยรวมในปี พ.ศ. 2538 มีปริมาณทั้งสิ้น 784.7 พันตัน เพิ่มขึ้นจากในปีพ.ศ. 2537 ซึ่งมีการบริโภคเส้นใยรวมทั้งสิ้น 742.8 พันตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 เป็นการบริโภคเส้นใยประดิษฐ์ 444.7 พันตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ของการบริโภคเส้นใยรวม และเมื่อพิจารณาเป็นช่วงเวลาแล้วการบริโภคเส้นใยรวมของไทยในช่วงปีพ.ศ. 2530-2534 มีการขยายตัวอย่างมากเฉลี่ยร้อยละ 14.3 ต่อปี ในขณะที่ช่วงปีพ.ศ. 2535-2538 การบริโภคเส้นใยรวมของไทยเริ่มมีการปรับตัวลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.1 ต่อปี จากที่เคยมีระดับการบริโภคสูงสุดในรอบ 10 ปี ณ ระดับ 785.1 พันตันในปีพ.ศ. 2535 ลดลงเป็น 776.0 พันตันในปีพ.ศ. 2536 เป็น 784.7 พันตันในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วง 5 ปีแรกนั้น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยอยู่ในช่วงการขยายตัวส่งผลให้การบริโภคเส้นใยในช่วงดังกล่าวขยายตัวในอัตราที่สูง และในช่วง 5 ปีหลังการที่ความต้องการใช้เส้นใยมีการชะลอตัวลงนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเริ่มประสบปัญหาด้านการตลาดโดยเฉพาะตลาดต่างประเทศที่ความสามารถในการแข่งขันเริ่มลดลงจะเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในช่วงปีพ.ศ. 2539 ลดลงถึงร้อยละ 14.2 และคาดว่า การบริโภคเส้นใยรวมของไทยในปีพ.ศ. 2539 จะอยู่ ณ ระดับที่ใกล้เคียงกับปีพ.ศ. 2538 คือมีปริมาณการบริโภคทั้งสิ้นประมาณ 781 พันตัน หรือลดลงร้อยละ 0.5 (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 การบริโภคเส้นใยรวมและเส้นใยประดิษฐ์ของไทยในปีพ.ศ. 2530-2538

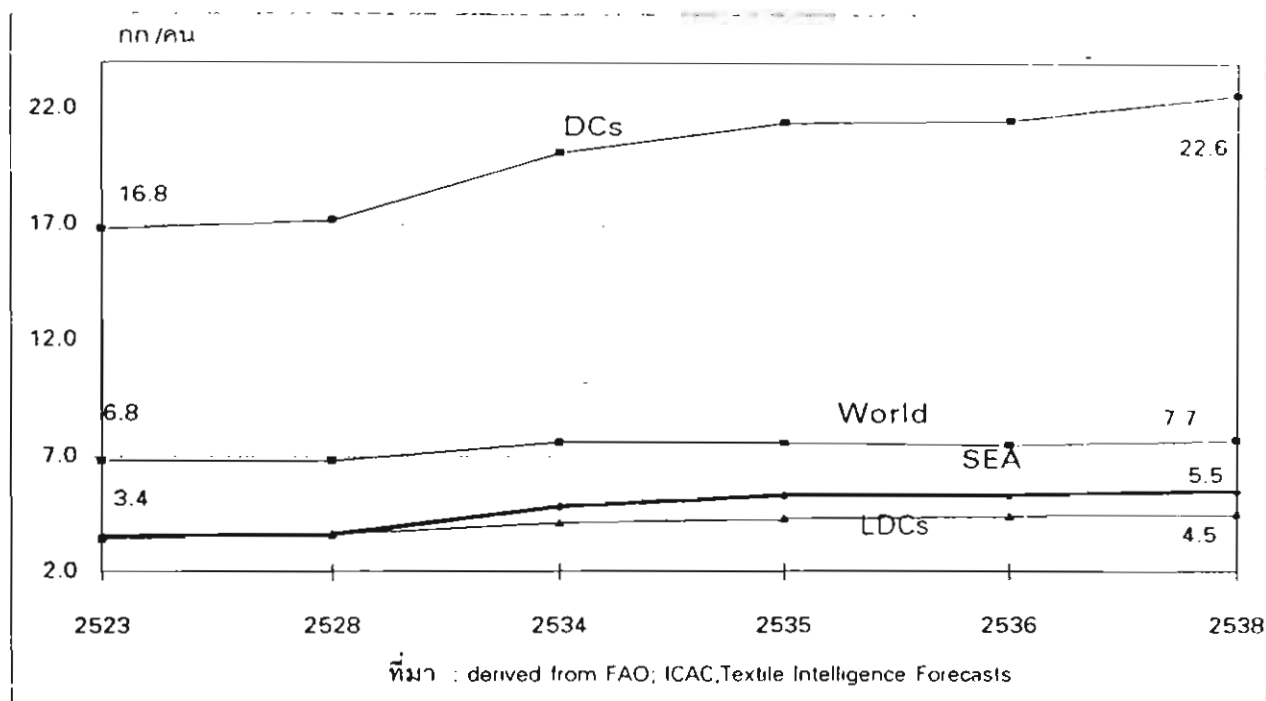
หน่วย พันตัน

ปี	2530	2531	2534	ขยายตัวเฉลี่ย 2530-2534	2535	2536	2537	2538	ขยายตัวเฉลี่ย 2535-2538	ขยายตัวเฉลี่ย 2530-2538
การบริโภคเส้นใยรวม	415.7	434.1	708.9	14.3%	785.1	776	742.8	784.7	-0.01%	7.3%
ขยายตัวเฉลี่ย		4.4%	63.3%		10.7%	1.2%	-4.3%	5.6%		
การบริโภคเส้นใยประดิษฐ์	167.3	180.9	326.1	18.2%	367.5	399.7	431.3	444.7	4.88%	11.5%
ขยายตัวเฉลี่ย		8.1%	80.3%		12.7%	8.8%	7.9%	3.1%		
การบริโภคเส้นใยฝ้าย	248.4	253.2	382.8	11.4%	417.6	376.3	311.5	340.0	-5.01%	3.5%
ขยายตัวเฉลี่ย		1.9%	51.2%		9.1%	-9.4%	-17.2%	4.1%		

ที่มา: สถิติสิ่งทอของอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตามจากการที่การขยายตัวของการบริโภคเส้นใยรวมนั้นมีการขยายตัวตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในประเทศ นั่นคือเมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นย่อมมีผลให้มีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย พิจารณาจากระดับการบริโภคเส้นใยต่อหัวของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Souht East Asia : SEA) แล้วซึ่งใกล้เคียงกับระดับการบริโภคเส้นใยต่อหัวของไทยประมาณว่ามีการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงปีพ.ศ.2528-2538 ในอัตราร้อยละ 4.3 ต่อปี คือมีการบริโภคเพิ่มขึ้นจาก 3.6 ก.ก.ต่อคน ในปีพ.ศ. 2528 เป็น 5.5 ก.ก. ต่อคนในปีพ.ศ. 2538 (ตารางที่ 3.6) และเมื่อเปรียบเทียบกับการบริโภคเส้นใยรวมเฉลี่ยต่อหัวของโลกและการบริโภคเส้นใยรวมเฉลี่ยต่อหัวของประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีการบริโภคเฉลี่ย 7.7 ก.ก. ต่อคน และ 4.5 ก.ก. ต่อคน ตามลำดับในปีพ.ศ 2538 แล้วระดับการบริโภคต่อหัวของไทยแม้ว่าจะสูงกว่าประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries :DCs) แล้วก็ตามแต่ยังต่ำกว่าระดับการบริโภคเส้นใยรวมเฉลี่ยต่อหัวของโลก (World) อยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริโภคสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยยังมีโอกาสขยายตัวได้อีก แต่ระดับการบริโภคเส้นใยเฉลี่ยต่อหัวอาจจะไม่สูงเท่าการบริโภคเส้นใยต่อหัวของประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Countries:DCs) ซึ่งมีการบริโภคเส้นใยต่อหัวเฉลี่ย 21.5 ก.ก ต่อคนในปีพ.ศ 2538 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างกันทางภูมิประเทศที่มีลักษณะอากาศที่แตกต่างกัน ระดับรายได้ต่อหัวของประชากร ปริมาณสินค้าในประเทศที่แตกต่างกัน ฯลฯ มีผลให้การบริโภคผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแตกต่างกันได้

แผนภาพที่ 4 การบริโภคเส้นใยรวมต่อหัวจำแนกเป็นกลุ่มประเทศปีพ.ศ. 2523-2538

3.1.1 ลักษณะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ

ลักษณะตลาดของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศมีความแตกต่างกันตามลักษณะสินค้าที่ผลิต แต่การเปลี่ยนแปลงของตลาดในแต่ละอุตสาหกรรมย่อยจะมีความเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกัน ดังเช่นในกรณีความต้องการในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีการขยายตัว หรือหดตัว ก็จะมีผลกระทบต่อความต้องการในอุตสาหกรรม ผ้าผืน ฟอกย้อม ทิพิมพ์และแต่งสำเร็จ และเส้นด้าย ตลอดจนเส้นใยมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นพอที่จะจำแนกลักษณะตลาดของอุตสาหกรรมได้ดังนี้

ตลาดผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

ตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอซึ่งประกอบด้วยเส้นใย เส้นด้ายและผ้าผืนนั้นส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการจำหน่ายต่อเนื่องให้กับผลิตภัณฑ์ขั้นต่อไป ดังนั้นลักษณะตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอส่วนใหญ่จึงเป็นตลาดของผู้ซื้อ ซึ่งราคาจะถูกกำหนดโดยผู้บริโภคเป็นหลัก และมีภาวะการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ซึ่งในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา มีการขยายกำลังการผลิตอย่างมากจนส่งผลให้มีปริมาณผลิตส่วนเกิน (Excess Supply) ในประเทศค่อนข้างมาก ยิ่งไปกว่านั้นยังมีเส้นใยประดิษฐ์จากต่างประเทศเข้ามาขายตัดราคากับผู้ผลิตในประเทศ สำหรับช่องทางการจำหน่ายของผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์นั้นเป็นการจำหน่ายให้กับผู้ผลิตเส้นด้ายซึ่งเป็นผู้บริโภคเส้นใยโดยตรง

ส่วนในอุตสาหกรรมเส้นด้ายนั้นลักษณะตลาดยังคงเป็นตลาดของผู้ซื้อเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งความต้องการใช้ส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยผู้ผลิตผ้าผืนเป็นหลัก สำหรับช่อง

ทางการจำหน่ายนั้นเป็นการจำหน่ายเส้นด้ายให้กับผู้ประกอบการผ้าผืนเพื่อนำไปใช้ในการทอผ้าโดยตรง ส่วนใหญ่เป็นเส้นด้ายใยประดิษฐ์และเส้นด้ายใยผสม

สำหรับลักษณะตลาดในผลิตภัณฑ์ผ้าผืนนั้น แต่เดิมตลาดผ้าผืนเป็นตลาดของผู้ขาย กล่าวคือผู้ขายสามารถกำหนดราคาหรือเสนอราคาเองได้ เนื่องจากปริมาณความต้องการมีมากกว่าปริมาณการผลิตผ้าผืน แต่ในระยะหลังตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ผลจากการที่อุตสาหกรรมสิ่งทอมีการขยายการผลิตกันมากทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยเฉพาะในกลุ่มอาเซียนส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีมากเกินไป ความต้องการ ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกในช่วงดังกล่าวอยู่ในช่วงถดถอยทำให้ปริมาณความต้องการโดยรวมลดลง มีผลให้ลักษณะตลาดผ้าผืนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นตลาดของผู้ซื้อมากขึ้น ผู้ผลิตผ้าผืนจึงต้องมีการปรับตัวให้มีความยืดหยุ่นพอที่จะสามารถผลิตสินค้าได้ตามคำสั่งซื้อของลูกค้ามากกว่าเดิม และยังมีการเพิ่มการให้บริการมากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของตน สำหรับช่องทางการของจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ผ้าผืนนั้นพอจะจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบคือ

1. การจำหน่ายผ้าผืนผ่านทางตัวแทนจำหน่ายผ้าในตลาดสำเพ็ง ซึ่งเป็นแหล่งจำหน่ายผ้ารายใหญ่ที่จะจำหน่ายต่อไปให้กับลูกค้ารายย่อยทั่วไป หรือจำหน่ายให้ผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปอีกทอดหนึ่ง

2. การจำหน่ายผ้าผืนให้กับผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูปโดยตรง

3. การจำหน่ายตามแนวเขตชายแดนซึ่งมีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพไม่สูงมากนัก และราคาต่ำ

ช่องทางการจำหน่ายผ้าผืนของผู้ผลิตทั้ง 3 รูปแบบข้างต้นนั้น ช่องทางที่มีมูลค่าการซื้อขายมากที่สุดคือช่องทางที่หนึ่ง ซึ่งเป็นการจำหน่ายผ่านตัวแทนทางการค้า หรือ ผู้ค้าส่งอีกต่อหนึ่ง ส่วนการขายตรงระหว่างผู้ผลิตผ้าผืนกับผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปนั้นมีปริมาณไม่มากนัก โดยจะเกิดขึ้นในกรณีที่เป็นผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปรายใหญ่ต้องการผลิตภัณฑ์เป็นจำนวนมากจากผู้ผลิตผ้าผืนเอง

ตลาดผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม

ลักษณะตลาดในประเทศของผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยลักษณะของตลาดนั้นสามารถจำแนกได้ตามชนิดของสินค้า ดังนี้

1. ตลาดระดับบน เป็นตลาดของสินค้าที่มีคุณภาพดี มีการตัดเย็บที่ค่อนข้างประณีต เป็นสินค้ามีเครื่องหมายการค้าต่างประเทศ (Inter Brand) ทั้งเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่นำเข้าจากต่างประเทศที่ทยอยเข้ามาจะตลาดในประเทศโดยเฉพาะหลังการปรับลดภาษีนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อเข้าสู่การค้าเสรี ในปีพ.ศ. 2538 และเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตในประเทศภายใต้เครื่องหมายการค้าต่างประเทศ และสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าในประเทศ (Local Brand) ที่พยายามปรับตัวเพื่อแข่งขันในตลาด เป็นสินค้าที่มี

ระดับราคาค่อนข้างสูง ช่องทางการจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นการจำหน่ายโดยใช้ “เครื่องหมายการค้า” ที่เป็นที่รู้จักกันผ่านทางห้างสรรพสินค้าที่มีเคาน์เตอร์เครื่องหมายการค้าขึ้นตั้งอยู่

2 ตลาดระดับล่าง เป็นตลาดของสินค้าที่มีคุณภาพปานกลางถึงต่ำ การตัดเย็บไม่ค่อยมีความประณีต การผลิตเน้นการผลิตเป็นจำนวนมาก (Mass Production) มากกว่าคุณภาพ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าลักษณะเหมือนกัน โดยลักษณะตลาดเป็นการมุ่งขายสินค้าในปริมาณมาก ราคาต่ำ โดยช่องทางการจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นในรูปการขายส่งในตลาดโบว์เบี ตลาดโบหยก ตลาดประตูน้ำ และสำเพ็ง

แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่มีนโยบายการเปิดการค้าเสรีโดยการลดอัตราภาษีนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปีที่ผ่านมาเหลือร้อยละ 45 และผลจากการลดอัตราภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในกลางปี พ.ศ. 2539 ส่งผลให้ภาษีการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศในสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำจากผ้าทอบางส่วนเหลือเพียงร้อยละ 30 มีผลให้ทั้งตลาดบนและตลาดล่างของไทยมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น เนื่องจากในตลาดบนสินค้ามีเครื่องหมายการค้าจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายมากขึ้น ส่วนในตลาดระดับล่างนั้นสินค้าจากจีน อินโดนีเซีย ฯลฯ เริ่มเข้ามามีส่วนแบ่งในตลาดมากขึ้น ผู้จำหน่ายส่วนใหญ่จึงหันมาใช้กลยุทธ์ทางการขายตัดราคา เนื่องจากต้องการระบายสินค้าที่มียอดตกค้าง ส่งผลให้ภาวะตลาดมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ส่วนผู้ผลิตสินค้าระดับปานกลางเริ่มหาช่องทางการจำหน่ายในรูปต่างๆ เช่น ในรูปของร้านดิสเคานต์สโตร์ ที่มุ่งขายสินค้าในราคาถูกมุ่งเจาะกลุ่มตลาดวัยรุ่น วัยทำงาน โดยการสร้างเครื่องหมายการค้าหรือตราให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นด้วยวิธีการส่งเสริมการขาย การโฆษณา การให้ส่วนลด การให้ของที่ระลึก เป็นต้น เนื่องจากเป็นช่องทางการจำหน่ายที่ยังมีแนวโน้มที่ดีสำหรับผู้ผลิตสินค้ามีเครื่องหมายการค้าในประเทศ สำหรับวิธีการดำเนินการทางการตลาดของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการจัดจำหน่ายผ่านทาง “ตัวกลางทางการค้า” มากกว่าการจัดจำหน่ายโดยตรงให้กับลูกค้า

3.1.2 ความต้องการใช้สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ

ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2531-2538) ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่เริ่มมีการชะลอตัวลงบ้างในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา กล่าวคือ ในช่วงแรกปี พ.ศ. 2531-2535 ความต้องการใช้ในผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแต่ละชนิดมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น และในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536-2538 ความต้องการใช้ในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง โดยมีรายละเอียดในแต่ละผลิตภัณฑ์ดังนี้คือ

เส้นใยประดิษฐ์

จากการที่ความต้องการใช้เส้นใยประดิษฐ์ส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดยการปั่นด้าย และทอผ้าตลอดจนถึงการผลิตเครื่องนุ่งห่ม มีผลให้ความต้องการใช้เส้นใยประดิษฐ์มีการผันแปรตามภาวะอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยในช่วงแรกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยค่อนข้างมากถึงร้อยละ

194 ต่อปีคือ เพิ่มขึ้นจาก 181 พันตันในปีพ.ศ. 2531 เป็น 368 พันตันในปีพ.ศ. 2535 ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงดังกล่าวอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มชั้นกลางและชั้นปลายมีการขยายตัว ส่งผลให้เกิดความต้องการต่อเนื่องในเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบขั้นต้นที่สำคัญในการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอชั้นกลางตามมาด้วย ส่วนในช่วงปีพ.ศ. 2536-2538 ความต้องการใช้เส้นใยประดิษฐ์ในประเทศเริ่มมีการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 6.5 ต่อปี เนื่องจากตลาดเส้นใยเรยอง เส้นใยโพลีเอสเตอร์ใยยาวเริ่มมีการอิมพอร์ตโดยมีการขยายตัวไม่มากนักโดยในปีพ.ศ. 2538 ขยายตัวเพียงร้อยละ 0.5 ส่วนเส้นใยอะคริลิกและเส้นใยโพลีเอสเตอร์ใยสั้นยังคงเป็นตลาดที่ยังมีการขยายตัวอยู่ เนื่องจากสามารถนำมาใช้ทดแทนเส้นใยธรรมชาติได้ โดยความต้องการใช้เส้นใยประดิษฐ์ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยอยู่ในอัตราร้อยละ 13.7 ต่อปี (ตารางที่ 3.2)

เส้นด้าย

ความต้องการใช้เส้นด้ายในประเทศมีการขยายตัวตามการทอผ้า และการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ดังนั้นความต้องการใช้เส้นด้ายในประเทศจึงมีการขยายตัวในลักษณะเดียวกันกับเส้นใยประดิษฐ์กล่าวคือ ในช่วงแรกการบริโภคเส้นด้ายมีการขยายตัวที่ติดมาตลอดจาก 398 พันตันในปีพ.ศ. 2531 เป็น 706 พันตันในปีพ.ศ. 2535 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 15.4 ต่อปี แต่เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าในช่วงระยะหลังตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 เป็นต้นมา ความต้องการใช้เส้นด้ายเริ่มมีการปรับลดลงตลอดเหลือเพียง 692 พันตันในปีพ.ศ. 2538 หรือลดลงร้อยละ 0.39 ต่อปี ตามภาวะอุตสาหกรรมทอผ้าที่เริ่มถดถอยส่งผลให้ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวของความต้องการใช้เส้นด้ายในอัตราร้อยละ 8.2 ต่อปี (ตารางที่ 3.2)

ผ้าผืน

ความต้องการใช้ผ้าผืนในประเทศสามารถจำแนกตามชนิดของผ้าได้เป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการผ้าผืนที่ได้จากการทอ (Woven Fabric) และผ้าผืนที่ได้จากการถัก (Knitted Fabric) โดยความต้องการผ้าผืนที่ได้จากการทอในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 13.5 ต่อปีใกล้เคียงกับปริมาณการผลิตผ้าผืนที่ได้จากการทอมีการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงดังกล่าวในอัตราร้อยละ 13.3 ต่อปี ส่วนความต้องการผ้าถักในช่วงดังกล่าวมีการขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าเล็กน้อยคือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.2 ต่อปี แต่คาดว่าความนิยมในผ้าถักที่นำมาตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มโดยเฉพาะเสื้อยืด กุญแจ ฯลฯ นั้นมีการขยายตัวตามแฟชั่น ทำให้ความต้องการใช้ผ้าถักจะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 ความต้องการใช้ การผลิตและสัดส่วนการใช้ในประเทศของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

ปี	2531	2534	2535	2536	2537	2538	ขยายตัวเฉลี่ย
ความต้องการเส้นใยประดิษฐ์ในประเทศ (พันตัน)	181	326	368	400	431	445	13.7%
การผลิตในประเทศ (พันตัน)	152	314	373	436	497	521	19.3%
สัดส่วนผลิตเพื่อส่งออก	6.9%	16.7%	14.0%	13.8%	15.4%	21.0%	
-เพื่อใช้ในประเทศ	93.1%	83.3%	86.0%	86.2%	84.6%	79.0%	
ความต้องการเส้นด้ายในประเทศ (พันตัน)	398	643	706	688	639	692	8.2%
การผลิตในประเทศ (พันตัน)	399	649	754	757	754	779	10.0%
สัดส่วนผลิตเพื่อส่งออก	20.5%	16.6%	17.5%	17.4%	25.7%	21.2%	
-เพื่อใช้ในประเทศ	79.5%	83.4%	82.5%	82.6%	74.3%	78.8%	
ความต้องการผ้าผืนในประเทศ							
ผ้าทอ (ล้านต.ร. หลา)*	2,031	3,737	4,005	4,071	4,690	4,929	13.5%
ผ้าดก (พันตัน)	118	190	208	175	229	248	11.2%
การผลิตในประเทศ							
ผ้าทอ (ล้านต.ร. หลา)*	2,290	4,035	4,431	4,400	5,031	5,485	13.3%
ผ้าดก (พันตัน)	112	214	235	231	214	234	11.1%
ผ้าทอ							
สัดส่วนผลิตเพื่อส่งออก	26.0%	20.9%	21.3%	24.3%	27.9%	27.1%	
-เพื่อใช้ในประเทศ	74.0%	79.1%	78.7%	75.7%	72.1%	72.9%	
ผ้าดก							
สัดส่วนผลิตเพื่อส่งออก	0.4%	0.3%	0.6%	0.8%	1.6%	1.9%	
-เพื่อใช้ในประเทศ	99.6%	99.7%	99.4%	99.2%	98.4%	98.1%	
ความต้องการเครื่องนุ่งห่มในประเทศ (ล้านชิ้น)**	680	1,044	1,263	1,257	1,267	1,384	10.7%
การผลิตในประเทศ (ล้านชิ้น)	1,227	2,005	2,142	2,256	2,327	2,362	9.8%
สัดส่วนผลิตเพื่อส่งออก	44.9%	48.5%	41.7%	45.2%	46.0%	40.5%	
-เพื่อใช้ในประเทศ	55.1%	61.5%	58.3%	54.8%	54.0%	59.5%	

หมายเหตุ * ปีพ.ศ. 2536 กรมศุลกากร เปลี่ยนแปลงหน่วยของผ้าผืนจาก หลา เป็น ตัน แต่การศึกษานี้ปรับเป็นหลาแล้ว

**ปีพ.ศ. 2536 กรมศุลกากร เปลี่ยนแปลงหน่วยของเครื่องนุ่งห่มจาก ชิ้น เป็น ตัน แต่การศึกษานี้ปรับเป็นหน่วยเป็นชิ้นแล้ว

ที่มา กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

เครื่องนุ่งห่ม

ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา ความต้องการใช้เครื่องนุ่งห่มในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมาตลอดคือ มีการเพิ่มขึ้นจาก 680 ล้านชิ้นในปีพ.ศ. 2531 เป็น 1,384 ล้านชิ้นในปีพ.ศ. 2538 หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณ 10.7 ต่อปี ในขณะที่การผลิตเครื่องนุ่งห่มรวมในประเทศในช่วงดังกล่าวมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 9.8 เท่านั้น โดยเป็นการบริโภคในเครื่องนุ่งห่มที่ทำจากผ้าดักต่อเครื่องนุ่งห่มที่ทำจากผ้าทอในสัดส่วนร้อยละ 40 ต่อ 60 แต่อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นมา การขยายตัวของความต้องการใช้เครื่องนุ่งห่มมีการขยายตัวเพิ่มในอัตราที่ลดลง คือขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 3 ต่อปีเท่านั้น ส่งผลให้ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มในช่วงเวลาดังกล่าวมีการขยายตัวค่อนข้างคงที่หรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 2,256 ล้านชิ้นในปีพ.ศ. 2536 เป็น 2,362 ล้านชิ้นในปีพ.ศ. 2538 (ตารางที่ 3.2)

3.1.3 การตอบสนองความต้องการในประเทศ

สำหรับการตอบสนองความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศนั้นส่วนหนึ่งมาจากผลผลิตที่ผลิตได้ในประเทศ และอีกส่วนหนึ่งเป็นสินค้าที่นำเข้า ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละผลิตภัณฑ์ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ผลิตได้ในประเทศ

ในระยะเวลาที่ผ่านมาผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตได้ในประเทศส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศเป็นหลัก โดยพิจารณาจากสัดส่วนผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อใช้ในประเทศต่อผลิตเพื่อส่งออกในปีพ.ศ. 2538 นั้น เส้นใยประดิษฐ์ เส้นด้าย และผ้าผืน จะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อใช้ในประเทศในสัดส่วนประมาณร้อยละ 70-80 เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผ้าผืนที่ได้จากการดักจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ในประเทศมากที่สุดถึงร้อยละ 98 รองลงมาเป็นเส้นใยประดิษฐ์ เส้นด้าย และผ้าผืนที่ได้จากการทอในสัดส่วนร้อยละ 79 79 และ 73 ตามลำดับ ส่วนเครื่องนุ่งห่มมีสัดส่วนผลิตเพื่อใช้ในประเทศประมาณร้อยละ 50-60 ซึ่งเมื่อสังเกตจะพบว่าสัดส่วนของตลาดในประเทศต่อตลาดส่งออกของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มบางประเภทในช่วงปีพ.ศ. 2531-2538 มีการเปลี่ยนแปลงดังนี้คือ

เส้นใยประดิษฐ์

แนวโน้มตลาดเริ่มปรับไปสู่ตลาดส่งออกมากขึ้น แต่เดิมนั้นตลาดในประเทศมีสัดส่วนสูงถึงกว่าร้อยละ 93 ในปีพ.ศ. 2531 และเริ่มลดลงเป็นร้อยละ 79 ในปีพ.ศ. 2538 ในขณะที่ตลาดส่งออกเริ่มมีแนวโน้มที่จะขยายตัวโดยขยายตัวเพิ่มจากร้อยละ 7 ในปีพ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 21 ในปีพ.ศ. 2538 แสดงให้เห็นว่าตลาดของเส้นใยประดิษฐ์เริ่มที่จะผลิตเพื่อส่งออกมากขึ้น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการขยายกำลังการผลิตอย่างรวดเร็วของผู้ผลิตส่งผลให้ปริมาณการผลิตในช่วงปีพ.ศ. 2531-2538 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย

ร้อยละ 135 ต่อปี ในขณะที่ความต้องการในประเทศมีการขยายตัวเฉลี่ยเพียงร้อยละ 81 ทำให้ผู้ผลิตต้องเร่งหาตลาดใหม่ๆ เพื่อระบายสินค้าส่วนเกินนี้ ตลาดส่งออกจึงกลายเป็นเป้าหมายหลักของผู้ประกอบการเส้นใยประดิษฐ์ (ตารางที่ 3.2)

ผ้าผืน

ผ้าผืนที่ผลิตได้ในประเทศส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อสนองตอบความต้องการในประเทศเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามจะสังเกตได้ว่าผ้าผืนที่ได้จากการดักแต่เดิมนั้นเป็นการผลิตเพื่อสนองตอบความต้องการในประเทศเกือบทั้งหมด แต่ในระยะหลังเริ่มมีการผลิตเพื่อส่งออกมากขึ้นแม้เพียงร้อยละ 2 ของการผลิตทั้งหมดในปีพ.ศ. 2538 ก็ตาม แต่ก็แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของตลาดที่มุ่งสู่ตลาดส่งออกมากขึ้นกว่าการที่จะพึ่งตลาดในประเทศเพียงอย่างเดียว (ตารางที่ 3.2)

เครื่องนุ่งห่ม

ตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มที่ผลิตได้ของไทยนั้น ตลาดส่งออกและตลาดในประเทศมีความสำคัญในระดับที่ใกล้เคียงกัน คือสัดส่วนร้อยละ 50 ต่อ 50 แต่แนวโน้มความต้องการใช้เครื่องนุ่งห่มในประเทศเริ่มมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมาตลอดจากร้อยละ 55 ในปีพ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 59 ของปริมาณการผลิตเครื่องนุ่งห่มในปีพ.ศ. 2538 ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระดุมรายได้ของประชากรค่อนหัวในช่วงที่ผ่านมาเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับมีสินค้าให้เลือกหลากหลายมากขึ้นมีผลให้มีการบริโภคเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันตลาดส่งออกของเครื่องนุ่งห่มเริ่มประสบปัญหาในการแข่งขันทางด้านตลาดโดยเฉพาะในตลาดสินค้าระดับล่างซึ่งเป็นตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายมีผลให้การส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทยมีแนวโน้มชะลอตัวลง (ตารางที่ 3.2)

2. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่นำเข้า

ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีการผลิตได้ในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อสนองตอบความต้องการในประเทศดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่เพียงพอับความต้องการทำให้ต้องมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากผลิตภัณฑ์บางประเภทเป็นสินค้าที่มีลักษณะพิเศษที่ยังไม่มีการผลิตในประเทศ หรือในกรณีที่ดินค้ามีลักษณะเดียวกันหรือคุณภาพเท่าเทียมกันแต่อาจสืบเนื่องมาจากราคานำเข้าที่ต่ำกว่า หรือผลจากข้อตกลงทางธุรกิจ เช่นในกรณีที่ผู้ประกอบการเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ผลิตเพื่อส่งออกส่วนใหญ่จะนิยมนำเข้าผ้าผืนจากต่างประเทศเนื่องจากลูกค้ามีการกำหนด แบบ ชนิดของผ้ามาให้ นอกจากนี้ยังสามารถที่จะขอคืนภาษีนำเข้าวัตถุดิบตามมาตรา 19 ทวิได้อีกด้วย เป็นต้น มีผลให้ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2535-2539) มูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 44 ต่อปี โดยผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าการนำเข้า

มากที่สุดในช่วงปีพ.ศ. 2539 คือ สิ่งทอ มีมูลค่าการนำเข้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 96.8 ของมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม สำหรับผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุด คือ ผ้าผืน และเส้นด้ายคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 38.0 และ 9.9 ของมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวมตามลำดับ ส่วนผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มที่มีมูลค่าการนำเข้ามากที่สุดคือ เสื้อผ้าสำเร็จรูปในสัดส่วนร้อยละ 71.6 ของมูลค่าการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มหรือร้อยละ 2.3 ของการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม แต่อย่างไรก็ตามจะสังเกตได้ว่าการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์อื่นๆ ค่อนข้างมาก โดยเฉลี่ยในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาอัตราการขยายตัวเฉลี่ยถึงร้อยละ 46.6 ต่อปี ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากเดิมร้อยละ 100 ในปีพ.ศ. 2534 เหลือร้อยละ 45 ในปีพ.ศ. 2538 และมีบางส่วนปรับลดเป็นร้อยละ 30 ในปีพ.ศ. 2539 นี้ ส่งผลให้สินค้าที่มีคุณภาพสูงและสินค้าคุณภาพต่ำที่มีราคาถูกเข้ามาจำหน่ายในประเทศมากขึ้น ในขณะที่การนำเข้าเส้นด้าย และผ้าผืนมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.1 และ 2.8 ตามลำดับ ส่วนการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์จากต่างประเทศเริ่มมีการชะลอตัวลงโดยเฉลี่ยลดลงร้อยละ 0.4 ต่อปี เนื่องจากการผลิตในประเทศสามารถสนองความต้องการในประเทศได้เพียงพอแล้วจึงชะลอการนำเข้า สำหรับในปีพ.ศ. 2539 มีการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งสิ้น 59,358.6 ล้านบาท ลดลงกว่าร้อยละ 2.0 เมื่อเทียบกับปีก่อน (ตารางที่ 3.3)

ตารางที่ 3.3 มูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในช่วงปีพ.ศ. 2535-2539

หน่วย ล้านบาท

ผลิตภัณฑ์	2535	2536	2537	2538	2539	เฉลี่ย (2535-2539)	สัดส่วนของ อุตสาหกรรม* (%)
เครื่องนุ่งห่ม	607.8	713.3	1,006.4	1,403.6	1,900.0	33.0%	3.2%
-เสื้อผ้าสำเร็จรูป	294.8	336.8	545.1	871.1	1,359.8	46.6%	2.3%
-อื่นๆ	313.1	376.5	461.3	532.5	540.2	14.6%	0.9%
สิ่งทอ	49,265.7	48,300.6	51,784.2	59,162.8	57,458.7	3.9%	96.8%
-เส้นใยประดิษฐ์	3,102.4	2,584.8	2,445.1	2,837.8	3,054.7	-0.4%	5.1%
-เส้นด้าย	5,003.4	4,669.2	5,161.3	6,616.2	5,868.8	4.1%	9.9%
-ผ้าผืน	20,183.9	22,307.7	22,812.0	24,396.1	22,558.0	2.8%	38.0%
-สิ่งทออื่นๆ	20,976.0	18,738.8	21,365.7	25,312.7	25,977.2	5.5%	43.8%
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	49,873.6	49,013.9	52,790.5	60,566.4	59,358.7	4.4%	100.0%

หมายเหตุ * สัดส่วนอุตสาหกรรมของปีพ.ศ. 2539

ที่มา : กรมศุลกากร, ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรมการค้าต่างประเทศ, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

แหล่งนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในช่วงที่ผ่านมา ส่วนใหญ่อยู่ในแถบทวีปเอเชียโดยเฉพาะกลุ่มเอเชียเหนือ ได้แก่ ไต้หวัน ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ และฮ่องกง รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และปากีสถาน (ตารางที่ 3.4) โดยการนำเข้าเป็นรายผลิตภัณฑ์นั้นแหล่งนำเข้าที่สำคัญในปี พ.ศ. 2538 ของเส้นใยประดิษฐ์คือ สหรัฐอเมริกา ในสัดส่วนร้อยละ 23.3 ของการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์ทั้งหมด รองลงมาคือ ออสเตรเลีย และรัสเซีย สำหรับการนำเข้าเส้นด้ายและผ้าผืน ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากจีนมากที่สุดถึงร้อยละ 15.4 รองลงมาคือไต้หวัน สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ในสัดส่วนร้อยละ 12.9 12.2 และ 10.3 ตามลำดับ ส่วนเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นการนำเข้าจากจีน ฮ่องกง อิตาลี และญี่ปุ่นในสัดส่วนร้อยละ 26 16.8 11 และ 11 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.5)

ตารางที่ 3.4 สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในปีพ.ศ. 2535-2539

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2535	2536	2537	2538	2539
ไต้หวัน	14.3%	14.7%	16.0%	15.7%	15.7%
ญี่ปุ่น	12.7%	13.3%	13.1%	11.9%	11.0%
จีน	11.6%	14.2%	12.9%	12.8%	10.3%
สหรัฐอเมริกา	9.8%	6.2%	9.2%	11.8%	8.7%
เกาหลีใต้	11.8%	12.0%	9.8%	8.3%	7.8%
ออสเตรเลีย	3.5%	2.4%	3.6%	4.0%	4.8%
ปากีสถาน	7.8%	4.0%	2.1%	2.1%	4.4%
ฮ่องกง	5.1%	6.1%	5.2%	3.9%	4.3%
อื่นๆ	23.5%	27.0%	28.0%	29.5%	33.1%
รวม	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ที่มา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 3.5 แหล่งนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแต่ละประเภทในปีพ.ศ. 2538

หน่วย ร้อยละ

เส้นใยประดิษฐ์		ด้ายและผ้าผืน		เสื้อผ้าสำเร็จรูป	
ประเทศ	สัดส่วน	ประเทศ	สัดส่วน	ประเทศ	สัดส่วน
สหรัฐ	23.3	จีน	15.4	จีน	26.0
ออสเตรเลีย	11.0	ไต้หวัน	12.9	ฮ่องกง	16.8
รัสเซีย	8.8	สหรัฐอเมริกา	12.2	อิตาลี	11.0
มาลี	5.5	ญี่ปุ่น	10.3	ญี่ปุ่น	11.0
อื่นๆ	51.4	อื่นๆ	49.2	อื่นๆ	35.2

ที่มา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

3.2 ภาวะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มต่างประเทศ

3.2.1 ภาวะสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโลก

การบริโภคและการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโลก

จากการที่ความต้องการเส้นใยเป็นตัวชี้วัดการบริโภคสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในช่วงปีพ.ศ. 2528-2538 การบริโภคเส้นใยของโลกมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 1.3 ต่อปี โดยระดับการบริโภคต่อหัวในปีพ.ศ. 2538 อยู่ ณ ระดับ 7.7 กก.ต่อหัว โดยกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น สหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น มีระดับการบริโภคเส้นใยรวมต่อหัวสูงกว่าระดับการบริโภคเส้นใยรวมเฉลี่ยต่อหัวของโลกค่อนข้างมากคืออยู่ ณ ระดับเฉลี่ย 22.6 กก.ต่อหัว ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนามีการบริโภคเส้นใยรวมต่อหัวโดยเฉลี่ยอยู่ใน ณ ระดับ 4.5 กก.ต่อหัวเท่านั้น ซึ่งยังต่ำกว่าการบริโภคเฉลี่ยต่อหัวของโลกค่อนข้างมาก (ตารางที่ 3.6) โดยสัดส่วนความต้องการใช้เส้นใยธรรมชาติต่อความต้องการในเส้นใยประดิษฐ์มีสัดส่วนใกล้เคียงคือประมาณร้อยละ 50 ต่อ 50 ในปีพ.ศ. 2538 เนื่องจากเส้นใยธรรมชาติโดยเฉพาะฝ้ายมีการผลิตไม่เพียงพอส่งผลให้มีการบริโภคเส้นใยประดิษฐ์ทดแทนมากขึ้น (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.6 การบริโภคเส้นใยของโลกจำแนกตามกลุ่มประเทศในปี 2528- 2538f

หน่วย: ก.ก ต่อหัว

ปี	2528	2534	2535	2536	2538f	ขยายตัวเฉลี่ย
ประเทศพัฒนาแล้ว						
<i>ฝั่งตะวันตก</i>	17.2	20.1	21.4	21.5	22.6	2.8%
สหรัฐอเมริกา	22.2	26.7	29.4	29.8	30.9	3.4%
สหภาพยุโรป	15.0	18.7	18.6	18.7	19.5	2.7%
ยุโรปตะวันตกอื่นๆ	14.6	14.1	8.9	9.1	9.5	-4.2%
ญี่ปุ่น	17.7	22.6	22.4	22.5	23.4	2.8%
อื่นๆ	12.8	13.7	14.6	13.6	16.1	2.3%
<i>ฝั่งตะวันออก</i>	13.9	13.1	8.3	7.3	7.6	-5.9%
ยุโรปตะวันออก	12.1	9.7	7.1	6.9	8.0	-4.1%
รัสเซีย	14.6	14.5	8.8	7.4	7.5	-6.4%
ประเทศกำลังพัฒนา	3.6	4.1	4.3	4.4	4.5	2.3%
จีน	5.0	5.6	5.6	5.6	6.0	1.8%
ละตินอเมริกา	5.0	5.8	5.9	6.1	6.0	1.8%
เอเชียใต้	2.1	2.8	2.9	3.0	2.9	3.3%
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	3.6	4.8	5.3	5.3	5.5	4.3%
อื่นๆ	3.1	3.0	3.0	3.2	3.3	0.6%
โลก	6.8	7.6	7.6	7.5	7.7	1.3%

หมายเหตุ: f = ประมาณการ

ที่มา: derived from FAO, ICAC; Textile Intelligence Forecasts

ซึ่งถ้าหากพิจารณาปริมาณการผลิตรวมของเส้นใยโลกในช่วงปีพ.ศ. 2528-2536 (ตารางที่ 3.8) จะเห็นได้ว่าการขยายตัวเฉลี่ยในระดับที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าการขยายตัวของ การบริโภคค่อนข้างมาก คือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.0 ต่อปี โดยผู้ผลิตรายใหญ่ของโลกคือกลุ่มประเทศที่มีระดับการบริโภคมก คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ส่วนในทวีปเอเชียคือ ไต้หวัน และ จีน โดยจีนเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวของ การผลิตเฉลี่ยที่สูงถึงร้อยละ 11.2 ในช่วงเวลาดังกล่าว สืบเนื่องจากจีนเป็นประเทศที่มี ประชากรและทรัพยากรมาก ทำให้มีความสามารถในการผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้เป็น ปริมาณมาก ประกอบกับรัฐก็ให้การส่งเสริมและมีตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศซึ่งมีมูลค่า ตลาดค่อนข้างสูงรองรับอยู่ ส่วนกลุ่มอาเซียนเป็นกลุ่มที่มีการขยายตัวของ การผลิตมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 14.2

ตารางที่ 3.7 สัดส่วนการบริโภคเส้นใยชนิดต่างๆของโลกปีพ.ศ. 2528-2537

หน่วย : ล้านตัน

ปี	2528	2534	2535	2536	2537
เส้นใยประดิษฐ์	15.37	17.7	18.24	18.36	20.05
กึ่งธรรมชาติ	2.93	2.43	2.33	2.28	2.33
เส้นใยสังเคราะห์	12.44	15.27	15.91	16.08	17.72
เส้นใยธรรมชาติ	18.35	20.41	20.52	20.24	20.30
ใยฝ้าย	16.57	18.41	18.72	18.49	18.60
ใยสัตว์	1.72	1.93	1.73	1.68	1.63
ใยไหม	0.06	0.07	0.07	0.07	0.07
รวมความต้องการเส้นใยโลก	33.72	38.11	38.76	38.60	40.35
สัดส่วนความต้องการเส้นใย (%)					
เส้นใยประดิษฐ์	45.6%	46.4%	47.1%	47.6%	49.7%
เส้นใยธรรมชาติ	54.4%	53.6%	52.9%	52.4%	50.3%
รวมความต้องการเส้นใยโลก	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

ที่มา : Fiber Organon and others

ตารางที่ 3.8 ปริมาณการผลิตเส้นใยของโลกจำแนกตามภูมิภาคในปี พ.ศ. 2528-2537

หน่วย : พันตัน ร้อยละ

ประเทศ	2528	2533	2535	2536	2537	ขยายตัวเฉลี่ย
ญี่ปุ่น	1,791	1,701	1,703	1,606	1,617	-1.1%
เกาหลี	825	1,286	1,465	1,588	1,680	8.2%
ไต้หวัน	1,146	1,769	2,183	2,253	2,445	8.8%
จีน	913	1,557	2,002	2,087	2,372	11.2%
อาเซียน	378	608	904	987	1,248	14.2%
รวมเอเชีย	3,650	5,957	7,481	7,836	8,844	10.3%
สหรัฐอเมริกา	3,117	3,115	3,205	3,247	3,419	1.0%
ยุโรปตะวันตก	3,131	3,168	3,218	2,932	3,282	0.5%
ยุโรปตะวันออก	2,561	2,455	1,617	1,598	1,380	-6.6%
อื่นๆ	2,961	2,894	3,103	2,997	3,118	0.6%
โลก	15,420	17,589	18,624	18,610	20,043	3.0%

ที่มา : Fiber Organon and others

แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากในอนาคตข้างหน้าระดับการผลิตยังคงมีการขยายตัวสูงกว่าการบริโภค จะมีผลให้เกิดปัญหาเส้นใยล้นตลาดได้ พิจารณาได้จากข้อมูลการศึกษาในเรื่องความต้องการในการใช้เส้นใยประดิษฐ์ในปี ค.ศ. 2000^{*} ที่คาดว่าภายในปีพ.ศ. 2543 จะมีปริมาณการผลิตส่วนเกินทั้งโลกกว่า 1 ล้านตัน โดยเฉพาะในบางประเทศที่มีการขยายกำลังการผลิตโดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า มีผลให้ผลผลิตมากกว่าการบริโภคในประเทศอาจประสบปัญหาค่อนข้างมาก ดังเช่น ไทย เกาหลีใต้ และไต้หวัน เป็นต้น จึงควรมีแนวทางการแก้ปัญหาโดยการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบไม่ว่าการปั่นด้าย ทอผ้า ฟอกย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จไปจนถึงเครื่องนุ่งห่มเลยทีเดียวเพื่อรองรับส่วนเกินนี้ ซึ่งแตกต่างกับในประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในระดับสูงแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา หรือ ญี่ปุ่น ได้มีทางออกเรื่องนี้ไว้นานแล้วเช่น มีการลงทุนในเครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีในระดับที่สูง การผลิตสินค้าให้มีความหลากหลาย และมีคุณภาพในระดับหนึ่งเพื่ออุดช่องว่างและตอบสนองความต้องการในประเทศดังเช่นในญี่ปุ่น ได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้จึงได้มีการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้มีคุณสมบัติพิเศษมากขึ้นกว่าเดิม เช่นคิดค้นพัฒนาเส้นใยที่มีความเหนียว ทนทาน ยืดหยุ่นง่าย หรือสะท้อนแสง หรือทนไฟ หรือมีลักษณะเหมือนเส้นใยธรรมชาติ เช่น มีลักษณะเหมือนเส้นใยไหม เส้นใยสัตว์ มากขึ้น เพื่อขยายตลาดที่มีอยู่ให้เป็นตลาดอื่น ๆ มากขึ้นทั้งในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเองและอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น นำไปใช้ในอุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลก

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลกส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งมีแหล่งผลิตจากทวีปเอเชียโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวันฮ่องกง และจีน โดยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพระดับปานกลางลงมา สำหรับการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโลกในปีพ.ศ. 2537 มีมูลค่าประมาณ 268,560 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นการส่งออกเครื่องนุ่งห่มเป็นส่วนใหญ่อ้อยละ 52 คิดเป็นมูลค่ากว่า 139,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยผู้ผลิตในทวีปเอเชีย โดยเฉพาะ จีน เป็นผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดกว่าร้อยละ 17 ของมูลค่าการส่งออกรวมของโลก และเป็นประเทศที่มีอัตราการเพิ่มของมูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มสูงสุดในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2532-2537) เฉลี่ยร้อยละ 23.8 ต่อปี รองลงมาคือ ฮ่องกง อิตาลี เยอรมนี เกาหลีใต้ และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ (ตารางที่ 3.9)

สำหรับสินค้าสิ่งทอนั้นมีมูลค่าการส่งออกสิ่งทอรวมในปีพ.ศ. 2537 ทั้งสิ้น 128,860 ล้านดอลลาร์สหรัฐมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาในอัตราร้อยละ 7.3 โดยฮ่องกงและเยอรมนีมีส่วนแบ่งตลาดใกล้เคียงกันคือร้อยละ 9.8-9.7 รองลงมา คือจีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน และญี่ปุ่น สำหรับประเทศที่มี

^{*} เอกสารการประชุม "MAN MADE FIBRE 2000" ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ด้วยความอนุเคราะห์จากสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เส้นใยสังเคราะห์

การขยายตัวของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอรวมในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาสูงที่สุดคือ อินโดนีเซีย ในอัตราร้อยละ 24.7 ต่อปี (ตารางที่ 3.10)

ตารางที่ 3.9 มูลค่าส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มโลก 10 ประเทศแรกระหว่างปีพ.ศ. 2532-2537

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

ปี	2532	2533	2534	2535	2536	2537	ขยายตัวเฉลี่ย
เครื่องนุ่งห่ม							
โลก	92,670	106,880	115,710	130,560	128,400	139,700	8.6%
จีน	8,165	9,669	12,245	16,704	18,441	23,731	23.8%
ส่วนแบ่งตลาด	8.8%	9.0%	10.6%	12.8%	14.4%	17.0%	
ฮ่องกง	13,994	15,406	17,959	20,060	20,998	21,403	8.9%
ส่วนแบ่งตลาด	15.1%	14.4%	15.5%	15.4%	16.4%	15.3%	
อิตาลี	9,441	11,839	11,752	1,225	11,828	12,525	5.8%
ส่วนแบ่งตลาด	10.2%	11.1%	10.2%	0.9%	9.2%	9.0%	
เยอรมนี	5,632	7,882	7,490	8,354	6,610	6,639	3.3%
ส่วนแบ่งตลาด	6.1%	7.4%	6.5%	6.4%	5.1%	4.8%	
เกาหลีใต้	9,096	7,879	7,417	6,770	6,166	5,653	-9.1%
ส่วนแบ่งตลาด	9.8%	7.4%	6.4%	5.2%	4.8%	4.0%	
สหรัฐอเมริกา	2,211	2,565	3,315	4,211	4,952	5,616	20.5%
ส่วนแบ่งตลาด	2.4%	2.4%	2.9%	3.2%	3.9%	4.0%	
ฝรั่งเศส	3,626	4,671	4,772	5,266	4,560	4,974	6.5%
ส่วนแบ่งตลาด	3.9%	4.4%	4.1%	4.0%	3.6%	3.6%	
ไทย	2,458	2,817	3,673	3,767	4,179	4,660	13.6%
ส่วนแบ่งตลาด	2.7%	2.6%	3.2%	2.9%	3.3%	3.3%	
ตุรกี	2,741	3,331	3,478	4,179	4,339	4,582	10.8%
ส่วนแบ่งตลาด	3.0%	3.1%	3.0%	3.2%	3.4%	3.3%	
สหราชอาณาจักร	2,362	3,042	3,392	3,659	3,206	3,919	10.7%
ส่วนแบ่งตลาด	2.5%	2.8%	2.9%	2.8%	2.5%	2.8%	

ที่มา : Trends and Statistics International Trade, 1995

ตารางที่ 3.10 มูลค่าส่งออกสินค้าสิ่งทอโลก 10 ประเทศแรกระหว่างปีพ.ศ. 2532-2537

หน่วย ล้านเหรียญสหรัฐ

ปี	2532	2533	2534	2535	2536	2537	ขยายตัวเฉลี่ย
สินค้าสิ่งทอ							
โลก	90,530	105,060	109,310	117,420	112,670	128,860	7.3%
ฮ่องกง	7,574	8,213	9,770	10,979	11,212	12,574	10.7%
ส่วนแบ่งตลาด	8.4%	7.8%	8.9%	9.4%	10.0%	9.8%	
เยอรมนี	11,073	14,033	13,197	13,857	11,634	12,562	2.6%
ส่วนแบ่งตลาด	12.2%	13.4%	12.1%	11.8%	10.3%	9.7%	
จีน	7,215	7,219	8,014	8,583	8,699	11,818	10.4%
ส่วนแบ่งตลาด	8.0%	6.9%	7.3%	7.3%	7.7%	9.2%	
เกาหลีใต้	5,371	6,076	7,298	8,208	8,954	10,693	14.8%
ส่วนแบ่งตลาด	5.9%	5.8%	6.7%	7.0%	7.9%	8.3%	
ไต้หวัน	5,442	6,128	7,351	7,568	8,177	10,200	13.4%
ส่วนแบ่งตลาด	6.0%	5.8%	6.7%	6.4%	7.3%	7.9%	
ญี่ปุ่น	5,534	5,859	6,524	7,078	6,717	6,780	4.1%
ส่วนแบ่งตลาด	6.1%	5.6%	6.0%	6.0%	6.0%	5.3%	
สหรัฐอเมริกา	4,371	5,039	5,610	5,889	6,025	6,592	8.6%
ส่วนแบ่งตลาด	4.8%	4.8%	5.1%	5.0%	5.3%	5.1%	
ปากีสถาน	2,018	2,663	3,200	3,590	3,507	3,985	14.6%
ส่วนแบ่งตลาด	2.2%	2.5%	2.9%	3.1%	3.1%	3.1%	
เนเธอร์แลนด์	2,376	2,911	2,868	2,951	2,478	2,694	2.5%
ส่วนแบ่งตลาด	2.6%	2.8%	2.6%	2.5%	2.2%	2.1%	
อินโดนีเซีย	828	1,241	1,755	2,837	2,637	2,498	24.7%
ส่วนแบ่งตลาด	0.9%	1.2%	1.6%	2.4%	2.3%	1.9%	
สหราชอาณาจักร	3,064	4,379	4,150	4,313	3,800	4,366	7.3%
ส่วนแบ่งตลาด	3.4%	4.2%	3.8%	3.7%	3.4%	3.4%	
ไทย	805	928	1,126	1,266	1,365	1,590	14.6%

ส่วนทางด้านการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวมของโลกในปีพ.ศ. 2537 มีมูลค่ารวม 282,385 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่กว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวมของโลก รองลงมาคือ เยอรมนี ฮังการี และ ญี่ปุ่น สำหรับมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอรวมของโลกในปีพ.ศ. 2537 มีมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 135,658 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาในอัตราร้อยละ 10.2 ต่อปี โดยฮังการี เยอรมนี ยังคงเป็นทั้งผู้ส่งออกและนำเข้าสิ่งทอรายใหญ่ของโลก รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา จีน และสหราชอาณาจักร ซึ่งจีน ยังคงเป็นประเทศที่มีการขยายตัวของมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาสูงที่สุดในอัตราร้อยละ 150 ต่อปี (ตารางที่ 3.11)

ส่วนการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มรวมของโลกนั้น สหรัฐอเมริกา มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดกว่าร้อยละ 26.3 ในปีพ.ศ. 2537 รองลงมาคือ เยอรมนี ญี่ปุ่น และฮังการี โดยมูลค่าการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มรวมของโลกรวมในปีพ.ศ. 2537 มีมูลค่าประมาณ 146,725 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 12.8 ต่อปี (ตารางที่ 3.12)

3.2.2 ภาวะตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในตลาดต่างประเทศ

ภาวะการส่งออก

ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ปีละกว่า 150,000 ล้านบาท โดยมูลค่าส่งออกในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.7 ต่อปีจาก 125,574.0 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2535 เป็น 139,872.4 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2539 และถ้าพิจารณาถึงการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกแล้วสินค้าเส้นด้ายเป็นสินค้าที่มีการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกในช่วงปีพ.ศ. 2535-2539 มากที่สุดโดยเฉลี่ยร้อยละ 21.0 ต่อปีรองลงมาคือเส้นใยประดิษฐ์ ขยายตัวร้อยละ 19.9 ต่อปี ส่วนในหมวดเครื่องนุ่งห่มนั้นเริ่มมีการชะลอตัวโดยมูลค่าการส่งออกขยายตัวลดลงร้อยละ 1.5 ต่อปี โดยเฉพาะในสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 2.1 ต่อปี (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.11 มูลค่านำเข้าสินค้าสิ่งทอโลก 10 ประเทศแรกระหว่างปีพ.ศ. 2532-2537

หน่วย ล้านเหรียญสหรัฐ

ปี	2532	2533	2534	2535	2536	2537	ขยายตัวเฉลี่ย
สินค้าสิ่งทอ							
โลก	83,491	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	135,658	10.2%
ฮ่องกง	9,218	10,182	12,068	13,091	12,784	15,294	10.7%
ส่วนแบ่งตลาด	11.0%					11.3%	
เยอรมนี	9,017	11,868	12,112	12,397	10,025	10,717	3.5%
ส่วนแบ่งตลาด	10.8%					7.9%	
สหรัฐอเมริกา	6,417	6,730	7,329	8,251	8,855	9,658	8.5%
ส่วนแบ่งตลาด	7.7%					7.1%	
จีน	4,603	5,292	6,751	7,560	7,645	9,347	15.2%
ส่วนแบ่งตลาด	5.5%					6.9%	
สหราชอาณาจักร	6,171	7,018	6,604	6,939	5,656	6,676	1.6%
ส่วนแบ่งตลาด	7.4%					4.9%	
ฝรั่งเศส	6,151	7,595	7,083	7,472	5,978	6,586	1.4%
ส่วนแบ่งตลาด	7.4%					4.9%	
อิตาลี	5,231	6,133	5,737	5,633	4,628	5,617	1.4%
ส่วนแบ่งตลาด	6.3%					4.1%	
ญี่ปุ่น	4,347	4,106	4,327	4,175	3,933	5,152	3.5%
ส่วนแบ่งตลาด	5.2%					3.8%	
เบลเยียม	2,921	3,579	3,558	3,573	3,086	3,621	4.4%
ส่วนแบ่งตลาด	3.5%					2.7%	
เกาหลีใต้	1,835	1,946	2,423	2,556	2,593	3,338	12.7%
ส่วนแบ่งตลาด	2.2%					2.5%	
ไทย	806	898	1,000	1,209	1,306	1,440	12.3%
ส่วนแบ่งตลาด	1.0%					1.1%	

ที่มา : Trends and Statistics International Trade, 1995

ตารางที่ 3.12 มูลค่านำเข้าสินค้าเครื่องนุ่งห่มโลก 10 ประเทศแรกระหว่างปีพ.ศ. 2532-2537

หน่วย : ล้านเหรียญสหรัฐ

ปี	2532	2533	2534	2535	2536	2537	ขยายตัวเฉลี่ย
สินค้าเครื่องนุ่งห่ม							
โลก	80,434	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	146,725	12.78%
สหรัฐอเมริกา	26,026	26,977	27,696	32,951	35,605	38,643	8.23%
ส่วนแบ่งตลาด	32.4%					26.3%	
เยอรมนี	14,639	20,411	24,051	24,848	22,191	22,449	8.93%
ส่วนแบ่งตลาด	18.2%					15.3%	
ญี่ปุ่น	8,972	8,737	9,396	11,191	12,588	15,265	11.21%
ส่วนแบ่งตลาด	11.2%					10.4%	
ฮ่องกง	5,700	6,913	8,600	10,345	11,806	12,457	16.93%
ส่วนแบ่งตลาด	7.1%					8.5%	
ฝรั่งเศส	6,406	8,381	8,828	9,761	8,627	9,121	7.32%
ส่วนแบ่งตลาด	8.0%					6.2%	
สหราชอาณาจักร	5,799	6,961	7,295	7,886	6,908	7,270	4.63%
ส่วนแบ่งตลาด	7.2%					5.0%	
เนเธอร์แลนด์	3,700	4,768	5,239	5,765	4,864	5,025	6.31%
ส่วนแบ่งตลาด	4.6%					3.4%	
เบลเยียม	2,693	3,590	3,835	4,162	3,856	3,847	7.39%
ส่วนแบ่งตลาด	3.3%					2.6%	
อิตาลี	2,027	2,580	3,418	4,294	3,800	3,967	14.37%
ส่วนแบ่งตลาด	2.5%					2.7%	
สวิตเซอร์แลนด์	2,800	3,437	3,545	3,562	3,326	3,465	4.35%
ส่วนแบ่งตลาด	3.5%					2.4%	

ที่มา : Trends and Statistics International Trade, 1995

โดยทางคณะผู้ศึกษาได้มีการปรับตัวเลขส่งออกที่คาดว่าจะเกินจริงในปี 2538 โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาของสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ พบว่ามูลค่าการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มจากไทย (เฉพาะเสื้อ ผ้า ผ้าผืนและสิ่งทอของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับเอมิเรตส์มีมูลค่าเพียง 3,905 ล้านบาท ในขณะที่ตัวเลขการส่งออกของไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับเอมิเรตส์มีมูลค่าสูงถึง 10,228 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2538) ทำให้เห็นถึงแนวโน้มของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยว่าเริ่มมีมูลค่าการส่งออกที่ชะลอตัวลงมาตั้งแต่ปี 2538 แล้วโดยเฉพาะในส่วนของเครื่องนุ่งห่มที่ขยายตัวลดลงกว่าร้อยละ 5.2 มีผลให้มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวมขยายตัวเพียงร้อยละ 2.5 ในปี 2538

สำหรับในปีพ.ศ. 2539 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวมของไทยมีมูลค่าทั้งสิ้น 139,872.4 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 10.2 จากปีก่อน แตกต่างกับกรณีที่ไม่มีการปรับตัวเลขการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มูลค่าการส่งออกลดลงกว่าร้อยละ 14.2 ซึ่งถ้าหากพิจารณาเป็นรายผลิตภัณฑ์แล้วจะเห็นได้ว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยนั้นชะลอตัวในแทบทุกผลิตภัณฑ์ กล่าวคือในส่วนของผลิตภัณฑ์สิ่งทอนั้นมูลค่าการส่งออกมีการขยายตัวลดลงในอัตราร้อยละ 0.7 ส่วนเครื่องนุ่งห่มนั้นมีการชะลอตัวค่อนข้างมากโดยเฉพาะเสื้อสำเร็จรูปที่ปรับลดลงกว่าร้อยละ 21.0 และ 15.4 (กรณีปรับตัวเลข) เมื่อเทียบกับปีพ.ศ. 2538 แต่ถ้าหากพิจารณาถึงลักษณะตลาดแล้ว ตลาดส่งออกที่ชะลอตัวลงนั้นโดยเฉพาะตลาดเครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่เป็นตลาดที่มีลักษณะเป็นตลาดที่นำเข้าสินค้าเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ (Re export) และสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ เช่น ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และโปแลนด์ เป็นต้น ซึ่งเป็นตลาดที่มีการขยายตัวมากในช่วงปี พ.ศ. 2538 ยกเว้นตลาดสหภาพยุโรปที่ระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาเริ่มขยายตัวลดลง แต่ตลาดหลักของไทยอื่นๆ ทั้งตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยังคงมีการขยายตัวอยู่ในอัตราร้อยละ 6.1-1.9 ในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2539 (ตารางที่ 3.14, 3.15)

สำหรับประเภทผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคือ เครื่องนุ่งห่ม คิดเป็นกว่าร้อยละ 61.0 ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม โดยเป็นการส่งออกเสื้อสำเร็จรูปมากที่สุดกว่าร้อยละ 57.0 ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม ส่วนในกลุ่มสิ่งทอนั้น ผ้าผืน เป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 10.6 ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม รองลงมาคือ เส้นด้าย และเส้นใยประดิษฐ์ (ตารางที่ 3.13)

* การศึกษาเรื่อง การจัดการกลยุทธ์และแผนงานการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ของมูลนิธิพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย โดย ศูนย์วิชาการ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ หน้า 56-57

ตารางที่ 3 13 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539

ผลิตภัณฑ์	หน่วย ล้านบาท/ร้อยละ					
	2535	2536	2537	2538	2539	เฉลี่ย (2535-2539) อุตสาหกรรม*(%)
เครื่องนุ่งห่ม	90,465.9	93,892.1	106,458.3	108,013.8	85,314.4	61.0%
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	86,677.8	89,502.4	100,604.5	101,945.7	79,784.6	57.0%
อื่นๆ	3,788.1	4,389.8	5,853.8	6,068.1	5,529.8	4.0%
สิ่งทอ	35,108.1	37,789.3	45,600.2	54,921.1	54,558.0	39.0%
-เส้นใยประดิษฐ์	2,153.0	2,328.1	3,482.3	5,350.3	4,442.9	3.2%
-เส้นด้าย	6,605.9	7,259.6	10,935.3	12,375.7	14,170.4	10.1%
-ผ้าผืน	18,776.9	19,883.7	21,004.7	25,589.6	24,715.0	17.7%
-สิ่งทออื่นๆ	7,572.4	8,318.0	10,177.9	11,605.5	11,229.7	8.0%
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	125,574.0	131,681.5	152,058.5	162,934.8	139,872.4	100.0%

หมายเหตุ * สัดส่วนอุตสาหกรรมประจำปี พ.ศ. 2539

ที่มา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.14 อัตราการขยายตัวของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี พ.ศ. 2536-2539

ปี	สิ่งทอ	เครื่องนุ่งห่ม	สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
2536	7.6	3.8	4.9
2537	20.7	13.4	15.5
2538	20.4	1.5	7.2
2538*	-	-5.2	2.5
2539	-0.7	-21.0	-14.2
2539*	-	-15.4	-10.2

หมายเหตุ : * ปรับมูลค่าส่งออกที่คาดว่าจะเกินจริง

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญของไทย

การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดต่าง ๆ นั้น สามารถแบ่งตลาดออกเป็นตลาดสำคัญ 2 กลุ่มหลัก คือ

ตลาดในข้อตกลง (Multi Fibre Arrangement : MFA) เป็นตลาดที่เกิดจากการตกลงทางการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของกลุ่มประเทศผู้นำเข้า 18 ประเทศได้แก่ สหภาพยุโรป (EU: มี 15 ประเทศ) นอร์เว สหรัฐอเมริกา และแคนาดา กับประเทศผู้ส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยตลาดในข้อตกลงนี้จะเป็นตลาดที่ไทยทำข้อตกลงควบคุมปริมาณการส่งออกเข้าไปประเทศนั้นๆ

ตลาดนอกข้อตกลง (Non-MFA) เป็นตลาดส่งออกทั่วไปที่ไม่มีข้อกำหนดในการควบคุมการส่งออก ไม่มีระบบโควตา ประเทศผู้ส่งออกสามารถส่งออกสินค้าเข้าไปในตลาดได้โดยเสรี

ดังนั้นถ้าหากพิจารณากลุ่มประเทศที่เป็นตลาดส่งออกหลักของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยจะเห็นได้ว่าสัดส่วนมูลค่าการส่งออกส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 60 เป็นตลาดนอกข้อตกลง และเป็นตลาดที่มีแนวโน้มการขยายตัวมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การส่งออกไปยังตลาดข้อตกลงมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.3 ในปี พ.ศ. 2528 เป็นร้อยละ 55.8 ในปี 2534 และ เป็นร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2538 (ตารางที่ 4.3) เนื่องจากการถูกจำกัดการนำเข้าในตลาดข้อตกลงทำให้ผู้ส่งออกหันมาให้ความสนใจกับตลาดนอกข้อตกลงมากขึ้น เช่น ตลาดอาเซียน ญี่ปุ่นและตะวันออกกลาง เป็นต้น

ตารางที่ 3.15 การขยายตัวของตลาดส่งออกเครื่องนุ่งห่มจำแนกตามสถานะภาพ MFA

ปี	2532-2538	2537	2538	2538*	2539(ม.ค.-พ.ย)	2539 *(ม.ค.-พ.ย)
ตลาดในข้อตกลง						
-สหภาพยุโรป	7.0%	-13.8%	-6.6%	-6.6%	-7.0%	-7.0%
-สหรัฐอเมริกา	16.9%	10.8%	10.6%	10.6%	6.1%	6.1%
ตลาดนอกข้อตกลง						
-ญี่ปุ่น	11.7%	12.9%	13.7%	13.7%	1.9%	1.9%
-ตะวันออกกลาง	16.7%	18.4%	86.1%	12.2%	-54.9%	-17.6%
-ยุโรปตะวันออก	63.8%	13.4%	-44.4%	-44.4%	-48.8%	-48.8%

หมายเหตุ : * ปรับมูลค่าส่งออกให้สอดคล้องเงินจริง

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

แต่เดิมนั้นตลาด EU เป็นตลาดส่งออกหลักของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย แต่ปัจจุบันจากตัวเลขการส่งออกในปี พ.ศ. 2538 พบว่าตลาดในกลุ่มประเทศแถบเอเชียด้วยกัน (ยกเว้นอาเซียน) และกลุ่ม NAFTA ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทดแทนตลาด EU โดยไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศในเอเชียและ NAFTA ในสัดส่วนร้อยละ 22.2 เท่ากันในทั้งสองกลุ่ม ในขณะที่ตลาด EU ลดลงจากร้อยละ 25.8 ในปี พ.ศ. 2534 เป็นร้อยละ 17.7 ในปี พ.ศ. 2538 (ตารางที่ 3.16)

ตารางที่ 3.16 ตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จำแนกตามกลุ่มประเทศ

หน่วย : ร้อยละ

ตลาด	2534	2538
สหภาพยุโรป	25.8	17.7
อเมริกาเหนือ	18.1	22.2
เอเชียอื่นๆ	15.2	22.2
อาเซียน	4.7	6.5
อื่นๆ	35.2	31.4

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

สำหรับกลุ่มตลาดส่งออกที่สำคัญของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในแต่ละประเภะนั้น สามารถที่จะพิจารณาได้ดังนี้

เส้นใยประดิษฐ์

ตลาดส่วนใหญ่เป็นตลาดนอกข้อตกลง เป็นตลาดในแถบเอเชียแทบทั้งหมด โดยจีน เป็นผู้นำเข้าเส้นใยประดิษฐ์รายใหญ่ของไทย รองลงมาเป็นฮ่องกง อินโดนีเซีย อินเดีย และปากีสถาน ถ้าพิจารณาเป็นกลุ่มประเทศแล้วกลุ่มประเทศเอเชียใต้ เป็นตลาดหลักที่สำคัญ โดยในปี พ.ศ. 2538 มีมูลค่าการส่งออกเส้นใยไปยังกลุ่มประเทศนี้กว่าร้อยละ 27.3 ของมูลค่าการส่งออกเส้นใยประดิษฐ์รวม รองลงมาคือกลุ่มประเทศเอเชียเหนือ¹ จีนและ อาเซียน² มีสัดส่วนร้อยละ 24.7 18.4 และ 11.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.17)

เส้นด้าย

ตลาดเส้นด้ายของไทยยังคงเป็นตลาดในทวีปเอเชียเช่นเดียวกับเส้นใยประดิษฐ์โดยตลาดหลักยังคงเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียเหนือ โดยเฉพาะฮ่องกง เป็นประเทศที่มีการนำเข้าเส้นด้ายจากไทยมากที่สุด โดยในปี พ.ศ. 2538 มูลค่าการส่งออกของไทยไปยังฮ่องกงคิดเป็นร้อยละ 21.7 ของมูลค่าการส่งออกเส้นด้ายรวม รองลงมาคือไต้หวัน และจีน หากพิจารณาเป็นกลุ่มประเทศแล้วไทยมีมูลค่าการส่งออกเส้นด้ายไปยังกลุ่มเอเชียเหนือมากที่สุดกว่าร้อยละ 40.7 ของการส่งออกเส้นด้ายรวม รองลงมาคือสหภาพยุโรป³ และกลุ่มอาเซียน สำหรับในปีพ.ศ. 2539 มีการส่งออกเส้นด้ายเป็นมูลค่าทั้งสิ้นกว่า 14,170.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้นกว่าปีก่อนร้อยละ 14.5 (ตารางที่ 3.17)

ผ้าผืน

ตลาดส่งออกที่สำคัญของผ้าผืนของไทยนั้น ตลาดสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ เป็นตลาดที่ไทยมีการส่งออกมากที่สุด ถึงร้อยละ 11.3 ของมูลค่าการส่งออกผ้าผืนรวม ในปี พ.ศ. 2538 รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ฮ่องกง และสิงคโปร์ ซึ่งประเทศผู้นำเข้าผ้าผืนจากไทยส่วนใหญ่จะนำเข้าไปเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศนั้น ๆ ถ้าหากพิจารณาเป็นกลุ่มประเทศแล้วจะเห็นได้ว่า กลุ่มสหภาพยุโรปเป็นกลุ่มประเทศที่มีการนำเข้าผ้าผืนจากไทยมากที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าผ้าดิบไปฟอกย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จอีกต่อหนึ่ง รองลงมาคือ อาเซียน กลุ่มตะวันออกกลาง และ สหรัฐอเมริกา ในสัดส่วนร้อยละ 19.4 14.8 14.5 13.5 และ 10.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.17)

¹ กลุ่มประเทศเอเชียเหนือในการศึกษานี้ ประกอบด้วย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และฮ่องกง

² กลุ่มประเทศอาเซียน ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย

³ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ในการศึกษาตลาดส่งออกครอบคลุมเฉพาะประเทศที่มีข้อมูลสถิติ 9 ประเทศคือ เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมนี เบลเยียม ไอร์แลนด์ อิตาลี เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส และสหราชอาณาจักร

เครื่องนุ่งห่ม

ผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มที่มีการส่งออกมากที่สุดในนั้นคือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยตลาดส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยนั้นในอดีตพึ่งพาตลาดในซีกดกกลางเป็นอย่างมากโดยพิจารณาได้จากสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดซีกดกกลางและตลาดนอกซีกดกกลางในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมาจะเห็นการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน โดยในปี พ.ศ. 2528 มีสัดส่วนเท่ากับ 72 ต่อ 28 แต่ในปีพ.ศ. 2536 สัดส่วนนี้เป็น 49 ต่อ 51 (ตารางที่ 3.18) แต่ถ้านหากพิจารณาเป็นกลุ่มประเทศแล้วตลาดในซีกดกกลางยังคงเป็นตลาดหลัก เช่นตลาดอเมริกาเหนือ¹ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกรายใหญ่ของไทยที่มีสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอัตราร้อยละ 28.5 ของมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปรวมในปีพ.ศ. 2538 (ตารางที่ 3.17) และเป็นตลาดที่ยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอยู่มีการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงปี 2532-2538 ในอัตราร้อยละ 16.9 ต่อปี โดยในช่วง 11 เดือนแรกของปี 2539 ขยายตัวในอัตราร้อยละ 6.1 นับว่าเป็นตลาดที่ยังสดใสอยู่ (ตารางที่ 3.15) ส่วนตลาดสหภาพยุโรปนั้นตลาดที่สำคัญคือ เยอรมัน สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส ไทยมีสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปรวมไปยังกลุ่มสหภาพยุโรปในอัตราร้อยละ 10.3 ของมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปรวมของไทยในปีพ.ศ. 2538 (ตารางที่ 3.17) และมีการขยายตัวเฉลี่ยในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 7.0 ต่อปี เนื่องมาจากในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นมาตลาดสหภาพยุโรปเริ่มหันไปนำเข้าเครื่องนุ่งห่มจากกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกมากขึ้น และในช่วง 11 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2539 มูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทยไปสหภาพยุโรปมีการขยายตัวลดลงจากปีก่อนถึงร้อยละ 7.0 (ตารางที่ 3.15)

ส่วนในกลุ่มตลาดนอกซีกดกกลางนั้น ตลาดที่สำคัญคือตลาดตะวันออกกลาง ได้แก่ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซาอุดีอาระเบีย และตลาดยุโรปตะวันออก มีสัดส่วนการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอัตราร้อยละ 17.3 และ 6.2 ของมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปรวมในปี พ.ศ. 2538 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.17) ในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา อัตราขยายตัวของมูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มในตลาดตะวันออกกลางและยุโรปตะวันออกสูงถึงร้อยละ 16.7 และ 63.8 ตามลำดับ แต่ในระยะหลังตลาดนี้เริ่มมีการขยายตัวลดลงเนื่องจากลักษณะตลาดเป็นตลาดของสินค้าระดับล่างและการนำเข้าสินค้าของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าไปจำหน่ายต่อ (re-export) ทำให้สินค้าที่มีราคาถูกกว่าจากจีน อินเดีย และอินเดียนเริ่มเข้าไปตีตลาดแทนไทยมากขึ้น มีผลให้ในช่วง 11 เดือนของปีพ.ศ. 2539 มูลค่าการส่งออกไปยังตลาดตะวันออกกลาง และ ตลาดยุโรปตะวันออกลดลงร้อยละ 54.9 และ 48.8 ตามลำดับ และในกรณีปรับตัวเลขส่งออกที่คาดว่าจะเกินจริงโดยเฉพาะในตลาดตะวันออกกลางแล้วมูลค่าการส่งออกในตลาดนี้ลดลงประมาณร้อยละ 17.6 เท่านั้น ส่วนตลาดนอกซีกดกกลางที่สำคัญอีกตลาดหนึ่งของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูป คือ ตลาดญี่ปุ่น ซึ่งในช่วงปี 7 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวที่ค่อนข้างสูงอยู่ คือเฉลี่ยร้อยละ 11.7 ต่อปี แต่เริ่มชะลอตัวลงในปีพ.ศ. 2539 ตามภาวะการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จะลดตัว

¹ กลุ่มประเทศอเมริกาเหนือ ในการศึกษาปี ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา แคนาดาและเม็กซิโก

ตารางที่ 3.17 กลุ่มตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแต่ละประเภทในปีพ.ศ. 2538

หน่วย ร้อยละ

เส้นใยประดิษฐ์		ด้าย		ผ้าผืน		เสื้อผ้าสำเร็จรูป	
กลุ่มประเทศ	สัดส่วน	กลุ่มประเทศ	สัดส่วน	กลุ่มประเทศ	สัดส่วน	กลุ่มประเทศ	สัดส่วน
เอเชียใต้	27.3	เอเชียเหนือ	40.7	สหภาพยุโรป	19.4	สหภาพยุโรป	10.3
เอเชียเหนือ	24.7	สหภาพยุโรป	12.3	ตะวันออกกลาง	14.5	ญี่ปุ่น	9.2
จีน	18.4	อเมริกาเหนือ	8.9	อาเซียน	14.8	อเมริกาเหนือ	28.5
อาเซียน	11.6	อาเซียน	13.2	เอเชียเหนือ	13.5	ยุโรปตะวันออก	6.2
อื่นๆ	18.0	อื่นๆ	24.9	สหรัฐอเมริกา	10.2	ตะวันออกกลาง	17.3
				อื่นๆ	27.6	อื่นๆ	28.5

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 3.18 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไทยจำแนกตามประเภทตลาด

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ในข้อตกลง (MFA)	นอกข้อตกลง (Non MFA)
2528	72.2	27.8
2530	57.1	42.9
2532	49.9	50.1
2534	46.7	53.3
2535	51.4	48.6
2536*	49.3	50.7

หมายเหตุ : *หลังจากปี 2536 ไม่สามารถจำแนกข้อมูลได้

ที่มา : สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

3.2.3 ส่วนแบ่งตลาดของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในตลาดโลก

แนวโน้มส่งออกของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในตลาดโลกในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2532-2537) มีทิศทางที่ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 15.0 ต่อปี โดยการส่งออกสิ่งทอไทยในปีพ.ศ. 2537 มีมูลค่าประมาณ 1,590 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.6 ต่อปี โดยมีส่วนแบ่งตลาดในผลิตภัณฑ์สิ่งทอโลกเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.9 ในปีพ.ศ. 2532 เป็นร้อยละ 1.2 ในปีพ.ศ. 2537 ส่วนการส่งออกเครื่องนุ่งห่มของไทยในตลาดโลกในปีพ.ศ. 2537 มีมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 4,660 ล้านดอลลาร์

เหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากเดิมในปี พ.ศ. 2532 ที่มีเพียง 2,458 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13.6 ต่อปี ส่งผลให้ไทยมีส่วนแบ่งตลาดเครื่องนุ่งห่มเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33 ในปีพ.ศ. 2537 อยู่ในลำดับที่ 10 ของโลก (ตารางที่ 3.9)

ดังนั้นในการศึกษาส่วนแบ่งตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในที่นี้จึงพิจารณาส่วนแบ่งตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นรายผลิตภัณฑ์ตามตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยได้ดังนี้

เส้นใยประดิษฐ์

กลุ่มประเทศเอเชียใต้⁵

ตลาดกลุ่มนี้เป็นตลาดหลักของผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์ไทยตลาดหนึ่ง ซึ่งหากพิจารณาถึงส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดกลุ่มนี้แล้วจะเห็นได้ว่าไทยมีส่วนแบ่งตลาดในปี พ.ศ. 2538 อยู่ในลำดับที่ 4 ในสัดส่วนร้อยละ 6.64 และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวได้ดีโดยเฉพาะในตลาดอินเดีย และปากีสถาน โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกจากไทยไปยังตลาดกลุ่มนี้เฉลี่ยในอัตราร้อยละ 52.60 ต่อปี สำหรับกลุ่มประเทศที่มีส่วนแบ่งในตลาดนี้มากที่สุดคือ กลุ่มประเทศเอเชียเหนือ โดยเฉพาะ เกาหลีใต้ และ ญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดในสัดส่วนร้อยละ 31.30 และ 14.12 ในปี 2538 รองลงมาเป็นกลุ่มอาเซียน โดย อินโดนีเซีย และไทย เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีส่วนแบ่งตลาดในกลุ่มนี้มากที่สุด (ตารางที่ 3.19)

กลุ่มประเทศเอเชียเหนือ

ส่วนแบ่งตลาดไทยในกลุ่มประเทศเอเชียเหนือมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ว่าจะมีการปรับลงบ้างในปีพ.ศ. 2535 แต่มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยของมูลค่าการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศเหล่านี้ในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาในอัตราร้อยละ 39.81 ต่อปี โดยมีส่วนแบ่งตลาดในสัดส่วนร้อยละ 3.04 ในปีพ.ศ. 2537 ขยับตัวจากลำดับที่ 13 ในปีพ.ศ. 2531 เป็นลำดับที่ 5 ในปีพ.ศ. 2537 เนื่องจากตลาดหลักส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ของไทย คือ ไต้หวัน เกาหลีใต้ และฮ่องกงมีอัตราการขยายตัวมาตลอดในช่วงดังกล่าว โดยการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์ในประเทศกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากประเทศในกลุ่มมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.71 โดยเป็นการนำเข้าจากญี่ปุ่นมากที่สุด (ตารางที่ 3.20)

จีน

ส่วนแบ่งตลาดของเส้นใยประดิษฐ์ไทยในจีนในช่วงปีพ.ศ. 2531-2537 มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวขึ้นลงค่อนข้างมากอยู่ในอัตราร้อยละ 0.4-4.5 ซึ่งเมื่อพิจารณามูลค่าการนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์จากไทยของจีนแล้วมีการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.50 ต่อปีเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดแล้วไทยมีการขยายตัวของส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมากจากเพียงร้อยละ 0.46 ในปีพ.ศ. 2531 เป็น

⁵ กลุ่มประเทศเอเชียใต้ ในการศึกษานี้ประกอบด้วย อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา

ร้อยละ 2.76 ในปีพ.ศ. 2537 ทำให้ลำดับส่วนแบ่งตลาดของไทยในประเทศจีนขยับขึ้นเป็นลำดับที่ 9 ในปีพ.ศ. 2537 โดยประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดในจีนมากที่สุดคือ เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ในสัดส่วนร้อยละ 25.80 และ 20.99 ในปี พ.ศ. 2537 ตามลำดับ ในขณะที่เดิมสหรัฐอเมริกามีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด และจะเห็นได้ว่าอินโดนีเซียเริ่มมีแนวโน้มของการขยายตัวของส่วนแบ่งตลาดในตลาดนี้ค่อนข้างมากจากร้อยละ 0.34 ในปี พ.ศ. 2531 เป็น 2.53 ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งอาจเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในตลาดนี้ได้ในอนาคต (ตารางที่ 3.21)

กลุ่มประเทศอาเซียน

การนำเข้าเส้นใยประดิษฐ์ในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นการนำเข้าจากกลุ่มประเทศเอเชียเหนือ โดยเป็นการนำเข้าจาก ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.72 และ 12.21 ตามลำดับ สำหรับในตลาดอาเซียนนี้ส่วนแบ่งตลาดของไทยค่อนข้างผันผวนคือมีการปรับตัวขึ้นลง โดยในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาอยู่ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 18-5.7 มีการเปลี่ยนแปลง 2 ช่วง โดยในช่วงแรกในปี พ.ศ. 2531-2533 มีการปรับตัวสูงขึ้นจากร้อยละ 2.44 ในปีพ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 5.72 ในปี 2533 แต่หลังจากนั้นก็มีการปรับตัวลดลงเหลือเพียงร้อยละ 1.79 ในปี พ.ศ. 2537 (ตารางที่ 3.22)

ตารางที่ 3.19 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในเอเชียใต้ในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
เกาหลีใต้	31.61%	26.00%	28.22%	26.78%	21.97%	34.56%	31.30%
ญี่ปุ่น	26.17%	23.30%	18.83%	21.03%	25.44%	19.26%	14.12%
อินโดนีเซีย	0.70%	1.31%	0.32%	0.81%	1.06%	5.04%	8.51%
ไทย	1.50%	5.65%	7.14%	6.06%	3.53%	4.54%	6.64%
อิตาลี	5.60%	7.28%	5.66%	6.34%	9.27%	4.88%	4.84%
สหรัฐอเมริกา	0.31%	1.41%	3.13%	2.79%	1.41%	2.22%	4.06%
เยอรมนี	1.39%	2.20%	3.75%	3.97%	3.53%	2.28%	3.96%
สหราชอาณาจักร	7.15%	6.45%	6.51%	6.25%	10.76%	6.21%	3.80%
ตุรกี	1.18%	0.52%	0.55%	0.86%	0.62%	0.07%	1.78%

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.20 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในเอเชียเหนือในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
ญี่ปุ่น	34.91%	32.09%	35.17%	28.85%	34.52%	32.36%	27.19%
สหรัฐอเมริกา	16.42%	14.13%	11.89%	16.40%	13.18%	17.87%	20.05%
เกาหลีใต้	7.35%	7.44%	6.73%	12.68%	9.70%	7.88%	9.18%
ออสเตรเลีย	0.02%	0.18%	0.27%	0.11%	0.24%	4.61%	3.74%
ไทย	0.68%	1.29%	2.69%	0.00%	1.71%	2.64%	3.04%
แคนาดา	3.38%	5.43%	6.51%	4.81%	3.58%	2.08%	1.92%
สหราชอาณาจักร	0.50%	0.72%	0.91%	1.18%	2.01%	1.17%	1.76%
โปแลนด์	0.00%	0.00%	0.00%	0.08%	0.01%	1.56%	1.65%
เยอรมนี	1.17%	1.02%	1.16%	5.62%	1.89%	1.21%	1.51%
จีน	2.90%	6.88%	2.88%	2.21%	1.50%	0.87%	1.34%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.21 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในจีนในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
เกาหลีใต้	1.07%	4.04%	10.07%	8.54%	16.13%	27.84%	25.80%
ญี่ปุ่น	22.65%	18.94%	19.86%	17.24%	16.47%	21.71%	20.99%
สหรัฐอเมริกา	14.03%	17.23%	22.18%	20.66%	3.63%	4.20%	8.27%
อิตาลี	18.61%	14.37%	10.23%	15.96%	14.68%	4.81%	5.40%
ฮ่องกง	4.97%	7.48%	2.86%	2.66%	7.49%	5.26%	4.07%
เม็กซิโก	2.74%	1.40%	0.76%	1.90%	4.64%	1.21%	3.94%
ไทย	0.46%	3.40%	2.62%	2.63%	4.49%	2.73%	2.76%
จีนโคเนเชีย	0.34%	0.29%	0.00%	0.25%	0.28%	0.29%	2.53%
เยอรมนี	4.88%	2.69%	3.33%	3.71%	4.42%	3.53%	2.09%
มาเลเซีย	0.68%	0.97%	0.51%	0.32%	1.00%	1.74%	1.49%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.22 ส่วนแบ่งตลาดเส้นใยประดิษฐ์ในอาเซียนในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
ญี่ปุ่น	32.82%	29.47%	28.99%	31.26%	28.15%	30.02%	29.72%
เกาหลีใต้	5.56%	9.09%	5.84%	8.99%	12.20%	12.06%	12.21%
สหรัฐอเมริกา	10.58%	9.26%	8.37%	10.34%	8.63%	8.54%	8.52%
มาเลเซีย	4.17%	6.45%	4.65%	4.49%	6.04%	5.25%	4.89%
เยอรมนี	1.12%	0.22%	0.07%	0.21%	0.52%	1.75%	3.95%
แคนาดา	3.20%	2.58%	4.35%	4.24%	3.88%	3.97%	2.48%
อิตาลี	0.91%	1.01%	1.69%	1.63%	2.96%	2.92%	2.10%
ไทย	2.44%	2.84%	5.72%	3.73%	2.02%	2.53%	1.77%
สหราชอาณาจักร	1.26%	1.30%	1.47%	1.27%	1.13%	0.77%	0.89%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เส้นด้าย

กลุ่มประเทศเอเชียเหนือ และประเทศ จีน

ตลาดเส้นด้ายในกลุ่มประเทศเอเชียเหนือ ผู้ครองส่วนแบ่งตลาดส่วนใหญ่ก็คือประเทศในกลุ่มด้วยกัน โดยเป็นการนำเข้าจากจีนมากที่สุด โดยมีส่วนแบ่งตลาดในปี พ.ศ. 2537 ถึงร้อยละ 15.53 รองลงมาเป็นการนำเข้าจากกลุ่มประเทศเอเชียอื่นๆ เช่น เอเชียใต้ ร้อยละ 13.82 อาเซียนร้อยละ 10.10 โดยจะเห็นได้ว่าการนำเข้าเส้นด้ายของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศในแถบเอเชียเป็นส่วนใหญ่ สำหรับประเทศไทยนั้นแต่เดิมส่วนแบ่งตลาดของไทยในกลุ่มนี้ค่อนข้างน้อยมากไม่ถึงร้อยละ 1 ในปีพ.ศ. 2531 แต่มีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเห็นได้จากในปีพ.ศ. 2537 ส่วนแบ่งตลาดได้ปรับสูงขึ้นเป็นร้อยละ 2.06 (ตารางที่ 3.23)

กลุ่มประเทศอาเซียน

ตลาดอาเซียนนับเป็นตลาดเส้นด้ายที่มีแนวโน้มการเติบโตที่ดีของไทย โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดนี้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดจากร้อยละ 0.75 ในปีพ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 2.87 ในปีพ.ศ. 2537 แต่อย่างไรก็ตามการบริโภคเส้นด้ายในตลาดนี้ยังคงเป็นการนำเข้าจากประเทศในกลุ่มเอเชียเหนือเป็นหลัก โดยประเทศที่ครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และจีน ในขณะที่ตลาดที่มีส่วนแบ่งตลาดค่อนข้างมากในอดีตเช่น สหรัฐอเมริกา เริ่มมีส่วนแบ่งตลาดลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจนจากร้อยละ 11.57 ในปี พ.ศ. 2531 เหลือร้อยละ 8.52 ในปี พ.ศ. 2537 (ตารางที่ 3.24)

ตารางที่ 3.23 ส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในเอเชียเหนือในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
จีน	23.15%	20.96%	18.55%	20.83%	15.68%	15.79%	15.53%
ปากีสถาน	14.47%	15.97%	17.94%	20.77%	15.74%	15.45%	10.95%
ญี่ปุ่น	10.90%	11.10%	10.37%	7.99%	9.04%	8.47%	8.01%
เกาหลีใต้	7.41%	7.43%	7.25%	5.67%	5.02%	7.11%	6.85%
สหรัฐอเมริกา	4.84%	4.49%	4.93%	3.92%	7.13%	4.62%	4.50%
ฮ่องกง	4.52%	4.54%	4.51%	4.88%	12.66%	4.87%	4.18%
อินโดนีเซีย	1.00%	0.73%	0.53%	1.05%	2.06%	3.09%	3.86%
มาเลเซีย	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	2.16%	3.27%
อินเดีย	2.10%	1.51%	1.35%	3.18%	2.15%	1.65%	2.78%
ไทย	0.64%	0.42%	0.69%	0.95%	0.90%	0.95%	2.06%

ที่มา กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.24 ส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในอาเซียนในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
ญี่ปุ่น	24.05%	18.42%	17.12%	22.93%	23.26%	22.94%	19.81%
เกาหลีใต้	3.89%	5.39%	7.93%	10.55%	14.04%	8.99%	8.60%
สหรัฐอเมริกา	11.57%	14.14%	16.09%	14.46%	12.51%	8.54%	8.52%
จีน	9.49%	14.87%	9.02%	6.69%	5.51%	7.12%	8.24%
ปากีสถาน	0.37%	0.48%	0.15%	0.36%	0.67%	8.47%	7.47%
มาเลเซีย	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	4.87%	5.00%
อินโดนีเซีย	1.63%	1.19%	0.28%	0.84%	1.75%	2.94%	4.49%
อินเดีย	0.67%	0.68%	0.36%	1.03%	1.03%	2.89%	3.88%
ฮ่องกง	3.54%	3.27%	2.85%	2.86%	2.07%	3.12%	3.08%
ไทย	0.75%	1.07%	1.01%	1.23%	1.54%	2.27%	2.87%

ที่มา กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

กลุ่มสหภาพยุโรป

ตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดภายใต้ข้อตกลง ดังนั้นประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในตลาดนี้มากที่สุดส่วนใหญ่จึงเป็นประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปด้วยกัน โดยในปี พ.ศ. 2537 เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ และเบลเยียม มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 18.01 11.27 7.82 และ 7.73 ตามลำดับ รองลงมาเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียใต้ และอาเซียน สำหรับประเทศไทยนั้นตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดเส้นด้ายที่สำคัญลำดับที่ 2 ในตลาดส่งออกของไทยมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในลำดับที่ 21 ในตลาดนี้ โดยมีส่วนแบ่งตลาดขึ้นลงอยู่ในช่วงอัตราร้อยละ 0.5-1.0 โดยในปี พ.ศ. 2537 ส่วนแบ่งตลาดของไทยอยู่ในอัตราร้อยละ 0.87 ลดลงจากปีพ.ศ. 2531 ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดในสัดส่วนร้อยละ 1.18 เนื่องจากทางสหภาพยุโรปมีนโยบายที่จะนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่มมากขึ้น (ตารางที่ 3.25)

ตารางที่ 3.25 ส่วนแบ่งตลาดเส้นด้ายในสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
เยอรมนี	20.52%	20.21%	19.59%	17.85%	18.14%	18.52%	18.01%
อิตาลี	10.55%	11.31%	11.34%	11.25%	11.67%	13.05%	11.27%
เนเธอร์แลนด์	7.84%	8.62%	8.45%	8.22%	8.88%	8.23%	7.82%
เบลเยียม	5.87%	5.81%	5.73%	5.97%	5.84%	7.18%	7.73%
ฝรั่งเศส	5.74%	6.26%	5.67%	5.67%	5.83%	5.94%	6.55%
สหราชอาณาจักร	6.06%	6.61%	7.31%	6.89%	6.71%	5.59%	5.12%
สวีเดน	7.30%	7.24%	7.01%	5.88%	5.73%	5.68%	4.65%
สเปน	2.47%	2.53%	3.25%	3.08%	3.29%	3.96%	4.23%
ออสเตรเลีย	1.10%	1.04%	0.93%	1.13%	1.29%	3.36%	3.11%
ไทย	1.18%	0.51%	0.89%	0.69%	0.54%	0.79%	0.87%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ผ้าผืน

กลุ่มสหภาพยุโรป

ตลาดสหภาพยุโรปนับเป็นตลาดผ้าผืนที่สำคัญของไทยตลาดหนึ่ง โดยไทยมีส่วนแบ่งตลาดในกลุ่มประเทศนี้ไม่มากนักอยู่ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 1.10 ในปีพ.ศ. 2537 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นตลาดในข้อตกลงทางการค้า ดังนั้นการนำเข้าผ้าผืนจากไทยในตลาดกลุ่มนี้จึงถูกกำหนดโดยโควตา แต่อย่างไรก็ตามการที่ตลาดในกลุ่มนี้เริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องของสิ่งแวดล้อมและเรื่องความปลอดภัยของผู้บริโภคในการใช้ผลิตภัณฑ์ จึงจะเป็นมาตรการที่ผู้ประกอบการควรตระหนักและให้ความสำคัญใน

การที่จะส่งออกผลิตภัณฑ์ผ้าผืนเข้าไปยังตลาดกลุ่มนี้ในอนาคต สำหรับประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดในกลุ่มนี้มากที่สุด 6 อันดับแรกยังคงเป็นตลาดในกลุ่มสหภาพยุโรปด้วยกัน โดยอิตาลีมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ เยอรมนี ฝรั่งเศส และเบลเยียม (ตารางที่ 3.26)

ตารางที่ 3.26 ส่วนแบ่งตลาดผ้าผืนในสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2533-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2533	2534	2535	2536	2537
อิตาลี	20.00%	20.70%	22.00%	21.40%	21.80%
เยอรมนี	16.30%	15.80%	15.10%	12.90%	11.50%
ฝรั่งเศส	9.90%	9.70%	10.10%	8.80%	8.90%
เบลเยียม	6.60%	6.70%	6.80%	7.10%	7.80%
สหราชอาณาจักร	4.00%	4.20%	4.20%	4.30%	4.30%
เนเธอร์แลนด์	4.10%	4.20%	7.10%	3.80%	3.50%
อินโดนีเซีย	1.90%	2.20%	2.50%	3.20%	3.00%
สวิตเซอร์แลนด์	3.30%	2.90%	2.80%	3.00%	2.80%
สเปน	2.10%	2.40%	2.40%	2.60%	2.80%
ไทย	0.80%	0.70%	0.80%	1.00%	1.10%

ที่มา กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นตลาดผ้าผืนที่สำคัญของไทยที่มีการนำเข้าผ้าผืนจากไทยถึงร้อยละ 10.21 ของมูลค่าการส่งออกผ้าผืนของไทยในปีพ.ศ. 2538 โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยในสหรัฐอเมริกาอยู่ ณ ระดับร้อยละ 2.2-3.5 แต่จะเห็นได้ว่าส่วนแบ่งตลาดของไทยมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัดจากร้อยละ 3.50 ในปี 2534 เหลือร้อยละ 2.90 ในปี 2537 นอกจากนี้ประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดในตลาดนี้ เช่น อิตาลี เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ก็เริ่มมีส่วนแบ่งตลาดลดลง ในขณะที่ประเทศในกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือด้วยกันไม่ว่าจะเป็นเม็กซิโก หรือ แคนาดา มีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นในช่วงตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นผลมาจากข้อตกลงในการรวมกลุ่มการค้าเสรีอเมริกาเหนือที่จะมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่มโดยเสรีมากขึ้น (ตารางที่ 3.27)

ตารางที่ 3.27 ส่วนแบ่งตลาดผ้าผืนในสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2533-2537

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	2533	2534	2535	2536	2537
อิตาลี	13.70%	12.90%	11.80%	13.40%	12.70%
เกาหลีใต้	12.70%	10.60%	12.00%	10.70%	11.70%
ญี่ปุ่น	13.10%	12.30%	11.10%	11.00%	7.60%
แคนาดา	2.60%	3.40%	3.70%	5.10%	6.50%
จีน	8.30%	8.10%	8.30%	6.90%	6.30%
อินเดีย	4.00%	4.80%	4.80%	4.90%	6.00%
ไต้หวัน	6.50%	6.20%	5.90%	5.00%	5.00%
ปากีสถาน	3.10%	3.40%	3.30%	3.90%	4.40%
เม็กซิโก	1.40%	1.00%	1.20%	1.50%	4.10%
ไทย	2.20%	3.50%	3.50%	3.00%	2.90%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

กลุ่มเอเชียเหนือ

ในตลาดเอเชียเหนือนั้นไทยมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในลำดับที่ 10 ในปีพ.ศ. 2537 โดยมีส่วนแบ่งตลาดเพียงร้อยละ 0.69 ในปีพ.ศ. 2537 เท่านั้น โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงในอยู่ในช่วงร้อยละ 0.4-0.7 ในช่วงปีพ.ศ. 2531-2537 ในขณะที่ประเทศในแถบอาเซียนด้วยกัน เช่น อินโดนีเซีย มีส่วนแบ่งตลาดในตลาดในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สำหรับประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดในตลาดนี้มากที่สุดคือจีน รองลงมาคือ ฮองกง ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่นำเข้าในตลาดกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากประเทศในกลุ่มมากที่สุด (ตารางที่ 3.28)

กลุ่มประเทศอาเซียน

การนำเข้าผ้าผืนในตลาดอาเซียนนั้นส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากกลุ่มประเทศเอเชียเหนือ โดยเกาหลีใต้ มีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ จีน ฮองกง และญี่ปุ่น ในสัดส่วนร้อยละ 20.06 12.10 11.58 และ 10.58 ในปีพ.ศ. 2537 ตามลำดับ โดยส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดกลุ่มนี้มีการเคลื่อนไหวขึ้นลงจากที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดร้อยละ 2.54 ในปี 2536 และต่ำที่สุดในสัดส่วนร้อยละ 1.74 ในปีพ.ศ. 2537 (ตารางที่ 3.29)

ตารางที่ 3.28 ส่วนแบ่งตลาดผ้าฝ้ายในเอเชียเหนือในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
จีน	22.49%	23.87%	20.02%	21.78%	24.02%	22.76%	26.94%
ฮ่องกง	29.51%	26.89%	27.77%	27.14%	20.24%	21.30%	22.70%
ญี่ปุ่น	14.26%	13.09%	12.24%	13.31%	13.74%	11.72%	14.42%
เกาหลีใต้	7.77%	9.12%	10.79%	11.08%	15.09%	15.15%	23.06%
อิตาลี	1.63%	1.90%	2.10%	1.86%	1.73%	1.41%	1.73%
อินโดนีเซีย	0.66%	0.88%	0.79%	1.11%	1.51%	1.18%	2.24%
ปากีสถาน	0.28%	0.56%	0.68%	0.97%	1.42%	1.51%	2.46%
สหรัฐอเมริกา	1.34%	1.38%	1.57%	1.37%	1.19%	1.43%	1.64%
เยอรมนี	1.27%	1.22%	1.18%	0.91%	0.93%	0.72%	0.78%
ไทย	0.53%	0.55%	0.40%	0.50%	0.57%	0.42%	0.69%

ที่มา กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.29 ส่วนแบ่งตลาดผ้าฝ้ายในอาเซียนในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
เกาหลีใต้	10.87%	15.35%	15.49%	18.40%	22.74%	20.90%	20.06%
จีน	10.39%	10.36%	9.12%	9.09%	9.72%	11.64%	12.10%
ฮ่องกง	19.04%	14.09%	14.75%	15.72%	12.02%	12.85%	11.58%
ญี่ปุ่น	15.22%	14.01%	13.20%	12.31%	11.33%	11.20%	10.49%
มาเลเซีย	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	5.28%	5.35%
เกาหลีเหนือ	0.90%	0.02%	1.31%	2.13%	1.32%	1.58%	1.96%
อินเดีย	0.63%	0.93%	0.70%	0.72%	0.70%	0.92%	1.88%
สหรัฐอเมริกา	1.36%	1.48%	1.46%	2.09%	2.21%	1.77%	1.84%
ไทย	2.43%	1.87%	2.06%	1.95%	2.15%	2.54%	1.74%
เยอรมนี	0.84%	0.87%	1.01%	1.04%	1.27%	1.29%	1.25%

ที่มา กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เครื่องนุ่งห่ม

จากการที่การส่งออกเครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่เป็นการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป ดังนั้นในการศึกษาถึงส่วนแบ่งตลาดของเครื่องนุ่งห่มในครั้งนี้จึงพิจารณาจากส่วนแบ่งตลาดของผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดส่งออกที่สำคัญเป็นหลัก

กลุ่มประเทศอเมริกาเหนือ

ตลาดอเมริกาเหนือเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยที่มีแนวโน้มการเติบโตที่ดีมาโดยตลอด ส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดนี้ขึ้นลงตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มนี้ โดยครองส่วนแบ่งตลาดอยู่ในสัดส่วนประมาณร้อยละ 1.8-2.7 ซึ่งในปี พ.ศ. 2537 โดยประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาดในตลาดกลุ่มนี้มากที่สุด คือประเทศผู้ส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปรายใหญ่ของโลก คือ จีน และฮ่องกง ซึ่งส่วนแบ่งตลาดเริ่มมีแนวโน้มลดลงในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอเมริกาเหนือด้วยกันโดยเฉพาะเม็กซิโก มีส่วนแบ่งตลาดมากขึ้นจากร้อยละ 0.19 ในปี พ.ศ. 2531เพิ่มเป็นร้อยละ 4.83 ในปี พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นผลจากการร่วมมือทางการค้าภายใต้เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ที่ส่งผลให้สินค้าจากเม็กซิโกสามารถจำหน่ายภายในกลุ่มได้โดยเสรีมากขึ้น (ตารางที่ 3.30)

ตารางที่ 3.30 ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในอเมริกาเหนือในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
จีน	9.90%	12.02%	13.77%	14.64%	15.87%	17.11%	14.71%
ฮ่องกง	21.19%	18.18%	17.49%	17.19%	15.77%	13.45%	13.20%
เกาหลีใต้	15.30%	11.85%	9.91%	8.14%	6.64%	6.16%	5.47%
เม็กซิโก	0.19%	2.23%	2.53%	3.19%	3.51%	3.89%	4.83%
สาธารณรัฐโดมินิกัน	0.28%	2.69%	2.74%	3.48%	3.75%	4.07%	4.19%
สหรัฐอเมริกา	4.38%	1.07%	1.21%	1.37%	1.54%	2.88%	3.97%
อินเดีย	2.69%	2.50%	2.76%	2.80%	3.20%	3.45%	3.87%
ฟิลิปปินส์	2.02%	3.62%	4.15%	3.97%	3.93%	3.86%	3.76%
อินโดนีเซีย	1.41%	2.64%	2.76%	2.42%	2.91%	3.18%	3.07%
ไทย	2.09%	1.84%	1.97%	2.22%	2.56%	2.70%	2.71%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ญี่ปุ่น

การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากจีนมากที่สุดกว่าร้อยละ 58.06 ในปี พ.ศ. 2537 รองลงมาเป็นการนำเข้าจาก เกาหลีใต้ และ อิตาลี สำหรับประเทศไทยนั้นส่วนแบ่งตลาดในญี่ปุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2531-2535 มีการขยายตัวที่ดี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2535 ที่ไทยมีส่วนแบ่งในตลาดนี้มากที่สุดถึงร้อยละ 3.35 แต่หลังจากนั้นเริ่มมีแนวโน้มลดลงเหลือร้อยละ 2.67 ในปี พ.ศ. 2537 ในขณะที่ประเทศที่มีระดับการพัฒนาในสินค้าเครื่องนุ่งห่มใกล้เคียงกับไทย เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม เริ่มมีส่วนแบ่งตลาดในญี่ปุ่นมากขึ้นในช่วงระยะหลังซึ่งจะเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในตลาดนี้ (ตารางที่ 3.31)

ตารางที่ 3.31 ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
จีน	24.85%	29.55%	32.36%	39.31%	48.55%	54.48%	58.05%
เกาหลีใต้	39.22%	32.85%	25.95%	22.38%	16.20%	13.48%	11.39%
อิตาลี	6.89%	8.64%	13.39%	11.09%	8.32%	6.22%	7.18%
สหรัฐอเมริกา	2.17%	2.13%	3.51%	4.98%	5.08%	6.78%	5.90%
ไทย	1.94%	2.80%	2.88%	3.09%	3.35%	2.95%	2.67%
อินโดนีเซีย	0.20%	0.60%	1.58%	2.12%	2.89%	2.93%	2.45%
ฮ่องกง	5.38%	5.15%	4.22%	3.60%	3.15%	2.35%	1.91%
เวียดนาม	0.03%	0.04%	0.18%	0.43%	0.93%	1.57%	1.87%
ฝรั่งเศส	1.56%	2.02%	2.40%	1.84%	1.68%	1.35%	1.53%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สหภาพยุโรป

เนื่องจากตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดในซีกดกลงในสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ดังนั้นส่วนแบ่งตลาดของไทยในตลาดนี้จึงมีการเคลื่อนไหวอยู่ในช่วงแคบๆ โดยในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา อยู่ในสัดส่วนร้อยละ 1.4-1.6 จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไม่มากนักเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านโควตา การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดนี้ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปด้วยกันมากขึ้น โดยอิตาลีประเทศผู้นำแฟชั่นของโลกเป็นผู้ครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ จีนและฮ่องกง ในขณะที่ไทยครองส่วนแบ่งตลาดอยู่ในลำดับที่ 20 ในปี พ.ศ. 2537 (ตารางที่ 3.32)

ตารางที่ 3.32 ส่วนแบ่งตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปในสหภาพยุโรปในปี พ.ศ. 2531-2537

หน่วย : ร้อยละ

ประเทศ	2531	2532	2533	2534	2535	2536	2537
อิตาลี	8.69%	8.71%	8.65%	10.40%	10.00%	8.25%	10.74%
จีน	2.60%	2.63%	3.00%	6.67%	6.33%	7.06%	8.91%
ฮ่องกง	8.49%	8.02%	6.80%	7.40%	6.63%	7.80%	8.40%
ตุรกี	1.89%	2.20%	2.19%	4.84%	5.35%	5.94%	6.94%
เยอรมนี	11.82%	11.46%	11.26%	6.31%	6.26%	4.89%	5.21%
โปตุเกส	4.99%	5.33%	5.58%	4.84%	4.90%	4.24%	5.07%
ฝรั่งเศส	6.10%	6.44%	6.87%	5.25%	5.27%	4.60%	4.96%
ญี่ปุ่น	1.95%	2.21%	2.66%	2.39%	2.61%	2.92%	4.17%
โปแลนด์	0.56%	0.55%	0.71%	1.78%	2.22%	2.91%	3.91%
ไทย	1.49%	1.57%	1.51%	1.55%	1.38%	1.36%	1.63%

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

สรุปได้ว่าส่วนแบ่งตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในแต่ละตลาดส่งออกที่สำคัญส่วนใหญ่ในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาอยู่ในอัตราไม่เกินร้อยละ 3-4 ซึ่งถือว่ามีส่วนแบ่งตลาดไม่มากนัก ซึ่งการรักษาส่วนแบ่งตลาดนี้ให้คงไว้ทำได้ไม่ยากนัก ถ้าหากผู้ประกอบการของไทยมีการพัฒนาทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดีขึ้น การลดต้นทุนการผลิต และการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในเชิงรุก การส่งมอบสินค้าที่ตรงเวลา เพื่อให้สามารถที่แข่งขันในตลาดโลกที่เปิดเสรีมากขึ้นได้ แม้ว่าจะมีคู่แข่งที่สำคัญไม่ว่า อินเดีย เวียดนาม หรือ อินโดนีเซีย ที่มีส่วนแบ่งตลาดในระดับที่ใกล้เคียงกับไทย และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงขึ้นก็ตาม

3.2.4 ความสำคัญของตลาดผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ

โดยทั่วไปแล้วถ้าหากพูดถึงตลาดของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับตลาดส่งออกว่าเป็นตลาดหลักที่มีผลต่ออุตสาหกรรมโดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม ส่วนใหญ่จะพิจารณาตามสภาวะการส่งออกว่าถ้ามูลค่าการส่งออกชะลอตัวหมายความว่าความถึงอุตสาหกรรมนี้ต้องซบเซาตามไปด้วย แต่ถ้าหากพิจารณาให้ดีแล้วยังมีอีกตลาดหนึ่งที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ “ตลาดในประเทศ” เนื่องจากตลาดในประเทศเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ที่มีมูลค่า 110,500 ล้านบาทในปี 2538 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52.6 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่

ผลิตได้ในประเทศ หรือมีมูลค่ามากกว่าตลาดส่งออกกว่า 2 หมื่นล้านบาท ประกอบกับความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศยังคงมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ระดับรายได้ฯ ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วนั้นย่อมแสดงให้เห็นว่ายังคงมีศักยภาพของความต้องการ (POTENTIAL DEMAND) อยู่จำนวนมาก ซึ่งถ้าหากผู้ประกอบการสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดนี้ไว้หรือสามารถขยายตลาดในประเทศให้ได้แล้ว อุตสาหกรรมนี้ก็สามารที่จะเติบโตได้แม้ว่าตลาดส่งออกจะไม่ขยายตัวก็ตาม เนื่องจากเป็นตลาดที่มีมูลค่าตลาดมากกว่าครึ่งของมูลค่าตลาดรวม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าตลาดในประเทศเป็นตลาดที่สำคัญของผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่น้อยไปกว่าตลาดส่งออกที่เป็นตลาดหลักดังที่เข้าใจกัน (ตารางที่ 3.33)

ตารางที่ 3. 33 มูลค่าตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มปี พ.ศ. 2538

หน่วย : ล้านบาท

ตลาด	มูลค่าตลาด	ร้อยละ
ตลาดในประเทศ*	110,500	52.6%
ตลาดต่างประเทศ	99,720	47.4%
สหรัฐอเมริกา	28,100	13.4%
สหภาพยุโรป	13,633	6.5%
ญี่ปุ่น	11,385	5.4%
ตะวันออกกลาง	11,107	5.3%
ยุโรปตะวันออก	6,073	2.9%
รวม	210,220	100.0%

หมายเหตุ : * ประมาณการโดย ฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ที่มา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

3.3 เปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ

ในกลุ่มสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ไทยส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ เครื่องนุ่งห่มเป็นรายการที่มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 66.6 ในปี 2538 ทำให้ภาคสิ่งทอได้เปรียบดุลการค้าถึงประมาณ 100,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นตัวเลขที่สำคัญมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาที่ต้องพึ่งการส่งออกเช่นไทย ดังนั้นในการเปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ จึงจะเปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าเครื่องนุ่งห่มของไทยในตลาดที่สำคัญ อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ซึ่งก็ไม่พ้นประเทศที่ผู้ผลิตเพื่อการส่งออกกล่าวอ้างถึงอยู่เสมอ คือ จีนและอินโดนีเซีย เพราะทั้ง 2 ประเทศนี้มีต้นทุนค่าจ้างแรงงานถูกกว่า และสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพทัดเทียมกับของไทยในระดับราคาเดียวกัน นอกจากนี้ก็มีประเทศเวียดนาม ซึ่งกำลังไล่ตามมาเนื่องจากมีข้อได้เปรียบอยู่ หลาย ๆ ประการไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ค่าจ้างแรงงานที่ถูก จำนวนประชากรที่มากและช้น ในการศึกษาครั้งนี้จะดูว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอของทั้ง 3 ประเทศนี้เป็นอย่างไรบ้าง และเมื่อเปรียบเทียบกับไทยแล้วมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบประการใด และท้ายสุดจะได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากอดีตถึงปัจจุบันของฮ่องกง ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มชั้นนำของโลก เพื่อเป็นแนวคิดในการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย

3.3.1 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน^{*}

ปัจจุบันจีนเป็นผู้จำหน่ายเครื่องนุ่งห่มสู่ตลาดต่างประเทศรายใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นผู้จำหน่ายที่มีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ ในด้านผลิตภัณฑ์สิ่งทอ ด้านขบวนการผลิตจีนเป็นผู้นำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรายใหญ่ของโลกเช่นกัน นอกจากนี้จีนยังเป็นแหล่งดึงดูดโครงการลงทุนสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากต่างประเทศด้วย โดยมีการผลิตไม่เฉพาะเพื่อการส่งออกแต่เพียงอย่างเดียวแต่ตอบสนองตลาดในประเทศที่มีขนาดใหญ่และเริ่มมีกำลังซื้อมากขึ้นด้วย

การพัฒนาของอุตสาหกรรมสิ่งทอของจีนจนถึงทุกวันนี้ เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายอย่างถอนรากของรัฐบาลจีนในช่วงปลายทศวรรษ 2513 ซึ่งเป้าหมายตามระบบสังคมนิยมจีนที่รับทอดจากประธานเหมาเจ๋อตงได้เปลี่ยนมาเป็นระบบเศรษฐกิจตลาดแบบเปิด อย่างไรก็ตามความ

* ข้อมูลตัวเลขที่ใช้ประกอบในหัวข้ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน จากบทความเรื่อง "Textile and Clothing in China" ในหนังสือ Textile Outlook International, March 1995 หน้า 10-36 และ "Business in China" ในหนังสือ JTN Monthly, June 1993 หน้า 47-66.

เจริญก้าวหน้าของประเทศก็ยังคงถูกขวางกั้นด้วยระบบกฎหมายสังคมนิยมของจีนอยู่ ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศจีนนั้นจีนได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศจำนวนมากในรูปของรายได้จากการส่งออกและการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ ซึ่งหมายความว่า การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจจะต้องมีการส่งออกเป็นต้นนำ และต้องมีการพึ่งเทคโนโลยีและผู้ชำนาญจากต่างประเทศ ซึ่งก็เหมือนประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เช่นไทย ด้วยนโยบาย “เปิดประตู” (Open Door Policy) ของจีน ในปี พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้ภาคสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมหลักในการเริ่มต้นขบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ซึ่งขณะนั้นจีนมีอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ค่อนข้างสมบูรณ์อยู่แล้ว แม้ว่าจะยังไม่มีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของจีนนั้นยังอยู่ในระดับเริ่มต้นมาก ๆ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีนตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อสภาวะแวดล้อมของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจตามนโยบายเปิดประตู กล่าวคือ อุตสาหกรรมสิ่งทอในอดีตระหว่างปี พ.ศ. 2496-2521 เติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี มาในช่วงปี พ.ศ. 2522-2528 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 14 ส่วนการเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มนั้นค่อนข้างประมาณได้ยาก แต่อาจกล่าวได้ว่าก่อนปี พ.ศ. 2522 มีการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปน้อยมาก เสื้อผ้าที่ผลิตทั้งหมดเป็นเสื้อผ้าพื้นฐานและเครื่องแบบที่จะมีการแจกจ่ายหรือแบ่งส่วนโดยรัฐเท่านั้น มิได้เป็นไปโดยโครงสร้างระบบการค้าปลีกเหมือนในประเทศทุนนิยมทั่วไป แม้แต่ระยะหลังในปี พ.ศ. 2532 ประมาณว่าผลผลิตเครื่องนุ่งห่มมีเพียงร้อยละ 35 ของความต้องการรวมของประชากรทั้งประเทศ นโยบายเปิดประตูประกอบกับตลาดขนาดใหญ่ในประเทศได้จูงใจให้นักลงทุนต่างชาติและชาวจีนเองผลิตเครื่องนุ่งห่มขายในตลาดในประเทศด้วยนอกเหนือเพื่อการส่งออก ซึ่งปัจจุบันนี้ระบบการค้าปลีกตามแบบสากลก็ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาขึ้นในประเทศจีนอย่างจริงจังเช่นกัน

โครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน

1. การปั่นด้าย

ณ สิ้นปี พ.ศ. 2535 จีนมีกำลังผลิตที่เป็นแกนปั่นด้ายเส้นใยสั้น คิดเป็นร้อยละ 24.9 และเส้นใยยาว คิดเป็นร้อยละ 18.7 ของกำลังผลิตรวมของโลกถึงแม้จะมีกำลังผลิตค่อนข้างสูง แต่เครื่องจักรอุปกรณ์ส่วนใหญ่ยังล้าสมัย ในปี พ.ศ. 2534 มีเพียงร้อยละ 10 ของกำลังการปั่นด้ายรวมเท่านั้นที่มีความสามารถทัดเทียมกับมาตรฐานสากล ทำให้อุตสาหกรรมปั่นด้ายของจีนโดยรวมไม่มีประสิทธิภาพ โดยปัญหานี้รุนแรงมากในอุตสาหกรรมปั่นขนสัตว์

2. การทอผ้า

ณ สิ้นปี พ.ศ. 2535 จีนมีเครื่องทอผ้า คิดเป็นประมาณร้อยละ 34 ของเครื่องทอผ้ารวมทั้งโลก ทั้งนี้เครื่องทอผ้าส่วนใหญ่เป็นแบบกระสวย ซึ่งกำลังผลิตคิดเป็นร้อยละ 45 และส่วนน้อยเป็นแบบไร้กระสวยคิดเป็นร้อยละ 38 ของกำลังผลิตรวมของเครื่องทอแต่ละประเภทในโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมทอผ้าของจีนก็ยังล้าสมัยอยู่

3. การดักผ้า

ความต้องการเครื่องนุ่งห่มแบบดักในจีนได้เปลี่ยนไปในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังปี พ.ศ. 2535-2536 เมื่อผู้บริโภคตื่นตัวจากเศรษฐกิจที่เจริญและมีรายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการนี้ขยายตัวอย่างมากโดยเฉพาะทางตอนใต้ที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของจีน จีนมีโรงงานดักผ้าทั้งสิ้นประมาณ 14,000 โรง กว่าร้อยละ 50 เป็นกิจการตั้งอยู่ในเมืองเล็ก ๆ มีขนาดไม่ใหญ่นัก ประสิทธิภาพในการผลิตยังต่ำ เสื้อผ้าดักจำนวนมากของจีนผลิตจากทางตอนใต้ในมณฑลกว่างตุง

4. การย้อมและพิมพ์ผ้า

อุตสาหกรรมย้อมและพิมพ์ผ้าของจีนยังคงด้อยพัฒนาโดยเปรียบเทียบจำนวนโรงงานมีทั้งสิ้นประมาณ 270 โรงทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานผ้าที่จะให้บริการ เสื้อผ้าดิบที่จีนผลิตได้ส่วนหนึ่งยังต้องนำไปแต่งสำเร็จที่ฮ่องกง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงงานฟอกย้อมและพิมพ์ของจีนขาดวัตถุดิบจำพวกสารเคมีและสีย้อม และขาดผู้ชำนาญงานเฉพาะด้าน ดังนั้นจึงปรากฏให้เห็นว่าในแต่ละปีผลผลิตผ้าฟอกย้อมและพิมพ์ของจีนมีปริมาณค่อนข้างน้อย

5. เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม

จีนมีกิจการผลิตเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มขนาดใหญ่และขนาดกลางประมาณ 22,000 ราย และกิจการที่อยู่ในเมืองเล็ก ๆ และหมู่บ้านอีกจำนวนมากกว่า 50,000 ราย ถึงแม้ว่ากิจการผลิตเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่จะเป็นแบบครัวเรือนซึ่งมีขนาดค่อนข้างเล็ก แต่ผลผลิตรวมคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 75 ของทั้งหมดทีเดียว ภาคอุตสาหกรรมเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มของจีนมีการใช้แรงงานเข้มข้นมาก เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานอุตสาหกรรมในประเทศอื่น ๆ อย่างไรก็ตามสิ่งนี้ไม่ได้เป็นปัญหาต่อต้านทุนการผลิตเพราะแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่จีนมีมากและราคาถูก แต่มีผลต่อคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าที่ผลิตไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากสินค้าเครื่องนุ่งห่มของจีนที่จำหน่ายในตลาดโลกส่วนใหญ่อยู่ในระดับล่าง ราคาถูก คุณภาพและมาตรฐานไม่ดีนัก

ตารางที่ 3.34 ปริมาณผลิตผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของจีนปี พ.ศ. 2535-2537

หน่วย : พันตัน

ผลิตภัณฑ์	2535	2536	อัตรา เพิ่ม(%)	2537 (ม.ค.-มิ.ย.)	อัตราเพิ่มจาก ม.ค.-มิ.ย.36 (%)
เยื่อเส้นใยเคมี	243	267	9.8	145	9.9
เส้นใยประดิษฐ์	1,993	2,029	1.8	1,198	17.4
ใยผสม	249	272	9.1	158	16.0
ใยสังเคราะห์	1,744	1,757	0.7	1,040	17.7
ไหมดิบ	69	86	23.8	38	-0.3
เส้นด้าย	4,586	4,600	0.3	2,268	-0.5
ผ้าผืน (ล้านเมตร)	15,296	15,235	-0.4	7,188	-3.8
ฝ้าย 100%	8,818	8,862	0.5	3,614	-16.2
ผสมโพลีเอสเตอร์	5,108	4,689	-8.2	3,513	11.8
ไหม	2,407	2,718	12.9	1,374	3.2
ขนสัตว์	227	202	-11.0	98	-1.1
ผ้าที่ย้อมและพิมพ์	7,548	7,541	-0.1	3,161	-17.4
เส้นด้ายขนสัตว์ถักด้วยมือ	232	208	-10.5	105	-4.6
ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายถัก	729	686	-5.9	268	-23.3
ผ้าห่ม (ล้านผืน)	23	25	7.0	11	-8.6
ถุงกระสอบ (ล้านใบ)	462	498	7.6	224	-9.6
เครื่องนุ่งห่ม (ล้านชิ้น)	3,827	4,505	17.7	n.a.	n.a.
ผลิตโดยธุรกิจชนบท	2,850	3,477	22.0	n.a.	n.a.
ผลิตโดยรัฐวิสาหกิจ	976	1,028	5.3	n.a.	n.a.
มูลค่ารวมของผลผลิต (ล้านหยวน)	239,218	259,073	8.3	130,356	4.6

ที่มา : Textile and Clothing in China : Competitive Threat or Investment Opportunity ? , Special Report No.2638, based on from China Textile Express ; Ministry of Textile Industry ; and Quarterly Bulletin, OETH.

การลงทุนจากต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. 2536 ประมาณว่ามีกิจการร่วมทุน 3,000 ราย ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน โดยเฉพาะภาคเครื่องนุ่งห่มมีประมาณร้อยละ 50 กิจการถักผ้าร้อยละ 15 ส่วนที่เหลือร้อยละ 35 เป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสิ่งทออื่น ๆ ต่างชาติที่มาลงทุนด้วยได้แก่ ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เป็นต้น

แหล่งผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทางภูมิศาสตร์

การผลิตสิ่งทอกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศจีน ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพทางการส่งออก จากต้นทุนค่าขนส่งที่สูง และสินค้าที่มีมาตรฐานไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตามประมาณร้อยละ 50 ของการผลิตสิ่งทอรวมกระจุกตัวอยู่ในมณฑลชายฝั่งทะเล 4 แห่ง คือ เจียงซู ซานตง ซีเจียง และเซี่ยงไฮ้ หลาย ๆ มณฑลซึ่งอยู่ส่วนในของประเทศผลิตสิ่งทอน้อยมาก เช่น ทิเบต

สำหรับ 3 มณฑลที่ผลิตเครื่องนุ่งห่มรวมกัน มีสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของทั้งหมด ได้แก่ กวางตุ้ง ซีเจียง และเจียงซู และการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้จะเห็นได้ชัดในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา

ในด้านการลงทุนของต่างชาติจะกระจุกตัวอย่างมากใน 4 มณฑลที่อยู่ชายฝั่งทะเลเช่นกัน อันได้แก่ เจียงซู ซานตง ซีเจียง และเซี่ยงไฮ้ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการมีอิสระเสรีของกิจการต่างประเทศที่สามารถประกอบกิจการได้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้ เพื่ออาศัยโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานโดยเฉพาะความพร้อมทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหนือกว่าพื้นที่อื่น

ความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ

การส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปจำหน่ายแข่งขันในตลาดโลกของจีนนั้น มีปัจจัย 3 ประการที่เกื้อหนุนให้ขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

1. ปัจจัยหลักที่ทำให้สินค้าของจีนจำหน่ายในต่างประเทศได้มากขึ้นก็คือ ภาคชนบทที่มีความโน้มเอียงส่งออกเพิ่มขึ้น และการตัดสินใจของรัฐบาลที่ให้มีการกระจายอำนาจการทำกิจกรรมส่งออกออกไปไม่ใช่วบไว้ที่ส่วนกลางอย่างเมื่อก่อน ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2533 ตามรายงานของธนาคารโลกกล่าวว่า มูลค่าการส่งออกของภาคธุรกิจชนบทจีนในทุกอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 10 เท่าตัว ในปี พ.ศ. 2531 กิจการในเมืองเล็ก ๆ และหมู่บ้านส่งออกสิ่งทอคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.5 ของมูลค่าการส่งออกสิ่งทอรวม การส่งออกของจีนได้หยุดชะงักชั่วคราวในปี พ.ศ. 2531-2534 ด้วยเหตุที่รัฐบาลมีการรวบอำนาจอีกครั้งเพื่อควบคุมภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวสูงเกินไป หลังจากนั้นการส่งออกก็เฟื่องฟูขึ้นอีกครั้ง

2. การลดค่าเงินหยวน เป็นปัจจัยหลักอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การส่งออกขยายตัวอย่างขนานใหญ่ในช่วงทศวรรษ 2523 โดยรัฐบาลใหม่ของจีนได้ถือว่าการลดค่าเงินเป็นหนึ่งในมาตรการที่จะให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจเมื่อตอนเข้าสู่อำนาจในช่วงปลายทศวรรษ 2513

3. ต้นทุนการผลิตของจีนที่สามารถแข่งขันได้ ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบประการหลัก ในฐานะที่เป็นผู้จำหน่ายสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรายใหญ่ของโลก คือ ค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ การขยายตัวทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ ไต้หวัน และฮ่องกง กอปรกับการขึ้นค่าจ้างแรงงานในประเทศเรื่อยมา ได้ทำให้ประเทศเหล่านี้เสียเปรียบด้านต้นทุนการผลิตต่อจีน อย่างไรก็ตามผู้ผลิตรายใหญ่อื่น ๆ บนเวทีการค้าโลกก็ยังคงมีความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานเหมือนจีน เช่น อินโดนีเซีย อินเดีย และปากีสถาน นอกจากนี้ก็ยังมีประเทศอื่น ๆ ที่มีการปฏิรูปเศรษฐกิจ จากระบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจเสรีที่ไล่ตามหลังจีนอีก เช่น เวียดนามและกัมพูชา ซึ่งสามารถแข่งขันกับจีนได้ในแง่ค่าจ้างแรงงาน

ยิ่งไปกว่านั้นค่าจ้างแรงงานของจีนไม่ได้เท่ากันทั่วประเทศ ค่าจ้างแรงงานในเมืองใหญ่สูงเป็น 2 เท่าของเขตชนบท เช่นเดียวกันกับในมณฑลทางใต้ เช่น กวางตุ้ง มีการลงทุนของชาวต่างชาติสูง ความต้องการแรงงานเพื่อใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ทำให้อัตราค่าจ้างสูงกว่าในปักกิ่งถึงร้อยละ 20 แรงงานที่มีทักษะสูงและขยันจะย้ายไปสู่เขตที่เจริญกว่าเพื่อหาผลตอบแทนที่สูงขึ้น ผู้จัดการในโรงงานต่าง ๆ จึงต้องขึ้นค่าจ้างให้สูงขึ้นเพื่อรักษาคณงานที่เหลือเอาไว้ เพราะฉะนั้นค่าจ้างแรงงานของจีนในอนาคตก็มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน ถ้าไม่มีการแทรกแซงโดยรัฐบาล

ปัจจัยค่าจ้างแรงงานถูกของจีนได้ให้ประโยชน์ต่อภาคเครื่องนุ่งห่มมากกว่าสิ่งทอ ระดับค่าจ้างแรงงานที่ถูกของจีนเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการผลิตสินค้าเครื่องนุ่งห่ม ที่ต้องอาศัยแรงงานเป็นหลักในการผลิต การผลิตสิ่งทอซึ่งใช้ปัจจัยทุนมากกว่าการผลิตเครื่องนุ่งห่มตามโครงสร้างต้นทุนการผลิตจะได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงทางด้านเทคโนโลยี เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าการลงทุนของต่างชาติตามการเปิดโอกาสให้ของรัฐบาลจีนจะมุ่งไปที่อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมากกว่าสิ่งทอ

ข้อเสียเปรียบของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน

ทั้ง ๆ ที่จีนมีความได้เปรียบในด้านค่าจ้างแรงงานที่ถูก แต่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มก็ยังมีปัญหาสำคัญอยู่หลายประการที่ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตต่ำอย่างมาก และปัญหานี้มีความรุนแรงมากในภาคกิจการที่เป็นรัฐวิสาหกิจ คือ

1. เทคโนโลยีการผลิตที่ล้าสมัย

ความล้าสมัยของเครื่องจักรจำนวนมากเป็นปัญหาใหญ่ และมีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตของภาคสิ่งทอโดยตรง เทคโนโลยีที่ล้าสมัยได้ลดผลิตภาพของแรงงานทั้งสินค้าที่ผลิตได้ยังมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานสากลอีกด้วย สิ่งนี้ได้ผลักดันให้จีนต้องขายสิ่งทอในราคาต่ำเพื่อครอบครองตลาดและระบายสินค้าคงคลัง จนกระทั่งเกิดการขาดทุนขึ้นโดยเฉพาะในกิจการรัฐวิสาหกิจ แต่ปัญหาที่เกิดจาก

เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยไม่กระทบมากนักกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ซึ่งรัฐบาลจีนเองก็ได้รับรู้ปัญหานี้มานานแล้วดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ปี (พ.ศ. 2534-2538) ฉบับที่ 8 ว่าจะต้องมีการปรับปรุงและทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอนี้ทันสมัย

2. ปริมาณเส้นใยมีจำกัด

อุตสาหกรรมสิ่งทอได้รับผลกระทบเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ใน 2-3 ปีที่ผ่านมา จากความยากลำบากในการหาเส้นใยมาป้อนโรงงานเพราะปริมาณความต้องการมีมากกว่าการขยายตัวของปริมาณการตอบสนอง โรงงานปั่นด้ายฝ้ายได้รับผลอย่างมาก -หรือแม้แต่การผลิตไหมและขนสัตว์ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน ด้วยเหตุนี้อุตสาหกรรมสิ่งทอจึงถูกจำกัดการเติบโต แต่ไม่รวมถึงกิจการที่ใช้ทุนของต่างประเทศ

3. กฎระเบียบของรัฐ

ทั้ง ๆ ที่กิจการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีอิสระในการดำเนินธุรกิจ เพราะจีนได้ออกจากระบบเศรษฐกิจแบบควบคุมแล้ว แต่การดำเนินของธุรกิจยังคงถูกแทรกแซงโดยระบบราชการ ตัวอย่างเช่น ผู้จัดการจะสั่งปลดคนงานที่ไม่มีประสิทธิภาพออกจากงานไม่ได้ ซึ่งสิ่งนี้มีผลต่อผลิตภาพของแรงงาน นอกจากนี้กำไรของกิจการยังต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงแทนที่จะนำไปลงทุนต่อได้ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของรัฐที่เข้ามาแทรกแซงมากเกินไปดังกล่าว จึงมาขัดขวางการใช้ความสามารถเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการ

4. รัฐบาลโดยบุคคลมากกว่ากฎหมาย

การปฏิบัติงานของภาครัฐยุ่งยากซับซ้อนเกิดจากระบบแบบแผนราชการโบราณ การตัดสินใจในการบริหารบ่อยครั้งใช้ตัวบุคคลมากกว่ากำหนดโดยกฎหมาย ยิ่งไปกว่านั้นยังได้รับอิทธิพลจากการพิจารณาไตร่ตรองทางการเมืองและความขัดแย้งระหว่างระดับต่าง ๆ ของราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างรัฐบาลกลางและการบริหารราชการส่วนจังหวัด ทั้งนี้ภาครัฐวิสาหกิจได้รับผลนี้รุนแรงมากกว่าภาคเอกชนอื่น ๆ สิ่งนี้ได้สร้างบรรยากาศของความไม่แน่นอนซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในระบบทุนนิยม

5. ปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้รับผลเสียจากโครงสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนกิจกรรมระดับต่าง ๆ อันจะนำพาจีนไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง การจ่ายพลังงานไฟฟ้า และน้ำประปา และปัญหานี้จะรุนแรงมากสำหรับธุรกิจในเขตจังหวัดส่วนใหญ่ในประเทศ

6. อัตราแลกเปลี่ยนผันผวน

การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มถูกกระตุ้นจากการลดค่าเงินหยวนลงเรื่อย ๆ ระหว่างปี 2532 ถึง 2536 อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวของเงินตรานี้ทำให้การนำเข้าวัตถุดิบที่จำเป็นแพงขึ้นด้วย โดยเฉพาะผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มร่วมทุนที่ขายสินค้าให้ตลาดภายในประเทศค่อนข้างลำบากที่จะหลีกเลี่ยงการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน การปรับค่าเงินหยวนขึ้นร้อยละ 30 ในปี 2537 ได้ให้ประโยชน์ที่เป็นการลด ต้นทุนวัตถุดิบตลอดสายโซ่การจำหน่าย ขณะเดียวกันก็ทำให้สินค้าส่งออกจีนแพงขึ้นด้วย

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีน

เริ่มต้นจากแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 5 ปี (พ.ศ. 2539-2543) ฉบับที่ 9 และเป้าหมายระยะยาวถึงปี 2010 รัฐบาลกลางประกาศว่าจีนจะรักษาระดับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ร้อยละ 8 ต่อปี และอัตราการเพิ่มของการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรร้อยละ 30 นอกจากนี้จะใช้นโยบายตัดทอนรายจ่ายที่เป็นเงินหยวนและเงินตราต่างประเทศด้วย ในขณะที่อยู่ในระดับการเติบโตนี้ก็จะพยายามปรับรูปแบบการเติบโตทางเศรษฐกิจจากการแผ่ขยายออก (Extensive) เป็นการจำกัดขอบเขตหรือเน้นเฉพาะ (Intensive) และจากเดิมที่เคยเน้นการเติบโตที่รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นมุ่งที่คุณภาพและประสิทธิภาพด้วย

ด้วยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคของจีน Ms. Wu Wen Ying ประธานสภาสิ่งทอแห่งชาติจีน ได้ชี้ให้เห็นเป้าหมายโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมสิ่งทอจีนในช่วงแผนฉบับที่ 9 ว่าจะมีการมุ่งใช้ความพยายามมากขึ้นในการปรับปรุงและปฏิรูป เพื่อจะเปลี่ยนระบบอุตสาหกรรมสิ่งทอจีนจากการแผ่ขยายมาจำกัดขอบเขตภายในสิ้นศตวรรษนี้ โดยมีแนวทางดังนี้คือ:

1. จากเดิมที่จีนเป็นผู้ป้อนหรือจำหน่ายวัตถุดิบแต่อย่างเดียว โดยไม่ได้คิดอะไรมาเป็นลักษณะที่มีแผนการตลาดของสินค้าแต่ละประเภท
2. จะมีการตั้งกรอบพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดที่มีมาตรฐานมากขึ้น และจะได้นำระบบกลไกแบบตอบสนองรวดเร็ว (Quick Response) มาใช้กับระบบอุตสาหกรรมสิ่งทอ
3. จะสร้างกลุ่มธุรกิจชุดหนึ่งที่มีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ เพื่อว่าธุรกิจเหล่านี้จะได้สามารถแสดงบทบาทเป็นแกนนำทางธุรกิจในการพัฒนาการผลิตสิ่งทอ การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการค้าการขาย
4. ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาและปรับปรุงอุตสาหกรรมสิ่งทอและเส้นใยประดิษฐ์ ขณะเดียวกันก็เพิ่มผลผลิตด้วยการขยายขนาดกำลังผลิต และยกระดับความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยประดิษฐ์ชนิดใหม่ ๆ อีกด้วย

5 ทำให้อุตสาหกรรมผลิตเครื่องจักรสิ่งทอทันสมัย และทัดเทียมกับระดับความก้าวหน้าในทศวรรษ 2533 โดยตั้งเป้าหมายให้อุตสาหกรรมนี้สามารถป้อนเครื่องจักรอุปกรณ์แก่ความต้องการของโรงงานในอุตสาหกรรมนี้ในประเทศให้ได้ถึงร้อยละ 70 ของความต้องการรวม

6 จะปฏิบัติงานด้านการปรับปรุง เคลื่อนย้าย และปฏิรูปอุตสาหกรรมสิ่งทอแบบดั้งเดิมให้เป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ทันสมัยให้สำเร็จ ซึ่งจะมีความสมดุลโดยรากฐานระหว่างกำลังผลิตและผลผลิตที่ต้องการ

7 จะวางโครงสร้างการประสานงาน และการจัดจำหน่ายสินค้าให้เป็นระบบมากขึ้น

3.3.2 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอินโดนีเซีย

รัฐบาลอินโดนีเซียเช่นเดียวกับจีนได้ใช้อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศรองจากอุตสาหกรรมน้ำมัน อุตสาหกรรมสิ่งทออินโดนีเซียได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่มุ่งเน้นอยู่ที่ตลาดภายในประเทศเป็นมุ่งเน้นที่ตลาดส่งออก ตั้งแต่แผนพัฒนาประเทศ 5 ปี ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2527-2532) อินโดนีเซียสามารถเปลี่ยนสภาพการมุ่งเน้นดังกล่าวได้สำเร็จ เนื่องจากอินโดนีเซียมีโครงสร้างของอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ตั้งแต่อุตสาหกรรมขั้นต้น ตลอดจนถึงอุตสาหกรรมขั้นปลาย ดังนี้คือ

อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยประดิษฐ์

จากสถานการณ์ที่มีการส่งออกสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ส่งผลให้มีการเพิ่มของความต้องการใช้เส้นใยสังเคราะห์ โดยในปี พ.ศ. 2529 มีปริมาณการใช้ 200,000 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 400,000 ตัน ในปี พ.ศ. 2537 ความสำเร็จในการขยายตัวของอุตสาหกรรมเส้นใยสังเคราะห์อินโดนีเซียเป็นผลจากการที่อินโดนีเซียสามารถหาวัตถุดิบได้ในประเทศจากการทำงานของรัฐบาลที่ให้มีการก่อตั้ง Aromatic Centre ซึ่งเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบหลัก คือ Pure Terephthalic Acid (PTA) สำหรับใช้ในการผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์

อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์สั้นและยาว

อินโดนีเซียเริ่มอุตสาหกรรมนี้เมื่อปี พ.ศ. 2513 โดยมีบริษัทต่างชาติหลายรายได้รับอนุญาตให้ลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ ปัจจุบันมีโรงงานผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์ทั้งสิ้น 12 โรงงาน ในปี พ.ศ. 2537 สามารถผลิตเส้นใยสั้นและใยยาวได้เป็นปริมาณ 257,267 และ 297,637 ตัน ตามลำดับ

อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยในลอนยาว

ด้ายในลอนเริ่มผลิตในอินโดนีเซียเมื่อปี พ.ศ. 2516 โดยบริษัท Indonesia Toray Synthetic จำกัด และผลิตต่อโดยบริษัท PT. Indaci จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในเขต Purwakarta และ West Java ในปี พ.ศ. 2537 อินโดนีเซียสามารถผลิตเส้นใยในลอนยาวได้ทั้งสิ้น 23,450 ตัน

อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเรยองสั้น

ด้ายเรยองเป็นที่นิยมในประเทศอินโดนีเซีย ในหลาย ๆ ภูมิภาคของอินโดนีเซียจะใช้ด้ายนี้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสิ่งทอ โรงงานผลิตเส้นด้ายเรยองแห่งแรกเริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2525 คือ บริษัท PT Indo Bharat Rayon จำกัด และตามด้วยบริษัท PT. South Pacific จำกัด ในปีถัดมา ตั้งอยู่ในเขต West Java ทั้ง 2 บริษัทเป็นการลงทุนจากต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2537 สามารถผลิตเส้นใยเรยองสั้นได้รวม 183,185 ตัน

อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยอะคริลิกสั้น (Acrylic Staple Yarn)

ปัจจุบันอินโดนีเซียมีโรงงานผลิตเส้นใยประเภทนี้ 5 โรงงาน มีกำลังผลิตทั้งสิ้น 30,000 แกน ขณะที่มีความต้องการใช้เส้นใยอะคริลิกสั้นประมาณ 70,868 ตันต่อปี ผลผลิตจำนวนมากของเส้นใยนี้จะส่งออกในรูปของเส้นใย เส้นด้าย และเสื้อผ้าถัก

อุตสาหกรรมปั่นด้าย

โรงงานปั่นด้ายของอินโดนีเซียส่วนใหญ่ใช้ระบบการผลิตแบบ Ring Spinning ซึ่งระบบนี้จะใช้ได้เฉพาะกับเส้นใยสั้น เช่น ฝ้าย อุตสาหกรรมปั่นด้ายของอินโดนีเซียที่มีอยู่ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ก่อนช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2473 ต่อมาระบบการผลิตได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นระบบเครื่องจักรกลในช่วงปี พ.ศ. 2508 อุตสาหกรรมปั่นด้ายของอินโดนีเซียได้มีการขยายตัวอย่างมาก พบว่าในช่วงก่อนมีการใช้แผนพัฒนา 5 ปี อินโดนีเซียมีแกนปั่นด้ายเพียง 481,780 แกน มีกำลังผลิต 129,719 เบล แต่ในปี พ.ศ. 2537 จำนวนแกนปั่นด้ายได้เพิ่มขึ้นเป็น 6,632,319 แกน และมีกำลังผลิต 6,874,857 เบล การขยายตัวของอุตสาหกรรมปั่นด้ายอินโดนีเซียขยายตัวอย่างรวดเร็ว และสามารถเป็นอุตสาหกรรมชั้นนำในที่สุด

การพัฒนาอุตสาหกรรมปั่นด้ายของอินโดนีเซีย

การพัฒนาอุตสาหกรรมปั่นด้ายของอินโดนีเซียสามารถพิจารณาได้จากช่วงเวลาที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2503 โรงงานปั่นด้ายเกือบทั้งหมดของอินโดนีเซียปั่นด้ายจากเส้นใยสั้น เช่น ฝ้ายและเรยอง ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2513 อุตสาหกรรมปั่นด้ายนี้ได้มีการพัฒนามากขึ้นในการผลิตด้ายใยประดิษฐ์ และด้าย

ใยผสม เช่น โพลีเอสเตอร์กับฝ้ายหรือโพลีเอสเตอร์กับเรยอง นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการผลิตด้ายในระบบ Open End Rotor Spinning (O.E) อันส่งผลให้มีกำลังผลิตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการผลิตด้ายเบอร์ต่ำ ตลอดจนยังมีการใช้ระบบการผลิตที่ทันสมัย โดยการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น การใช้เครื่องปั่นด้ายประเภท Air Jet

การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในอุตสาหกรรมปั่นด้ายของอินโดนีเซียสามารถสนองความต้องการในด้านคุณภาพให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพโดย SNI (Indonesia National Standard) หรือตามมาตรฐานนานาชาติ

จำนวนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปั่นด้ายได้เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจาก 127 โรงงาน ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 152 โรงงาน ในปี พ.ศ. 2537 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ในช่วงเพียง 5 ปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ประกอบการและกำลังผลิตในอุตสาหกรรมนี้ ถูกกระตุ้นโดยการเพิ่มขึ้นของยอดขายทั้งตลาดในและต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2537 อินโดนีเซียสามารถส่งออกด้ายมูลค่าถึง 5.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีก

จากภาพทั้งหมดของการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอของอินโดนีเซียจะไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะตลาดภายในประเทศเท่านั้นแต่มุ่งไปสู่ตลาดส่งออกด้วย ทั้งนี้อุตสาหกรรมปั่นด้ายเป็นอุตสาหกรรมขั้นต้นที่สามารถใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้เองในประเทศราคาต่ำ กอปรกับเป็นสินค้าขั้นต้นของอุตสาหกรรมขึ้นปลาย จึงทำให้จำหน่ายได้ในประเทศและส่งออกได้มากอีกด้วย

อุตสาหกรรมทอผ้า

อุตสาหกรรมทอผ้าเป็นขบวนการสอดประสานกันระหว่างเส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับโครงสร้างและการออกแบบอุตสาหกรรมทอผ้าในประเทศอินโดนีเซีย เริ่มด้วยการใช้เครื่องมือประเภทเครื่องทอมือ (Hand Loom) ในที่สุดปี พ.ศ. 2473 ได้มีการนำเครื่องจักรกลมาใช้ในอินโดนีเซีย และเป็นที่นิยม มีการใช้เพิ่มมากขึ้นในอุตสาหกรรมทอผ้า เป็นเหตุให้จำนวนเครื่องทอผ้าประเภททอมือมีจำนวนการใช้ลดลง แต่ยังคงมีการใช้งานการทอที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ

เครื่องทอผ้าจักรกลของอินโดนีเซียส่วนใหญ่เป็นเครื่องทอผ้าแบบใช้กระสวย ซึ่งมีการควบคุมการใช้แบบด้วยมือและอัตโนมัติ นอกจากนี้แล้วเทคโนโลยีที่ทันสมัยคือการใช้เครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวย ขณะนี้มีอยู่ไม่มากนักประมาณ 17,400 เครื่อง

ช่วงก่อนปี พ.ศ. 2511 อุตสาหกรรมทอผ้าของอินโดนีเซียผลิตเฉพาะผ้าฝ้ายและผ้าเรยอง แต่ในปัจจุบันนี้สามารถผลิตผ้าได้หลายชนิด และได้มีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ทั้งมาตรฐาน SNI และของนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2537 อินโดนีเซียมีผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมทอผ้าทั้งสิ้น 682 ราย ซึ่งกระจายโรงงานในจังหวัดต่าง ๆ ประกอบด้วยเขต West Java ร้อยละ 57 และเขต Central Java ร้อยละ 27 ที่เหลือเป็นเขตอื่น ๆ จำนวนเครื่องจักรที่ใช้ได้เพิ่มขึ้นจาก 138,244 เครื่องในปี พ.ศ. 2523 เป็น 203,768

เครื่องในปี พ.ศ. 2537 จำนวนเครื่องจักรที่เพิ่มขึ้นเป็นการสะท้อนถึงปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของความต้องการทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ สำหรับความต้องการของตลาดต่างประเทศจะเกี่ยวข้องกับการยอมรับในคุณภาพของผ้าทอที่อินโดนีเซียผลิต

ช่วงเวลา 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2537 มูลค่าการส่งออกผ้าทอได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก 1.05 พันล้านเหรียญสหรัฐ เป็น 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 52 ซึ่งมูลค่าการส่งออกผ้าผืนของอินโดนีเซียนี้มีมูลค่ามากเป็นอันดับ 2 รองจากการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูป

มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้อุตสาหกรรมทอผ้าของอินโดนีเซียสามารถเพิ่มประสิทธิภาพและผลผลิตได้ปัจจัยหลักก็คือการปรับโครงสร้างการผลิตใหม่ โดยการทดแทนเครื่องจักรเก่าที่ล้าสมัยด้วยเครื่องจักรใหม่ที่ทันสมัย

อุตสาหกรรมดักผ้า

อุตสาหกรรมดักผ้าของอินโดนีเซียได้มีมานานหลายศตวรรษแล้ว อุตสาหกรรมนี้เกี่ยวข้องกับความต้องการใช้ผ้าของประชากร และการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพและปริมาณ อุตสาหกรรมดักผ้ามีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมสิ่งทอ กล่าวคือ ผ้าดักจะเป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งคุณภาพของเครื่องนุ่งห่มถูกกำหนดโดยคุณภาพของผลผลิตในอุตสาหกรรมดักผ้าด้วย

ในปี พ.ศ. 2537 อินโดนีเซียมีโรงงานดักผ้าทั้งสิ้น 218 โรงงาน สามารถผลิตผ้าดักได้ 161,315 ตัน อุตสาหกรรมดักผ้าของอินโดนีเซียมีการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีโดยใช้เครื่องจักรที่ใหม่ และทันสมัยส่งผลให้สามารถผลิตผ้าผืนและผลิตภัณฑ์ผ้าที่มีคุณภาพได้หลายประเภท ได้แก่ ผ้าผืนดัก เสื้อยืด กางเกง สเวตเตอร์ ผ้าปูโต๊ะ แหวน เป็นต้น

คุณภาพของผ้าดักเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ตลาดต่างประเทศที่สำคัญได้แก่ สหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

อินโดนีเซียได้เริ่มต้นอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มในช่วงต้นของแผนพัฒนา 5 ปี ฉบับแรกอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มได้กลายเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศทั้งจากตลาดภายในและต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2533 อุตสาหกรรมนี้ ผลิตเครื่องนุ่งห่มได้ทั้งสิ้น 58 ล้านโหล สามารถส่งออกได้เป็นมูลค่า 1.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 สามารถผลิตได้เพิ่มขึ้นเป็น 96 ล้านโหล และส่งออกได้เป็นมูลค่า 2.97 พันล้านเหรียญสหรัฐ จากจำนวนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดใหญ่จำนวน 674 ราย และจำนวนจักรอุตสาหกรรม 234,892 จักร ทั้งนี้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของอินโดนีเซียจะกระจุกตัวอยู่บริเวณเกาะชวา และเกาะบาหลี

เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมนี้ของอินโดนีเซียมีหลายประเภท แต่โดยทั่วไปแล้วจะใช้จักรอุตสาหกรรมเป็นหลักซึ่งถือว่าเทคโนโลยีที่ใช้ไม่ทันสมัยมากนัก โดยการใช้คนงานฝีมือส่วนใหญ่เป็นแรงงานสตรี อย่างไรก็ตามทุกวันนี้อินโดนีเซียได้พัฒนาขึ้นโดยมีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ CAD และ CAM สำหรับช่วยในการออกแบบให้มีความสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ตลอดจนยังช่วยให้การใช้วัตถุดิบต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตเป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยเฉพาะขั้นตอนการตัดผ้า

ยอดการส่งออกของอินโดนีเซียที่เพิ่มขึ้นทุกปีแสดงให้เห็นได้ประการหนึ่งว่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์และเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

ความช่วยเหลือของรัฐบาลในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

การประกอบกิจการสิ่งทอให้ยุคนี้ สำหรับประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ต้องมีการยกระดับ และปรับปรุงให้ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอไม่ว่าจะเป็นแกนปั่นด้าย เครื่องทอผ้า หรือเครื่องฟอกย้อมและพิมพ์ผ้า รัฐบาลอินโดนีเซียตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงให้การสนับสนุนด้วยการลดภาระต้นทุนด้านการเงินของผู้ผลิตโดยการตั้งกองทุน 18,000 ล้านบาท เพื่อให้เงินกู้แบบผ่อนปรน (Soft Loan) แก่กิจการขนาดเล็กและขนาดกลางในอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีปัญหา นอกจากนี้รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้ไปติดต่อกับบริษัท ซู ซัง แปซิฟิค จำกัดของเกาหลีใต้ ให้เข้ามาถ่ายทอดเทคโนโลยีและวิทยาการด้านสิ่งทอให้แก่ผู้ผลิตโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ผู้ผลิตจะซื้อเครื่องจักรอุปกรณ์ของบริษัทหรือไม่ก็ได้ การให้ความรู้แก่ผู้ผลิตนี้ครอบคลุมถึงการอบรมให้ผู้ประกอบการสามารถบริหารโรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมคุณภาพ ตลอดจนถึงความรู้ทางด้านเทคนิคการตลาดในลักษณะที่เป็น Package Knowledges

สาเหตุสำคัญที่อุตสาหกรรมสิ่งทออินโดนีเซียมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็คือ รัฐบาลให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนตลอดมา ตั้งแต่เริ่มการพัฒนาอุตสาหกรรมตามแผนฉบับแรก โดยอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสิ่งทอในลำดับต้นด้วยการเล็งเห็นถึงประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของอุตสาหกรรม และอีกประการหนึ่งคือ อินโดนีเซียมีสถาบันสิ่งทอที่ตั้งมากกว่า 30 ปีแล้วคอยให้การปรึกษา แนะนำ คั่นคว้าวิจัย และสร้างบุคลากรให้แก่อุตสาหกรรมด้วย

3.3.3 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของเวียดนาม

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของเวียดนามเป็นอุตสาหกรรมสาขาหนึ่งที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 12 ของมูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรมรวมทั้งประเทศและคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 13.2 ของมูลค่าการส่งออกรวมของทั้งประเทศ นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตค่อนข้างมาก เนื่องจากเวียดนามมีแรงงานจำนวนมากและค่าจ้างแรงงานต่ำเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ รวมทั้งไทยด้วย การจ้างงานในอุตสาหกรรมสาขานี้มีประมาณ 200,000 คน และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 500,000 คนในปี พ.ศ. 2543 ตามแผนการพัฒนา

รัฐบาลเวียดนามตื่นตัวมากในเรื่องอุตสาหกรรมสิ่งทอ คือเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2538 ที่ผ่าน มา กระทรวงอุตสาหกรรมได้วางแผนร่วมกับกระทรวงวางแผนและลงทุนที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ในประเทศได้อย่างเพียงพอ และส่งเสริมให้มีการส่งออกอย่างเต็มที่ในอีก 1-2 ปีข้างหน้า

สถานภาพสิ่งทอเวียดนาม

กำลังผลิตในปี พ.ศ. 2539

1. เวียดนามมีแกนปั่นด้ายประมาณ 800,000 แกน ผลิตเส้นด้ายได้รวม 90,000 ตันต่อปี ซึ่งร้อยละ 22 เป็นเส้นด้ายละเอียด ร้อยละ 40 เป็นเส้นด้ายค่อนข้างละเอียดและหยาบ ร้อยละ 36 เป็นเส้นด้ายใยผสม และอีกร้อยละ 2 เป็นเส้นด้ายชนิดอื่น ๆ

2. เครื่องทอผ้ามีประมาณ 42,200 เครื่อง ร้อยละ 70 ของจำนวนนี้เป็นเครื่องทอผ้าแบบใช้กำลัง(Power Loom) สามารถผลิตผ้าผืนได้ 380 ล้านตารางเมตรต่อปี แต่ปริมาณที่ผลิตได้มีเพียงร้อยละ 75 เท่านั้น ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่มีคุณภาพพอส่งออกได้

3. กำลังผลิตผ้าดก 22,000 ตันต่อปี

4. อุตสาหกรรมฟอก ย้อม และตกแต่งสำเร็จของเวียดนามสามารถรองรับผ้าดิบได้ 380 ล้านตารางเมตร ผ้าดก 22,000 ตัน และผ้าเช็ดตัวอีก 25,000 ตันต่อปี

5. กำลังผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป 400 ล้านชิ้นต่อปี

* ข้อมูลตัวเลขที่ใช้ประกอบในหัวข้อนี้ ได้มาจากบทความ "อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในเวียดนาม" วิรัตน์ ดันเตชานุรักษ์, คัลเลอร์เวย์ ฉบับเดือน มี.ค.-เม.ย. 2539 และ พค.มัย. 2539

เทคโนโลยีและเครื่องจักรอุปกรณ์

1. ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่โรงงานร่วมทุนกับต่างชาติจะมีเครื่องจักรที่เก่ามาก อายุประมาณ 20-25 ปี เป็นเครื่องธรรมดาประสิทธิภาพต่ำ ใช้ผลิตได้แต่ผลิตภัณฑ์สิ่งทอคุณภาพต่ำ
2. เส้นด้ายชนิดละเอียด สำหรับการทอและปักผ้าคุณภาพสูงหาได้ยากมาก คือคิดเป็นเพียงประมาณร้อยละ 2-3 ของปริมาณเส้นด้ายที่ผลิตได้ทั้งหมด ดังนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2536-2538 แผนกปั่นด้ายของโรงงานหลายแห่งจึงได้มีการยกเครื่องปรับปรุงฟื้นฟูกันอย่างขนานใหญ่ เพื่อยกระดับการผลิตเส้นด้ายให้มีคุณภาพดี และเบอร์ด้ายเฉลี่ยให้สูงขึ้นด้วย
3. จากเครื่องทอผ้าที่มีปรากฏและใช้งานอยู่ในโรงงานทอผ้าทั้งหมดนั้นร้อยละ 80 เป็นเครื่องทอผ้าหน้าแคบ คือมีความกว้างไม่เกิน 54 นิ้ว มีเครื่องทอเพียงประมาณร้อยละ 15 เท่านั้น ที่ให้อยู่ในโรงงานสิ่งทอของรัฐเป็นแบบไร้กระสวย เครื่องทอที่ใช้ในโรงงานทอผ้าเอกชนส่วนใหญ่เป็นแบบโบราณล้าสมัย
4. เครื่องปักผ้า ส่วนใหญ่เป็นเครื่องเก่า และบางส่วนได้เลิกใช้แล้ว
5. เทคโนโลยีการตกแต่งสำเร็จผ้า ยังอยู่ในระดับต่ำ

แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

รัฐบาลเวียดนามได้วางนโยบายอย่างกว้าง ๆ ในอันที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโดยเร่งด่วนดังนี้คือ

1. ให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างรวดเร็ว เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ภายในให้เพียงพอ
2. ขยายการส่งออกผลิตภัณฑ์สิ่งทอให้เพิ่มมากขึ้น
3. ติดต่อสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่ตลาดในภูมิภาคและทั่วโลก

ข้อได้เปรียบของเวียดนาม

1. เวียดนามมีประชากรมากถึง 75 ล้านคนที่เป็นตลาดรองรับการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ
2. เวียดนามเป็นประเทศที่ดึงดูดความสนใจของนักลงทุนต่างชาติมากโดยเฉพาะในด้านการย้ายฐานการผลิตจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ในหลาย ๆ อุตสาหกรรมด้วยเหตุผลที่เวียดนามมีนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิด แรงงานมีฝีมือและกึ่งฝีมือจำนวนมากและราคาถูก ทั้งที่เป็นตลาดใหญ่สำหรับสินค้าต่าง ๆ
3. สหรัฐอเมริกาได้ยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรทางการค้ากับเวียดนาม ซึ่งปัจจุบันทั้ง 2 ประเทศมีความสัมพันธ์กันระดับปกติ

4. เวียดนามเป็นสมาชิกของอาเซียนซึ่งเป็นกลุ่มการค้าการลงทุนขนาดใหญ่

การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ

เวียดนามมีศักยภาพอย่างมากทั้งในด้านการผลิตและการตลาดเนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติมาก มีแรงงานที่ขยันและพร้อมที่จะเรียนรู้ กลุ่มคนระดับบริหารมีการศึกษาดี และอัตราค่าจ้างแรงงานยังอยู่ในระดับต่ำ ตลาดภายในประเทศมีขนาดใหญ่ด้วยมีจำนวนประชากรสูงถึง 75 ล้านคน นอกจากนี้ยังอยู่ในทำเลที่ติดต่อกับต่างประเทศได้สะดวกเพราะมีแนวชายฝั่งติดทะเลเป็นเส้นทางยาวกว่า 3,000 กิโลเมตร พร้อมท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ จากเหนือจรดใต้หลายแห่ง หากได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง คาดว่าเวียดนามจะเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญไม่น้อยในเวทีเศรษฐกิจโลก

หลังจากการปฏิรูปเศรษฐกิจในปลายปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา เวียดนามมีการขยายตัวของการลงทุนอย่างรวดเร็วในภาคเกษตรอุตสาหกรรมและบริการรวมทั้งมีการศึกษา สำรวจ และนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์มากขึ้น ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยการปรับโครงสร้างขบวนการอนุมัติการลงทุนในโครงการจากต่างประเทศ ลดขั้นตอนการยื่นขออนุมัติการลงทุน และข้อจำกัดอื่น ๆ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ตลอดจนมีการลดค่าเช่าและราคาที่ดินลง นอกจากนี้ ก็ได้จัดตั้งกระทรวงวางแผนการลงทุนเพื่อดำเนินงานด้านการวางแผนและการลงทุนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการส่งเสริมและเอื้ออำนวยดังกล่าวและการประกาศกฎหมายการลงทุนของต่างชาติในเวียดนาม ทำให้มีการยื่นขออนุมัติการลงทุนในสาขาอุตสาหกรรมสิ่งทอถึง 87 โครงการ โดยเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับทางปั่นด้ายและทอผ้าถึง 43 โครงการ และมีถึง 75 โครงการที่ดำเนินธุรกิจตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยมีปริมาณเงินลงทุนรวมทั้งหมด 1,140 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นักลงทุนต่างชาติที่มาลงทุนด้านสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปส่วนใหญ่เป็นนักลงทุนจากไต้หวัน เกาหลีใต้ ฮองกง สิงคโปร์ และญี่ปุ่น

สถาบันที่เกี่ยวกับสิ่งทอ

รัฐบาลเวียดนามได้จัดตั้งองค์กร VINATEX (Vietnam National Textile and Garment Corporations) ขึ้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2538 โดยมีความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

- 1 ดูแลในด้านการลงทุน การผลิต จัดหา นำเข้า ส่งออก ของผู้ผลิตทั้งนี้ต้องให้เป็นไปตามกฎหมายเวียดนาม
- 2 ดูแลในด้านการจัดเตรียมความร่วมมือและการร่วมทุนระหว่างองค์กรของเวียดนามและต่างชาติ

3. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาการตลาดทั้งในและต่างประเทศ พร้อมทั้งให้แนวทางแก่มาชิกในเรื่องดังกล่าว

4. ทำการศึกษาวิจัย และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่สำหรับการผลิต ตลอดจนการพัฒนาชิ้นส่วนของเครื่องจักรต่าง ๆ

5. ให้บริการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตร ทั้งในด้านการจัดการด้านเทคนิคแก่บุคลากรของโรงงานและช่างฝีมือ

ปัจจุบัน VINATEX มีสมาชิกทั้งหมด 52 ราย ในจำนวนนี้ 44 รายเป็นผู้ผลิตใน อุตสาหกรรมสิ่งทอ VINATEX มีสำนักงานใหญ่ที่เมืองฮานอย สาขาย่อยที่โฮจิมินห์ซิตี โฮฟอง ดานัง บริษัททางการค้าอีก 2 แห่งในฮานอย และโฮจิมินห์และสำนักงานผู้แทนในอีกหลายประเทศ

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่สำคัญ 2 หน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อ VINATEX คือ สถาบันวิจัยสิ่งทอ (Textile Research Institute) และสถาบันออกแบบแฟชั่น (Fashion Design Institute)

สถาบันวิจัยสิ่งทอตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2512 เพื่อเป็นองค์กรการค้นคว้าวิจัยในด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยมีภาระกิจหลักดังนี้

1. ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งทอ
2. ศึกษาการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งทอของโลก ให้เกิดผลดีแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอในเวียดนาม
3. ศึกษาการใช้ประโยชน์ของวัตถุดิบทางสิ่งทอและวิจัยการพัฒนาวัตถุดิบ ตลอดจนศึกษาถึงวิวัฒนาการสมัยใหม่ทางด้านเครื่องจักรอุปกรณ์สิ่งทอ

4. ให้บริการฝึกอบรมแก่คนงานจากภาคอุตสาหกรรม และบริการอื่น ๆ

สถาบันวิจัยสิ่งทอคล้ายคลึงกับกองอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย โดยจะประกอบด้วยแผนกต่าง ๆ เช่น ปั่นด้าย ทอผ้า ฟอกย้อมพิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ ห้องปฏิบัติการทดสอบ ตรวจสอบ และแผนกข่าวสารข้อมูล แต่จะแตกต่างกันที่สถาบันวิจัยสิ่งทอเวียดนามจะมีแผนกออกแบบเครื่องมืออุปกรณ์และแผนกผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักร และมีสาขาย่อยที่เมืองโฮจิมินห์ซิตีด้วย

ในขณะนี้สถาบันวิจัยสิ่งทอเวียดนามมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะพัฒนากระบวนการฟอกย้อมและตกแต่งสำเร็จให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เนื่องจากเวียดนามตระหนักดีว่าอุตสาหกรรมนี้ยังเป็นจุดอ่อน

อีกหน่วยงานหนึ่งคือ สถาบันออกแบบแฟชั่น สถาบันนี้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2525 แต่เดิมชื่อสถาบันออกแบบ จนกระทั่งมีการพัฒนาเศรษฐกิจกว้างขวางขึ้น ลูกค้าน่ามากขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 จึงได้เปลี่ยนชื่อโดยเพิ่มคำว่าแฟชั่นเข้าไปด้วย พร้อมให้มีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ ปฏิบัติภาระกิจด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาวิจัย คิดค้น แบบแฟชั่นใหม่ทั้งสำหรับตลาดในประเทศและต่างประเทศ

2. ศึกษาถึงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สอดคล้องกับการออกแบบแฟชั่นและแนะนำแก่ผู้ประกอบการ

3. ทำการประชาสัมพันธ์สิ่งทอเวียดนามให้เป็นที่รู้จักแก่ต่างประเทศ

4. ฝึกอบรมบุคลากรภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในด้านการออกแบบการตัดเย็บเสื้อผ้า

การออกแบบแฟชั่นในอดีตไม่ใช่เรื่องสำคัญ เพราะคู่ค้าเป็นประเทศยุโรปตะวันออกและรัสเซียเป็นหลัก เสื้อผ้าจะเป็นแบบธรรมดา ๆ แต่ปัจจุบันเวียดนามเริ่มสร้างเครือข่ายทางการค้ากับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงได้หันมาพัฒนาด้านนี้เป็นอย่างมาก ปัจจุบันสถาบันนี้ใช้หนังสือแบบแฟชั่นจากประเทศไทย นิตยสารต่าง ๆ ของวัยรุ่น และวัยกลางคน จะมีจากไต้หวันและฮ่องกงบ้าง

เวียดนามได้รุกและพัฒนาโดยตลอดระยะเวลา 3-5 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นประเทศไทยเองคงอยู่เฉยอยู่ไม่ได้ จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปเพื่อหนีการไล่ตามของเวียดนาม

3.3.4 ข้อได้เปรียบและเสียเปรียบ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนามกับไทยแล้ว สามารถสรุปเป็นประเด็นข้อได้เปรียบและเสียเปรียบต่อไทยที่สำคัญได้ดังนี้

ข้อได้เปรียบต่อไทย

1. ค่าจ้างแรงงาน

อัตราค่าจ้างแรงงานต่อชั่วโมงในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนามถูกกว่าไทย โดยที่ในปี 2537 อัตราค่าจ้างแรงงานต่อชั่วโมงของจีน อินโดนีเซีย และเวียดนามต่ำกว่าไทยถึง 2.94 3.06 และ 3.61 เท่า ตามลำดับ ขณะเดียวกันอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของค่าจ้างแรงงานของไทยก็ยังสูงกว่าอีกด้วย ซึ่งย่อมส่งผลให้ประเทศทั้ง 3 นี้มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มที่ใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตหลัก (ตารางที่ 3.35)

2. จำนวนทรัพยากรคน

ประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนามมีจำนวนทรัพยากรคนมากกว่าไทย กล่าวคือ ในปี 2537 จีนมีประชากรถึง 1,208.8 ล้านคน ในปี 2538 อินโดนีเซีย และเวียดนามมีจำนวน 181.4 ล้านคน และ 140 ล้านคน ตามลำดับ ขณะที่ไทยมีประชากรเพียง 60.2 ล้านคน และเมื่อพิจารณาถึงคุณภาพของแรงงานในแต่ละประเทศแล้วก็ได้ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ช้าบางประเทศเช่น เวียดนาม ประชากรยังได้รับค่า

ยกย่องว่ามีความขยันขันแข็งเป็นพิเศษอีกด้วย ดังนั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของทั้ง 3 ประเทศนี้จึงมีศักยภาพที่จะเติบโตในเชิงขนาดสูงกว่าไทย (ตารางที่ 3.36)

ตารางที่ 3.35 อัตราค่าจ้างแรงงานรวมสวัสดิการในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศคู่แข่งและไทย

หน่วย : เหรียญสหรัฐ ต่อชั่วโมง

ประเทศ	2527	2533	2534	2536	2537	อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)
จีน	0.23	0.37	- 0.34	0.36	0.48	7.63
อินโดนีเซีย	0.20	0.25	0.28	0.43	0.46	8.68
เวียดนาม	n.a.	n.a.	n.a.	0.37	0.39	5.41
ไทย	0.58	0.92	0.87	1.04	1.41	9.29

ที่มา : Werner International Managing Consultants

ตารางที่ 3.36 จำนวนประชากรของประเทศคู่แข่งและไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534-2538

หน่วย : ล้านคน

ประเทศ	2534	2535	2536	2537	2538
จีน	1,170.1	1,183.6	1,196.4	1,208.8	n.a.
อินโดนีเซีย	181.4	184.5	187.6	190.7	193.7
เวียดนาม	67.8	69.4	71.0	72.5	74.0
ไทย	56.9	57.8	58.6	59.4	60.2

ที่มา : International Financial Statistics 1996, Key Indicators of Developing Asian and Pacific Countries 1996

3. ต้นทุนวัตถุดิบของอุตสาหกรรมขั้นต้น

ความสำเร็จในการขยายตัวของอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ และเครื่องนุ่งห่มของอินโดนีเซีย ประการหนึ่งมาจากอินโดนีเซียสามารถจัดหาวัตถุดิบในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ราคาถูกได้ภายในประเทศ จากโครงการ Aromatic Centre ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมแตกแขนงจากอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นปริมาณมากในบริเวณหมู่เกาะอินโดนีเซีย นอกจากนี้อินโดนีเซียยังปล่อยให้ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีเข้าประเทศได้โดยเสรีคือไม่เก็บภาษีนำเข้า ทำให้ได้วัตถุดิบนี้ในราคาตลาดโลก ส่วนประเทศเวียดนามก็เช่นกันมีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอยู่มาก หากถ้าการพัฒนาโครงการปิโตรเคมีในประเทศประสบความสำเร็จก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์วัตถุดิบของเส้นใยนี้มีราคาต่ำ ในการด้านเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบประเภทนี้เวียดนามก็เก็บในอัตราต่ำเพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นต้น ขณะที่จีนถึงแม้จะไม่เด่นในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแต่ก็เก็บภาษีนำเข้า

เข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีในอัตราต่ำเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าต้นทุนวัตถุดิบของอุตสาหกรรมขั้นต้นของคู่แข่งได้เปรียบไทย

4. กำลังความสามารถในการผลิตป้อนตลาด

เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของจีน อินโดนีเซีย เวียดนาม และไทย จะเห็นว่าประเทศจีนมีความสามารถในการผลิตสูงสุดโดยสามารถผลิตเส้นใยประดิษฐ์ได้เป็นปริมาณถึง 2,029 พันตัน ขณะที่อินโดนีเซียและไทยผลิตได้ 832 พันตัน และ 497 พันตัน ตามลำดับ ผลผลิตของอุตสาหกรรมอื่นก็เช่นกันไม่ว่าจะเป็นเส้นด้าย ผ้าผืน การฟอกย้อมพิมพ์และแต่งสำเร็จ และเครื่องนุ่งห่มจีนก็ผลิตได้มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย และเวียดนาม ซึ่งความได้เปรียบในประเด็นนี้ทำให้จีนและอินโดนีเซียมีโอกาสในการครองตลาดต่างประเทศสูงกว่าไทย

ตารางที่ 3.37 เปรียบเทียบปริมาณการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของจีน อินโดนีเซีย เวียดนาม และไทย

ผลิตภัณฑ์	ประเทศ			
	จีน ¹	อินโดนีเซีย ²	เวียดนาม ³	ไทย ⁴
เส้นใยประดิษฐ์ (พันตัน)	2,029	832	n.a.	497
เส้นด้าย (พันตัน)	4,600	1,500	90	754
ผ้าผืน (ล้านเมตร)	15,235	12,360	300	4,310
ฟอกย้อมพิมพ์แต่งสำเร็จ (ล้านเมตร)	7,541	n.a.	316	n.a.
เครื่องนุ่งห่ม (ล้านชิ้น)	4,505	1,152	400	2,327

หมายเหตุ : 1. ปริมาณการผลิตในปี 2536 2. ปริมาณการผลิตในปี 2537
3. ปริมาณการผลิตในปี 2539 4. ปริมาณการผลิตในปี 2537

ที่มา ตารางที่ 3.33 : วารสาร Textile Asia, Textile Flash 1995, คัลเลอร์เวย์ ฉบับเดือน เม.ย.-มิ.ย. 39 , สถิติสิ่งทอไทย 2538/39 , รวบรวมและคำนวณโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

5. การให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ

ประเทศคู่แข่งให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมากไม่ว่าจะเป็นจีน อินโดนีเซีย หรือเวียดนาม กล่าวคือ ได้ใช้อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมแกนนำในการพัฒนาอุตสาหกรรม และหารายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศตั้งแต่เริ่มแรกของการพัฒนาประเทศ เพราะ

ฉะนั้นการทุ่มเทใช้งบประมาณและมาตรการความช่วยเหลือต่าง ๆ ต่ออุตสาหกรรมนี้จึงค่อนข้างเต็มที่ มาโดยตลอด ขณะที่รัฐบาลไทยที่ผ่านมาให้ความสนใจกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่มากนัก เนื่องจากผู้ผลิตมีความแข็งแกร่งอยู่แล้ว รัฐจะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ในบางครั้งเท่านั้น ตัวอย่างเช่นตั้งแต่ปี 2538 ที่ผ่านมา ที่ภาวะการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเริ่มตกต่ำ รัฐก็ได้ออกมาตรการต่าง ๆ ช่วยเหลือผู้ประกอบการเพื่อแก้ไขปัญหานี้

6. สถาบันเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ

สำหรับสถาบันอิสระที่ให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ คำนวณวิจัย อบรมบุคลากร เพื่อให้แก้ไขปัญหและส่งเสริมให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มพัฒนารุดหน้าขึ้น ประเทศอินโดนีเซีย และเวียดนามมีสถาบันนี้มานานแล้ว ส่วนประเทศจีนก็มีกระทรวงอุตสาหกรรมสิ่งทอและสภาสิ่งทอแห่งชาติจีนคอยช่วยเหลือและกำกับดูแลการพัฒนาของอุตสาหกรรม ขณะที่ประเทศไทยเพิ่งมีสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเมื่อเดือนตุลาคม 2539 ที่ผ่านมานี้เอง จึงค่อนข้างจะเสียเปรียบประเทศคู่แข่งทั้ง 3

7. แผนแม่บทในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ในยุคที่มีการแข่งขันสูงในเวทีการค้าระหว่างประเทศเป้าหมายกลยุทธ์และแผนการพัฒนามุ่งเป็นสิ่งจำเป็น เพราะสิ่งนี้เปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะชี้และนำทางไปสู่จุดหมาย ประเทศคู่แข่งทุกประเทศมีแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่เป็นรูปธรรม สำหรับประเทศไทยนั้นยังไม่มีแผนแม่บทในการพัฒนาอุตสาหกรรมที่กำหนดร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาล ซึ่งทำให้เป็นการยากในการพัฒนาก้าวเดินต่อไป

ข้อเสียเปรียบต่อไทย

1. เทคโนโลยีและประสิทธิภาพในการผลิต

ทั้งประเทศจีนและเวียดนามมีปัญหาเทคโนโลยีการผลิตล้ำสมัยในอุตสาหกรรมสิ่งทอค่อนข้างรุนแรงกว่าไทยไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมเส้นใย ปั่นด้าย ทอผ้า หรือฟอกย้อมพิมพ์และแต่งสำเร็จ เนื่องจากยังคงอยู่ในระยะของการปรับเปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมแบบสังคมนิยมที่มีความล่าช้าและไร้ประสิทธิภาพเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเปิดแบบทุนนิยม ขณะที่อินโดนีเซียมีระดับเทคโนโลยีและประสิทธิภาพใกล้เคียงกับไทยหรือสูงกว่าไม่มากนัก

2. กฎระเบียบของรัฐ

ประเทศทุนนิยมใหม่เช่นจีน และเวียดนามมีข้อเสียเปรียบในเรื่องของกฎระเบียบของรัฐและขั้นตอนระเบียบทางราชการที่ยังไม่อำนวยความสะดวกพอหรือแม้กระทั่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ทำให้ผู้ประกอบการต้องล่าช้าในการทำธุรกิจและการพัฒนาไม่ก้าวหน้าไปเร็วเท่าที่ควร

3. รัฐบาลโดยบุคคลมากกว่ากฎหมาย

การปฏิบัติงานของภาครัฐจีนและเวียดนามยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากต้องมีการพิจารณาไตร่ตรองทางการเมืองเกิดความขัดแย้งระหว่างระดับต่าง ๆ ของราชการ ทำให้การตัดสินใจในการบริหารงานบ่อยครั้งใช้ตัวบุคคลมากกว่ากำหนดโดยกฎหมาย สิ่งนี้ได้สร้างบรรยากาศของความไม่แน่นอนในการดำเนินธุรกิจและการลงทุน ซึ่งย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

4. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราผันผวน

ทั้งจีนและเวียดนามมีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราผันผวนทำให้เกิดความยากลำบากต่อการดำเนินธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งถ้าปรับตัวไม่ทันกาลอาจเกิดภาวะขาดทุนจากการที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นผลอันเนื่องมาจากธุรกรรมด้านการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ หรือนำเข้าสินค้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ

5. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินเฟ้อ

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินเฟ้อของประเทศคู่แข่งค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับไทยส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ และไม่เอื้อบรรยากาศให้เกิดการลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรม การลงทุนส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะเน้นการหาประโยชน์จากค่าจ้างแรงงานที่ถูกมากกว่าการลงทุนในเครื่องจักรและเทคโนโลยีระดับสูง (ตารางที่ 3.38)

3.3.5 การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของฮ่องกง

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของฮ่องกงเริ่มพัฒนาอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 โดยมุ่งผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลักและพัฒนาต่อมาเรื่อย จนเป็นผู้ผลิตชั้นนำของโลก มีชื่อเสียงด้านผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีทั้งสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ตารางที่ 3.38 อัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยของประเทศจีน อินโดนีเซีย เวียดนาม และไทย

หน่วย ร้อยละ

	2534	2535	2536	2537	2538
จีน					
อัตราเงินเฟ้อ	3.5	6.3	14.6	24.2	16.9
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	8.64	8.64	10.98	10.98	12.06
อินโดนีเซีย					
อัตราเงินเฟ้อ	9.4	7.6	9.6	8.5	9.4
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	n.a.	24.03	20.24	17.10	17.64
เวียดนาม					
อัตราเงินเฟ้อ	83.1	37.8	8.3	9.4	n.a.
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ *	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
ไทย					
อัตราเงินเฟ้อ	5.7	4.1	3.4	5.1	5.8
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้	19.00	17.54	15.60	14.38	15.00

หมายเหตุ : * อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 6 เดือน ม.ค. 2540 ประมาณร้อยละ 14.50

ที่มา : International Financial Statistics 1996, Key Indicators of Developing Asian and Pacific Countries 1996

ความสำเร็จในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของฮ่องกง อาจกล่าวได้ว่า เป็นผลมาจากแรงผลักดัน 4 Qs ได้แก่ โควต้า (Quota-driven) ปริมาณ (Quantity-driven) คุณภาพ (Quality-driven) และการตอบสนองเร็ว (Quick-response-driven)

1. โควต้า

ในปีพ.ศ. 2500 ญี่ปุ่นจำเป็นต้องตกลงทำสัญญาการจำกัดปริมาณส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Export Restraint : VER) กับสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของญี่ปุ่นถูกต่อต้านจากรัฐที่เป็นผู้ผลิตสิ่งทอของสหรัฐอเมริกา เป็นผลให้การส่งออกของญี่ปุ่นสู่ตลาดสหรัฐอเมริกาถูกจำกัดปริมาณลง ดังนั้นจึงเกิดช่องว่างในตลาดเครื่องนุ่งห่มของสหรัฐอเมริกา ฮ่องกงเป็นประเทศแรกที่ได้ฉวยโอกาสนี้ จนกระทั่งสินค้าฮ่องกงแพร่หลายในตลาดสหรัฐฯ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ผลิตชาวอเมริกัน ผลก็เป็นดังเช่นที่ญี่ปุ่นประสบคือ สหรัฐอเมริกาขอทำสัญญา VER กับฮ่องกง ในที่สุดฮ่องกงต้องยอมทำข้อตกลง ในปี พ.ศ. 2504 GATT ได้ออกมาตรการระยะสั้นในการจัดระเบียบการค้าสิ่งทอฝ้าย (Short-Term Arrangement Regarding Trade in Cotton Textiles : STA) ในช่วงเวลานั้นฮ่องกงจึงต้องเผชิญกับปัญหาการจำกัดการนำเข้า ทั้งของสหรัฐอเมริกาและชาติในยุโรป ส่งผลให้มีการยกเลิกค่า

สิ่งซึ่งเป็นจำนวนมหาศาลกระทบต่ออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มฮ่องกงจนเกือบล้มละลาย ในที่สุดฮ่องกงก็ต้องยอมรับมาตรการ STA และได้เจรจาระดับของปริมาณการส่งออกที่เหมาะสมกับประเทศผู้นำเข้า

หลังจากที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของฮ่องกงต้องรู้สึกราวเหมือนถูกมัดมือ กลุ่มนักอุตสาหกรรมฮ่องกงจึงคิดหาวิธีการแก้ไขและก็ได้กลยุทธ์โดยเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมไปใน 2 ทิศทาง คือ ภายในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่อยู่ในฮ่องกง และการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนอกประเทศฮ่องกง ในส่วนของภายในอุตสาหกรรมฮ่องกงได้มีขั้นตอนที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลาย ด้วยการทำการพัฒนาทั้งทางแนวตั้งและแนวนอน ตั้งแต่การปั่นด้ายฝ้าย ทอผ้า จนถึงฟอก ถักม ผิพพ์และแต่งสำเร็จ และขยายการผลิตผลิตภัณฑ์จากเดิมที่เป็นฝ้ายแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ด้วย จากการปั่นด้ายที่มีรอบต่ำเป็นรอบสูงขึ้น จากการพิมพ์ผ้าฝ้ายแบบธรรมดาเป็นการพิมพ์ผ้าที่มีความละเอียดสวยงามมากขึ้น และจากเครื่องนุ่งห่มแบบทั่ว ๆ ไปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นแฟชั่น เป็นต้น

ด้านการไปลงทุนตั้งโรงงานในต่างประเทศ ฮ่องกงได้เข้าไปร่วมทุนตั้งกิจการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศต่าง ๆ ทั้งในทวีปเอเชีย แอฟริกา ยุโรป และอเมริกา ด้วยวิธีการการลงทุนในต่างประเทศที่ต่อเนื่องนี้ (Dynamic Approach) ได้ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของฮ่องกงเป็นปฏิบัติการที่มีเครือข่ายทั่วโลกและมีการดำเนินธุรกิจแบบระดับนานาชาติ แต่ประเทศฮ่องกงยังคงเป็นสำนักงานใหญ่ ศูนย์กลางข่าวสาร การวิจัยทางเทคโนโลยี และการติดต่อทางธุรกิจทั้งหมด

2. ปริมาณ

ผลจากการที่ฮ่องกงเป็นผู้ค้าสิ่งทอรุ่นบุกเบิกและรายใหญ่ในตลาดซ้อดกลง ดังนั้นจึงได้โควตาในปริมาณสูง และอัตราการขยายตัวของโควตาถึงร้อยละ 6 ซึ่งเป็นที่พอใจของผู้ผลิตฮ่องกง โดยเฉพาะคำสั่งซื้อจากผู้นำเข้าสหรัฐอเมริกาที่มีปริมาณมากได้ผลักดันให้ผู้ผลิตขยายกำลังผลิตในโรงงานของตนเอง แทนที่จะไปจ้างรายย่อยผลิตต่อ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาส่งมอบ ส่งผลให้อุตสาหกรรมฮ่องกงขยายขนาดและพัฒนาขึ้น

3. คุณภาพ

ด้วยการมีข้อจำกัดทางปริมาณการส่งออกตามซ้อดกลง ผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงมีความสำนึกว่าจะต้องใช้ทุกหน่วยของโควตาให้มีคุณค่ามากที่สุด และประโยชน์ต่อมากได้เป็นคำขวัญของกลุ่มผู้ผลิตในขณะนั้น และการปฏิบัติตามคำขวัญนี้ให้ได้ผลก็คือ ส่งเสริมการยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งขณะเดียวกันมูลค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์ก็สูงขึ้นด้วย โดยวิธีการผลิตเสื้อผ้าที่เป็นแฟชั่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแฟชั่นเสื้อผ้าระดับสูง (Haute Couture) ตอบสนองตามความนิยมของตลาดในแต่ละ

ช่วงเวลา และตั้งแต่นั้นแฟชั่นผลิตภัณฑ์สิ่งทอคุณภาพสูงของฮ่องกงก็ถือกำเนิดขึ้น จนถึงปัจจุบันผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มของฮ่องกงมีชื่อเสียงมากในด้านคุณภาพและรูปแบบ

4. การตอบสนองเร็ว

ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของแฟชั่นได้บังคับให้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มต้องรับเอาแนวความคิดการตอบสนองเร็ว (Quick Response) และการส่งมอบทันเวลา (Just-In-Time Delivery) มาใช้ เพื่อบรรลุนความต้องการของลูกค้า และฮ่องกงก็ทำได้สำเร็จ โดยการสร้างชื่อเสียงที่ดีในด้านการทำได้ตามคุณภาพที่ลูกค้าต้องการ และส่งมอบได้ตรงเวลา ด้วย 4 Os นี้เองที่ทำให้ฮ่องกงผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สิ่งทอระดับชั้นนำของโลกในปัจจุบัน รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นแฟชั่นส่วนใหญ่มาจากแบบเสื้อผ้าสตรีที่เป็นแฟชั่นระดับสูงสไตล์ฝรั่งเศส (Couture Garment Collections) ซึ่งฮ่องกงได้สิทธิการผลิตสินค้าเหล่านี้โดยการซื้อลิขสิทธิ์ชื่อฝรั่งเศสและข้อตกลงการร่วมลงทุน

จากการใช้กลยุทธ์เปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ทำให้ฮ่องกงประสบความสำเร็จในการค้าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ โดยในปี พ.ศ. 2516 ฮ่องกงก็ได้เป็นผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มอันดับหนึ่งของโลก ฮ่องกงรักษาดำแหน่งนี้ต่อเนื่องมาถึง 5 ปี โดยมีอิตาลีเป็นคู่แข่งที่สำคัญตามมาติด ๆ และในปี พ.ศ. 2522 นี้เองที่ฮ่องกงได้รับแรงกดดันจากประชาคมเศรษฐกิจยุโรปด้วยการตัดโควตาฮ่องกงลง ซึ่งหมายความว่าฮ่องกงถูกจำกัดปริมาณส่งออกเข้าสู่ประเทศนำเข้าในยุโรปอีก นอกจากนี้ยังถูกบีบจากการแข่งขันที่รุนแรงของประเทศผู้ผลิตสิ่งทอเกิดใหม่ที่มีค่าจ้างแรงงานถูกกว่า จนเกือบทำให้ฮ่องกงเลิกให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มและหันไปตามแบบสิงคโปร์ที่มุ่งเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงแทน ในที่สุดฮ่องกงก็เลือกอุตสาหกรรมที่ตนถนัดและทำได้ดีมาตลอดแทนที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับของเดิม ซึ่งต้องการการวิจัย การเตรียมการและการวางแผนมาก ฮ่องกงนับเป็นตัวอย่างที่ดีของความมุ่งมั่นพัฒนาอุตสาหกรรมรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศอย่างไม่ลดละ และไม่ยอมทิ้งตำแหน่งผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มชั้นนำของโลก ทั้ง ๆ ที่ฮ่องกงต้องเผชิญกับการแข่งขันจากผลิตภัณฑ์คู่แข่งภายนอกอย่างเต็มที่เพราะฮ่องกงไม่มีกำแพงภาษีนำเข้าคุ้มครอง หลังจากเลิกระบอบการนำเข้าแล้วฮ่องกงก็ได้พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้ทันสมัยอย่างไม่หยุดยั้ง ตลอดจนมีความหลากหลายในด้านของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถถือเป็นแบบอย่างได้สำหรับประเทศที่มีอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นแกนหลัก แต่กำลังประสบปัญหาการแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดโลก และปัจจัยที่บั่นทอนขีดความสามารถในการแข่งขันต่าง ๆ เช่นประเทศไทย

บทที่ 4

นโยบายรัฐบาล มาตรการการค้าและกลุ่มการค้าที่มีผลกระทบ ต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

ในอนาคตการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลกจะมีการแข่งขันกันเสรีมากขึ้นภายใต้กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (WTO) ตลาดการค้าในประเทศต่างๆทุกประเทศจะเปิดกว้างมากขึ้น ดังนั้นธุรกิจที่จะอยู่รอดได้จะต้องมีความแข็งแกร่งและสามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้นโยบายของรัฐบาลในประเทศ มาตรการการค้าและกลุ่มการค้าที่เกี่ยวข้อง ย่อมมีผลกระทบต่อการประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่มากนักน้อย ดังนั้นในบทนี้จะกล่าวถึงและวิเคราะห์ในเรื่องเหล่านี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม

4.1 นโยบายรัฐบาลและผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

4.1.1 นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ในช่วงเริ่มแรกของอุตสาหกรรมสิ่งทอ รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ต่อมาเมื่อการผลิตมีปริมาณมากกว่าความต้องการใช้ภายในประเทศ จึงได้มีการปรับนโยบายมาสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอให้ผลิตเพื่อส่งออก รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งทางด้านการควบคุมดูแลให้มีปริมาณการผลิตที่เหมาะสม การคุ้มครอง และการส่งเสริมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. นโยบายทางด้านการควบคุมดูแล

รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการระงับหรือการอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานตามภาวะการผลิตและการส่งออก เช่น

ปี พ.ศ. 2514 มีการห้ามตั้งหรือขยายโรงงานทอผ้าและดักผ้าทุกประเภทเป็นเวลา 2 ปี และลดให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้กำลังการผลิตมีมากกว่าความต้องการใช้ภายในประเทศและการส่งออก ต่อมาในปี พ.ศ. 2515-2520 การส่งออกสิ่งทอมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงอนุญาตให้ตั้งหรือขยายกำลังการผลิตเฉพาะโรงงานทอผ้าที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออกเท่านั้น ส่วนโรงงานทอผ้าอื่นๆที่ไม่ได้รับการส่งเสริม จะขยายกำลังการผลิตได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของกำลังการผลิตเดิม

ปี พ.ศ. 2521 ได้มีการระงับการตั้งหรือขยายโรงงานผลิตเส้นใยสังเคราะห์ ปั่นด้าย ทอผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ยกเว้นผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนก่อนวันที่ 10 มีนาคม 2521 เนื่องจากภาวะการตกต่ำของตลาดภายในประเทศรวมทั้งการส่งออกด้วย

ปี พ.ศ. 2522 อนุญาตให้โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปตั้งหรือขยายได้ โดยจะต้องมีจักรเย็บผ้า รวมกันไม่เกิน 30 เครื่อง หรือถ้าจะขยายโรงงานโดยจะขยายจักรเย็บผ้าเกินกว่า 30 เครื่องจะต้อง ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ได้รับการจำกัดโควตาส่งออกเท่านั้น

ปี พ.ศ. 2524 ับพิจารณาโรงงานผลิตเส้นใยสังเคราะห์ ที่เริ่มต้นผลิตจาก Polymerization เท่านั้น และต้องวางเงินค้ำประกันจำนวน 10 ล้านบาท และมีการอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานฟอก ย้อม พิมพ์ผ้าและแต่งสำเร็จ และโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปแต่มีเงื่อนไขว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอทุกประเภทที่ ได้รับอนุญาตจะต้องติดตั้งเครื่องจักรใหม่ซึ่งรวมทั้งอุปกรณ์ อะไหล่ และชิ้นส่วนต่างๆด้วย ส่วนโรงงาน ปั่นด้ายและโรงงานทอผ้ายังระงับการตั้งหรือขยายอยู่เช่นเดิม

ปี พ.ศ. 2527 อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานปั่นด้ายและโรงงานทอผ้าเฉพาะที่ผลิตสินค้าเพื่อ การส่งออกทั้งสิ้นได้เป็นการชั่วคราว

ปี พ.ศ. 2530 อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานปั่นด้าย และ/หรือ โรงงานทอผ้าที่ผลิตเพื่อการส่ง ออกทั้งหมดหรือเพื่อจำหน่ายภายในประเทศ โดยจะได้รับการส่งเสริมการลงทุนหรือไม่ก็ตามให้เป็นไป ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีสาระสำคัญ คือต้องตั้งโรงงานในเขตอุตสาหกรรมส่งออกหรือ จัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนในกรณีโรงงานที่ผลิตเพื่อการส่งออก และต้องตั้งโรงงานในเขตส่งเสริมการลงทุนในกรณีโรงงานที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ ต้องใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ยังมีเทคโนโลยีการผลิต ที่ทันสมัยโดยจะต้องได้รับการตรวจสอบประสิทธิภาพจากคณะผู้ชำนาญการที่กระทรวงอุตสาหกรรม แต่งตั้งและต้องวางเงินค้ำประกันสำหรับเครื่องปั่นด้ายในอัตรา 200 บาทต่อแกน และเครื่องทอผ้าใน อัตรา 5,000 บาทต่อเครื่อง

ปี พ.ศ. 2534 กระทรวงอุตสาหกรรมมีนโยบายให้มีการตั้งและขยายโรงงานในอุตสาหกรรมสิ่ง ทอทุกประเภท เช่น โรงงาน เส้นใยประดิษฐ์ ปั่นด้าย ทอผ้า ถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ และ ตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มได้อย่างเสรี ทั้งนี้กระทรวงอุตสาหกรรมจะเข้มงวดเฉพาะโรงงานขนาดใหญ่หรือโรง งานที่อาจมีปัญหาล้างแวล้อมหรือก่อความรำคาญแก่ชุมชน ซึ่งตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ได้กำหนดจำแนกโรงงานออกเป็น 3 จำพวก (ตารางที่ 4.1) คือ

-โรงงานจำพวกที่ 1 จัดเป็นโรงงานขนาดเล็ก การประกอบกิจการไม่ก่อปัญหามลพิษ สิ่งแวดล้อม หรือเหตุเดือดร้อนรำคาญ โรงงานจำพวกที่ 1 นี้ สามารถประกอบกิจการได้ทันที โดยไม่ ต้องแจ้งหรือขออนุญาตต่อทางราชการ

-โรงงานจำพวกที่ 2 จัดเป็นโรงงานขนาดกลาง การประกอบกิจการอาจก่อปัญหามลพิษ หรือเหตุเดือดร้อนรำคาญเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ง่าย โรงงานจำพวกที่ 2 นี้ เมื่อประกอบกิจการโรงงาน ต้องแจ้งให้ทางราชการ (ผู้อนุญาต) ทราบก่อน

-โรงงานจำพวกที่ 3 จัดเป็นโรงงานขนาดใหญ่ การประกอบกิจการอาจก่อปัญหามลพิษ หรือเหตุเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งทางราชการต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด โรงงานจำพวกที่ 3 นี้ จะต้องขออนุญาตการตั้งโรงงาน จะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้

2. นโยบายทางด้านการคุ้มครองทางการค้า

ก่อนปี พ.ศ. 2538 รัฐบาลได้คุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศ ด้วยการกำหนดอัตราภาษีนำเข้าในอัตราที่ค่อนข้างสูง ตั้งแต่เส้นใย เส้นด้าย ผ้าผืน และเครื่องนุ่งห่ม โดยมีอัตราภาษีนำเข้าสูงถึงร้อยละ 30 30 60 และ 60 ตามลำดับ รวมไปถึงการคุ้มครองอุตสาหกรรมปิโตรเคมี โดยเฉพาะ Ethylene Glycol (EG) Pure Terephthalic Acid (PTA) Dimethyl Terephthalate (DMT) และ Carprolactam (CPL) ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเส้นใยประดิษฐ์ โดยการเก็บภาษีนำเข้าสูงถึงร้อยละ 5-7 ซึ่งสูงกว่าประเทศคู่แข่ง เช่น อินโดนีเซีย ใต้หวัน ถึงแม้ว่าการคุ้มครองเหล่านี้ จะช่วยปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศให้รอดพ้นจากการแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ แต่ก็ไม่เป็นผลดีนักต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ เพราะการคุ้มครองอุตสาหกรรมปิโตรเคมี จะส่งผลให้การผลิตเส้นใยประดิษฐ์มีต้นทุนสูงขึ้นและจะกระทบถึงต้นทุนในการผลิตเส้นด้าย การทอผ้า การตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม เช่นเดียวกับการปกป้องอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศไม่ว่าจะเป็นขั้นต้นหรือขั้นกลางก็ตาม ก็จะมีผลกระทบต่อดัชนีทุนในการผลิตสินค้าสิ่งทอขั้นต่อไปเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากการเจรจาเขตการค้าเสรีของประเทศไทยทุกประเทศจะต้องทยอยลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าสิ่งทอภายใน 10 ปี สำหรับไทยในปี พ.ศ. 2540 นี้ภาษีนำเข้าเส้นใย เส้นด้าย ผ้าผืน และเครื่องนุ่งห่ม จะลดเหลือร้อยละ 10 10 20 และ 30 ตามลำดับ การคุ้มครองอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศของรัฐบาลจะเริ่มน้อยลง และย่อมมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการขนาดกลางลงมาที่มีการปรับตัวซ้ำ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาถูกลงได้

ตารางที่ 4.1 การจำแนกประเภทโรงงานในการขอตั้งและขยายโรงงาน

ประเภท	ขนาดโรงงาน		
	โรงงานจำพวกที่ 1	โรงงานจำพวกที่ 2	โรงงานจำพวกที่ 3
เส้นใยประดิษฐ์			โรงงานทุกขนาด
ปั่นด้าย, เท็กเจอร์ไรซ์	เครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า ไม่มีการฟอกย้อมสี	เครื่องจักรไม่เกิน 50 แรงม้า ไม่มีการฟอกย้อมและไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ 1	ขนาดเครื่องจักรเกิน 50 แรงม้า หรือโรงงานทุกขนาดที่มีการฟอกย้อมสี
ทอผ้า	เครื่องจักรไม่เกิน 5 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 20 คน ไม่มีการฟอกย้อมสี	เครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า คนงานไม่เกิน 50 คน ไม่มีการฟอกย้อมสี และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ 1	เครื่องจักรเกิน 20 แรงม้า หรือคนงานเกิน 50 คน หรือโรงงานทุกขนาดที่มีการฟอกย้อมสี
ถักผ้า, ถักเครื่องนุ่งห่ม, ถักผ้าลูกไม้	เครื่องจักรไม่เกิน 20 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 20 คน ไม่มีการฟอกย้อมสี	เครื่องจักรไม่เกิน 50 แรงม้า และคนงานไม่เกิน 50 คน ไม่มีการฟอกย้อมสี และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ 1	เครื่องจักรเกิน 50 แรงม้า หรือคนงานเกิน 50 คน หรือโรงงานทุกขนาดที่มีการฟอกย้อมสี
ฟอกย้อม พิมพ์ และ แต่งสำเร็จสิ่งทอ			โรงงานทุกขนาด
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	คนงานไม่เกิน 20 คน	คนงานไม่เกิน 50 คน และไม่จัดอยู่ในจำพวกที่ 1	คนงานเกิน 50 คน

หมายเหตุ โรงงานจำพวกที่ 1 ตั้งได้โดยไม่ได้ขออนุญาตจากทางราชการ

โรงงานจำพวกที่ 2 ตั้งเสร็จแล้ว จึงขอมาแจ้งทางราชการ

โรงงานจำพวกที่ 3 ต้องขออนุญาตจากทางราชการ

ที่มา หน่วยงานปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ

3. นโยบายทางด้านการส่งเสริม

3.1 ส่งเสริมด้านการลงทุน

รัฐบาลได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ทำหน้าที่ในด้านการส่งเสริมการลงทุนด้วยการให้สิทธิประโยชน์จูงใจต่างๆ ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้แบ่งเขตการลงทุนออกเป็น 3 เขต และได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการให้สิทธิประโยชน์สำหรับกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่อยู่ในเขตต่างๆลดหลั่นกันไป โดยกิจการที่ตั้งอยู่ในเขต 3 จะได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดและกิจการที่ตั้งอยู่ในเขต 1 จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่ำสุด ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯและเขตปริมณฑล เช่น สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี นนทบุรีและนครปฐม ซึ่งเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 1 ซึ่งจะได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากร ดังต่อไปนี้

- ได้รับลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักรกึ่งหนึ่งเฉพาะรายการที่ไม่อยู่ในประกาศกระทรวงการคลังที่ ศก 13/2533 ลงวันที่ 18 กันยายน 2533 เว้นแต่รายการเครื่องจักรที่มีอากรขาเข้าต่ำกว่าร้อยละ 10 จะไม่ได้รับการลดหย่อน แต่มีเงื่อนไขว่ากิจการนั้นจะต้องส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขายหรือตั้งแหล่งประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมหรือในเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการ

- ให้ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลา 3 ปี สำหรับโครงการส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่ายอดขายและตั้งแหล่งประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมหรือในเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการ

- ให้ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้า สำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นสำหรับส่วนที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นระยะเวลา 1 ปี สำหรับโครงการที่ส่งออกไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่ายอดขาย

สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอส่วนที่ยังคงได้รับการส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์จากใยธรรมชาติหรือใยประดิษฐ์ การพิมพ์ผ้า การผลิตถุงเท้า การผลิตพรม การผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าลายปัก การย้อมสีเส้นด้ายหรือผ้า โดยได้กำหนดขนาดการลงทุนและเงื่อนไข (ภาคผนวก ก) ส่วนรายการที่งดให้การส่งเสริม ได้แก่ การผลิตเส้นใยเรยอง การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออกสำหรับการผลิตโดยกรรมวิธีตัดเย็บและโดยกรรมวิธีอื่น การปั่นด้าย การทอผ้าหรือดักผ้า การผลิตผ้า TAFFETA

ในส่วนของการปรับเปลี่ยนเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตเพื่อให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะต้องดำเนินการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ณ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2538 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้มีมติที่ประชุมอนุมัติให้การส่งเสริมแก่นักลงทุนที่นำเข้าเครื่องจักรใหม่ โดยไม่ต้อง

เสียภาษีนำเข้าและไม่จำกัดพื้นที่เขตการส่งเสริมการลงทุนเป็นการจูงใจผู้ประกอบการให้สนใจยกระดับการผลิตกันมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่นหรือ JICA (Japan's International Cooperation Agency) ก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามาให้ความสนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีการทดสอบ ตรวจสอบ คุณภาพของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

3.2 ส่งเสริมด้านภาษีอากร

3.2.1 ผู้ประกอบการสามารถขอคืนภาษีอากรวัตถุดิบตามมาตรา 19 ทวิ โดยกรมศุลกากรจะคืนภาษีอากรจากการนำเข้าวัตถุดิบให้แก่ผู้ส่งออกที่นำวัตถุดิบจากต่างประเทศเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก โดยผู้นำเข้าจะต้องชำระภาษีอากรนำเข้าก่อนเป็นเงินสดหรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคาร และเมื่อนำวัตถุดิบนั้นมาผลิตเป็นสินค้าและส่งออกแล้ว ก็สามารถนำหลักฐานมายื่นขอคืนภาษีอากรจากกรมศุลกากรได้ ทั้งนี้ต้องขอคืนค่าภาษีอากรภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันส่งออกแต่อาจขยายเวลาได้ ในการคืนภาษีอากรสินค้าสิ่งทอบางชนิดจะมีสูตรมาตรฐานกำหนดไว้ ส่วนสินค้าสิ่งทอที่มีการผลิตต่างจากสูตรมาตรฐานก็สามารถยื่นสูตรการผลิตเพื่อขออนุมัติจากกรมศุลกากรได้

3.2.2 การขอชดเชยภาษีอากรสินค้าส่งออก เป็นมาตรการช่วยเหลือการส่งออกสินค้าที่ผลิตภายในราชอาณาจักร เพื่อลดภาระภาษีอากรที่แฝงอยู่ในวัตถุดิบ โดยรัฐบาลจะจ่ายเงินให้แก่ผู้ส่งออกไปในรูปของบัตรภาษีสำหรับสินค้าที่ผลิตในราชอาณาจักรคลุมถึงการขายสินค้าให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามโครงการเงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และคลุมถึงการขายสินค้าให้แก่องค์การระหว่างประเทศหรือหน่วยงานที่มีสิทธินำสินค้าเข้ามาโดยได้รับยกเว้นภาษีอากร ทั้งนี้เพื่อเป็นการทดแทนค่าภาระภาษีอากรที่ผู้ผลิตได้เสียไปทุกขั้นตอนการผลิต ซึ่งค่าภาษีอากรที่ชดเชยให้ ได้แก่ ภาษีค่าการที่มีอยู่ในมูลค่าของวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ เครื่องจักร เชื้อเพลิง พลังงานอย่างอื่นที่ใช้ในการผลิตสินค้า แต่ไม่รวมถึงภาษีเงินได้ ค่าภาคหลวง ภาษีอากรที่ได้ขอคืนตามภาษีอื่นแล้ว การขอชดเชยค่าภาษีอากรนี้ต้องดำเนินการภายใน 1 ปี นับแต่วันส่งออก

3.3 ส่งเสริมทางการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีนโยบายให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ส่งออก โดยมีมาตรการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ประกอบการเฉพาะที่เป็นการส่งสินค้าไปยังสหรัฐอเมริกา โดยคิดอัตรารับช่วงซื้อลดจากธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 10.5 ต่อปี และอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ไปคิดลดจากลูกค้า ในอัตราร้อยละ 13.5 ต่อปี แต่ทั้งนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะให้ความช่วยเหลือเพียงร้อยละ 50 ของจำนวนเงินในตั๋วสัญญาใช้เงินและอีกร้อยละ 50 กำหนดให้เป็นเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ร่วมให้กู้ยืมแก่ผู้ประกอบการตามมาตราการนี้

3.4 ส่งเสริมทางการตลาด

กระทรวงพาณิชย์โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศร่วมกับภาคเอกชน จัดงานแสดงสินค้า เช่น งาน BANGKOK READY TO WEAR ซึ่งเป็นงานที่จะแสดงสินค้าครอบคลุมตั้งแต่สินค้าสิ่งทอจนถึงเครื่องนุ่งห่มและเสื้อผ้าสำเร็จรูปให้กับผู้เข้าชมงานและผู้ซื้อจากต่างประเทศได้เห็นถึงขีดความสามารถของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยที่ได้มาตรฐานโลก และเป็นการเปิดโอกาสให้นักธุรกิจและผู้นำเข้าจากนานาประเทศได้พบกับผู้ประกอบการของไทย นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอื่นๆ เช่น การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ การส่งคณะผู้แทนการค้าไปเยือนตลาดต่างประเทศและการนำคณะผู้แทนการค้าจากต่างประเทศมาพบผู้ผลิตและส่งออกของไทย

3.5 ส่งเสริมทางด้านวิชาการ

รัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือและส่งเสริมทางด้านเทคนิควิชาการแก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอ โดยผ่านการดำเนินงานของกองอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

- ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอทุกประเภท โดยการวิจัยและทดลองเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต รูปแบบ และคุณภาพสิ่งทอ

- สำรวจ รวบรวม และติดตามข้อมูลข่าวสาร เพื่อการศึกษาวิจัยภาวะเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอุตสาหกรรมสิ่งทอ ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

- จัดบริการฝึกอบรมและสัมมนาวิชาการสิ่งทอเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการด้านสิ่งทอทั้งของรัฐบาลและเอกชน

- ให้บริการตรวจ วิเคราะห์ ทดสอบและรับรองคุณภาพสิ่งทอ ตั้งแต่เส้นใย เส้นด้าย ผ้า ผืน สารเคมี สีย้อม และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

- ให้บริการปรึกษา และแนะนำทางวิชาการ เกี่ยวกับเทคนิควิชาการสิ่งทอ

- วิเคราะห์ปัญหาที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเสนอแนะมาตรการแก้ไข ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอต่อรัฐบาล

การดำเนินงานต่างๆ ดังกล่าวของอุตสาหกรรมสิ่งทอได้พยายามประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานและสถาบันทั้งภาครัฐบาลและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ สมาคมไหมไทย UNIDO USAID JETRO IDRC บริษัท JUKI ของประเทศญี่ปุ่น

4.1.2 ผลกระทบของนโยบายรัฐบาลที่มีผลต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

ที่ผ่านมานโยบายของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ส่วนใหญ่จะเน้นในด้านการควบคุมดูแลปริมาณการผลิตเพื่อให้เกิดความสมดุลภายในอุตสาหกรรม และการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศมากกว่าการพัฒนาคุณภาพสินค้าและการส่งเสริมอุตสาหกรรมให้มีความสามารถในการแข่งขัน

อุตสาหกรรมปั่นด้ายและทอผ้า นับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากนโยบายการควบคุมจำนวนโรงงานและกำลังการผลิตโดยการระงับหรืออนุญาตให้ตั้งโรงงานในแต่ละช่วงเวลาตามภาวะการผลิตและการส่งออก ดังจะเห็นได้จาก ในปี พ.ศ.2514 มีการห้ามขยายกำลังการผลิต เพื่อจำกัดปัญหา กำลังการผลิตที่มากเกินไป ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2515-2520 การส่งออกสิ่งทอมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงอนุญาตให้ตั้งหรือขยายกำลังการผลิตเฉพาะโรงงานทอผ้าที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออกเท่านั้น ส่วนโรงงานทอผ้าอื่นๆที่ไม่ได้รับการส่งเสริมจะขยายกำลังการผลิตได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของกำลังการผลิตเดิม ซึ่งเป็นการกีดกันผู้ผลิตรายใหม่ที่จะเข้ามา เพราะผู้ผลิตรายเดิมเท่านั้นที่สามารถขยายกำลังการผลิตได้ แทนที่จะเปิดให้มีการตั้งหรือขยายการผลิตได้อย่างเสรีโดยปล่อยให้ไปตามกลไกของตลาด เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ผลิตขาดการพัฒนาสินค้า และจากการอนุญาตให้ตั้งหรือขยายกำลังการผลิตโดยมีเงื่อนไข ทำให้โรงงานทอผ้าขนาดเล็กตั้งขึ้นโดยไม่ได้จดทะเบียนกับกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการตั้งขึ้นอย่างผิดกฎหมาย โรงงานขนาดเล็กเหล่านี้นำเข้าเครื่องจักรที่ใช้แล้วจากประเทศไต้หวันและทำการผลิตป้อนตลาดภายในประเทศซึ่งในตลาดที่ยังได้รับการคุ้มครองอยู่ในระดับสูง

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ.2530-2535 การส่งออกสิ่งทอของไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนเส้นด้าย ราคาสินค้าปรับตัวเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 50 ส่งผลกระทบต่อโรงงานทอผ้าในประเทศ รัฐบาลจึงอนุญาตให้มีการตั้งหรือขยายโรงงานปั่นด้ายและโรงงานทอผ้า เป็นผลให้ผู้ประกอบการรายเดิมขยายกำลังการผลิตและมีผู้ผลิตรายใหม่เข้ามามากขึ้น ผู้ผลิตส่วนใหญ่จะนำเข้าเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพต่ำ ราคาถูก เช่นเดียวกับในช่วงปี 2515-2520 เพื่อเร่งผลิตสินค้าออกมาจำหน่าย โดยเน้นในเรื่องของปริมาณสินค้ามากกว่าคุณภาพสินค้า ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในปัจจุบันลดลง เมื่อพิจารณาถึงอินโดนีเซียและปากีสถาน ซึ่งเป็นประเทศที่เริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มช้ากว่าไทยเล็กน้อย แต่ประเทศเหล่านี้จะเริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการใช้เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สินค้าของประเทศเหล่านี้ได้เปรียบสินค้าของไทยในภาวะการแข่งขันในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ารัฐบาลไม่สามารถควบคุมกำลังการผลิต เพื่อให้เกิดความสมดุลได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่สามารถควบคุมการนำเข้าเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพต่ำ

รวมทั้งไม่ส่งเสริมให้มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสินค้า ทำให้สินค้าของไทยไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ในปัจจุบันโดยเฉพาะสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ ราคาถูก

อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากการควบคุมกำลังการผลิตน้อยมาก แต่เป็นอุตสาหกรรมที่มีการพัฒนาเป็นไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลที่มีการคุ้มครองต่ออุตสาหกรรมเคมี เช่น สีย้อมและสารเคมีที่ใช้ในการผลิต และการคุ้มครองผ้าผืนภายในประเทศ เป็นผลให้มีโรงงานฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ที่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมีอยู่จำนวนน้อย และมุ่งแต่จะผลิตสินค้าคุณภาพต่ำเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศ และผลจากการที่ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร รวมทั้งการเกิดช่วงว่างของเวลาระหว่างการลงทุนและการผลิต อันเนื่องมาจากการนำมั่งงายโรงงาน ทำให้อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ไม่สามารถขยายไปพร้อมๆกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมขั้นอื่นๆได้

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมากและนโยบายของรัฐบาลจะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับอุตสาหกรรมนี้ค่อนข้างน้อย จึงมีผลต่อโครงสร้างของอุตสาหกรรมนี้ไม่มากนัก แต่ในปี พ.ศ. 2537 อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มก็ได้รับผลเสียจากการควบคุมกำลังการผลิต เหมือนอุตสาหกรรมสิ่งทอ และหลังจากนั้นโรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่มก็สามารถขยายกำลังผลิตหรือจัดตั้งโรงงานได้โดยเสรี

จากการควบคุมดูแลและการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศในระดับที่สูง มีผลให้การแข่งขันในประเทศไม่รุนแรงนัก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่มีการพัฒนาทั้งทางด้านการผลิต การตลาด รูปแบบของสินค้า และการจัดการต่างๆอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งยังก่อให้เกิดความไม่สมดุลในโครงสร้างของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม กล่าวคืออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจะมีการขยายตัวมากกว่าอุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จมีการขยายตัวและการพัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากการควบคุมกำลังการผลิตและเก็บภาษีนำเข้าสีย้อมและสารเคมีในอัตราที่สูงทำให้อุตสาหกรรมนี้ไม่สามารถรองรับผลผลิตผ้าดิบโดยเฉพาะในด้านคุณภาพ และความหลากหลาย

ส่วนมาตรการด้านอื่นๆก็ไม่ได้ช่วยอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอย่างจริงจัง แม้แต่ทางด้านวิชาการก็ยังมีข้อจำกัดในการให้บริการ เนื่องจากเป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งไม่มีความอิสระในการบริหารและได้รับเงินสนับสนุนเพียงงานวิจัยไม่เพียงพอ ทำให้อุตสาหกรรมได้รับบริการจากหน่วยงานนี้ไม่มากเท่าที่ควร

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปัจจุบันได้เปลี่ยนไป ภาวะการแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมีสินค้าจากประเทศคู่แข่งใหม่ๆเช่น อินโดนีเซีย จีน และเวียดนาม เข้ามาจำหน่ายในตลาดโลกมากขึ้น และประเทศเหล่านี้ ก็ได้เปรียบไทยในด้านต้นทุนการผลิต สามารถผลิตสินค้าได้ในราคาถูก

กว่าไทย เนื่องจากมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า ทำให้ไทยต้องหลีกเลี่ยงการแข่งขันกับประเทศเหล่านี้ โดยไปแข่งขันกับประเทศในกลุ่มที่ไทยได้เปรียบในเรื่องต้นทุนการผลิต เช่น ฮองกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน นั่นคือสินค้าไทยต้องยกระดับคุณภาพของสินค้าให้ได้ทัดเทียมกับประเทศเหล่านี้ รวมทั้งความสามารถในการผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด และสามารถส่งมอบได้ทันเวลา นอกจากนี้ผู้ประกอบการจะต้องเตรียมตัวเพื่อรับกับสถานการณ์การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จะต้องเป็นไปอย่างเสรี ภายในปี พ.ศ. 2548 ดังนั้นนโยบายของรัฐบาลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนอย่างมากในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในตลาดโลกให้ดีขึ้น นโยบายของรัฐบาลต้องเน้นในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมมีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้นเป็นการปูทางให้ภาคเอกชนมีความเข้มแข็งในการที่จะปรับปรุงธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับโครงสร้างภาคนำเข้าวัตถุดิบที่ยังมีการจัดเก็บในอัตราที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง ทำให้ต้องมีต้นทุนการผลิตที่สูง การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม การช่วยเหลือทางการเงินเพื่อปรับปรุงเครื่องจักรและเทคโนโลยี การส่งเสริมการลงทุนในการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีคุณภาพสูงขึ้น

4.2 มาตรการการค้าและผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

4.2.1 มาตรการการค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในตลาดโลกตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้ข้อตกลงการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศซึ่งเป็นสัญญาพหุภาคีที่เรียกว่า Multi Fiber Arrangement หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า MFA ข้อตกลงนี้เกิดขึ้นจากการที่ประเทศอุตสาหกรรม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป แคนาดา และนอร์เวย์ มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอมาก่อนเริ่มสูญเสียความได้เปรียบในการผลิตสินค้าประเภทที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive) เนื่องจากอัตราค่าจ้างแรงงานในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นมาก และอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าจ้างแรงงานในประเทศกำลังพัฒนามาก เป็นผลให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนามีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าและสามารถส่งออกไปจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความเสียหายกับการผลิตภายในประเทศที่นำเข้า ประเทศที่พัฒนาแล้วจึงอาศัยข้อยกเว้นในมาตรา 19 ของแกตต์ ที่ว่าด้วยการนำเข้าที่ไปทำลายการผลิตภายในประเทศผู้นำเข้า กล่าวคือหลังจากพิสูจน์ให้เห็นชัดแล้วว่าปริมาณการนำเข้าเหล่านั้น ส่งผลให้สินค้าภายในประเทศได้รับความเสียหายจริง ก็จะมีการเรียกประเทศนั้นมาเจรจาและกำหนดโควตาดำกัน ซึ่งต้องมีหลักเกณฑ์ว่าจะใช้ข้อมูลอะไรเป็นพื้นฐาน ปริมาณโควตาดำต้องไม่ต่ำกว่าเท่าใดในแต่ละปี และอัตราการขยายตัวของโควตาในแต่ละปี ซึ่งประเทศผู้ส่งออกตกลงที่จะจำกัดปริมาณการส่งออกของตนเองและมีการทำสัญญาข้อตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) ระหว่างประเทศผู้นำเข้ากับผู้ส่งออกแต่ละประเทศ โดยที่สัญญาทวิภาคีนี้จะต้องอยู่ภายใต้

กรของ MFA ผลจากข้อตกลงนี้ ทำให้ประเทศผู้ส่งออกที่ผลิตสินค้าได้ในราคาต่ำกว่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศในกลุ่มกำลังพัฒนาและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ไม่สามารถส่งออกได้อย่างเสรี

ดังนั้นในการเจรจาการค้าหลายฝ่ายรอบอุรุกวัยหรือแกตต์ เมื่อ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2537 ประเทศที่เข้าร่วมเจรจาเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกลับเข้าไปอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของแกตต์ เพื่อให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของโลกดำเนินการอย่างเสรี โดยการลดอุปสรรคทางการค้าทั้งมาตรการภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี คือ ประเทศสมาชิกจะต้องยกเลิกการควบคุมโควตาทั้งหมดโดยค่อยๆยกเลิก MFA และดำเนินการลดภาษีนำเข้าตามข้อผูกพันของ WTO ภายใน 10 ปี นับจากวันที่ข้อตกลงสิ่งทอรอบอุรุกวัยมีผลบังคับใช้ คือวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2538-2547 และหลังจากปี พ.ศ. 2548 การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของโลกจะดำเนินไปโดยเสรีไม่มีระบบโควตาอีกต่อไป นอกจากนี้ยังได้มีการยกฐานะของแกตต์ซึ่งเดิมเป็นเพียงความตกลงการค้าพหุภาคีที่ประเทศภาคีสัญญาให้คำมั่นว่าจะปฏิบัติตามขึ้นเป็นองค์การระหว่างประเทศมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอย่างสมบูรณ์ในระดับเดียวกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก โดยเรียกว่า องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) หรือ WTO ขึ้นมาแทนแกตต์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 และได้มีการขยายขอบเขตของความตกลงให้รวมถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าบริการด้วย

การดำเนินการที่จะนำสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม กลับเข้าสู่กฎเกณฑ์ของ WTO ภายใน 10 ปี นั้น มีรายละเอียดค่อนข้างสลับซับซ้อน ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ 1. เรื่องความตกลงทั่วไป เช่น

- นับตั้งแต่ข้อตกลง WTO มีผลบังคับใช้ไปอีก 10 ปี ไทยจะต้องให้ข้อพิจารณาเป็นพิเศษแก่ประเทศ Small Suppliers และผู้ผลิตรายใหม่เข้าสู่ช่องทางการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
- ประเทศสมาชิกจะไม่ยอมรับการต่ออายุข้อตกลงของ MFA
- เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำสิ่งทอกลับเข้าสู่ WTO ประเทศสมาชิกต้องมีการปรับโครงสร้างคือจะต้องมีการแข่งขันซึ่งก็เป็นการเปิดตลาดสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ประเด็นที่ 2. ประเทศสมาชิกจะต้องแจ้งมาตรการจำกัดปริมาณการนำเข้ารวมทั้งขั้นตอนการปล่อยเสรีและการนำสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกลับเข้าสู่ WTO ให้ TMB (Textiles Monitoring Body) ทราบภายใน 60 วันนับตั้งแต่วันที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ถ้าไม่แจ้งหมายความว่าได้นำสินค้าเหล่านั้นกลับเข้าสู่ WTO แล้วโดยไม่มีโควตา ซึ่งในกรณีของประเทศไทยซึ่งไม่เคยมีโควตามาก่อนก็ต้องแจ้งขอสงวนสิทธิ์การใช้มาตรการควบคุมแบบโควตาไว้ และทำตารางที่จะเปิดเสรีภายใน 10 ปี เช่นเดียวกัน เพื่อที่ว่าในอนาคตถ้าต้องการใช้มาตรการควบคุมโควตาในลักษณะของ MFA จะได้สามารถใช้ได้ ซึ่งเป็นการแสดง

ความโปร่งใสที่ทุกประเทศต้องปฏิบัติตามพันธกรณีโดยประเทศผู้ส่งออก ก็ยังคงเป็นผู้บริหารโควต้ายูไว้ต่อไป

2.1 ขั้นตอนการปลดปล่อยเสรีและการนำสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกลับเข้าสู่กฎเกณฑ์ของ WTO มีดังนี้

2.1.1 สินค้าสิ่งทอรายการที่อยู่ภายใต้โควต้า ข้อตกลงสิ่งทอสองฝ่าย (Bilateral Textile Agreement) ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2537 จะถูกควบคุมโควต้าต่อไปตลอดอายุของข้อตกลงการค้าสิ่งทอ (10 ปี) โดยมีอัตราขยายตามขั้นตอนการปลดปล่อยโดยวิธี GROWTH FACTOR หรืออาจถูกปลดปล่อยเสรีก่อน 10 ปี ตามขั้นตอนโดยวิธี INTEGRATION

2.1.2 สินค้าสิ่งทอรายการที่อยู่ภายใต้การควบคุมโควต้า โดยมาตรการฝ่ายเดียวใดๆ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2537 จะยังคงถูกควบคุมต่อไป แต่จะควบคุมได้อย่างมากเพียง 12 เดือนเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะสิ้นสุดลงและเริ่มต้นอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของข้อตกลงการค้าสิ่งทอต่อไป แต่สินค้าเหล่านี้จะถูกควบคุมโควต้าตลึงได้ภายใน 10 ปี ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าสินค้านี้ก่อความเสียหายให้กับประเทศผู้นำเข้าถ้าหากไม่มีการควบคุม แต่สินค้านี้ก็จะถูกปลดปล่อยให้เสรีตามขั้นตอนของข้อตกลงการค้าสิ่งทอเช่นเดียวกัน

2.1.3 สินค้าภายใต้ข้อตกลง จะครอบคลุมหมวดสินค้าสิ่งทอ 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ เส้นด้ายและกลุ่มของเส้นใยที่ผ่านกระบวนการปั่นด้ายมาบางขั้นตอนทำให้ได้เส้นใยที่เรียงตัวและขนานตัวกันดีขึ้น หรือที่เรียกว่า TOPS ผ้าผืน เครื่องนุ่งห่ม และผลิตภัณฑ์สิ่งทอสำเร็จรูป ทั้งนี้สินค้าสิ่งทอ 4 ประเภทดังกล่าวประกอบด้วยรายการสินค้าตามพิกัดระบบ HARMONIZED SYSTEM (H.S.) ตั้งแต่บทที่ 50-63 และยักรวมสินค้าบางรายการในบทที่ 30-42 และบทที่ 64-96 โดยสินค้าที่ได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้ข้อตกลงฯ ได้แก่ สินค้าหัตถกรรมหรือผ้าผืนทอด้วยมือหรืออุตสาหกรรมและหัตถกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มพื้นเมือง ถุง กระสอบป่าน-ปอ หรือพรมที่ทำจากป่าน-ปอ ที่มีประวัติการค้าระหว่างประเทศก่อนปี พ.ศ. 2525 และสินค้าจากไหมแท้

2.1.4 การปลดปล่อยสิ่งทอเสรี ภายใน 10 ปี จะกระทำไปพร้อมๆกัน 2 ทางคือ

การปลดปล่อยสิ่งทอโดยวิธี GROWTH FACTOR วิธีนี้จะใช้เฉพาะรายการสินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมโควต้าเท่านั้น โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2540 ประเทศผู้นำเข้าจะต้องเพิ่มอัตราการขยายตัว (GROWTH RATE) ของอัตราการขยายตัวของโควต้า (QUOTA GROWTH) ร้อยละ 16 เช่น ถ้าอัตราการขยายตัวของโควต้าเท่ากับร้อยละ 6 ในปี พ.ศ. 2537 อัตราการขยายตัวของโควต้าในปี พ.ศ. 2538-2540 จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.96 ต่อปี

ขั้นสอง ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2544 คือ 4 ปีถัดมา ประเทศผู้นำเข้าต้องเพิ่มอัตราการขยายตัวของอัตราการขยายตัวของโควต้าเป็นร้อยละ 25 ของปี พ.ศ 2540 ก็คือจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 87 ต่อปี ในปี พ.ศ 2541-2544

ขั้นสาม ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547 เป็นช่วง 3 ปีสุดท้าย ประเทศผู้นำเข้าต้องเพิ่มอัตราการขยายตัวของอัตราการขยายตัวของโควต้าเป็นร้อยละ 27 ของปี พ.ศ 2544 ก็คือจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11 ต่อปี ในปี พ.ศ 2545-2547

การปลดปล่อยโดยวิธี INTEGRATION วิธีนี้จะครอบคลุมสินค้าสิ่งทอทุกรายการ ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การควบคุมโควต้าหรือไม่ก็ตาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ทันทีที่ข้อตกลงการค้าสิ่งทอ มีผลบังคับใช้ประเทศผู้นำเข้าจะต้องเลือกรายการสินค้าสิ่งทอตามข้อ 2 โดย INTEGRATE กลับสู่เกณฑ์ตั้งแต่วันแรกของผลบังคับใช้ถึงเดือนที่ 36 (3ปี) ในอัตราร้อยละ 16 ของมูลค่านำเข้าทั้งหมดของประเทศผู้นำเข้านั้น โดยในปี พ.ศ.2533 เป็นปีฐาน

2) สำหรับรายการสินค้าที่เหลือจากข้อ 1. จะต้อง INTEGRATE สู่เกณฑ์ตามขั้นตอนคือ ขั้นแรก เดือนที่ 37 ถึงเดือนที่ 84 (4 ปี) ให้ INTEGRATE ร้อยละ 17 ของปริมาณนำเข้าในปี พ.ศ. 2533

ขั้นสอง เดือนที่ 85 ถึงเดือนที่ 120 (3 ปี) ให้ INTEGRATE ร้อยละ 18 ของปริมาณนำเข้าในปี พ.ศ 2533

ขั้นสาม นับตั้งแต่เดือนที่ 121 สิ่งทอทั้งหมดจะกลับสู่เกณฑ์และยกเลิกการควบคุมโควต้าโดยสิ้นเชิง

ประเด็นที่ 3. ไทยต้องแจ้งมาตรการที่มีใช้ภายใต้การจำกัดการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้ TMB ทราบภายใน 60 วันนับแต่วันที่ข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ซึ่งถ้ามาตรการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ WTO ก็ต้องปรับให้สอดคล้องหรือยกเลิกภายใน 10 ปี

ประเด็นที่ 4. กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ ระเบียบวิธีปฏิบัติ และการแบ่งประเภทของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มตามระบบฮาร์โมนี จะต้องแจ้งให้ประเทศภาคีสมาชิกทราบ ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงจะต้องไม่ทำให้ประเทศภาคีสมาชิกเสียสิทธิ ซึ่งถ้าประเทศภาคีสมาชิกร้องขอให้มีการปรึกษาหารือก็สามารถทำได้ภายใน 60 วัน และถ้าไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ก็ให้แจ้ง TMB ดำเนินการ

ประเด็นที่ 5. การที่ประเทศภาคีสมาชิกเห็นด้วยกับปัญหาในด้านการแอบอ้าง และการดำเนินการที่มีขอบตอกฎหมาย (Circumvention) ซึ่งจะมีผลทำให้การนำเข้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกลับเข้าสู่ WTO

ได้รับผลกระทบ ดังนั้นประเทศสมาชิกต้องร่วมมือกันในการให้ข้อมูลข่าวสาร มีระบบกฎหมายเพื่อป้องกันและตรวจสอบ เพื่อหาข้อสรุปที่น่าพอใจให้ได้ภายใน 30 วัน และถ้าไม่สามารถหาข้อสรุปได้ก็ให้แจ้ง TMB ดำเนินการ

ประเด็นที่ 6. ประเทศภาคีสมาชิกสามารถใช้มาตรการป้องกัน (Safeguard Clause) เรียกเจรจาเพื่อควบคุมปริมาณการนำเข้ารายการใหม่ได้โดยใช้ข้ออ้างว่าสินค้าสิ่งทอรายการนั้นมีการนำเข้าก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อตลาดภายในประเทศตนเป็นอย่างมาก

ประเด็นที่ 7. ส่วนหนึ่งของการนำสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกลับเข้าสู่กฎระเบียบของ WTO คือ ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการดังนี้

71 ลดมาตรการทั้งในรูปภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษี รวมทั้งอำนวยความสะดวกในเรื่องพิธีการด้านศุลกากรและการขอใบอนุญาตนำเข้า

72 ใช้มาตรการการค้าที่เป็นธรรมในด้านกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น กฎการ Anti-Dumping, การสนับสนุนเงินจากรัฐบาล (Subsidies), การเก็บภาษีตอบโต้ (Countervailing Duties) และการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

73 หลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่เป็นธรรม (Discrimination) สำหรับการนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

4.2.2 ผลกระทบของการค้าเสรีที่มีต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย

การกีดกันการค้าโดยการจำกัดปริมาณการส่งออกของประเทศส่งออกต่างๆ จะส่งผลดีให้กับการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในตอนเริ่มแรก เนื่องจากประเทศที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่าไทย เช่น ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และไต้หวัน ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ไม่สามารถขยายการส่งออกได้อย่างเสรี เนื่องจากถูกจำกัดปริมาณการส่งออก ทำให้ประเทศผู้นำเข้าต้องหันมาสั่งซื้อสินค้าจากไทย ซึ่งยังไม่ถูกควบคุมโควต้า จะเห็นได้จากในช่วงปี พ.ศ.2528-2531 (ตารางที่ 4.2) ไทยมีสัดส่วนของมูลค่าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ส่งเข้าไปในตลาดที่มีการกำหนดโควตาดำเนินการนำเข้า เช่น สหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปมากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม อย่างไรก็ตามเมื่อไทยเริ่มได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถส่งสินค้าออกไปในปริมาณมากขึ้น มาตรการกีดกันการค้านี้ก็ทำให้ไทยไม่สามารถขยายการส่งออกได้อย่างเสรีเช่นกัน เนื่องจากมีการจำกัดปริมาณการส่งออก กอปรกับอัตราการขยายตัวของปริมาณโควต้าของไทยในแต่ละปีค่อนข้างต่ำซึ่งเป็นผลมาจากวิธีการจัดสรรโควตาส่งออกของประเทศผู้นำเข้าที่ใช้ฐานมาจากประวัติการส่งออกเดิม ซึ่ง

ในกรณีของไทยได้เริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอมาช้ากว่ากลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ทำให้ไทยได้รับการจัดสรรปริมาณโควตาการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ส่งผลให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ต้องหาตลาดใหม่ๆ ที่ไม่มีการจำกัดโควตา ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาและกลุ่มสหภาพยุโรปซึ่งเป็นตลาดที่มีการจำกัดโควตามีแนวโน้มลดลงทุกปีและลดลงต่ำกว่าร้อยละ 50 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา และมูลค่าส่งออกของไทยไปยังตลาดที่ไม่มีการจำกัดโควตามีแนวโน้มสูงขึ้น

ตารางที่ 4.2 สัดส่วนมูลค่าส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดในข้อตกลงและตลาดนอกข้อตกลง

หน่วย ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ตลาดในข้อตกลง	ตลาดนอกข้อตกลง
2528	61.7	38.3
2529	55.1	44.9
2530	54.7	45.3
2531	50.2	49.8
2532	46.8	53.2
2533	49.8	50.2
2534	44.2	55.8
2535	45.9	54.1
2536	45.1	54.9
2537	40.6	59.4
2538	39.9	60.1

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์

จัดทำโดย ฝ่ายข้อมูลวิชาการ สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป ประเทศสมาชิกของ WTO จะต้องเริ่มดำเนินการตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งคาดว่าจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2547 เป็นช่วงที่ไทยและประเทศสมาชิกของ WTO จะต้องทยอยขยายปริมาณนำเข้าและลดภาษีนำเข้าตามข้อผูกพันของ WTO รวมทั้งการยกเลิกกฎระเบียบต่างๆ ที่เป็น

อุปสรรคทางการค้า ซึ่งจะส่งผลให้ ปริมาณโควตาของตลาดส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญของไทยขยายเพิ่มขึ้น ทำให้ไทยมีโอกาสขยายการส่งออกได้มากขึ้น ดังเช่น จากการศึกษาของ ศุภิช ศุภชลาศัย ในเรื่องผลกระทบของการเจรจารอบอุรุกวัยต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ พบว่า ในกรณีของสินค้าสิ่งทอในตลาดสหรัฐอเมริกา (ตารางที่ 4.3) ทุกประเทศได้รับปริมาณโควตาสิ่งทอเพิ่มขึ้นทุกประเทศ แต่เมื่อเทียบกับปริมาณโควตาโดยรวมแล้ว มีประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกา อาเซียนและเอเชียใต้ ที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น กลุ่มลาตินอเมริกาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 12 และ 11 ในปี พ.ศ. 2547 ในกรณีที่มี Additional Growth Factor¹ และไม่มี Additional Growth Factor² ตามลำดับ กลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 26 และ 24 ในปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ กลุ่มเอเชียใต้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 17 และ 16 ในปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ ส่วนประเทศไทย เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2537 เป็นร้อยละ 9 และ 9 ในปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ

ส่วนจีนและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น ฮังการี เกาหลีใต้ ไต้หวัน มีสัดส่วนลดลง คือ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ลดลงจากร้อยละ 26 ในปี พ.ศ. 2537 เหลือร้อยละ 17 และ 20 ในปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ ส่วนจีน ลดลงจากร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2537 เหลือร้อยละ 11 และ 13 ในปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ

ในกรณีของสินค้าเครื่องนุ่งห่มในตลาดสหรัฐอเมริกา (ตารางที่ 4.3) พบว่า กลุ่มประเทศที่ได้รับการจัดสรรปริมาณโควตามากที่สุด ได้แก่ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณโควตาโดยรวมแล้ว จะมีสัดส่วนที่ลดลง คือ ลดลงจากร้อยละ 42 ในปี พ.ศ. 2537 เหลือร้อยละ 28 และ 32 ในปี พ.ศ. 2547 ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีปริมาณโควตามากรองลงมาและมีสัดส่วนปริมาณโควตาเพิ่มขึ้น ได้แก่ กลุ่มประเทศในอาเซียน เอเชียใต้ และลาติน อเมริกา สำหรับไทยนั้น ในปี พ.ศ. 2537 มีปริมาณโควตา 209 ล้านตารางเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของปริมาณโควตานำเข้าเครื่องนุ่งห่มรวม และในปี พ.ศ. 2547 จะได้รับการจัดสรรเพิ่มขึ้นเป็น 466 และ 362 ล้านตารางเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 5 ของปริมาณโควตานำเข้ารวม

ส่วนทางด้านภาชี้นำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ในช่วงปี 2538-2547 ภาชี้นำเข้าตามภาระผูกพันกับ WTO ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับร้อยละ 30 แต่ในปี 2540 ไทยเก็บภาชี้นำเข้าในระดับที่ต่ำกว่าอัตราภาชีที่ตกลงกับ WTO อยู่แล้ว โดยเก็บภาชีนำเข้า เส้นใย เส้นด้าย ผ้าผืน และเสื้อผ้าสำเร็จรูป

¹ เป็นกรณีที่ได้รวมเอาปริมาณสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ทยอยนำเข้ามาเปิดเสรีในช่วงระยะเวลาในการปรับตัว 10 ปี เข้ามารวมด้วย

² เป็นกรณีที่คิดเฉพาะโควตานำเข้าที่เพิ่มขึ้นเท่านั้นไม่ได้รวมการทยอยนำสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ในอัตราร้อยละ 10 10 20 และ 30 ตามลำดับ การที่ไทยลดภาษีนำเข้าลงมาต่ำกว่า จะทำให้ผู้ประกอบการมีเวลาในการปรับตัวเพื่อรองรับการค้าที่จะดำเนินการอย่างเสรีในปี 2548 มากขึ้น แต่ผู้ประกอบการก็ต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มคุณภาพของสินค้า รวมทั้งต้องศึกษาความต้องการของตลาดในประเทศ เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในประเทศไว้ให้ได้ เนื่องจากภาษีนำเข้าที่ลดต่ำลง จะไม่สามารถคุ้มครองสินค้าในประเทศได้เหมือนในอดีต

2 ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป จะไม่มีการจำกัดปริมาณโควตานำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอีกต่อไป ส่วนเรื่องของภาษีนำเข้าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศแต่จะต้องไม่สูงกว่าอัตราภาษีที่ผูกพันไว้กับ WTO การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในช่วงนี้จะมีการดำเนินการอย่างเสรี และจะเป็นผลให้การแข่งขันมีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันต่ำจะไม่ได้รับการจัดสรรปริมาณโควตานำเข้าที่จะมาช่วยในการส่งออกอีกต่อไป ส่วนประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันสูงจะไม่ถูกจำกัดปริมาณการส่งออกโดยโควตา ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยก็ต้องเผชิญภาวะการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้นเช่นกัน ผู้ประกอบการที่มีการปรับตัวเพื่อที่จะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิตต่ำ ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและเป็นไปตามความต้องการของตลาด จำหน่ายในราคาที่เหมาะสม และส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้าได้ทันตามเวลาที่กำหนด จะเป็นผู้ประกอบการที่สามารถอยู่รอดและแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ สำหรับโครงสร้างผู้ประกอบการในไทยมีตั้งแต่ผู้ประกอบการขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่และมีการผลิตสินค้าตั้งแต่คุณภาพต่ำจนถึงคุณภาพปานกลางถึงสูง ชัดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มที่ผลิตสินค้าคุณภาพต่ำจะลดลง เนื่องจากไทยเริ่มเสียเปรียบในเรื่องค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศคู่แข่ง เช่น อินโดนีเซีย จีน หรือเวียดนาม ทำให้สินค้าของไทยไม่สามารถแข่งขันในด้านราคากับประเทศคู่แข่ง ถ้าหากผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ไม่ปรับตัวเพื่อลดต้นทุนการผลิตและพัฒนาสินค้าให้มีความแตกต่างจากประเทศคู่แข่งก็ต้องปิดกิจการลง ส่วนผู้ประกอบการในกลุ่มที่ผลิตสินค้าคุณภาพปานกลางขึ้นไปจะต้องแข่งขันกับกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่น ฮองกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน ไทยยังมีความได้เปรียบประเทศเหล่านี้ในเรื่องของค่าจ้างแรงงาน แต่เสียเปรียบในเรื่องของเทคโนโลยีการผลิตและการออกแบบ ดังนั้นรัฐบาลและผู้ประกอบการต้องเร่งร่วมมือกันแก้ไขจุดด้อยเหล่านี้ภายในระยะเวลา 7-8 ปี ที่เหลือ ก่อนที่การค้าเสรีจะเริ่มขึ้น เพื่อที่จะรักษาส่วนแบ่งในตลาดโลกไว้ให้ได้

ตารางที่ 4.3 ปริมาณและสัดส่วนโควตาส่งทอนำเข้าสหรัฐอเมริกา ปี พ.ศ.2537 และ 2547

กลุ่มประเทศ	2537		2547 กรณีที่มี Additional Growth		2547 กรณีที่ไม่มี Additional Growth	
	ปริมาณ *	สัดส่วน **	ปริมาณ *	สัดส่วน **	ปริมาณ *	สัดส่วน **
ลาตินอเมริกา	407	10	963	12	720	11
เอเชียตะวันออก	2,549	63	4,221	54	3,682	57
ประเทศอุตสาหกรรมใหม่	1,038	26	1,346	17	1,277	20
จีน	629	15	840	11	840	13
อาเซียน	882	22	2,035	26	1,565	24
ไทย	321	8	730	9	564	9
เอเชียใต้	554	14	1,332	17	1,011	19
อื่นๆ	556	14	1,316	17	1,003	16
รวม	4,066		7,832		6,416	

หมายเหตุ : * ปริมาณ 1,000,000 Square Metres Equivalent (SME) , ** สัดส่วน ร้อยละ

ที่มา : International Textiles and Clothing Bureau (ITCB)

ตารางที่ 4.4 ปริมาณและสัดส่วนโควตาเครื่องนุ่งห่มนำเข้าสหรัฐอเมริกาปี พ.ศ.2537 และ 2547

กลุ่มประเทศ	2537		2547 กรณีที่มี Additional Growth		2547 กรณีที่ไม่มี Additional Growth	
	ปริมาณ *	สัดส่วน **	ปริมาณ *	สัดส่วน **	ปริมาณ *	สัดส่วน **
ลาตินอเมริกา	126	2	277	3	212	3
เอเชียตะวันออก	4,278	79	6,372	70	5,665	73
ประเทศอุตสาหกรรมใหม่	2,254	42	2,517	28	2,439	32
จีน	727	13	1,024	11	1,024	13
อาเซียน	1,209	22	2,604	29	2,042	26
ไทย	209	4	466	5	362	5
เอเชียใต้	739	14	1,798	20	1,359	18
อื่นๆ	279	5	633	7	485	6
รวม	5,423		9,080		7,721	

หมายเหตุ : * ปริมาณ 1,000,000 Square Metres Equivalent (SME) , ** สัดส่วน ร้อยละ

ที่มา : International Textiles and Clothing Bureau (ITCB)

นอกจากมาตรการการค้าภายใต้กฎเกณฑ์ของ WTO แล้ว ยังมีมาตรการอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ซึ่งสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยส่วนใหญ่จะไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากรแล้ว ในที่นี้จะกล่าวถึงอีกมาตรการหนึ่ง ซึ่งจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ก็คือ กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า

กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule Of Origin)

จากการที่สหรัฐอเมริกา ได้มีการใช้นโยบายใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate Of Origin) จากประเทศผู้ส่งออกสินค้าสิ่งทอโดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่ม โดยกำหนดใช้การประกอบสินค้า (Assembly Rule) เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสินค้านั้นมาจากแหล่งใดแทนหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจากการตัด (Cutting Rule) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงระเบียบแหล่งกำเนิดสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มดังกล่าวเป็นผลให้ประเทศฮ่องกง เกาหลีใต้ และไต้หวัน ที่ปัจจุบันมีการย้ายฐานการผลิตเข้าไปในประเทศจีนและเวียดนามที่มีค่าจ้างแรงงานถูกกว่ามากและอาศัยโควตาของประเทศเหล่านี้ซึ่งยังใช้ไม่หมดสินค้าที่เกิดจากการผลิตในลักษณะนี้จะถูกเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาตรวจอย่างละเอียดยิ่งขึ้น ถ้าหากเป็นสินค้าที่ผลิตในฮ่องกง เกาหลี และไต้หวัน แล้วส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา จะทำให้ราคาส่งออกเครื่องนุ่งห่มเหล่านี้สูงขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 20 ซึ่งจะเป็นผลต่อการค้าเครื่องนุ่งห่มของไทย เนื่องจากไทยมีค่าจ้างแรงงานถูกกว่าประเทศฮ่องกง เกาหลี และไต้หวัน ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าและราคาส่งออกต่ำกว่า และถ้าหากปรับปรุงคุณภาพสินค้า ให้เท่าเทียมกับประเทศเหล่านี้ ก็จะทำให้สามารถส่งสินค้าเข้าไปจำหน่ายในสหรัฐอเมริกาแทนที่ผู้ผลิตเหล่านี้ได้

4.3 การรวมกลุ่มการค้าที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

แม้ว่าในหลักการ แกตต์จะเป็นเวทีเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกและการเปิดตลาดเสรีระหว่างกันก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่า แกตต์ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ทั้งจากการที่ประเทศสมาชิกมีการปฏิบัติตามข้อตกลงสำคัญๆ อย่างไม่เต็มที่ ข้อตกลงต่างๆ จะเอื้อประโยชน์แก่ประเทศพัฒนาแล้วมากกว่าประเทศกำลังพัฒนา หรือในประเด็นที่ว่าข้อตกลงแกตต์ไม่สามารถครอบคลุมหรือแก้ไขปัญหาคัดค้านทางการค้าที่ประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกาปฏิบัติต่อประเทศอื่น โดยอาศัยข้อกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่มีผลบังคับใช้ก่อนแกตต์ได้ จุดอ่อนของแกตต์เหล่านี้ เมื่อประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของโลกที่อยู่ในภาวะซบเซาลงจากวิกฤตการณ์น้ำมัน ครั้งที่ 2 ทำให้สงครามเศรษฐกิจของโลกมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นตามลำดับ ประเทศต่างๆ ได้มีการกำหนดมาตรการส่งเสริมการส่งออก และนำมาตรการกีดกันทางการค้ามาใช้ ได้

แก่ การตั้งกำแพงภาษี การกำหนดโควตานำเข้าและมาตรการอื่นๆ ออกมาใช้กันมากขึ้นซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ขัดขวางต่อระบบการค้าโดยเสรี อย่างไรก็ตามประเทศต่างๆตระหนักถึงความจำเป็นของระบบการค้าเสรีที่มีส่วนในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของโลก เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการค้าในกลุ่มของตน และเป็นอำนาจต่อรองทางการค้ากับประเทศคู่ค้านอกกลุ่ม กลุ่มเศรษฐกิจการค้าที่มีบทบาทที่สำคัญต่อการค้าโลก ในปัจจุบันมี 4 กลุ่มได้แก่ กลุ่มตลาดยุโรปเดียวหรือสหภาพยุโรป (EU) กลุ่มเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) กลุ่มความร่วมมือในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) และกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในที่นี้จะกล่าวถึงกลุ่มเศรษฐกิจการค้าที่มีผลกระทบต่อการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ กลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน และ กลุ่มเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

4.3.1 เขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free Trade Area : AFTA)

เขตการค้าเสรีอาเซียน เป็นการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน 7 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ บรูไน และเวียดนาม ประเทศสมาชิกเหล่านี้จะร่วมมือกันจัด ยกเลิก ลด อุปสรรคต่างๆไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษีอากรหรืออุปสรรคที่มีใช้ภาษีอากร เช่น การจำกัดโควตาหรือใบอนุญาตต่างๆให้หมดสิ้นไป เพื่อให้การค้าภายในอาเซียน และการเคลื่อนย้ายสินค้าภายในอาเซียนเป็นไปอย่างเสรียิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศนอกกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นการรักษามลประโยชน์ของกลุ่มในการสร้างอำนาจต่อรองทางการค้ากับกลุ่มการค้าอื่นๆ และเพื่อส่งเสริมการลงทุนทั้งภายในกลุ่มประเทศอาเซียนและนอกกลุ่มอาเซียนให้มากขึ้น ข้อตกลงในความร่วมมือเหล่านี้ จะต้องดำเนินการให้เสร็จภายใน 10 ปี คือ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 ถึง 1 มกราคม พ.ศ. 2546

สิ่งที่ประเทศสมาชิกจะต้องดำเนินการเพื่อให้การค้าภายในเขตการค้าเสรีอาเซียนเป็นไปโดยเสรี มีทั้งมาตรการที่เกี่ยวกับภาษีอากรและมาตรการที่มีใช้ภาษีอากร ดังนี้

มาตรการเกี่ยวกับภาษีอากร

1 ประเทศสมาชิกทุกประเทศจะต้องลดอัตราภาษีระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก โดยใช้มาตรการกำหนดอัตราอากรร่วม (Common Effective Preferential Tariff) หรือCEPT และในการลดภาษีจะจำแนกสินค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มสินค้าเร่งลดภาษี (FAST TRACK) ประกอบไปด้วยสินค้าในหมวดสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซีเมนต์ 1½ยว เยื่อกระดาษ เฟอร์นิเจอร์ไม้และหวาย หนังสือและผลิตภัณฑ์หนังสือ เกมและเครื่องประดับ อิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์ ยาพลาสติก ยางและผลิตภัณฑ์ยาง แคโทดหลอดแดง เซรามิกและแก้ว สินค้าในกลุ่มนี้จะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี พ.ศ. 2543

ตารางที่ 4.5 แผนการลดภาษีอากรสำหรับสินค้าในกลุ่มเร่งลดภาษีของประเทศไทย

อัตราภาษีเริ่มต้น/ปี	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543
มากกว่า 30%	30	30	25	25	20	15	10	5
26%-30%			25	25	20	15	10	5
21%-25%			20	20	15	10	5	5
16%-20%			15	15	10	5	5	5
11%-15%			10	10	5	5	5	5
6%-10%			5	5	5	5	5	5
5% หรือต่ำกว่า								

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสินค้าทั่วไป (NORMAL TRACK) ประกอบด้วยรายการสินค้าที่นอกเหนือจากสินค้าที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องเร่งลดภาษี สินค้าในกลุ่มนี้จะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี พ.ศ. 2546

ตารางที่ 4.6 แผนการลดภาษีอากรสำหรับสินค้าในกลุ่มสินค้าทั่วไปของประเทศไทย

อัตราภาษีเริ่มต้น/ปี	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
มากกว่า 30%	30	30	30	25	25	20	20	15	15	10	5
26%-30%				25	25	20	20	15	15	10	5
21%-25%				20	20	15	15	10	10	5	5
16%-20%				15	15	10	10	5	5	5	5
11%-15%				10	10	5	5	5	5	5	5
6%-10%				5	5	5	5	5	5	5	5
5% หรือต่ำกว่า											

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสินค้าที่สงวนไว้ชั่วคราว (TEMPORARY EXCLUSION LIST) เป็นสินค้าที่ยังไม่พร้อมที่จะลดภาษีอากร ซึ่งต้องการความคุ้มครองชั่วคราว รายการสินค้าในกลุ่มนี้จะถูกนำเข้าสู่แผนการลดภาษีให้หมดภายในวันที่ 1 มกราคม 2543

2. สินค้าที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอาเซียนจะครอบคลุมสินค้าทุกประเภทรวมถึงสินค้าเกษตรไม่แปรรูปด้วย

3. สินค้าที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรดังกล่าวจะต้องเป็นผลผลิตของประเทศภาคีอาเซียน โดยมีสัดส่วนของมูลค่าที่ทำในอาเซียน (Local Content) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ซึ่งจะเป็นสัดส่วนจากประเทศเดียวหรือจะเป็นสัดส่วนผสมจากประเทศอาเซียนต่างๆก็ได้ และเพื่อให้ทุกประเทศมีการเร่งลดภาษีศุลกากรระหว่างกันจึงได้มีข้อกำหนดว่าหากสินค้าใดยังลดภาษีลงไม่ถึงร้อยละ 20 จะไม่ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรที่ประเทศภาคีอาเซียนอื่นๆให้แก่สินค้าชนิดนั้นโดยสินค้านี้ดังกล่าวจะต้องเป็นสินค้าที่เข้าสู่แผนการลดภาษีแล้ว

มาตรการที่มีใช้ภาษีอากร

ประเทศสมาชิกต้องยกเลิกมาตรการจำกัดการนำเข้าสำหรับสินค้าที่อยู่ภายใต้ CEPT เมื่อสินค้านั้นมีอัตราภาษีเท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 20 และให้ยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าอื่นๆที่มีใช้ภาษีอากรอย่างค่อยเป็นค่อยไปภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากที่สินค้านั้นมีอัตราภาษีถึงระดับร้อยละ 20 รวมทั้งยกเลิกข้อจำกัดด้านการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินสำหรับสินค้าที่อยู่ภายใต้โครงการ CEPT โดยจะต้องไม่กระทบต่อข้อผูกพันของแอดด์ และ IMF ที่ประเทศสมาชิกลดภาษีลงเหลือร้อยละ 20 หรือได้รับสิทธิประโยชน์จากการลดภาษีจากประเทศสมาชิกอื่นและจะต้องยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าอื่นๆที่เหลือภายใน 5 ปี หลังจากนั้น

นอกจากนี้ยังมีมาตรการฉุกเฉินของความตกลงได้ระบุไว้ว่าหากสินค้านำเข้าที่มีอยู่ภายใต้ CEPT ของประเทศสมาชิกก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันหรือสินค้าที่แข่งขันโดยตรง ประเทศสมาชิกที่นำสินค้านั้นเข้าอาจขอระงับการให้สิทธิพิเศษเป็นการชั่วคราวได้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติและจะต้องให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของ WTO ด้วย

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิก ในเขตการค้าเสรีอาเซียน

สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีการค้ากันระหว่างประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอาเซียนมากที่สุด ได้แก่ เส้นใย (ตารางที่ 4.7) โดยมีสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีมูลค่าส่งออกเส้นใยไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอาเซียนมากที่สุด คือเฉลี่ยร้อยละ 70 ของมูลค่าส่งออกเส้นใยรวม รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 27 ส่วนไทยและอินโดนีเซีย มีเพียงร้อยละ 14 และ 16 ตามลำดับ

ประเทศที่มีการขยายตัวของมูลค่าส่งออกไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอาเซียนสูงที่สุดได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยมีการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 23 และ 16 ตามลำดับ

สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีมูลค่าส่งออกไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอาเซียนมารองลงมา ได้แก่ เส้นด้ายและผ้าผืน (ตารางที่ 4.8) โดยมีสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอาเซียนมากที่สุด คือ มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 47 ของมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนรวม รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย และ มาเลเซีย มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 29 และ 27 ตามลำดับ เหตุที่สิงคโปร์มีการค้าทั้งเส้นใย เส้นด้ายและผ้าผืน ภายในอาเซียนมากที่สุด เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศปลอดภาษี ดังนั้นสินค้าจากประเทศนอกเขตจะเข้ามายังสิงคโปร์และส่งต่อมายังประเทศสมาชิกอีกที

ส่วนอัตราการขยายตัวของมูลค่าการส่งออก พบว่าอินโดนีเซียและมาเลเซีย มีอัตราการขยายตัวมากที่สุด คือเฉลี่ยร้อยละ 21 และ 20 ตามลำดับ ส่วนไทยขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี

ตารางที่ 4.7 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นใยของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต AFTA

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ไทย		อินโดนีเซีย		มาเลเซีย		สิงคโปร์		ฟิลิปปินส์	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
2531	21	79	17	83	13	87	83	17	1	99
2532	13	87	22	78	18	82	68	32	-	-
2533	17	83	5	95	23	77	72	28	0	100
2534	16	84	14	86	28	72	76	24	2	98
2535	9	91	22	78	39	61	65	35	1	99
2536	11	89	20	80	34	66	64	36	2	98
2537	8	92	10	90	32	68	63	37	1	99
ส่วนแบ่งเฉลี่ย *	14	86	16	84	27	73	70	30	1	99
อัตราการขยายตัว **	15	39	16	28	23	1	12	35	12	-5

หมายเหตุ : * : สัดส่วนของมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ย ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537

: ** : อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของมูลค่าส่งออกเส้นใย

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ส่วนสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ที่มีมูลค่าส่งออกไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอาเซียนน้อยที่สุด ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม (ตารางที่ 4.9) ซึ่งมีการค้ากันในสัดส่วนที่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มรวม โดยมีประเทศอินโดนีเซียส่งสินค้าเหล่านี้ไปยังประเทศสมาชิกมากที่สุด ในสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 7 ส่วนไทยส่งไปจำหน่ายเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น

ตารางที่ 4.8 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต AFTA

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ไทย		กัมพูชา		มาเลเซีย		สิงคโปร์		ฟิลิปปินส์	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
2531	21	88	21	79	27	73	45	55	5	95
2532	13	87	26	74	29	71	45	55	-	-
2533	11	89	32	68	28	72	42	58	5	95
2534	10	90	35	65	27	73	46	54	7	93
2535	10	90	40	60	29	71	46	54	6	94
2536	13	87	33	67	26	74	52	48	9	91
2537	12	88	18	82	24	76	56	44	16	84
ค่าเฉลี่ยเฉลี่ย *	12	88	29	71	27	73	47	53	8	92
อัตราขยายตัว **	13	14	21	25	21	23	17	8	40	14

หมายเหตุ : * : สัดส่วนของมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ย ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537

** : อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืน

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.9 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต AFTA

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ไทย		กัมพูชา		มาเลเซีย		สิงคโปร์		ฟิลิปปินส์	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
2531	1	99	4	96	34	66	2	98	0	100
2532	1	99	5	95	4	96	2	98	-	-
2533	1	99	6	94	6	94	2	98	0	100
2534	1	99	9	91	8	92	3	97	2	98
2535	1	99	9	91	8	92	3	97	0	100
2536	1	99	9	91	6	94	3	97	1	99
2537	1	99	9	91	7	93	6	94	0	100
ค่าเฉลี่ยเฉลี่ย *	1	99	7	93	10	90	3	97	0.5	99.5
อัตราขยายตัว **	19	15	41	25	43	97	23	3	13	12

หมายเหตุ : * : สัดส่วนของมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ย ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537

** : อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของมูลค่าเครื่องนุ่งห่ม

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ผลกระทบของเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีผลต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2537 การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระหว่างประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอาเซียนมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกับประเทศนอกเขตการค้าเสรีอาเซียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประเทศสมาชิกมีศักยภาพการผลิตทั้งทางด้านต้นทุนวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน และมีมือแรงงานใกล้เคียงกัน ทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีต้นทุนไม่แตกต่างกันมากนัก และมีการผลิตสินค้าที่มีลักษณะแข่งขันกันเองระหว่างประเทศสมาชิก กอปรกับประเทศสมาชิกส่วนใหญ่สามารถผลิตสินค้าตอบสนองความต้องการใช้ภายในประเทศอย่างเพียงพอ ไม่จำเป็นที่จะต้องนำเข้า นอกจากนี้ประเทศสมาชิกมักจะนำมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใ้ภาษีอากร เช่น การจำกัดโควตาการนำเข้า การผูกขาดการนำเข้าโดยรัฐบาล การจำกัดใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก การควบคุมเงินตราต่างประเทศ และการใช้ Surcharge ซึ่งเป็นการเก็บภาษีพิเศษที่ประเทศสมาชิกเลือกใช้เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศและเมื่อรวมกับภาษีนำเข้าปกติแล้วก็นับว่าเป็นการเก็บภาษีนำเข้าในอัตราที่สูง

แม้ว่าเขตการค้าเสรีอาเซียนจะเริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2536 เป็นเวลากว่า 4 ปีแล้ว แต่การค้าภายในอาเซียนก็ยังไม่ขยายเพิ่มขึ้นจากเดิมมากนัก เนื่องจากประเทศสมาชิกในอาเซียนส่วนใหญ่จะมีการเจรจาต่อรองกันตลอดเวลา ไม่มีความเป็นอัตโนมัติ ทั้งยังขาดความกว้างและความลึกที่จะทำให้การค้าและการลงทุนเพิ่มในระดับที่ยังประโยชน์แก่ประเทศสมาชิก นอกจากนี้ประเทศสมาชิกมักจะนำสินค้าที่ต้องการปกป้องอุตสาหกรรมและตลาดภายในประเทศเข้ามาอยู่ในรายการสินค้าที่สงวนสิทธิการลดภาษีไว้ชั่วคราว และการดำเนินการปรับภาษีตามแผนการลดภาษีเป็นไปอย่างเชื่องช้า

สำหรับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยนั้นถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มของสินค้าเร่งลดภาษี (FAST TRACK) ดังนั้นสินค้าตัวใดที่เก็บภาษีนำเข้าน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20 ในปี 2536 จะต้องลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี 2541 และสินค้าตัวใดที่เก็บภาษีนำเข้าสูงกว่าร้อยละ 20 ในปี 2536 จะต้องลดภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0-5 ภายในปี 2543 คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในอนาคต ดังนี้

-การแข่งขันระหว่างสินค้าของไทยกับประเทศสมาชิกจะมีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศที่ได้เปรียบไทยได้แก่ อินโดนีเซียและสิงคโปร์ เนื่องจากอินโดนีเซียมีขนาดอุตสาหกรรมที่ใหญ่กว่าตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทำให้มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าและเป็นการผลิตแบบครบวงจรโดยมีการผลิตตั้งแต่ปิโตรเคมีไปจนถึงขายปลีก ส่วนสิงคโปร์มีความได้เปรียบไทยในเรื่องความคล่องตัวในการค้า และราคาสินค้า ส่วนไทยแม้ว่าจะแข่งขันในเรื่องราคากับสิงคโปร์ไม่ได้ แต่ก็มีปัจจัยที่สามารถแข่งขันกับสิงคโปร์ได้ ก็คือการผลิต ฐานการค้าปลีก และผ่านการปรับตัวมามากกว่า แต่สิงคโปร์ไม่มี

ฐานการผลิต ส่วนมาเลเซียแม้ว่าจะไม่ได้เปรียบไทย เนื่องจากมีอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ไม่เข้มแข็งมากแต่ก็มี 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มหัวหลงกริปจากไต้หวัน และกลุ่มแพนหรือกลุ่มโทเรจากญี่ปุ่นได้ย้ายฐานการผลิตมาที่มาเลเซีย จะทำให้มาเลเซียมีความแข็งแกร่งมากขึ้น และระดับอัตราภาษีนำเข้าที่ต้องลดลง จะไม่สามารถคุ้มครองสินค้าในประเทศได้เหมือนในอดีต ถ้าหากไทยไม่เร่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้น รวมถึงการศึกษาถึงความต้องการของตลาดในประเทศและประเทศสมาชิกอย่างใกล้ชิดเพื่อตอบสนองได้อย่างรวดเร็วแล้ว จะทำให้ไทยไม่สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดในอาเซียน

-การผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในอาเซียนจะมีประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นในตลาดโลก เนื่องจากการที่ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศได้ปรับตัวเพื่อแข่งขันกันเองภายใต้ข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอาเซียน ประเทศที่สามารถผลิตสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้นจึงจะสามารถอยู่รอดได้ ส่วนประเทศที่ไม่สามารถแข่งขันได้ก็ต้องเลิกผลิตสินค้าชนิดนี้และหันไปผลิตสินค้าชนิดอื่นๆ ที่ถนัดต่อไป ในขณะที่เดียวกันผู้บริโภคก็จะได้สินค้าจากผู้ผลิตในอาเซียนที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยขยายการค้าภายในกลุ่มอาเซียนให้มีมากขึ้น และจากการที่อาเซียนจะส่งเสริมการผลิตภายในกลุ่มให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านต้นทุน รวมทั้งการที่ตลาดอาเซียนมีขนาดใหญ่ขึ้น จะทำให้นักลงทุนได้รับประโยชน์ด้านการประหยัดจากขนาดการผลิต (Economy Of Scale In Production) ซึ่งคาดว่าจะสามารถดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเข้ามาสู่ภูมิภาคได้มากขึ้น และยังเป็นการกระตุ้นการเติบโตของอุตสาหกรรมสนับสนุน (Supporting Industries) ในภูมิภาคด้วยเงินลงทุนทางตรงจากต่างประเทศอีกด้วย และเป็นโอกาสให้ไทยขยายการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเข้าไปในตลาดอาเซียนมากขึ้น

แต่สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการขยายการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในเขตการค้าเสรีอาเซียน ก็คือ การที่กำหนดให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีอากรจะต้องเป็นสินค้าที่มีสัดส่วนการใช้วัตถุดิบภายในอาเซียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ซึ่งจะเป็นสัดส่วนจากประเทศเดียวหรือจะเป็นสัดส่วนผสมจากประเทศอาเซียนต่างๆก็ได้ แต่วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ต้องนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่มในอัตราสูง เพราะประเทศสมาชิกไม่สามารถผลิตได้เอง หรือถ้าหากผลิตได้ก็มีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการหรือคุณภาพไม่ตรงตามที่กำหนด ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่ได้รับสิทธิพิเศษ

4.3.2 เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (North America Free Trade Area : NAFTA)

เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก ประเทศสมาชิกเหล่านี้จะร่วมมือกันเพื่อจัดอุปสรรคทางการค้า การลงทุน และการบริการ ที่เกิดมาจากมาตรการทางภาษีอากรและมาตรการที่มีใช้ทางภาษีอากร นอกจากนี้ยังร่วมมือกันเพื่อเพิ่มมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และเพื่อจัดตั้งกลไกการยุติข้อพิพาทการค้าที่เป็นธรรมทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับกลุ่มประเทศอื่นๆ รวมทั้งช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก ข้อตกลงในความร่วมมือเหล่านี้จะเริ่มมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2537

ข้อตกลงของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกที่จะได้รับสิทธิพิเศษภายใต้ข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ จะต้องเป็นสินค้าที่เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนี้ จะต้องเป็นสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตในอเมริกาเหนือนับตั้งแต่เส้นด้าย (Yarn Forward) ส่วนเส้นใยที่ผลิตเป็นเส้นด้ายอาจจะนำเข้าก็ได้ แต่ก็มีสินค้าบางประเภทที่กำหนดให้ต้องผลิตในอเมริกาเหนือตั้งแต่ขั้นเส้นใย (Fiber Forward) เช่น ด้ายฝ้าย ด้ายดักผ้า ผ้าที่ไม่ดัก (Nonwoven) และสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ทำจากเส้นใยประดิษฐ์ นอกจากนี้เครื่องนุ่งห่มบางประเภทที่ผลิตในอเมริกาเหนือแม้ว่าจะไม่ได้ใช้ผ้าที่ทำในอเมริกาเหนือ ก็อาจได้รับสิทธิพิเศษเช่นกันถ้าหากเป็นผ้าที่ใช้เส้นใยหรือเส้นด้ายบางชนิด เช่น เสื้อผ้าที่ทำจากไหมและลินิน บราเซียร์ ชุดนอนสตรี และชุดชั้นในทำจากผ้าดักผ้าฝ้าย เสื้อเชิ้ตชายทำจากผ้าฝ้ายหรือผ้าฝ้ายผสมชนิดพิเศษและเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าบางประเภทซึ่งขาดแคลนในอเมริกาเหนือ เป็นต้น

สิทธิพิเศษที่สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจะได้รับภายใต้ข้อตกลงของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ได้แก่

ได้รับการยกเลิกโควต้าทันที นอกจากนี้ในกรณีเฉพาะเครื่องนุ่งห่มแม้ไม่ตรงตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าก็จะยกเลิกโควต้าเช่นกันถ้าใช้ผ้าที่ทำและตัดจากประเทศสมาชิก ส่วนสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ไม่เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจะค่อยๆ ยกเลิกโควต้าอย่างเป็นขั้นเป็นตอนภายใน 10 ปี

ได้รับการยกเลิกภาษีนำเข้าภายใน 6 ปี ส่วนสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ไม่ได้เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าจะได้รับการยกเลิกภาษีให้หมดภายใน 10 ปี

การค้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ

ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537 การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือที่มีมูลค่ามากที่สุด ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม (ตาราง 4.10) โดยมีมูลค่าส่งออกไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ เฉลี่ยร้อยละ 23 ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มรวม ส่วนประเทศสมาชิกในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือที่มีมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มค่อนข้างสูง ได้แก่ แคนาดาและเม็กซิโก ซึ่งมีมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่ม เฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 87 และ 84 ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มรวม ตามลำดับและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มเข้าไปในเขตการค้าฯ เฉลี่ยเพียงร้อยละ 25 ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มรวม

ส่วนการขยายตัวของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 20 ต่อปี ประเทศที่มีการขยายตัวสูงที่สุด ได้แก่ เม็กซิโก ซึ่งมีการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 81 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและแคนาดา

สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยที่มีมูลค่าส่งออกไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมากรองลงมา ได้แก่ เส้นด้ายและผ้าผืน (ตารางที่ 4.11) โดยมีมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืน เฉลี่ยร้อยละ 17 ของมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนรวม ส่วนประเทศสมาชิกที่มีมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือค่อนข้างสูง ก็คือ แคนาดาและเม็กซิโก ซึ่งมีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยร้อยละ 70 และ 63 ของมูลค่าเส้นด้ายและผ้าผืนรวม ตามลำดับ ส่วนสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าส่งออกลดน้อยที่สุด คือเฉลี่ย ร้อยละ 36 ของมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนรวม

ตารางที่ 4.10 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต NAFTA

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ไทย		สหรัฐอเมริกา		แคนาดา		เม็กซิโก	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
2531	20	80	24	76	84	16	-	-
2532	21	79	23	77	83	17	86	14
2533	22	78	25	75	86	14	76	24
2534	19	81	24	76	84	16	70	30
2535	25	75	25	75	89	11	74	26
2536	26	74	25	75	89	11	97	3
2537	26	74	29	71	91	9	98	2
ส่วนแบ่งเฉลี่ย *	23	77	25	75	87	13	84	16
กัตรายายตัว **	20	13	27	21	15	4	81	13

หมายเหตุ : * : สัดส่วนของมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ย ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537

** : กัตรายายตัวเฉลี่ยของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่ม

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.11 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต NAFTA

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ไทย		สหรัฐอเมริกา		แคนาดา		เม็กซิโก	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
2531	17	83	28	72	62	38	-	-
2532	17	83	28	72	61	39	62	38
2533	15	85	35	65	63	37	56	44
2534	17	83	35	65	68	32	54	46
2535	18	82	37	63	74	26	49	51
2536	17	83	41	59	79	21	77	23
2537	15	85	43	57	84	16	75	25
ส่วนแบ่งเฉลี่ย *	17	83	36	64	70	30	63	37
กัตรายายตัว **	11	14	18	5	18	-2	29	13

หมายเหตุ : * : สัดส่วนของมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ย ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537

** : กัตรายายตัวเฉลี่ยของมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืน

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ส่วนการขยายตัวของมูลค่าส่งออกเส้นด้ายและผ้าผืนของไทยไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 11 ต่อปี ประเทศที่มีการขยายตัวสูงที่สุด ได้แก่ เม็กซิโก ซึ่งมีการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 29 ต่อปี รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกาและแคนาดา

ส่วนสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยที่มีมูลค่าส่งออกไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 7 ของมูลค่าส่งออกเส้นใยรวม ส่วนประเทศสมาชิกที่มีมูลค่าส่งออกเส้นใยไปยังตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือค่อนข้างสูง ก็คือ เม็กซิโกและแคนาดา ซึ่งมีมูลค่าส่งออกเฉลี่ยร้อยละ 54 และ 47 ของมูลค่าเส้นใยรวมตามลำดับ ส่วนสหรัฐอเมริกา มีมูลค่าส่งออกน้อยที่สุด คือเฉลี่ยร้อยละ 10 ของมูลค่าส่งออกเส้นใยรวม

ตารางที่ 4.12 สัดส่วนมูลค่าส่งออกเส้นใยของประเทศสมาชิกไปยังตลาดในเขตและนอกเขต NAFTA

หน่วย : ร้อยละ

ปี พ.ศ.	ไทย		สหรัฐอเมริกา		แคนาดา		เม็กซิโก	
	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
2531	0	100	6	94	42	58	-	-
2532	1	59	6	94	43	57	58	42
2533	17	93	7	93	53	47	60	40
2534	7	90	8	92	50	50	44	56
2535	10	93	11	89	52	48	41	59
2536	7	86	18	82	38	62	55	45
2537	14	92	13	87	47	53	64	36
ส่วนแบ่งเฉลี่ย *	7	93	10	90	47	53	54	46
อัตราการขยายตัว **	145	33	19	3	7	3	13	8

หมายเหตุ * สัดส่วนของมูลค่าส่งออกโดยเฉลี่ย ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2537

** อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของมูลค่าส่งออกเส้นใย

ที่มา กรมส่งเสริมการค้าส่งออก รวบรวมโดยฝ่ายวิจัย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ผลกระทบของเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือต่อสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2536 ซึ่งเป็นช่วงที่ยังไม่เริ่มดำเนินการตามข้อตกลงการค้า การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระหว่างประเทศสมาชิกมีสัดส่วนค่อนข้างสูง โดยเฉพาะแคนาดาและเม็กซิโก ที่มีการค้าภายในเขตการค้ามากกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะสินค้าเครื่องนุ่งห่มที่มีการค้ากันภายในเขตการค้าสูงถึงร้อยละ 80-90 และเมื่อเริ่มดำเนินการตามข้อตกลงฯ ในปี พ.ศ. 2537 การค้าระหว่างประเทศสมาชิกก็ยังคงสูงขึ้น และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต เนื่องจากประเทศสมาชิกมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกันสามารถเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น เม็กซิโกมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ แต่สหรัฐอเมริกาและแคนาดามีเงินทุนและเทคโนโลยีที่สูง เมื่อมีการร่วมมือกัน ทำให้ประเทศสมาชิกสามารถลดต้นทุนการผลิตและสามารถแข่งขันด้านราคากับสินค้านอกกลุ่มรวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้มีการค้ากันภายในกลุ่มมากขึ้น

สำหรับสินค้าที่ไทยจะได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการรวมกลุ่มการค้า ก็คือสินค้าในหมวดเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากไทยมีการค้ากับประเทศในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือเป็นจำนวนมาก ตลาดส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญในเขตการค้าฯ ก็คือ สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีมูลค่าส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา เฉลี่ยถึงร้อยละ 20 ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มรวม ประเทศคู่แข่งที่น่ากลัวของไทยสำหรับสินค้าเครื่องนุ่งห่มในสหรัฐอเมริกา ก็คือ เม็กซิโก ซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพการผลิตทั้งทางด้านค่าจ้างแรงงาน ฝีมือแรงงานใกล้เคียงกับไทย และจากการที่มีการรวมตัวกันตั้งเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ส่งผลให้สินค้าเครื่องนุ่งห่มของเม็กซิโกมีความได้เปรียบไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านภาษีนำเข้า ปริมาณการนำเข้า และทางด้านค่าขนส่งสินค้าเข้าสู่สหรัฐอเมริกา และเม็กซิโกยังเป็นแหล่งดึงดูดเงินลงทุนจากสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะทางด้านเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจาก ค่าจ้างแรงงานของเม็กซิโกต่ำกว่าค่าจ้างแรงงานของสหรัฐอเมริกา 3 เท่า ก่อปรกักับการที่ได้รับสิทธิพิเศษในด้านการยกเลิกโควตา และการยกเลิกภาษี และที่สำคัญก็คือผลประโยชน์จากกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ที่ว่าจะต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศสมาชิกในเขตการค้าฯ จะส่งเสริมให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของสหรัฐอเมริกาย้ายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการเส้นด้ายและผ้าผืนของเม็กซิโกเพิ่มขึ้น เมื่ออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของเม็กซิโกเพื่อการส่งออกมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จากปัจจัยเหล่านี้ ทำให้มูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มของไทยไปสหรัฐอเมริกามีการขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา

จากการรวมตัวกันของ 3 ประเทศมีผลให้ตลาดในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือมีขนาดใหญ่ขึ้น มีผู้บริโภครวมกันมากกว่า 300 ล้านคน ก็จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักลงทุนจากประเทศผู้ผลิตและส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญในปัจจุบัน เช่น ฮองกง เกาหลีใต้ และได้หวัน ซึ่งประเทศเหล่านี้จะมีตลาดส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญ คือสหรัฐอเมริกา เข้ามาลงทุนในเม็กซิโก เพื่อลดความเสียเปรียบด้านต้นทุนและข้อจำกัดในการส่งสิ่งทอไปจำหน่ายในตลาดอเมริกาเหนือ และผลจากการลงทุนและการนำเทคโนโลยี

เข้ามาใช้ของประเทศเหล่านี้ จะทำให้สินค้าของเม็กซิโกมีการพัฒนาไปสู่การผลิตที่มีคุณภาพดีขึ้นและสามารถแข่งขันกับสินค้าส่งออกจากไทยและประเทศอื่นๆได้ในระยะยาว

อย่างไรก็ตามประเทศที่ไม่ใช่สมาชิกในเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ก็จะได้ผลประโยชน์จากการลงทุนในเม็กซิโกอย่างเต็มที่ เนื่องจากสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ที่จะได้รับสิทธิพิเศษต่างๆ จะต้องเป็นสินค้าที่เป็นไปตามกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า ดังนั้นในการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ประเทศเหล่านี้จะต้องใช้ เส้นใย เส้นด้ายและผ้าผืน ที่ผลิตในอเมริกาเหนือเท่านั้น

ส่วนการลงทุนทางด้านสิ่งทอในเม็กซิโก คาดว่าจะไม่เพิ่มขึ้นมากนักทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เนื่องจากการลงทุนทางด้านสิ่งทอต้องใช้เงินลงทุนสูง โครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการลงทุนยังขาดแคลน โดยเฉพาะน้ำสำหรับใช้ในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ

บทที่ 5

ปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา การส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย มีการขยายตัวในอัตราที่สูง ดังจะเห็นได้จากในช่วงปี พ.ศ. 2535-2538 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเพิ่มขึ้นทุกปี และมีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 9 ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ไทยยังมีความได้เปรียบทางด้านต้นทุนการผลิต เนื่องจากมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำ กอปรกับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและการค้าของโลก เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและความได้เปรียบในเชิงการผลิต แต่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 มูลค่าส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ได้ลดลงจากปี พ.ศ. 2538 สูงถึงร้อยละ 14.2 ทั้งนี้เป็นผลจากมูลค่าการส่งออกเครื่องนุ่งห่มลดลงมาก อันได้แก่ เครื่องนุ่งห่มที่ส่งออกไปในตลาดตะวันออกกลาง ตลาดยุโรป ตะวันออก ซึ่งเป็นตลาดสินค้าคุณภาพต่ำ ราคาถูก เป็นเพราะว่ามีสินค้าจากประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าไทย เช่น จีน อินเดีย เวียดนาม เข้ามาจำหน่ายในตลาดจำนวนมากขึ้น และสินค้าก็ไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก ทำให้สินค้าของไทยมีราคาแพงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง ส่วนสินค้าคุณภาพระดับปานกลางขึ้นไปที่ส่งออกไปตลาดที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น มูลค่าส่งออกยังคงเพิ่มขึ้น แต่ก็เพิ่มขึ้นในอัตราที่ไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับในอดีต ซึ่งชี้ให้เห็นว่าศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเริ่มลดลง และจากการศึกษาสถานการณ์ด้านการผลิต การตลาด ความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง รวมทั้งนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนสภาวะแวดล้อมด้านการค้าระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม สามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญที่จะต้องได้รับการพิจารณาแก้ไข เพื่อให้ อุตสาหกรรมนี้ยืนหยัดและแข่งขันในเวทีการค้าโลกได้ มีดังนี้

5.1 ปัญหาด้านการผลิต

1. ภาษีนำเข้าวัตถุดิบสูง

การเก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบของรัฐบาลอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง โดยเฉพาะวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ซึ่งได้แก่ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม เช่น Ethylene Glycol (EG) Pure Terephthalic Acid (PTA) Dimethyl Terephthalate (DMT) Caprolactum (CPL) และ Acrylonitrile (AGY) ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ มีการเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 ยกเว้น CPL ที่เก็บในอัตราร้อยละ 7 ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการปกป้องอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ขณะที่อินเดีย เวียดนาม และญี่ปุ่นไม่มีการเก็บภาษีนำเข้า

ได้วันเก็บเพียงร้อยละ 1 (ตารางที่ 5.1) และผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องนำเข้าวัตถุดิบเหล่านี้ในปริมาณมาก เนื่องจากปริมาณการผลิตในประเทศมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์สูงขึ้นและจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมชั้นกลางและชั้นปลายให้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยจึงเสียเปรียบประเทศคู่แข่งชั้นที่มีการเก็บภาษีวัตถุดิบน้อยหรือไม่เก็บเลย เนื่องจากพื้นฐานทางด้านต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมเส้นใยที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.1 โครงสร้างอากรขาเข้าวัตถุดิบหลักของอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์

หน่วย ร้อยละ

ปิโตรเคมีภัณฑ์	ไทย	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ไต้หวัน	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้
Ethylene Glycol	5%	0%	0%	1%	0%	8%
Pure Terephthalic Acid	5%	0%	0%	1%	0%	8%
Dimethyl Terephthalate	5%	0%	0%	1%	0%	8%
Caprolactum	7%	0%	0%	1%	0%	8%
Acrylonitrile	5%	0%	0%	1%	0%	8%

ที่มา : สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เส้นใยสังเคราะห์

นอกจากนี้อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ ก็ประสบปัญหาภาษีนำเข้าวัตถุดิบสูงเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ โดยไทยเก็บภาษีนำเข้าสีย้อมในอัตราร้อยละ 10 ในขณะที่ประเทศคู่แข่งเช่น อินโดนีเซีย เก็บในอัตราร้อยละ 0-5 ส่วนมาเลเซียมีการเก็บในอัตราที่น้อยมาก ส่วนสารเคมีไทยเก็บภาษีนำเข้าอยู่ในช่วงร้อยละ 10-30 ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซีย เก็บภาษี ในอัตราร้อยละ 5-10 เท่านั้น ทำให้ ต้นทุนการฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ของประเทศไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่ง และเป็นผลให้ไม่เกิดแรงจูงใจในการลงทุนหรือขยายการผลิต ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต

2. เทคโนโลยีการผลิตไม่ทันสมัย

การใช้เทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยค่อนข้างจะเป็นเทคโนโลยีที่ล้าสมัย โดยเฉพาะเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ใช้ในอุตสาหกรรมชั้นกลาง ดังจะเห็นได้จากเครื่องทอผ้าในอุตสาหกรรมทอผ้า ปัจจุบันมีอยู่กว่า 100,000 เครื่อง ส่วนใหญ่มีอายุการใช้งานมากกว่า 15 ปี โดยในจำนวนนี้มีเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยทั้งสิ้นประมาณร้อยละ 20 แม้ว่าจะเป็นเครื่องทอผ้าที่

มีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยก็ตาม แต่เครื่องจักรเหล่านี้จำนวนร้อยละ 60-70 เป็นเครื่องเก่าและมีอายุมากกว่า 15 ปี ส่วนที่เหลือก็เป็นเครื่องทอผ้าไร้กระสวยแบบเก่าที่ไม่มีการควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์และผลิตได้ไม่รวดเร็วเหมือนกับเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยรุ่นใหม่ที่มีต่างประเทศใช้อยู่ในทุกวันนี้ ซึ่งให้ผลผลิตมากกว่า 3-4 เท่า อีกทั้งใช้คนงานในการควบคุมไม่มาก เพราะฉะนั้นอุตสาหกรรมทอผ้าของไทยจึงมีความจำเป็นอย่างมากในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ในเรื่องของเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตเพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตและผลิตผ้าที่มีคุณภาพ

ส่วนในกรณีของอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ เครื่องจักรที่ใช้มีอายุเก่าแก่มาก ปริมาณการใช้น้ำมากกว่าเครื่องจักรที่ใช้ในปัจจุบันของประเทศอื่นที่พัฒนาแล้วมากถึง 5 เท่า คือ ในต่างประเทศจะมีการใช้น้ำ 4-5 ลูกบาศก์เมตรต่อหน้าผ้า(batch) แต่ในประเทศไทยใช้น้ำสูงถึง 20-30 ลูกบาศก์เมตรต่อหน้าผ้า ซึ่งนอกจากจะเป็นการไม่ประหยัดน้ำแล้วยังเป็นการไม่ประหยัดสารเคมี และการใช้พลังงานก็มีมากตามไปด้วย นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดน้ำเสียในขบวนการผลิตเป็นจำนวนมากอีกด้วย ซึ่งมีทางเป็นไปได้ที่ผู้ผลิตจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในส่วนต่างๆ เหล่านี้ลง นั้นย่อมหมายความว่าผู้ผลิตในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จจะได้กำไรเพิ่มขึ้น 2-3 เท่าตัว และสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยได้

จากการใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ค่อนข้างล้าสมัยนี้ เป็นสาเหตุที่ทำให้การผลิตไม่มีประสิทธิภาพ สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ค่าพลังงาน และค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูง ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งซึ่งมีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่องเช่น ประเทศอินเดียซึ่งรวมทั้งไม่สามารถพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพสูงขึ้นได้และเป็นปัญหาให้กับอุตสาหกรรมสิ่งทอทั้งระบบ

3. ขาดแคลนแรงงาน

การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจไทยในระยะเวลาที่ผ่านมา มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้าและบริการ ประกอบกับการเพิ่มของประชากรลดลงอย่างมาก จึงก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีการใช้แรงงานมากและมีการใช้แรงงานหลายระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร วิศวกร ช่างเทคนิค นักเคมี นักออกแบบและคนงาน ซึ่งการขาดแคลนบุคลากรเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเติบโตของอุตสาหกรรม

การขาดแคลนบุคลากรระดับผู้บริหาร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริหารในสายการตลาด ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะมีผู้นำทางด้านการตลาดเพียงไม่กี่ราย เป็นผลให้อุตสาหกรรมมีปัญหาในเรื่องการจัดการทางด้านการตลาด คือตลาดส่วนใหญ่มักเป็นตลาดเดิมๆไม่ค่อยมีการหาตลาดใหม่ๆเพิ่มเติมและมีการดำเนินกลยุทธ์การตลาดในเชิงรับมากกว่าเชิงรุก

สำหรับวิศวกรและช่างเทคนิคที่มีการขาดแคลนมากเนื่องจากในระยะหลังๆ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยมีการนำเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้มากขึ้น แต่ก็มีปัญหาไม่สามารถใช้เทคโนโลยีดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงเท่าเทียมกับประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอนำหน้าประเทศไทย ทั้งนี้เพราะบุคลากรด้านเทคนิคส่วนใหญ่มีความรู้เพียงการเดินเครื่องและควบคุมกระบวนการผลิตเท่านั้น แต่ยังขาดความรู้ระดับลึกในแง่การใช้เทคโนโลยีการผลิตให้เกิดประสิทธิภาพและได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ หรือในกรณีที่เครื่องจักรเหล่านี้เสีย ต้องใช้เวลานานในการแก้ไขเครื่องจักรต่างๆ หรือไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้สายการผลิตต้องเสียเวลาในการหยุดเครื่องจักรนั้น รวมทั้งการขาดแคลนนักออกแบบที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านการออกแบบ เป็นผลให้ขาดการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ

ในส่วนของอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ยังมีการขาดแคลนนักเคมีที่มีความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์สูง ในด้านเคมีสิ่งทอ เนื่องจากงานย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จมีรายละเอียดทางเทคนิคมากและแตกต่างกันไปตามชนิดของสี เส้นใยที่ใช้ การผสมสีให้เกิด Shade ที่ต้องการ

ในส่วนของคนงาน อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มประสบปัญหาทุกอุตสาหกรรมย่อยเนื่องจากสภาพแวดล้อมในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีมลภาวะสูง ทั้งในเรื่องของฝุ่นและเสียง ในขณะที่โรงงานอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ มีมลภาวะน้อยกว่าและสภาพในการทำงานดีกว่าจึงเป็นผลให้แรงงานส่วนใหญ่หันไปทำงานในโรงงานเหล่านี้แทน

จากรายงานการศึกษาของ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์¹ เรื่องการเปรียบเทียบอุปทานและอุปสงค์ด้านกำลังคนในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย พบว่า บุคลากรในระดับ ผู้บริหารระดับสูง (Technologist) มีการขาดแคลน 130 คน ส่วนบุคลากรในระดับผู้บริหารระดับกลางหรือช่างที่มีความชำนาญพิเศษ (Technical) บุคลากรในระดับผู้บริหารระดับต้นหรือช่างฝีมือที่จำเป็นต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะด้าน (Craftman) มีการขาดแคลน 80 และ 520 คน ตามลำดับ และบุคลากรในระดับปฏิบัติงาน (Operative) ขาดแคลนสูงถึง 6,000 คน และคาดว่าปริมาณความต้องการบุคลากรนี้จะคงที่ในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า หลังจากนั้นอัตราความต้องการควรจะลดลงเนื่องจากการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

¹ ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, กันยายน 2539, การจัดการกลยุทธ์และแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยของมูลนิธิพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย, เสนอต่อ สมาคมเครื่องนุ่งห่มไทย, สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย, กรมส่งเสริมการค้าส่งออก.

4. ค่าจ้างแรงงานปรับตัวสูงขึ้น

ต้นทุนการผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม คือ ค่าจ้างแรงงาน ในปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมนี้อย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานมากที่สุด เมื่อพิจารณาการขึ้นของอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำเพิ่มขึ้นอย่างไม่เป็นระบบ และไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2532 มีการปรับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำถึง 2 ครั้ง คือปรับจาก 76 บาทต่อวัน (เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) ในเดือนมกราคม เป็น 78 บาทต่อวัน ในเดือนเมษายน ในขณะที่ ปี พ.ศ.2533 มีการปรับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำเพียงครั้งเดียวในเดือนเมษายน ในปีต่อๆ มาอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำเพิ่มขึ้นทุกปี ในเดือนเมษายน จนกระทั่งปี พ.ศ.2537 ได้มีการปรับอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ 2 ครั้งอีกเช่นกัน และท้ายที่สุดอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำได้เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 157 บาทต่อวัน (ตารางที่ 5.2) นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำในแต่ละปี แตกต่างกันไปมากตั้งแต่ ร้อยละ 2-15 ต่อปี

ตารางที่ 5.2 อัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของประเทศไทย ปี พ.ศ.2532-2539

พื้นที่ / เริ่มมีผลบังคับใช้	หน่วย : บาทต่อวัน									
	2532 1 ม.ค.	2532 1 เม.ย	2533 1 เม.ย	2534 1 เม.ย	2535 1 เม.ย	2536 1 เม.ย	2537 1 เม.ย	2537 1 ต.ค.	2538 1 ก.ค.	2539 1 ต.ค.
กรุงเทพมหานคร	76	78	90	100	115	125	132	135	145	157
อัตราเพิ่ม (%)		2.63	15.38	11.11	15.00	8.70	5.60	2.27	7.41	2.28
ระนองและพังงา	73	75	84	93	107	110	116	118	126	137
อัตราเพิ่ม (%)		2.74	12.00	10.71	15.05	2.80	5.45	1.72	6.78	2.73
ชลบุรี ระบุรี นครราชสีมา และเชียงใหม่	69	70	79	88	101	110	116	118	126	137
อัตราเพิ่ม (%)		1.45	12.86	11.39	14.77	8.91	5.45	1.72	6.78	2.73
จังหวัดอื่นๆ	63	65	74	82	94	102	108	110	118	122
อัตราเพิ่ม (%)		3.17	13.85	10.81	14.63	8.51	5.88	1.85	7.27	2.47

หมายเหตุ : รวมถึง กรุงเทพฯ นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี นครปฐม สมุทรสาคร และภูเก็ต

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539

เนื่องจากค่าครองชีพในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไม่เท่ากัน ทำให้การประกาศอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำของรัฐบาลแตกต่างกัน 5 แห่ง คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภูเก็ต กลุ่มจังหวัดระนองและพังงา กลุ่มจังหวัด ชลบุรี สระบุรี นครราชสีมา และเชียงใหม่ และกลุ่มสุดท้ายได้แก่จังหวัดอื่นๆ ที่เหลือ ซึ่งปัจจุบันมีอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำ 157, 157, 137, 137 และ 128 บาทต่อวันตามลำดับ (เริ่มมีผลบังคับเมื่อ 1 ตุลาคม 2539)

เมื่อพิจารณาอัตราค่าจ้างแรงงานต่อวันในสาขาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ของประเทศผู้ส่งออกสินค้าสิ่งทอที่สำคัญ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราค่าจ้างแรงงานสูงกว่า ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย อินเดีย ปากีสถาน เวียดนาม และจีน และในขณะเดียวกันอัตราการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงานของไทยก็สูงกว่าประเทศเหล่านี้ด้วย ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้แรงงานมากและในปัจจุบันผู้ผลิตและส่งออกเครื่องนุ่งห่มของไทยก็เผชิญปัญหาด้านการแข่งขันกับประเทศเหล่านี้ในตลาดโลกแล้ว และจากการปรับอัตราค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น โดยไม่สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพแรงงาน ทำให้ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยลดลง

ตารางที่ 5.3 อัตราค่าจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศที่สำคัญ

หน่วย : เหรียญสหรัฐ

ประเทศ	2527	2533	2534	2536	2537	อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)
ไต้หวัน	2.09	4.56	5.00	5.76	5.98	11.09
ฮ่องกง	1.93	3.05	3.39	3.85	4.40	8.59
เกาหลีใต้	1.77	3.22	0.00	3.66	4.00	8.49
สิงคโปร์	na.	2.83	3.16	3.56	na.	7.95
มาเลเซีย	na.	0.86	0.95	1.18	na.	11.12
ไทย	0.58	0.92	0.87	1.04	1.41	9.29
ฟิลิปปินส์	0.57	0.67	0.67	0.78	0.95	5.24
อินเดีย	0.65	0.72	0.55	0.56	0.58	-1.13
จีน	0.23	0.37	0.34	0.36	0.48	7.63
อินโดนีเซีย	0.20	0.25	0.28	0.43	0.46	8.69
ปากีสถาน	0.37	0.39	0.38	0.44	0.45	1.98
เวียดนาม	na.	na.	na.	0.37	0.39	5.41

ที่มา : Werner International Managing Consultants

หมายเหตุ : ค่าจ้างแรงงานต่อชั่วโมงรวมสวัสดิการ

5. โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั้งระบบไม่สมดุล

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายจะมีการขยายตัวมากกว่าอุตสาหกรรมปั่นด้าย ทอผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นกลาง เนื่องจากอุตสาหกรรมขั้นปลายมีการใช้เงินทุนและเทคโนโลยีไม่สูงนัก และมีการใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการรายใหม่ แตกต่างกับอุตสาหกรรมขั้นกลาง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้เงินทุนและเทคโนโลยีในระดับสูง การผลิตมีผลกระทบต่อมลภาวะและถูกจำกัดกำลังการผลิตจากนโยบายรัฐบาลที่ผ่านมา อุตสาหกรรมที่มีปัญหามากที่สุด คือ อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพให้มีมาตรฐานในระดับการส่งออก รวมทั้งไม่สามารถตอบสนองความต้องการผ้าผืนสำเร็จรูปของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มได้อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในด้านคุณภาพ ความหลากหลาย ตลอดจนความเร็วในการผลิต ทำให้อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มบางส่วนต้องนำเข้าผ้าผืนสำเร็จรูปมาใช้ในการตัดเย็บ ขณะเดียวกันไทยก็ยังคงส่งออกผ้าดิบ ในสัดส่วนที่สูง

6. คุณภาพสินค้าอยู่ในระดับปานกลางลงมา

สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ผลิตในไทยโดยทั่วไป ส่วนใหญ่มีคุณภาพและราคาอยู่ในระดับปานกลางลงมา มีการผลิตจำนวนมาก ในขณะที่ประเทศคู่แข่ง เช่น ฮองกง มีความสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง มีความซับซ้อนมาก และสามารถผลิตจำนวนไม่มาก มีรูปแบบหลากหลาย ซึ่งเป็นไปตามภาวะการแข่งขันในปัจจุบันที่ผลักดันให้การผลิตเปลี่ยนไปจากเดิมที่ผลิตเพียงไม่กี่ชนิดในจำนวนมากไปสู่การผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายและมีจำนวนน้อย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ส่วนระยะเวลาการส่งมอบ แม้ว่าผู้ผลิตส่งออกของไทยจะพยายามปรับปรุงแล้ว แต่ก็ยังค่อนข้างช้ากว่าคู่แข่ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากกรณีที่ผู้ส่งออกต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต จะเสียเวลาในการสั่งซื้อและที่สำคัญการดำเนินการเกี่ยวกับพิธีการทางด้านศุลกากรจะใช้เวลาค่อนข้างช้า อีกทั้งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการผลิตแบบตอบสนองอย่างรวดเร็ว และการผลิตแบบทันเวลา ซึ่งต่างประเทศได้นำระบบนี้เข้ามาใช้อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ที่ผลิตในไทยส่วนใหญ่ผลิตตามคำสั่งซื้อของผู้นำเข้า โดยใช้ตรายี่ห้อของผู้นำเข้า ส่วนการพัฒนาคุณภาพและรูปแบบด้วยตนเองมีเป็นส่วนน้อย

5.2 ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ขาดแคลนบริการพื้นฐานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งได้ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ในอันที่จะตอบสนองความต้องการของระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคม ให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ และได้กลายมาเป็นปัญหาขอขาดที่สำคัญต่อการพัฒนา สิ่งนี้ได้ผลักดันให้ภาครัฐต้องรีบเร่งปรับมาตรการดำเนินงานพัฒนาบริการพื้นฐานหลายด้าน เช่น การปรับแผนลงทุน และปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการของรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบให้บริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ หลายประเภท แต่ก็สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนบริการพื้นฐานได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากรัฐบาลขาดนโยบายที่แน่ชัด ขาดแผนแม่บทในการพัฒนา ขาดการวางแผนล่วงหน้า ขาดการประสานให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ตลอดจนความล่าช้าของระบบราชการ

จนในปัจจุบันแม้จะมีการขยายหรือเพิ่มปริมาณการให้บริการในด้านสาธารณูปโภคต่าง ๆ บ้างแล้วกระนั้นก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของอุตสาหกรรม ยิ่งไปกว่านั้นบริการที่มีอยู่ก็มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอ เช่น ไฟฟ้าตก ไฟฟ้าดับ น้ำประปาไหลไม่สม่ำเสมอ มีแรงดันต่ำ และบางครั้งมีคราบสนิมทำให้เกิดการสูญเสียในขบวนการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หรือโทรศัพท์ไม่พอใช้ ต่อติดยากมีสัญญาณรบกวน คุณภาพเสียงต่ำ และสำเนาของโทรสารคลาดเคลื่อนไปจากต้นทางมาก รวมทั้งโครงข่ายระบบขนส่งที่ยังไม่สมบูรณ์ และเพียงพอที่จะรองรับปริมาณขนส่งได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

2. อัตราค่าบริการพื้นฐานอยู่ในระดับสูง

น้ำบาดาลและน้ำประปา นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลิตของอุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์และแต่งสำเร็จได้มีการปรับอัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลเพิ่มขึ้นในอัตราสูงมากเมื่อปี พ.ศ. 2538 คือ จากลูกบาศก์เมตรละ 0.75 บาท เป็น 3.50 บาท ครอบคลุมจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศและมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นอีก โดยกรมทรัพยากรธรณีได้ชี้แจงเหตุผลว่าต้องการจะสงวนและรักษาแหล่งน้ำใต้ดินไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้แผ่นดินทรุดหรือถล่มโดยให้มีการนำขึ้นมาใช้อย่างประหยัด ซึ่งทางราชการก็ทราบว่าอัตรานี้เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงและได้ช่วยเหลือลดต้นทุนผู้ประกอบการบางส่วนโดยการลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำที่ปล่อยลงสู่พื้นดินตามธรรมชาติคืนให้ผู้ประกอบการ แต่อย่างไรก็ตามน้ำบาดาลเป็นปัจจัยสำคัญต่อการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอ และอัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลก็

เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต ถ้าหากมีอัตราสูงมากเกินไปก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเกินกว่าที่จะสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ น้ำประปาที่เช่นกันได้มีการปรับขึ้นไปถึง 11 บาทต่อลูกบาศก์เมตร เมื่อผู้ประกอบการเรียกร้องราคาขอความช่วยเหลือก็สามารถปรับลดลงได้เหลือ 8.50 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งก็ยังเป็นอัตราที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง

ไฟฟ้า จากการที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ได้นำระบบการคิดค่าไฟฟ้าตามช่วงเวลาของวัน (Time of day : TOD) มาใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2533 โดยแบ่งช่วงเวลากลับเป็น 3 ช่วง คือ 18.30-21.30 น. เป็นช่วง Peak 08.00-18.00 น. เป็นช่วง Partial-Peak 21.30-08.00 น. เป็นช่วง Off Peak ต่อมาหลังจากปี 2534 จนถึงปัจจุบันได้นำระดับแรงดันไฟฟ้ามาพิจารณาปรับปรุงการคิดค่าไฟฟ้า และในปี 2536 ได้นำสูตรการปรับค่าไฟฟ้าอัตโนมัติมาใช้ควบคู่กันและได้มีการขยายฐานช่วงเวลาที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดให้กว้างขึ้น เป็นเวลา 09.00-22.00 น. วันจันทร์-เสาร์ ถือเป็นช่วง Peak และระหว่าง 22.00-09.00 น. ในวันจันทร์-เสาร์ และวันอาทิตย์ทั้งวัน ถือเป็นช่วง Off Peak ส่วนระดับแรงดันไฟฟ้าจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 69 KV 115 KV และ 230 KV เรียกว่าระบบ การคิดค่าไฟฟ้าตามเวลาการใช้ (Time of use : TOU) เพื่อลดความต้องการกำลังไฟฟ้าในช่วงระยะเวลาที่มีความต้องการกำลังไฟฟ้าของประเทศสูงสุดลง ด้วยการจูงใจให้ย้ายความต้องการกำลังไฟฟ้าในช่วงดังกล่าวไปยังช่วงเวลาอื่นที่มีความต้องการกำลังไฟฟ้าของประเทศน้อยกว่า แต่กลับเป็นระบบการคิดค่าไฟที่ใหม่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ใช้ระบบการผลิตแบบต่อเนื่องและต้องเดิน เครื่องตลอด 24 ชั่วโมง ไม่สามารถสับหลักตารางการผลิตให้พ้นจากช่วงความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดได้ ทำให้ต้องแบกรับภาระค่าไฟฟ้าสูงขึ้นร้อยละ 16-20 เมื่อเทียบกับต้นทุนค่าไฟฟ้าต่อหน่วยเฉลี่ยในปี 2534 นอกจากนี้ค่าไฟฟ้าของไทยยังอยู่ในอัตราที่สูงกว่าประเทศอินโดนีเซีย (ภาคผนวก ค)

3. การให้บริการขนส่งล่าช้าและอัตราค่าบริการสูง

การทำเรือแห่งประเทศไทย จะทำหน้าที่ในการให้บริการด้านการนำเข้าและส่งออกสินค้าของประเทศ เช่น การบรรทุก ขนถ่าย ขนส่ง และการรับฝากสินค้าอันตราย การเก็บค่าบริการของไทยจะอยู่ในอัตราที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าบริการของประเทศสิงคโปร์ หรือในเรื่องของสินค้าฝ้าย การทำเรือได้กำหนดให้สินค้าฝ้ายเป็นสินค้าอันตราย ประเภท 4.1 ของเชิงไวไฟ ซึ่งได้รับการยกเว้นค่าภาระฝากสินค้า 1 วัน นับจากวันสิ้นสุดการขนถ่าย เดิมการทำเรือจะยกเว้นค่าภาระฝากสินค้า 3 วัน ซึ่งหากพ้นกำหนดจะถูกเรียกเก็บค่าภาระฝากสินค้าในอัตรา 9 บาท/ตัน/วัน ซึ่งเดิมเก็บในอัตรา 4 บาท/ตัน/วัน ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอก็มีความประสงค์จะนำสินค้าฝ้ายออกจากท่าเรือโดยเร็ว แต่ติดขัดในด้านการให้บริการของการทำเรือและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการไม่สามารถ

กระทำได้ภายใน 1 วัน และจะต้องเสียค่าภาระฝากสินค้าในอัตราที่สูง นอกจากนี้ค่าระวางเรือขนส่งสินค้าก็มีอัตราสูงเพราะถูกผูกขาดจากกองเรือต่างชาติ ซึ่งก็เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการออกพระราชบัญญัติพาณิชย์นาวีใหม่ที่พิจารณาล่าช้าอยู่ในขณะนี้ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

5.3 ปัญหาด้านกฎระเบียบของรัฐบาล

ขั้นตอนในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออก การคืนอากรขาเข้าตาม มาตรา 19 ทวิ การคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม มีความยุ่งยาก ล่าช้า และไม่ชัดเจน ดังเช่น

1. ขั้นตอนทางด้านพิธีการศุลกากรของไทยในการนำเข้าสินค้ามาผลิตเพื่อส่งออก มีขั้นตอน รวกรเกินไป ทำให้ต้องใช้เวลาโดยประมาณ 5-7 วัน จึงจะสามารถนำสินค้าออกจากด่านศุลกากร เพื่อไปใช้ในการผลิตได้ ทำให้ผู้ประกอบการต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อเปรียบเทียบกับพิธีการนำเข้าของสิงคโปร์แล้วพบว่าสิงคโปร์ใช้เวลาเพียง 2 ชั่วโมงโดยประมาณสำหรับ สินค้าที่นำเข้าทางอากาศและโดยประมาณ 1 วันสำหรับสินค้าที่นำเข้าทางเรือ

ขั้นตอนของพิธีการศุลกากรของไทยที่ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านความล่าช้าและค่าใช้จ่ายที่ เพิ่มขึ้น ก็คือ

- ขั้นตอนการประเมินราคาสินค้า ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่กรมศุลกากรจะตรวจสอบ ราคาสินค้าในใบ INVOICE ที่ผู้ประกอบการยื่นต่อกรมศุลกากร เพื่อใช้เป็นฐานราคาสำหรับชำระภาษีนำเข้าว่ามีความถูกต้องเชื่อถือได้หรือไม่ โดยกรมศุลกากรจะใช้ราคาสูงสุดที่เคยนำเข้ามาในรอบระยะเวลา 3 เดือนเป็นเกณฑ์ในการประเมินเพิ่มราคา ซึ่งการค้นหาเอกสารข้อมูลนำเข้าที่กรมศุลกากรจัดเก็บไว้ และจะนำมาใช้ประเมินก็ใช้เวลานานพอสมควร หากราคาในใบ INVOICE ของผู้ประกอบการต่ำกว่า เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะสั่งการให้เพิ่มราคาในใบ INVOICE ของผู้ประกอบการให้สูงขึ้นเท่ากับราคาสูงสุดใน ข้อมูลที่ผ่านมาสำหรับใช้เป็นฐานราคาในการคำนวณภาษีนำเข้า ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระต้นทุนแก่ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้าโดยทั่วไปและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการนำเข้าเพื่อการส่งออก แม้ว่าผู้ประกอบการนำเข้าเพื่อการส่งออก จะไม่ต้องชำระภาษีให้แก่กรมศุลกากรแต่ใช้การวางหนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนก็ตาม ผู้ประกอบการก็ยังคงแบกรับภาระต้นทุนทางการเงินที่สูงขึ้นจากค่าธรรมเนียมขอทำหนังสือค้ำประกันของธนาคารบนฐานของภาษีนำเข้าที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการประเมินเพิ่มราคาสินค้าให้สูงขึ้น รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นด้วย (ภาคผนวก ง)

* การศึกษาของศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เรื่อง “การจัดการกลยุทธ์และแผนงาน การพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยของมูลนิธิพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย” และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

ขั้นตอนการตรวจปล่อยสินค้า หลังจากที่ได้ผ่านขั้นตอนการวางหนังสือค้ำประกัน ภาษีนำเข้าของธนาคารและการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเงินสดแล้วก็เป็นขั้นตอนการตรวจปล่อยสินค้า โดยตรวจสอบสินค้าที่จัดเก็บที่โกดังสินค้าของการท่าเรือหรือท่าอากาศยานกับเอกสารที่ผู้ประกอบการนำมาแสดง เช่น ใบ INVOICE และ PACKING LIST ว่ามีความถูกต้องตรงตามรายการที่แสดงในเอกสารหรือไม่ หากพบว่ามีสินค้าที่มีลักษณะไม่ตรงหรือมีจำนวนเกินกว่าที่แสดงในเอกสาร ผู้ประกอบการก็จะถูกปรับให้ชำระภาษีนำเข้าเพิ่มเติมอีกโดยประมาณ 4 เท่าของภาษีนำเข้าที่ชำระไว้ ซึ่งนับเป็นการระคายให้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการและเป็นการเสียเวลาด้วย

2. ขั้นตอนการขอคืนภาษีอากรจากการนำเข้าวัตถุดิบมาผลิตเพื่อการส่งออก หรือที่เรียกว่า อากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ มีความล่าช้า ใช้เวลาประมาณ 2-6 เดือนหรือบางรายใช้เวลาเกือบปี นับแต่การยื่นขอคืน ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนในการขอถอนหนังสือค้ำประกันของธนาคาร หรือการได้รับหนังสือค้ำประกันของธนาคารคืน และในการขอคืนภาษีอากรสิ่งทอบางชนิดมีสูตรมาตรฐานกำหนดไว้ แต่ถ้าเป็นสินค้าที่มีสูตรการผลิตต่างจากสูตรมาตรฐานก็สามารถยื่นสูตรการผลิตเพื่อขออนุมัติจากกรมศุลกากรได้ แต่ในปัจจุบันมีสูตรการผลิตในกรมศุลกากรเกือบ 400,000 สูตร ทำให้ต้องใช้เวลานานในการค้นหาสูตรเพื่อมาเทียบกับสูตรที่ผู้ผลิตยื่น ทำให้ผู้ประกอบการมีต้นทุนในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นและเป็นการเสียโอกาสในการนำเงินสดหรือวงเงินคงเหลือที่ธนาคารไปใช้ได้ต่อไป

3. ขั้นตอนการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม มีความล่าช้าซึ่งในปัจจุบันใช้เวลาโดยประมาณถึง 6 เดือน นับตั้งแต่การยื่นขอคืน ทำให้ผู้ประกอบการขาดเงินทุนหมุนเวียนโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยที่มีเงินทุนหมุนเวียนจำกัด นอกจากนี้ขั้นตอนการดำเนินแล้วยังมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ประกอบการปลอมแปลงเอกสารขึ้นมาเพื่อขอรับเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นผลให้เจ้าหน้าที่ต้องเข้มงวดในการตรวจเอกสารมากยิ่งขึ้น

5.4 ปัญหาทางด้านการตลาด

การทำตลาดของผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะตลาดเชิงรับ คือ เป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อมากกว่าการทำตลาดเชิงรุกด้วยการออกไปติดต่อหาตลาด การทำโฆษณา การส่งเสริมการขาย การแนะนำสินค้าและคุณภาพสินค้าที่ไทยสามารถผลิตได้ ตลอดจนการสร้างรูปลักษณะสินค้าไทยว่าเป็นอย่างไร เพื่อเป็นการแสดงคุณภาพของสินค้าไทยให้เป็นที่ประจักษ์ เป็นการสร้างตลาดให้หลากหลายมากขึ้นกว่าเดิมที่มีอยู่ ซึ่งในส่วนนี้ทางภาครัฐก็ขาดการประชาสัมพันธ์ ในการสร้างภาพ

ลักษณะของประเทศ เพื่อที่จะสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้ซื้อสินค้าจากไทย เช่นสินค้าที่ผลิตได้จากไทยไม่ได้ผลิตโดยการจ้างแรงงานเด็ก การกดขี่แรงงานและการทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังเป็นที่สนใจของตลาดหลักๆ เช่นตลาดสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา เป็นต้น รวมทั้งการขาดแคลนบุคลากรทางด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดการเป็นนักการตลาดที่ดี คือขาดการวางแผนทางด้านการตลาดในระยะยาว ส่วนใหญ่มองภาพตลาดแค่ในระยะสั้นว่าสินค้านี้กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดก็เร่งทำการผลิต จนเป็นผลให้สินค้าที่ผลิตได้มีจำนวนมากเกินความต้องการของตลาด เกิดปัญหาการจำหน่ายไม่ออกหรือจำหน่ายไม่หมด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการของไทยไม่มีการมองแนวโน้มของอุตสาหกรรมว่าความต้องการสินค้าเป็นไปในทิศทางใดแล้วผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากการขาดข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาด ไม่ว่าจะเป็นตลาดต่างประเทศหรือตลาดในประเทศ ทั้งจากภาครัฐและในส่วนส่วนตัวผู้ประกอบการเอง รวมทั้งขาดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ เช่น INTERNET เข้ามาช่วยทางด้านการตลาด จากกลยุทธ์การตลาดในเชิงรับนี่เองเป็นผลให้สินค้าของไทยไม่มีอำนาจในการต่อรองหรือไม่สามารถเพิ่มราคาของสินค้าได้

5.5 ปัญหาทางด้านการเงิน

ผู้ประกอบการขาดแคลนเงินทุนระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของสินค้าให้สูงขึ้น สถาบันการเงินส่วนใหญ่มักจะไม่สนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอ เนื่องจากเห็นว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ซบเซา และมักจะเป็นเงินทุนระยะสั้น ดอกเบี้ยสูง ซึ่งเครื่องจักรในอุตสาหกรรมสิ่งทอจะมีราคาสูง และเป็นธุรกิจที่ต้องใช้เวลานานในการคืนทุน ทำให้ผู้ประกอบการไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องดอกเบี้ย นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แท้จริงของไทย อยู่ในอัตราที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน

5.6 ปัญหาทางด้านการจัดการ

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังมีการนำระบบการจัดการการผลิตมาใช้อย่างไม่แพร่หลายนัก เช่นการผลิตที่เน้นในคุณภาพและวิเคราะห์ถึงความต้องการของตลาด (Total Quality Management : TOM) การผลิตแบบตอบสนองรวดเร็ว (Quick Response : QR) หรือการจัดการวัสดุคงคลัง เช่น 5ส Just In time ฯลฯ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพไม่สม่ำเสมอและใช้เวลานานในการผลิตซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการนำระบบเหล่านี้มาใช้กันอย่างกว้างขวาง

และที่สำคัญคือขาดความกระตือรือร้นในการปรับปรุงการผลิต เพื่อให้ได้มาตรฐาน ISO 9000 และ ISO 14000 ที่องค์กรการค้าโลกได้กำหนดขึ้นมาใช้สำหรับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในประเทศสมาชิกทั่วโลก หากผู้ประกอบการไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขก็จะไม่สามารถเข้าสู่ตลาดโลกได้

บทที่ 6

แนวทางการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 5 ว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยมีปัญหาดังกล่าวหลายประการ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการแข่งขันในตลาดโลก อีกทั้งภายในปี พ.ศ. 2548 การค้าในตลาดโลกจะต้องเป็นไปอย่างเสรี จึงจำเป็นต้องมีมาตรการที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยจะต้องมีการปรับตัวเพื่อตอบรับกับระบบการค้าเสรีดังกล่าว เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้เสนอแนวทางในการปรับตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวอย่างเร่งด่วน ซึ่งจะต้องกระทำในทันทีและให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นการสร้างพื้นฐานการแข่งขันให้แข็งแกร่งและอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้กับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ และการปรับตัวระยะยาว เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ยุคแห่งการค้าเสรี

การปรับตัวอย่างเร่งด่วน

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ระบบการค้าเสรีในตลาดโลก คือ การปรับโครงสร้างภาคนำเข้าวัตถุดิบสำคัญและชิ้นส่วนอะไหล่เครื่องจักรที่ใช้ในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มให้ใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่ง เพื่อเป็นการสร้างฐานเสมอภาค (Level Playing Field) ในการแข่งขันให้แก่ผู้ผลิตไทย รวมทั้งลดขั้นตอนพิธีการศุลกากรซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการนำเข้าและส่งออก และการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตเพื่อให้การผลิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ

1. การปรับโครงสร้างภาคนำเข้าวัตถุดิบในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะ สาร PTA DMT EG CPL และ AGY ที่ใช้ในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ตลอดจนสีย้อม และสารเคมี ที่ใช้ในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่ง เพื่อให้ต้นทุนด้านวัตถุดิบในการผลิตลดลง อันเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ถึงแม้ว่าในขณะนี้รัฐบาลจะได้ประกาศลดภาคนำเข้า PTA DMT EG และ AGY จากร้อยละ 7 เหลือร้อยละ 5 ส่วนสารคาโปรแลคตัม หรือ CPL ที่ใช้ผลิตเส้นใยในลอน ยังคงมีการเก็บในอัตราร้อยละ 7 เช่นเดิม ซึ่งอัตราที่เรียกเก็บอยู่นี้ถือว่าสูงกว่าประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยเฉพาะ จีน อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไต้หวัน ซึ่งไม่มีการเก็บภาคนำเข้าเลยในบางประเทศ หรือเก็บในอัตราที่ต่ำมากประมาณร้อยละ 1-2 เท่านั้น ดังนั้นรัฐบาลควรจะได้ลดภาษีวัตถุดิบเหล่านี้ลงมาอยู่ที่ระดับร้อยละ

1-2 หรือไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าเลย เพื่อที่จะให้ฐานของต้นทุนการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นต้นของไทยอยู่ในระดับเดียวกับประเทศคู่แข่งชั้นที่สำคัญ นอกจากนี้ในส่วนของฝ้าย ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิตเส้นใยและเส้นด้ายฝ้ายมีการเก็บภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 10 ซึ่งเป็นปัญหาแก่ผู้ผลิต เนื่องจากฝ้ายต้องอาศัยการนำเข้าถึงร้อยละ 90 ของปริมาณการใช้ทั้งหมด รัฐบาลไม่ควรเก็บภาษีนำเข้าฝ้ายเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกฝ้าย รัฐบาลควรจะส่งเสริมให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชอื่นเพื่อเป็นการทดแทนการปลูกฝ้าย เนื่องจากการปลูกฝ้ายก่อให้เกิดมลพิษอย่างมากและผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับการลงทุนเท่าใดนัก และสำหรับเกษตรกรที่ยังคงต้องการปลูกฝ้ายอยู่รัฐก็ควรทำการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านที่ใช้ฝ้ายในการผลิต เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ฝ้าย แทนที่จะทำการขายเฉพาะปุยฝ้าย

สำหรับอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ ซึ่งประสบปัญหาภาษีนำเข้าสีย้อมอยู่ในอัตราที่สูงกว่าประเทศคู่แข่งชั้นโดยเฉพาะประเทศอินโดนีเซียมีการเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 ในขณะที่ไทยเก็บสูงถึงร้อยละ 10 ฉะนั้นรัฐบาลควรลดอัตราภาษีนำเข้าให้ใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่งชั้นประมาณร้อยละ 5 ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ในการทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง และจะส่งผลให้ผ้าผืนสำเร็จรูปที่เป็นวัตถุดิบการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปและเครื่องนุ่งห่มก็จะมีราคาลดต่ำลงตามไปด้วย ซึ่งผ้าผืนสำเร็จรูปนี้ถือเป็นวัตถุดิบที่สำคัญที่สุดในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป คือมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 57 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด

โครงสร้างภาษีนำเข้าชิ้นส่วนและอะไหล่เครื่องจักร ที่สูงถึงร้อยละ 30-60 ก็เป็นปัญหาแก่ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไม่น้อย ในการซ่อมแซมหรือปรับปรุงเครื่องจักร เนื่องจากการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอมีการใช้เครื่องจักรในทุกขบวนการผลิต ฉะนั้นจึงทำให้ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเครื่องจักรสูงตามไปด้วย

อย่างไรก็ตามในการปรับลดอัตราภาษีอากรขาเข้าของรัฐบาลน่าจะทำได้ไม่ยากนัก เพราะภายใต้ข้อกำหนดของ WTO รัฐบาลจะต้องให้ความคุ้มครองกับอุตสาหกรรมภายในประเทศน้อยลง และยกเลิกการปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศภายในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งจากข้อกำหนดดังกล่าวนี้รัฐบาลน่าจะพิจารณาปรับลดอัตราภาษีอากรขาเข้าลงให้เร็วกว่าเดิมได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลืออุตสาหกรรมที่สำคัญในประเทศ และเป็นการเร่งให้ผู้ผลิตภายในประเทศปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้น นอกจากนี้วัตถุดิบที่สำคัญในอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์และฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จบางชนิดที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ รัฐบาลควรจะปรับลดอัตราภาษีอากรขาเข้าได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. ลดขั้นตอนพิธีการทางศุลกากร ในการแก้ปัญหาขั้นตอนในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและส่งออกรวมทั้งการคืนอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ และการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่มีความยุ่งยาก ลำบากและไม่ชัดเจนนั้น จะต้องปรับปรุงระเบียบปฏิบัติราชการของกรมศุลกากร เพื่อให้มีความสะดวกและรวดเร็ว

ในการลดขั้นตอนการดำเนินพิธีการศุลกากรนั้น จากการศึกษาของศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในเรื่อง การจัดการกลยุทธ์และแผนงาน การพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย ของมูลนิธิพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทยและจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ พบว่ากรมศุลกากร ควรจะดำเนินการเพื่อให้ขั้นตอนพิธีการศุลกากรมีความรวดเร็วขึ้น ดังนี้

2.1 นำระบบ EDI (Electronic Data Interchange) เข้ามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินพิธีการศุลกากรทุกขั้นตอนโดยเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับหน่วยงานในต่างประเทศและในประเทศ เช่น การทำเรือทำอากาศยาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินการมีความชัดเจน แน่นนอน และรวดเร็ว เช่นเดียวกับสิงคโปร์ ซึ่งในขณะนี้กรมศุลกากรของไทยได้มีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้เฉพาะการเก็บข้อมูลในบางขั้นตอนเท่านั้น เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์แต่เพียงในเชิงสถิตินำเข้าและส่งออกเท่านั้น แทนที่จะนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของทั้งกรมศุลกากร การทำเรือ และทำอากาศยาน ถ้าหากกรมศุลกากรได้นำระบบ EDI ที่สามารถติดต่อกับระบบ EDI ของหน่วยงานในต่างประเทศ และในประเทศได้แล้ว จะช่วยให้กรมศุลกากรมีความคล่องตัวในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1.1 ช่วยให้กรมศุลกากรสามารถตรวจสอบราคาที่แสดงในใบ INVOICE ได้ว่าตรงกับที่แสดงไว้เมื่อคราวส่งออกจากประเทศต้นทางหรือไม่ โดยการติดต่อผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทำให้สามารถตรวจสอบและรู้ผลได้ในเวลาอันรวดเร็วมาก มีความถูกต้อง แน่นนอน ซึ่งจะช่วยลดภาระทางด้านเวลาและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับผู้ประกอบการ ซึ่งในปัจจุบันกรมศุลกากรก็ได้มีเป้าหมายที่จะนำเอาระบบ EDI เข้ามาช่วยในการดำเนินงานมากขึ้น ส่วนในระหว่างที่ยังไม่สามารถนำระบบ EDI เข้ามาใช้ในงานของกรมศุลกากรได้ กรมศุลกากรควรจะยกเลิกระบบราคากลางสูงสุดที่เคยนำเข้าเป็นเกณฑ์ในการประเมินเพิ่มราคา และนำมาประเมินอากรขาเข้าสำหรับสินค้าที่นำเข้ามาผลิตเพื่อส่งออก เพราะอากรดังกล่าวผู้ประกอบการสามารถขอคืนได้เมื่อมีการส่งออกอยู่แล้ว โดยให้ใช้ราคาตามใบ INVOICE ได้เลย และถ้าหากพบว่าผู้นำเข้ารายใดแสดงหลักฐานเท็จในภายหลังก็ให้ดำเนินการเป็นราย ๆ ไป ซึ่งจะช่วยให้ระยะเวลาการผ่านพิธีการลดลงได้ถึง 1-2 วัน รวมทั้งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้นำเข้า ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการส่งออกของไทยต่อไป

2.1.2 ช่วยให้เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรสามารถเรียกดูจากฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศได้ ทำให้สามารถตรวจสอบกลับไปยังประเทศผู้ส่งออกต้นทางได้ว่าสินค้าที่ไทยนำเข้ามาจัดอยู่ในพิกัดใด หรือสินค้าประเภทเดียวกันเคยนำเข้าในพิกัดใด ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องใช้วิจารณญาณของตนเองในการจัดสินค้าเข้าพิกัดอัตราภาษีซึ่งทำให้เกิดความไม่แน่นอนและมีความล่าช้า

2.2 ควรจะลดบทลงโทษจากการปรับ 4 เท่า ของอากรที่ชำระขาดเนื่องจากสินค้าที่นำเข้าเกินจากที่แสดงในใบ INVOICE เป็นปรับเท่าที่ผู้นำเข้าชำระขาด เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้นำเข้า

2.3 กรมศุลกากรควรจัดเจ้าหน้าที่ทำงานในวันหยุดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ส่งออกเช่นเดียวกับที่ทำกันในหลายประเทศ และควรจัดสรรกำลังเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมและเพียงพอในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติงาน รวมถึงการอบรมเจ้าหน้าที่ให้สามารถทำงานแทนกันได้ และควรเร่งรัดการตรวจปล่อยสินค้าให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2.4 สำหรับความล่าช้าในการคืนอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ ก็ต้องเร่งรัดให้มีการนำระบบ EDI มาใช้โดยเร็วเพื่อช่วยให้การคืนอากรมีความรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยการออกแบบโปรแกรมให้มีการคำนวณและตัดรายการจากข้อมูลนำเข้าและส่งออกของผู้ประกอบการที่มีอยู่แล้ว เพื่อการคืนอากรโดยอัตโนมัติ

ในส่วนของการคืนอากรขาเข้าตามมาตรา 19 ทวิ ในปัจจุบันกรมศุลกากรก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายให้กับผู้ส่งออก ดังนี้

2.4.1 ให้สิทธิพิเศษผู้ส่งออกภายใต้มาตรา 19 ทวิ ที่มีประวัติดีโดยการรับรองของสภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า จะได้ลดยอดค้ำประกันธนาคารลงครึ่งหนึ่ง

2.4.2 ให้ใช้สูตรมาตรฐานสำหรับเครื่องนุ่งห่มทั้งหมดหรือมากที่สุด ภายใต้การคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ

2.4.3 ให้มีการคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ โดยระบบบัญชี คือไม่ต้องยื่นสูตร แต่ให้บริษัทส่งออกที่กรมศุลกากรพิจารณาแล้วว่าเข้าข่ายผู้ส่งออกชั้นดีทำบัญชีการตัดวัตถุดิบเหมือนกับกรยื่นงบภาษีให้กรมสรรพากรพร้อมรับรองโดยผู้ตรวจสอบบัญชีมายื่นตัดบัญชีวัตถุดิบพร้อมขอคืนค่าประกันจากกรมศุลกากร ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งออกมีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น

2.5 สำหรับขั้นตอนการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม ในปัจจุบันกรมสรรพากรได้มีการดำเนินการเพื่อที่จะคืนภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เสียภาษีได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ดังนี้

2.5.1 จะจัดเกรดของผู้เสียภาษี เป็นผู้เสียภาษีที่ดี ผู้เสียภาษีที่ดีปานกลาง และผู้เสียภาษีที่ต้องคอยระวังในการตรวจคืน ถ้าเป็นผู้เสียภาษีที่ดีเมื่อยื่นแบบขอคืนภาษีจะได้รับคืนภาษีทันทีโดยไม่ต้องให้มีหนังสือคำประกันของธนาคาร เพราะถือว่าเป็นบริษัทที่เชื่อถือได้และมีระบบบัญชีที่ดี ส่วนผู้เสียภาษีที่ดีปานกลางจะได้รับเงินภาษีคืนทันทีแต่ต้องมีหนังสือคำประกันของธนาคารมายื่นด้วย ถ้าไม่มีก็จะต้องถูกตรวจสอบก่อนซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร สำหรับผู้เสียภาษีที่ต้องคอยระวังนั้นจะถูกตรวจสอบอย่างละเอียด ซึ่งจะได้รับการคืนภาษีช้ากว่า 2 กรณีแรก

2.5.2 ผู้เสียภาษีไม่ว่าจะอยู่ในประเภทใดก็ตามจะได้รับคืนภาษีทันที โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้นถ้าหากมีหนังสือคำประกันของธนาคารมายื่น

อย่างไรก็ตามในการทำหนังสือคำประกันของธนาคารของผู้เสียภาษี เพื่อที่จะได้รับคืนภาษีโดยเร็วนั้นผู้เสียภาษีจะต้องนำเงินจำนวนร้อยละ 50 ของเงินคืนภาษีทั้งหมดมาวางไว้กับธนาคารเพื่อเป็นการค้ำประกันแล้วจึงจะได้รับการค้ำประกันจากธนาคาร และจะต้องเสียค่าธรรมเนียมต่างหากอีกร้อยละ 1-2 ซึ่งเป็นภาระให้กับผู้เสียภาษีเนื่องจากเป็นจำนวนเงินที่สูง

2.6 ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลให้การคืนภาษีอากรล่าช้า ก็คืองานทางด้านเอกสารโดยเฉพาะการส่งออกจากท่าเรือต่างจังหวัดจะใช้เวลาถึง 3-4 เดือนกว่าเอกสารจะส่งถึงกรมศุลกากร ในทางปฏิบัติควรให้นายตรวจปล่อยสินค้าที่ทำเรือสกลหลังสำเนาใบขนเพิ่มอีก 1 ใบ เพื่อให้ผู้ส่งออกใช้เป็นหลักฐานในการขอคืนอากรและเงินชดเชยได้ทันทีโดยไม่ต้องนำใบขนตัวจริงซึ่งอยู่ต่างกองต่างแผนกและมีการส่งต่อกันล่าช้ามาก

3. การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต เทคโนโลยีการผลิตเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากเทคโนโลยีการผลิตที่ดีย่อมส่งผลถึงผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ดังนั้นในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ดังนี้

3.1 อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์ของไทยไม่มีปัญหาเรื่องเทคโนโลยีการผลิตที่ล้าสมัยเหมือนอุตสาหกรรมสิ่งทอขั้นอื่นๆ แต่ก็มีคามจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะการประหยัดพลังงาน โดยการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีความต่อเนื่องกันมากขึ้น เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในอุตสาหกรรมนี้ นอกจากนี้ควรจะมีการพัฒนาการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ที่มีคุณสมบัติพิเศษมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่อยู่ในตลาดระดับสูงขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์

3.2 อุตสาหกรรมปั่นด้าย เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมปั่นด้าย ได้แก่ Opening Carding Drawing Roving และ Spinning ซึ่งขบวนการ Spinning หรือการปั่นด้าย ถือเป็นเทคโนโลยีที่สำคัญที่สุด การพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมนี้เน้นหนักไปที่การพัฒนาเครื่องจักรให้มีความอัตโนมัติ และมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น ลดการใช้แรงงานคน เนื่องจากในการผลิตเส้นด้ายส่วนที่เสียเวลามากที่สุด คือ การใช้แรงงานคนในการเปลี่ยนแกนและขนส่ง และที่สำคัญคุณสมบัติของเส้นด้ายต้องมีคุณภาพ เช่น มีความสม่ำเสมอและมีความเหนียวสามารถทนแรงดึงสูง และตรงตามความต้องการมากขึ้น นอกจากนี้ในขบวนการผลิตต้องมีการปรับปรุงเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

ประสิทธิภาพในการผลิตของอุตสาหกรรมปั่นด้าย ขึ้นอยู่กับความเข้าใจเครื่องจักร เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดูแลรักษาอย่างถูกต้อง และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานของเครื่องจักรได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

3.3 อุตสาหกรรมทอผ้า เป็นอุตสาหกรรมที่มีความจำเป็นอย่างมากในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต เนื่องจากเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยมีประสิทธิภาพการผลิตสูงกว่าเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยประมาณ 3 เท่า และในขณะเดียวกันประเทศที่พัฒนาแล้ว เครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยจะถูกนำมาใช้แทนเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวยในสัดส่วนที่สูง เนื่องจากเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยมีความเร็วสูงกว่า มีเสียงเบากว่าเครื่องทอผ้าแบบมีกระสวย และที่สำคัญผ้าผืนที่ได้จากเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยมีคุณภาพที่ดีกว่า นอกจากนี้ยังคาดว่าความต้องการในผ้าผืนที่ทอด้วยเครื่องทอผ้าแบบไร้กระสวยจะเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของอุตสาหกรรมทอผ้าก็มีความจำเป็นในการพัฒนาวิศวกรและช่างเทคนิคให้มีความรู้และความสามารถในการดูแลและบำรุงรักษาเครื่องทอผ้า เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมปั่นด้าย เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

3.4 อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ เทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมนี้มีรายละเอียดปลีกย่อยมากกว่าอุตสาหกรรมสิ่งทออื่นๆ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคในด้านงานย้อม พิมพ์ผ้า และการแต่งสำเร็จ ซึ่งนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการกำหนดคุณภาพผลผลิต ในขณะเดียวกันเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพการผลิตและการควบคุมผลผลิตให้เป็นไปตามความต้องการ

การผลิตในอุตสาหกรรมนี้ส่วนใหญ่เป็นการใช้สี สารเคมี และพลังงานเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการใช้น้ำในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูง และต้องมีการบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นมาด้วย ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ค่อนข้างสูง ดังนั้นการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และแต่งสำเร็จ จึงขึ้นอยู่กับ การประหยัดการใช้น้ำ สี สารเคมี และพลังงาน การลดปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากขบวนการผลิต และการควบคุมคุณภาพในการย้อมสี พิมพ์ลายผ้า และแต่งสำเร็จ

35 อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมนี้ไม่ล้าสมัยมากนัก เนื่องจากการผลิตมีสัดส่วนการใช้ทุนต่อแรงงานต่ำ มีการใช้แรงงานเข้มข้น การประหยัดแรงงานในอุตสาหกรรมนี้ทำได้ยากเนื่องจากยังไม่สามารถใช้ระบบอัตโนมัติได้ทั้งหมด แต่ยังมีจักรเย็บผ้าที่มีความอัตโนมัติมากขึ้น ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสามารถทำได้โดยการฝึกอบรมแรงงานให้มีทักษะมากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงาน นอกจากนี้ยังช่วยได้ด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และเครื่องจักรที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ อย่างเช่น Computer Aided Design (CAD) Computer-Aided Manufacturing (CAM) เครื่องตรวจผ้า เครื่องตัดผ้า เครื่องขนส่งผ้า (Mover) เป็นต้น โดยที่ CAD ช่วยในการออกแบบ การปรับขนาด และการจัดวางแบบ ทำให้สามารถลดการใช้แรงงานและประหยัดผ้า ส่วน CAM เป็นโปรแกรมที่ทำให้การทำงานในส่วนของ CAD มีความเชื่อมโยงกับเครื่องจักรในการผลิต ทำให้ประหยัดเวลา แรงงานด้านเทคนิค และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้นและถือเป็นการลดต้นทุนการผลิต

วิธีที่สำคัญในการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต คือการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตให้ทันสมัยยิ่งขึ้น แต่ปัจจัยหลักในการเปลี่ยนเครื่องจักรคือ เงินทุน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการ ทำให้ผู้ประกอบการไม่มีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต ฉะนั้นรัฐบาลควรเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้ ซึ่งรัฐบาลอาจจะดำเนินได้หลายแนวทาง ดังนี้

1 การยกเว้นอัตราภาษีนำเข้าเครื่องจักรใหม่ ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลได้มีมาตรการเกี่ยวกับภาษีนำเข้าเครื่องจักรใหม่ คือ ให้นำการยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักร สำหรับโครงการที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในเขตการส่งเสริมการลงทุนเขต 3 โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นผู้พิจารณาอนุมัติการยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักรในกิจการ 6 ประเภท ประกอบด้วย กิจการระบบขนส่งพื้นฐาน กิจการสาธารณูปโภค กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรักษาหรือฟื้นฟูสภาพแวดล้อม กิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาเทคโนโลยี กิจการอุตสาหกรรมพื้นฐาน และกิจการอุตสาหกรรมผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลักและต้องมีการส่งออกไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของการจำหน่ายทั้งหมด

2 การจัดตั้งกองทุนพิเศษเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก ที่มีปัญหาเรื่องขาดเงินทุนในการเปลี่ยนเครื่องจักร เนื่องจากไม่สามารถขอกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ได้ ซึ่งลักษณะของเงินกองทุนดังกล่าวนี้จะเป็นเงินที่ให้ผู้ประกอบการกู้เพื่อใช้ในการเปลี่ยนเครื่องจักร โดยเสียดอกเบี้ยต่ำหรือในลักษณะของระยะเวลาการชำระหนี้ที่นานพอที่เครื่องจักรจะก่อให้เกิดรายได้ให้สามารถคืนเงินลงทุน

* ขนาดของผู้ประกอบการ กำหนดจากกำลังการผลิตของอุตสาหกรรม โดยอุตสาหกรรมขนาดเล็กต้องมีเครื่องจักรประมาณ 50-200 เครื่อง ส่วนอุตสาหกรรมขนาดกลางมีเครื่องจักรไม่เกิน 200-500 เครื่อง

นั้นได้ ประมาณ 8-10 ปี จากเดิมที่กำหนดระยะเวลาไว้ 5 ปี ซึ่งมีการประมาณกันว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มต้องการเงินทุนประมาณ 40,000 ล้านบาท เพื่อนำไปปรับปรุงเทคโนโลยีในการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อเครื่องจักรที่ทันสมัย ทดแทนเครื่องจักรที่ล้าสมัย ทั้งนี้เพื่อให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต อันมีผลต่อฐานะการแข่งขันในตลาดโลก และล่าสุดเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2540 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้รัฐบาลสนับสนุนเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ วงเงิน 2.5 หมื่นล้านบาท แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอในอัตราดอกเบี้ย MLR -3.5% หรือประมาณร้อยละ 9.4125 กำหนดระยะเวลาชำระคืน 5-7 ปี ซึ่งสามารถขอกู้ได้จากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยวงเงินดังกล่าวได้มีการจัดสรรออกเป็น 3 ปี คือ ปีแรก 2,000 ล้านบาท ปีที่สอง 7,000 ล้านบาท และปีสุดท้าย 16,000 ล้านบาท

3. ในการคำนวณภาษีเงินได้ของผู้ประกอบการที่จะลงทุนในเครื่องจักรใหม่ สามารถคำนวณค่าเสื่อมราคาได้ 1.5 เท่าของราคาเครื่องจักร หรือสามารถนำกำไรก่อนหักภาษีเงินได้มาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนเครื่องจักร (ไม่เกินร้อยละ 50 ของกำไร) สำหรับกรณีของการปรับปรุงเครื่องจักรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการสามารถนำเงินลงทุนนั้นมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้

การปรับตัวระยะยาว

การปรับตัวระยะยาวเป็นการปรับตัวของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้อุตสาหกรรมดำรงอยู่และพัฒนาก้าวหน้าต่อไปแบบยั่งยืน (Sustainable Development) โดยการปรับตัวนี้เป็นการปรับตัวของผู้ผลิตเองซึ่งจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐบาล ทั้งนี้การปรับตัวระยะยาวจะต้องกระทำควบคู่ไปกับการปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อเตรียมความพร้อมในการตอบรับกับระบบการค้าเสรีที่กำลังจะมาถึงในปี พ.ศ. 2548

การปรับตัวของผู้ผลิต

1. ควรย้ายฐานการผลิตไปในเขตที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาต้นทุนการผลิตทางด้านค่าจ้างแรงงาน และการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากในต่างจังหวัดมีแรงงานจำนวนมาก และค่าจ้างแรงงานต่ำ แต่การย้ายฐานการผลิตอาจทำได้เฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งมีการใช้เครื่องจักรไม่มากนัก เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตแรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) ซึ่งปรากฏว่าในปัจจุบันผู้ประกอบการสามารถทำการย้ายฐานการผลิตได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม ด้วยความช่วยเหลือของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันมีลักษณะการปฏิบัติงานที่สนองนโยบายกระจายอุตสาหกรรมสู่ชนบทของรัฐบาลมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการจัดหาแรงงานในท้องถิ่นต่างจังหวัด

นอกจากนี้ผู้ประกอบการที่ต้องการใช้ปัจจัยการผลิตราคาถูกในต่างจังหวัด อาจทำได้ในลักษณะของการไปลงทุนตั้งส่วนขยายของอุตสาหกรรม ในระยะแรกของการปรับตัวก่อน แทนที่จะย้ายฐานการผลิตไปทั้งหมดในทันที การย้ายไปผลิตในต่างจังหวัดโดยเฉพาะจังหวัดทางภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากแรงงานจะมีอัตราค่าจ้างที่ต่ำกว่ากรุงเทพฯ และปริมณฑลแล้ว กลุ่มจังหวัดดังกล่าวยังใกล้แหล่งตลาดที่สำคัญอีกด้วย นั่นคือ ตลาดในกลุ่มประเทศอินโดจีน ซึ่งสินค้าสามารถทำการซื้อขายกันผ่านทางตลาดชายแดนได้ และคาดว่าตลาดนี้จะเป็นตลาดที่มีศักยภาพแห่งใหม่สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย เนื่องจากมีประชากรอยู่เป็นจำนวนมากที่ต้องการผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเป็นปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีพ อย่างไรก็ตามแม้ว่าในกลุ่มตลาดอินโดจีนไทยอาจเผชิญปัญหาการแข่งขันกับคู่แข่งที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นจีน อินโดนีเซีย หรือแม้กระทั่งเวียดนามเองก็ตาม ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าไทย แต่หากการปรับตัวของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยสำเร็จ ผู้ประกอบการของไทยก็จะมีข้อได้เปรียบอื่นๆ เหนือคู่แข่งอื่น ซึ่งรวมถึงคุณภาพและความหลากหลายของสินค้า และการอยู่ใกล้ตลาดก็จะช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขนส่งและเวลาส่งมอบลงได้มากอีกด้วย กอปรกับความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าที่ดีของไทยกับกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดดังกล่าวมีมานานย่อมทำให้การเจาะและขยายตลาดทำได้โดยไม่ยากนัก

นอกจากการส่งสินค้าไปจำหน่ายในประเทศอินโดจีนเหล่านี้แล้ว ผู้ประกอบการของไทยควรอาศัยความได้เปรียบในการดำเนินงานอุตสาหกรรมที่มีความชำนาญมากกว่า เพื่อเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยอาศัยแรงงานที่มีมากและอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ ผลิตสินค้าสู่ตลาดท้องถิ่นและส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศอื่นๆ ด้วยต้นทุนการผลิตที่ถูกลงกว่า การทำเช่นนี้ นอกจากจะสามารถสร้างตลาดภายในประเทศเหล่านั้นแล้ว ขณะเดียวกันยังอาจครองความเป็นผู้นำตลาดในประเทศนั้นได้อีกด้วย ซึ่งถือเป็นการสกัดกั้นความนิยมในสินค้าของประเทศคู่แข่งไปในตัว

2. ผู้ประกอบการต้องผลิตสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานสินค้าสากล ในปัจจุบันมาตรฐานสินค้าเข้ามามีบทบาทอย่างมากในเรื่องของการค้าระหว่างประเทศ ทั้งในกรณีของความสามารถในการเจาะตลาด เนื่องจากสินค้าที่ได้รับมาตรฐานสินค้า ISO 9000 หมายถึง ระบบบริหารคุณภาพซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งถือว่าเป็นใบเบิกทางที่ดีในการเข้าสู่ตลาดต่างๆ ภายใต้การค้าเสรี และในกรณีของการกีดกันทางการค้า โดยเฉพาะ ISO 14000 ที่ยกประเด็นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกีดกันทางการค้า

ISO 9000 เป็นระบบการบริหารซึ่งมีรูปแบบอยู่ในกรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างระบบบริหารคุณภาพรวมทั้งทำข้อมูลและคงรักษาไว้ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง แสดงให้ลูกค้าได้เห็นถึงสัญญาด้านคุณภาพที่ตกลงไว้และสามารถจะทำได้ การควบคุมวงจรตั้งแต่ต้นจนจบ มีการปรับปรุงและพัฒนา และผลิตภัณฑ์เชื่อถือได้

ภายใต้การค้าเสรีในตลาดโลกที่จะมีขึ้นในปี พ.ศ. 2548 ทำให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันมากขึ้น โดยเฉพาะการแข่งขันด้านราคาซึ่งไทยไม่สามารถแข่งขันกับประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นที่ผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยต้องหันมาเน้นการแข่งขันในเรื่องของคุณภาพของสินค้าที่ดี และตรงตามความต้องการของลูกค้า การที่จะทำการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพได้นั้นต้องเริ่มตั้งแต่การปรับปรุงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งนั่นหมายถึงการใช้มาตรฐาน ISO 9000 มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร เพื่อก่อให้เกิดศักยภาพการแข่งขัน การดำเนินการเพื่อให้ได้มาตรฐาน ISO 9000 นั้นผู้ประกอบการจะต้องนำรูปแบบการบริหารองค์กรตามที่กำหนดไว้เป็นมาตรฐานมาเป็นกรอบในการบริหารและปฏิบัติงาน

ในเรื่อง ISO 14000 จากการประชุม GATT รอบอุรุกวัยที่ผ่านมาได้ข้อสรุปในหลายเรื่องที่เป็นความตกลงในระหว่างประเทศสมาชิก และได้ให้มีการจัดตั้งองค์การการค้าโลกขึ้นเมื่อ 1 มกราคม 2538 เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลง โดยเป้าหมายหลักประการหนึ่งของ GATT คือ

การเปิดตลาดการค้าเสรีขึ้นในโลก หมายถึงการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ และการอุดหนุนอุตสาหกรรมภายในประเทศจะต้องมีน้อยลง ประเทศกำลังพัฒนากล่าวหาว่าประเทศพัฒนาแล้วใช้ประเด็นสิ่งแวดล้อมมาเป็นเครื่องกีดกันทางการค้าเพื่อเป็นการปกป้องตัวเอง ดังนั้นความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคทางการค้า (Technical Barriers to Trade Agreement) จึงได้กำหนดให้นำมาตรฐานระหว่างประเทศมาอ้างอิง ด้วยเหตุนี้องค์การการค้าโลกจึงได้นำมาตรการทางการค้ามาเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็จะได้ประโยชน์ในด้านให้ผู้เกี่ยวข้องทางการค้ามาสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้นอีกด้วย

เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมามาตรการความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในระดับนานาชาติเป็นเพียงเรื่องเดียวที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และการนำมาตรการดังกล่าวนี้มาใช้ก็เพื่อไม่ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบในด้านการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ระหว่างการผลิตสินค้าด้วยต้นทุนต่ำเนื่องจากไม่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีกับการผลิตสินค้าที่มีต้นทุนสูงเพราะได้รวมต้นทุนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเข้าด้วย ดังนั้นองค์การการค้าโลกจึงกำหนดมาตรฐานสินค้า ISO 14000 ขึ้นมาใช้สำหรับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่จะนำส่งออกจำหน่ายในประเทศสมาชิกทั่วโลก และหากผู้ประกอบการใดไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข ก็จะไม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเพื่อการส่งออกที่ควรตระหนักถึง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าขณะนี้องค์การการค้าโลกยังไม่ประกาศใช้มาตรฐาน ISO 14000 ก็ตาม แต่เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ประกอบการในการใช้ ISO 14000 เป็นกลยุทธ์นำอุตสาหกรรมของไทยเข้าสู่การแข่งขันในตลาดการค้าโลก ทางสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม จึงได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1 ติดตามการกำหนดมาตรฐานของคณะกรรมการวิชาการคณะที่ 207 (Technical Committee 207) ขององค์การมาตรฐานสากล (International Standard Organization) อย่างใกล้ชิดและเข้าร่วมประชุมอย่างต่อเนื่อง และรายงานหรือทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารแก่ผู้เกี่ยวข้อง

2 สร้างจิตสำนึกให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อม

3. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าของอุตสาหกรรมโดยนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาให้บริการองค์กร

4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานสากล

5. จัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองหน่วยงานด้านการมาตรฐาน (National Accreditation Council : NAC) เพื่อทำหน้าที่รับรองฐานะของหน่วยงานในประเทศที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นในอนาคต แนวทางนี้นอกจากจะขจัดอุปสรรคทางการค้าของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมแล้ว ยังเป็นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอีกด้วย ทั้งนี้จะส่งเสริมไม่เฉพาะอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เท่านั้น แต่จะครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กในส่วนกลางและภูมิภาค ให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตาม ISO 14000 ด้วย

3. ปรับกลยุทธ์ทางการตลาดในเชิงรุกมากขึ้น กลยุทธ์ด้านการตลาดของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เดิมเป็นการทำตลาดเชิงรับคือผลิตตามคำสั่งซื้อเป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันสภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรมเปลี่ยนไปทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การตลาดใหม่ โดยการดำเนินการทางตลาดในเชิงรุกมากขึ้น ดังนี้

1. การหาตลาดใหม่ๆ เนื่องจากตลาดที่สำคัญของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยต้องเผชิญปัญหาการแข่งขันจากประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ส่งออกควรจะมองหาตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ตลาดในเอเชีย และตลาดประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน เนื่องจากเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่เริ่มมีกำลังซื้อมากขึ้นหนึ่ง นอกจากนี้แนวโน้มของแฟชั่นก็คล้ายคลึงหรือเหมือนกันกับของไทย โดยเฉพาะตลาดในอาเซียนและอินโดจีนได้รับอิทธิพลจากสื่อต่างๆ ของประเทศไทยพอสมควร จึงมีโอกาที่จะยอมรับในผลิตภัณฑ์ของไทยได้ง่าย

ในการเจาะตลาดต่างประเทศใหม่นั้นจะต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐโดยเฉพาะศูนย์พาณิชย์ที่ประจำในประเทศต่างๆ และส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ กล่าวคือควรมีบทบาทในการช่วยเหลือการเจาะตลาดของผู้ประกอบการชาวไทยให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดย

การให้คำแนะนำและข้อมูลลักษณะตลาดผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศนั้นๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยได้รับทราบข้อมูลเพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด การเจาะตลาดต่างประเทศนี้อาจใช้วิธีการส่งเสริมการตลาดรูปแบบต่างๆ เข้ามาช่วย เช่น การจัดงานสินค้า การออกร้านให้ผู้ประกอบการในประเทศได้พบปะกับผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศโดยตรงมากขึ้น และในส่วนของผู้ประกอบการเองที่ควรทำการศึกษาหาข้อมูลทางการตลาดเองด้วย เนื่องจากในปัจจุบันตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นตลาดของผู้บริโภค ดังนั้นผู้ประกอบการที่มีการศึกษาภาวะตลาดมาก่อน ย่อมมีโอกาสที่จะแข่งขันในตลาดได้ คือต้องรู้ถึงความต้องการของผู้บริโภคในตลาดนั้นๆ ว่าต้องการสินค้าประเภทใด และทำการผลิตให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว

2 มีการใช้กลยุทธ์การตอบสนองรวดเร็ว (Quick Response) ในขบวนการทางการตลาด ภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงในตลาดการค้าโลกจำเป็นต้องให้ผู้ประกอบการจะต้องสามารถผลิตและส่งมอบสินค้าได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค รวมถึงการให้ความสำคัญกับบริการหลังการขาย เพื่อครองความเป็นผู้นำในตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงในกลยุทธ์การตอบสนองรวดเร็ว คือ คุณภาพของสินค้า ต้นทุนการผลิต และเวลาในการจัดส่ง ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบของความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก แต่ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถใช้กลยุทธ์การตอบสนองรวดเร็วได้นั้น คือ เทคโนโลยี กล่าวคือ เทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะต้องมีประสิทธิภาพในการผลิต สามารถผลิตสินค้าได้เร็วและมีคุณภาพ และที่สำคัญลักษณะการผลิตของผู้ประกอบการควรจะเปลี่ยนไป จากเดิมที่ทำการผลิตทีละจำนวนมากๆ ความหลากหลายของสินค้ามีน้อย (Big Lot) กลายเป็นการผลิตแบบจำนวนน้อยๆ และหลากหลายมาก (Small Lot) นอกจากนี้ข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาดของผู้ผลิตแต่ละรายจะต้องมีการเปิดเผย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ว่าเป็นอย่างไร มีคุณสมบัติอย่างไร กำลังการผลิต และ ราคาขาย เพื่อให้ผู้ผลิตแต่ละรายในอุตสาหกรรมสามารถรู้ถึงแหล่งวัตถุดิบต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปตามความต้องการของผู้บริโภคได้ทันเวลา

3. การสร้างความหลากหลายในสินค้าและผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการผลิตสินค้าที่มีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างทางเลือกให้กับผู้บริโภคและถือเป็นการแหวกแนวตลาด นอกจากนี้ในผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจำเป็นที่จะต้องมีการออกแบบเอง แทนที่จะเป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อดังในอดีตที่ผ่านมา รวมถึงการสร้าง ตรา หรือยี่ห้อ (Brand Name) เพื่อเป็นการสร้างสินค้าให้เป็นที่รู้จักโดยให้รู้ทันทีว่าสินค้านี้มาจากประเทศไทย ซึ่งในตอนแรกอาจจะเน้นที่การเจาะตลาดในเขตอาเซียน และประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีน เพราะมีรสนิยมใกล้เคียงกัน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากสื่อโทรทัศน์เหมือนกัน และผู้ประกอบการต้องหมั่นออกตลาดเพื่อแนะนำสินค้าให้กับผู้ซื้อในตลาดต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะตลาดในต่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น กลยุทธ์ทางการตลาดเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ผลิตสามารถแข่งขันในภาวะตลาดปัจจุบัน เนื่องจากผู้ผลิตรายหนึ่งๆแม้ว่าจะผลิตสินค้าได้มีคุณภาพในระดับเดียวกัน และมีการบริหารต้นทุนที่เท่าๆกัน แต่สิ่งสำคัญที่จะมีส่วนให้ผู้ผลิตแต่ละรายมีส่วนแบ่งตลาดที่แตกต่างกันคือ การเจาะตลาด โดยเฉพาะการให้บริการที่ดี ผู้ผลิตที่ให้ความสนใจในการให้บริการ การเอาใจใส่ในลูกค้า ย่อมมีโอกาสที่จะมีส่วนแบ่งตลาดได้มากกว่า

กล่าวโดยสรุป คือ ผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มควรมีการพัฒนาทางด้านบุคลากรทางด้านการตลาดเป็นลำดับแรก ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเป็นผู้นำทางการตลาดและมีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะการทำตลาดในเชิงรุก ซึ่งกระทำได้สองแนวทางคือ ผลิตสินค้าที่ตนมีความถนัด แล้วนำสินค้านั้นไปเสนอขายในตลาดต่างๆ โดยในส่วนนี้ผู้ประกอบการต้องหมั่นออกไปเสนอสินค้าที่ตนผลิตได้ให้กับผู้บริโภค โดยเฉพาะในตลาดใหม่ๆ ที่มีความต้องการในสินค้าที่ผลิตได้ ส่วนอีกแนวทางหนึ่งคือ ทำการผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาด โดยส่วนใหญ่การผลิตสินค้าของผู้ประกอบการในปัจจุบันเป็นการผลิตตามความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด ซึ่งผู้ผลิตในส่วนนี้ต้องมีความยืดหยุ่น (Agile) ในการผลิตค่อนข้างมากเพื่อจะได้ผลิตสินค้าได้หลากหลายมากขึ้นและที่สำคัญจะต้องเน้นที่คุณภาพของสินค้า ทั้งนี้ผู้ประกอบการควรมีการหาข้อมูลทางด้านการตลาดด้วย การที่จะพึ่งพารัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ ฯลฯ อย่างเดียวคงไม่เพียงพอ ผู้ประกอบการควรมีการพัฒนาข้อมูลข่าวสารทางการตลาดของตนเอง ด้วยการออกไปพบปะผู้บริโภคมากขึ้นเพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการ หรืออาจอยู่ในรูปของความร่วมมือทางด้านข่าวสารภายในกลุ่มผู้ประกอบการ (Textile Information System) เพื่อเป็นการสร้างฐานข้อมูลให้กับอุตสาหกรรม จะเป็นการช่วยพัฒนาตลาดสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยให้สามารถแข่งขันได้ในอนาคต เนื่องจากเมื่อเข้าสู่ระบบการค้าเสรีแล้ว การแข่งขันในตลาดไม่ว่าจะเป็นตลาดในประเทศหรือตลาดต่างประเทศจะไม่ใช้การแข่งขันเฉพาะผู้ประกอบการชาวไทยด้วยกันเท่านั้น แต่จะเป็นการแข่งขันของผู้ประกอบการสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มทั่วโลก ซึ่งผู้ประกอบการชาวไทยควรให้ความสนใจในส่วนนี้ ถ้าหากไม่มีความร่วมมือหรือพัฒนาร่วมกันแล้วท้ายที่สุดอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยอาจประสบปัญหาทางด้านการตลาดได้

4. รักษาตลาดในประเทศ การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยเน้นที่ตลาดต่างประเทศเป็นหลัก โดยเฉพาะเครื่องนุ่งห่มซึ่งเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด เมื่อพิจารณามูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มทั้งหมด พบว่า มีมูลค่า 210,220 ล้านบาท (ตารางที่ 3.32) เป็นมูลค่าตลาดในประเทศ 110,500 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 53 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มทั้งหมด ส่วนมูลค่าการนำเข้ามีเพียง 1,000 ล้านบาทเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า การบริโภคเครื่องนุ่งห่มของไทยต้องอาศัยการนำเข้าเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องรักษาตลาดในประเทศของ

ผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มไว้ให้ได้ เพราะเมื่อใดที่กำแพงภาษีนำเข้าสินค้าเครื่องนุ่งห่มลดลง เครื่องนุ่งห่มจากประเทศคู่แข่งที่ราคาต่ำกว่าย่อมจะเข้ามาแย่งตลาดส่วนนี้ของไทยไปแน่ และถ้าเราสามารถรักษาตลาดในประเทศไว้ได้ อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจะยังคงขยายตัวได้ ถ้าสมมติให้การส่งออกไม่ขยายตัว ในขณะที่ความต้องการภายในประเทศขยายตัวร้อยละ 10 ก็สามารถส่งผลให้การขยายตัวของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มขยายตัว ได้ประมาณร้อยละ 5

ความช่วยเหลือของภาครัฐบาล

1. ควรวางแผนพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เพื่อให้มีบุคลากรพอเพียงและตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โดยเหตุที่ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านวิทยาการสิ่งทออย่างมาก ขณะที่สถาบันของรัฐสามารถผลิตบุคลากรทางด้านนี้ออกมาได้จำนวนน้อยมากในแต่ละปี ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการในอุตสาหกรรม ทั้งๆที่รัฐบาลได้รับรายได้จากอุตสาหกรรมนี้เป็นเงินไม่น้อย เฉพาะภาษีมูลค่าเพิ่ม ในปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลได้เงินจากอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มถึง 7,561 ล้านบาท^{*} ส่วนงบประมาณการศึกษาที่ให้แก่สถาบันการศึกษาหรือสาขาวิชานี้เป็นจำนวนเงินโดยประมาณเพียง 28.22 ล้านบาท^{**} ซึ่งจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้รับเงินสนับสนุนทางการศึกษาน้อยมากเมื่อเทียบกับรายได้ที่รัฐได้รับ ฉะนั้นรัฐควรให้ความสำคัญกับการศึกษาในสาขาส่งทอและสาขาที่เกี่ยวข้องมากขึ้น โดยควรจะมีการทำการศึกษาอย่างจริงจังถึงจำนวนความต้องการบุคลากรในแต่ละสาขา จำนวนบุคลากรที่ผลิตได้ และวางแผนการผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ

2. จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยปัจจุบันจะตั้งอยู่กระจัดกระจายในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลและจังหวัดในภาคต่าง ๆ ทั้งภาคกลาง ตะวันออก ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ โดยโรงงานผลิตเส้นใยประดิษฐ์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกและภาคกลาง โรงงานปั่นด้าย ทอผ้า และดักผ้า ตลอดจนโรงงานฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จมักตั้งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล โรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่มจะตั้งโรงงานในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคอื่น ๆ ซึ่งถ้าพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วโรงงานส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลโดยเฉพาะจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนภาคอื่น ๆ เป็นที่ตั้งของโรงงานจำนวนน้อยเท่านั้น ซึ่งรวมถึงจังหวัดต่าง ๆ เช่น อุดรธานี สระบุรี

* ที่มา : จากการคำนวณ

** ที่มา : สอดตามจากสถาบันการศึกษาที่มีการสอนในสาขาส่งทอ

ลพบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ระยอง นครราชสีมา ขอนแก่น ลำพูน และเชียงใหม่ เป็นต้น ในปัจจุบันโรงงานต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายไม่ว่าจะเป็นการขยายโรงงานไม่ได้ ค่าจ้างแรงงานสูง บริการพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำและไฟฟ้าราคาแพงและคุณภาพไม่ดี และมลภาวะที่ก่อกับชุมชนเมืองและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงเป็นแนวความคิดที่ดีสำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าว และทำให้เกิดการประหยัดจากการรวมกลุ่มกันในด้านของการผลิตและการควบคุมของเสียที่เกิดจากโรงงาน ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในเรื่องนี้มาแล้ว ขณะเดียวกันก็ตอบสนองนโยบายการกระจายความเจริญและอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาคด้วย การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนซึ่งจะต้องมีการหารือระหว่างภาคเอกชนและหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม การนิคมอุตสาหกรรมและสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้มีผลกระทบต่อสังคมชุมชนและสภาวะแวดล้อมทางด้านลบในเขตนี้น้อยที่สุด และเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการมากที่สุด ลักษณะของนิคมอุตสาหกรรมอาจจะเป็นการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งเช่น โรงงานฟอกย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ หรือหลายอุตสาหกรรมเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแบบครบวงจรก็ได้ โดยในนิคมอุตสาหกรรมจะมีสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างและบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็นรวมทั้งระบบบำบัดของเสียที่มีประสิทธิภาพสูงด้วย ซึ่งการดำเนินงานและบริหารงานจะกระทำร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นไปตามความต้องการของทั้งสองฝ่าย

ในเรื่องนี้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้มีการตอบสนองต่อแนวความคิดนี้แล้ว โดยขณะนี้ได้จัดพื้นที่ขึ้นเพื่อรองรับการย้ายฐานของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสู่ภูมิภาค คือ พื้นที่ในจังหวัดบุรีรัมย์ 700 ไร่ อุบลราชธานี 1,000 ไร่ และศรีสะเกษ 1,000 ไร่ ซึ่งในจังหวัดเหล่านี้มีพื้นที่ราคาถูกกว่าพื้นที่อื่น ๆ และมีแรงงานจำนวนมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ต้องการให้สิทธิประโยชน์พิเศษแก่ 12 จังหวัดยากจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างไรก็ตามยังไม่ได้ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการเท่าที่ควร เนื่องจากพื้นที่ในจังหวัดเหล่านี้ยังขาดความพร้อมในหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3. เร่งรัดสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอดำเนินงานช่วยเหลือผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมให้เป็นผลเร็วที่สุด

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเพิ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อ ตุลาคม 2539 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สำรวจ รวบรวม และติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งทอและอุตสาหกรรมสิ่งทอ และเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวรวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลและข่าวสารของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

2. ส่งเสริมและจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทั้งในด้านการผลิต รูปแบบ มาตรฐาน และคุณภาพ
3. จัดให้มีการฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ เพื่อพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ทั้งในระดับแรงงาน การจัดการ และการบริหาร
4. สนับสนุนหรือจัดให้มีบริการ ด้านการตรวจ การวิเคราะห์ การทดสอบ และการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
5. ให้คำปรึกษาและคำแนะนำทางวิชาการด้านสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแก่ผู้ประกอบการ
6. ประสานงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ระหว่างภาครัฐกับเอกชน และเอกชนกับเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
7. ศึกษา และวิเคราะห์ปัญหาที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
8. จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องจักร เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสำเร็จตามวัตถุประสงค์

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเทคโนโลยีการผลิตไม่มีประสิทธิภาพและไม่ทันสมัย การขาดแคลนแรงงานและบุคลากรชำนาญการเฉพาะด้าน ปัญหาการขาดข้อมูลในการตัดสินใจ และความรู้ทางด้านการตลาด เป็นต้น เพราะฉะนั้น การจัดตั้งสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ถูกต้องแล้ว และเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2539 คณะกรรมการสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการ ขึ้นมา 4 ชุด คือคณะอนุกรรมการแผนพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ คณะอนุกรรมการศูนย์วิเคราะห์ทดสอบสิ่งทอ คณะอนุกรรมการทรัพยากรบุคคล และคณะอนุกรรมการเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

จากการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า แนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอค่อนข้างชัดเจนและมุ่งประเด็นไปที่ปัญหาหลักที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือ การวางแผนและกำหนดนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จะเป็นการช่วยให้สถาบันสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาอุตสาหกรรมนี้อย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง

การวิเคราะห์และทดสอบ ซึ่งจะช่วยในการทดสอบและการรับรองผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มต่างๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม เนื่องจากจากการทดสอบและวิเคราะห์คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถและ

ค่าใช้จ่ายในการสร้างห้องปฏิบัติการเพื่อทดสอบดังกล่าวเสียค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งน่าจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศมากขึ้น

ทรัพยากรบุคคล สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจะสามารถช่วยเหลือผู้ประกอบการได้มากในเรื่องการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากรในระดับต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านมากขึ้นตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับคนงาน ซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่แรงงานในสถานะที่อัตราค่าจ้างแรงงานกำลังเป็นปัญหาสำคัญแก่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มปัญหาหนึ่ง

เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจะช่วยผู้ประกอบการในเรื่องการปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต ในด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลรักษาเครื่องจักรให้ถูกต้อง พร้อมทั้งแนะนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับแต่ละโรงงาน ทั้งนี้ทางสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจะต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้วย นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศนำเข้าที่สำคัญได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้อย่างมาก ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งสถาบันฯ จะต้องคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรม ฟอก ย้อม พิมพ์ และ แต่งสำเร็จ

เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2540 คณะอนุกรรมการจัดทำแผนอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงและช่วยเหลืออุตสาหกรรมสิ่งทอไทยให้สามารถแข่งขันได้ โดยมี 2 มาตรการหลัก คือ มาตรการเพื่อปรับปรุงอุตสาหกรรมสิ่งทอ และมาตรการเพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมสิ่งทอยืนอยู่ได้ในระหว่างที่มีการปรับปรุง ซึ่ง 2 มาตรการดังกล่าวนี้ อาจถือได้ว่าเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย (ภาคผนวก จ) ถึงแม้ว่าสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจะได้จัดตั้งทำแผนแม่บทในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นแล้ว แต่การดำเนินงานและฟื้นฟูอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจำเป็นต้องกระทำอย่างรีบด่วน เพื่อให้อุตสาหกรรมสามารถแข่งขันในเศรษฐกิจโลกเสรี ในปี พ.ศ. 2548

งานวิจัยในอนาคต

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมที่มีขอบเขตกว้างขวาง และมีรายละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวข้องกับศาสตร์และศิลป์ต่างๆ หลายสาขา ดังนั้นมีประเด็นหรือหัวข้อที่น่าทำการศึกษาวิจัยได้หลากหลาย ซึ่งงานวิจัยต่างๆ ที่ทำขึ้นผลสรุปย่อมเป็นเกิดประโยชน์แก่อุตสาหกรรมไม่มากนักน้อยสำหรับงานวิจัยในอนาคตที่คณะผู้ศึกษาใคร่ขอเสนออีกคือ งานศึกษาวิจัยด้านเทคโนโลยีการผลิตในแต่ละอุตสาหกรรมย่อยของหมวดอุตสาหกรรมนี้ ทั้งนี้เพื่อให้ผลงานวิจัยเป็นเสมือนสมุดปกขาว หรือ คู่มือ สำหรับใช้ในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการผลิตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยให้ทัดเทียมกับอุตสาหกรรมของประเทศชั้นนำในระดับนานาชาติต่อไป นอกจากนี้การศึกษาด้าน

บุคลากรในอุตสาหกรรมก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้ามไปโดยเฉพาะเรื่อง แนวทางการผลิตและพัฒนา
บุคลากรในอุตสาหกรรมทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร วิศวกร ช่างเทคนิค ช่างฝีมือ นักออกแบบ ตลอดจน
เจ้าหน้าที่การตลาด เป็นต้น เพราะปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยยังขาดแคลน
บุคลากรที่สามารถในด้านต่างๆอีกเป็นจำนวนมาก

ภาคผนวก ก

ประเภทและเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ประเภท	ขนาดและเงื่อนไข
1. การพิมพ์ผ้า	มีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข จะไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล
2. การผลิตถุงเท้า	มีขนาดลงทุนไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข จะต้องส่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ ออกไปจำหน่ายต่างประเทศทั้งสิ้น
3. การผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าลายปัก	มีขนาดลงทุนไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข 1. จะต้องส่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ออกไปจำหน่ายต่างประเทศทั้งสิ้น 2. จะไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล
4. การฟอกย้อมผ้าหรือเส้นด้าย	มีขนาดการลงทุนไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข 1. บุคคลผู้มีสัญชาติไทยจะต้องถือหุ้นรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของทุนจดทะเบียน 2. เครื่องจักรอุปกรณ์ ตลอดจนอะไหล่และชิ้นส่วนต่างๆ ที่จะใช้ในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมจะต้องเป็นของใหม่และทันสมัยทั้งสิ้น

ประเภทและเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ต่อ)

ประเภท	ขนาดและเงื่อนไข
5. การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อการส่งออก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ 5 ประเภท ต่อไปนี้	สำหรับการผลิตโดยกรรมวิธีการตัดเย็บมีขนาดลงทุนไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน สำหรับการผลิตโดยกรรมวิธีอื่นมีขนาดลงทุนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข 1. จะต้องส่งผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายต่างประเทศทั้งสิ้น และนับตั้งแต่การผลิตปีที่ 3 เป็นต้นไป มูลค่าส่งออกของรายการที่ไม่ถูกจำกัดการนำเข้า และรายการที่ส่งออกไปยังประเทศที่ไม่มีการควบคุมการนำเข้ารวมกันจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 2. สำหรับการผลิตโดยกรรมวิธีตัดเย็บและไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 สำหรับการผลิตโดยกรรมวิธีปัก ทั้งนี้ในการนับมูลค่าการส่งออกดังกล่าวจะถือรายการที่ไม่ถูกจำกัดการนำเข้าก่อนหน้าที่โครงการนั้นๆจะเปิดดำเนินการเป็นรายการที่ไม่ถูกจำกัดการนำเข้าตลอดไป แม้จะมีการจำกัดการนำเข้าในรายการนั้นขึ้นในภายหลังก็ตาม 3. สำหรับโครงการที่ผลิตโดยกรรมวิธีปักจะต้องมี PRESS ROOM ส่วนโครงการที่ผลิตโดยกรรมวิธีปักจะต้องมีเครื่องจักรที่ผลิตลวดลาย JACQUARDได้ด้วย 4. จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขอรับจัดสรรโควตาของกรมการค้าต่างประเทศและจะไม่เรียกร้องสิทธิในการพิจารณาจัดสรรโควตาเป็นพิเศษ 5. มูลค่าเงินตราต่างประเทศที่นำเข้าสุทธิในขณะใดก็ตามจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของรายได้ทั้งสิ้น 6. เครื่องจักร อุปกรณ์ ตลอดจนจ่นอะไหล่ และชิ้นส่วนต่างๆที่จะใช้ในโครงการจะต้องเป็นของใหม่ทั้งสิ้น

ประเภทและเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ต่อ)

ประเภท	ขนาดและเงื่อนไข
- การผลิตชุดสากลเพื่อส่งออก	6 จะไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 7 จะต้องเสนอเอกสารสนับสนุนความสามารถและความชำนาญในการเสาะหาตลาดต่างประเทศจนเป็นที่พอใจของคณะกรรมการ 8 สำหรับโครงการลงทุนที่เป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของผู้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้วและโครงการลงทุนที่เป็นการผลิตเพื่อส่งออกไปยังต่างประเทศที่ไม่มีการจำกัดการนำเข้าทั้งสิ้นจะต้องเป็นโครงการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบซึ่งจะพิจารณาเป็นรายๆ ตามความเหมาะสมซึ่งคณะกรรมการจะไม่กำหนดเงื่อนไขข้อ 1-7 หรือข้อใดข้อหนึ่งก็ได้
	มีขนาดลงทุนไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข 1 จะต้องส่งผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายต่างประเทศทั้งสิ้นและนับตั้งแต่การผลิตปีที่ 3 เป็นต้นไป มูลค่าส่งออกรายการที่ไม่ถูกจำกัดการนำเข้ารวมกันจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น ทั้งนี้ในการนับมูลค่าการส่งออกดังกล่าวจะถือรายการที่ไม่ถูกจำกัดการนำเข้าก่อนหน้าที่โครงการนั้นๆ จะเปิดดำเนินการเป็นรายการที่ไม่ถูกจำกัดนำเข้าตลอดไป แม้จะมีการจำกัดการนำเข้าในรายการนั้นขึ้นในภายหลังก็ตาม 2. จะต้องมี PRESS ROOM 3. จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขอรับจัดสรรโควต้าของกรมการค้าต่างประเทศและจะไม่เรียกร้องสิทธิในการพิจารณาจัดสรรโควต้าเป็นพิเศษ

ประเภทและเงื่อนไขการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ต่อ)

ประเภท	ขนาดและเงื่อนไข
- การผลิตชุดว่ายน้ำ - การผลิตบราเซียร์ - การผลิตชุดเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน - การผลิตชุดสกี	4. มูลค่าเงินตราต่างประเทศที่นำเข้าสุทธิในขณะใดก็ตามจะต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของรายได้ทั้งสิ้น 5. เครื่องจักรอุปกรณ์ ตลอดจนอะไหล่ และชิ้นส่วนต่างๆที่จะใช้ในโครงการจะต้องเป็นของใหม่ทั้งสิ้น 6. จะไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 7. จะต้องเสนอเอกสารสนับสนุนความสามารถและความชำนาญการในการเสาะหาตลาดต่างประเทศจนเป็นที่พอใจของคณะกรรมการ มีขนาดการลงทุนในแต่ละกิจการไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน เงื่อนไข 1. จะต้องผลิตผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายต่างประเทศทั้งสิ้น 2. จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขอรับจัดสรรโควต้าของกรมการค้าต่างประเทศและจะไม่เรียกร้องสิทธิในการพิจารณาจัดสรรโควต้าเป็นพิเศษ 3. เครื่องจักรอุปกรณ์ ตลอดจนอะไหล่และชิ้นส่วนต่างๆที่จะใช้ในโครงการจะต้องเป็นของใหม่ทั้งสิ้น 4. จะไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล

ที่มา : หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ภาคผนวก ข

รหัสสินค้า (Harmonized Code) ที่ใช้ศึกษามูลค่าส่งออกและนำเข้าแต่ละอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมเส้นใย

- 5404 โยยาวเดี่ยวสังเคราะห์ ทำด้วยวัตถุทอสังเคราะห์
- 5405 โยยาวเดี่ยวสังเคราะห์ ทำด้วยวัตถุทอเทียม
- 5501 กลุ่มโยยาวสังเคราะห์
- 5502 กลุ่มโยยาวเทียม
- 5503 เส้นใยสังเคราะห์ที่ไม่ได้สาง หวี หรือผ่านกรรมวิธีอย่างอื่นสำหรับการปั่นด้าย
- 5504 เส้นใยสั้นเทียมที่ไม่ได้สาง ไม่ได้หวีหรือไม่ได้ผ่านกรรมวิธีอย่างอื่นสำหรับการปั่นด้าย
- 5505 เศษของเส้นใยประดิษฐ์
- 5506 เส้นใยสังเคราะห์ที่สาง หวี หรือผ่านกรรมวิธีอย่างอื่นสำหรับการปั่นด้าย
- 5507 เส้นใยสั้นเทียมที่สาง หวี หรือผ่านกรรมวิธีอย่างอื่นสำหรับการปั่นด้าย

อุตสาหกรรมปั่นด้าย

- 5002 ไหมดิบ (ยังไม่เข้าเกลียว)
- 5004 ด้ายไหม (นอกจากด้ายที่ปั่นจากเศษไหม) ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5005 ด้ายที่ปั่นจากเศษไหม ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5006 ด้ายไหมและด้ายที่ปั่นจากเศษไหม จัดทำเพื่อการขายปลีก รวมทั้งใส่ตัวไหม
- 5106 ด้ายทำด้วยขนแกะที่สางแล้ว ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5107 ด้ายทำด้วยขนแกะที่หวีแล้ว ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5108 ด้ายทำด้วยขนละเอียดของสัตว์ (สางหรือหวีแล้ว) ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5109 ด้ายทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5110 ด้ายทำด้วยขนหยากของสัตว์หรือขนม้า จะจัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีกหรือไม่ก็ตาม
- 5204 ด้ายเย็บทำด้วยฝ้าย จะจัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีกหรือไม่ก็ตาม
- 5205 ด้ายฝ้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ที่มีน้ำหนักฝ้ายร้อยละ 85 ขึ้นไป
- 5206 ด้ายฝ้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ที่มีน้ำหนักฝ้ายน้อยกว่าร้อยละ 85
- 5207 ด้ายฝ้าย (นอกจากด้ายเย็บ) จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5306 ด้ายปาลินิน
- 5307 ด้ายปอกระเจาหรือด้ายเส้นใยสิ่งทอจากเปลือกในของต้นไม้อื่นๆ ตามประเภทที่ 5303

อุตสาหกรรมปั่นด้าย (ต่อ)

- 5308 ด้ายทำด้วยเส้นใยสิ่งทอจากพืชอื่นๆรวมทั้งด้ายกระดาษ
- 5401 ด้ายเย็บทำด้วยใยยาวประดิษฐ์ จะจัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีกหรือไม่ก็ตาม
- 5402 ด้ายใยยาวสังเคราะห์ (นอกจากด้ายเย็บ) รวมถึงใยยาวเดี่ยวสังเคราะห์
- 5403 ด้ายใยยาวเทียม (นอกจากด้ายเย็บ) รวมถึงใยยาวเดี่ยวเทียม
- 5406 ด้ายใยยาวประดิษฐ์ (นอกจากด้ายเย็บ) จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5508 ด้ายเย็บทำด้วยเส้นใยสั้นประดิษฐ์ จะจัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีกหรือไม่ก็ตาม
- 5509 ด้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ทำด้วยเส้นใยสั้นสังเคราะห์ ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5510 ด้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ทำด้วยเส้นใยสั้นเทียม ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก
- 5511 ด้าย (นอกจากด้ายเย็บ) ทำด้วยเส้นใยสั้นประดิษฐ์ จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก

อุตสาหกรรมทอผ้า

- 5007 ผ้าทอ ทำด้วยไหมหรือเศษไหม
- 5111 ผ้าทอทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ที่สางแล้ว
- 5112 ผ้าทอทำด้วยขนแกะหรือขนละเอียดของสัตว์ที่หนีแล้ว
- 5113 ผ้าทอทำด้วยขนหยาบของสัตว์หรือขนม้า
- 5208 ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ที่มีน้ำหนักฝ้ายร้อยละ 85 ขึ้นไปและหนักไม่เกิน 200 กรัมต่อตารางเมตร
- 5209 ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ที่มีน้ำหนักฝ้ายร้อยละ 85 ขึ้นไปและหนักเกิน 200 กรัมต่อตารางเมตร
- 5210 ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ที่มีน้ำหนักฝ้ายน้อยกว่าร้อยละ 85 ผสมด้วยเส้นใยประดิษฐ์ล้วนหรือส่วนใหญ่และหนักไม่เกิน 200 กรัมต่อตารางเมตร
- 5211 ผ้าทอทำด้วยฝ้าย ที่มีน้ำหนักฝ้ายน้อยกว่าร้อยละ 85 ผสมด้วยเส้นใยประดิษฐ์ล้วนหรือส่วนใหญ่และหนักเกิน 200 กรัมต่อตารางเมตร
- 5212 ผ้าทออื่นๆทำด้วยฝ้าย
- 5309 ผ้าทอทำด้วยป่านลินิน
- 5310 ผ้าทอทำด้วยปอกระเจาหรือเส้นใยสิ่งทอจากเปลือกในของต้นไม้อื่นๆ ตามประเภทที่ 5303
- 5311 ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสิ่งทอ ที่ได้จากพืชอื่นๆ ผ้าทอทำด้วยด้ายกระดาษ
- 5407 ผ้าทอทำด้วยด้ายใยยาวสังเคราะห์ รวมถึงผ้าทอที่ได้จากวัตถุดิบตามประเภทที่ 5404
- 5408 ผ้าทอทำด้วยด้ายใยยาวเทียม รวมถึงผ้าทอที่ได้จากวัตถุดิบตามประเภทที่ 5405
- 5512 ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสั้นสังเคราะห์ที่มีเส้นใยสั้นสังเคราะห์ตั้งแต่ร้อยละ 85 ขึ้นไปโดยน้ำหนัก
- 5513 ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสั้นสังเคราะห์ที่มีเส้นใยดังกล่าวน้อยกว่าร้อยละ 85 โดยน้ำหนัก ผสมด้วยฝ้ายล้วนหรือเป็นส่วนใหญ่ และหนักไม่เกิน 170 กรัมต่อตารางเมตร

อุตสาหกรรมทอผ้า (ต่อ)

- 5514 ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ที่มีเส้นใยดังกลำน้อยกว่าร้อยละ 85 โดยน้ำหนัก ผสมกับ
ฝ้ายล้วนหรือเป็นส่วนใหญ่และหนักเกิน 170 กรัมต่อตารางเมตร
- 5515 ผ้าทออื่นๆ ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์
- 5516 ผ้าทอทำด้วยเส้นใยสังเทียม
- 5801 ผ้าทอมีขนแบบโพล์และแบบเชนิลล์ นอกจากผ้าตามประเภทที่ 5802 หรือ 5806
- 5802 ผ้าทอแบบผ้าขนหนูและผ้าทอที่คล้ายกัน นอกจากผ้าหน้าแคบตามประเภทที่ 5806 ผ้าสิ่งทอที่
ทำปูยแบบทึบตันนอกจากผลิตภัณฑ์ตามประเภทที่ 5703
- 5803 ผ้าโปร่งนอกจากผ้าหน้าแคบตามประเภทที่ 5806
- 5804 ผ้าโปร่ง ผ้าตาข่าย ไม่รวมผ้าทอ ผ้าดักแบบนิตหรือแบบโครเซต แต่ให้รวมผ้าลูกไม้ที่เป็นผืน
เป็นแถบ หรือเป็นลวดลายสำหรับใช้ประดับ
- 5805 เทเพสทรีทด้วยมือรวมทั้งเทเพสทรีที่ปักลวดลาย
- 5806 ผ้าทอหน้าแคบนอกจากของตามประเภทที่ 5807
- 5807 ป้าย ตรา และของที่คล้ายกัน ทำด้วยวัตถุทอเป็นผืน เป็นแถบ ตัดเป็นรูปทรง ไม่ได้ปัก
- 5808 แถบดักแบบเปียเป็นผืน ผ้าที่ใช้ตกแต่งเป็นผืน ซึ่งไม่ได้ปักและไม่ได้ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 5809 ผ้าทอทำด้วยโลหะและผ้าทอทำด้วยด้ายปนโลหะตามประเภทที่ 5605
- 5810 ผ้าปัก เป็นผืน เป็นแถบหรือเป็นชิ้นลวดลาย
- 5811 ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่บุวม เป็นผืนมีวัตถุตกแต่งตั้งแต่หนึ่งชั้นขึ้นไป ประกอบเข้ากับแผ่นวมโดยการ
เย็บติดหรือโดยวิธีอื่น นอกจากผ้าปักตามประเภทที่ 5810
- 6001 ผ้าที่มีขนแบบโพล์รวมถึงผ้ามีขนแบบลองโพล์และผ้าแบบผ้าขนหนูดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6002 ผ้าอื่นๆ ที่ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม

- 6101 เสื้อโอเวอร์โค้ต และเสื้อคลุมของบุรุษหรือเด็กชาย ดักแบบนิตหรือโครเซต
- 6102 เสื้อโอเวอร์โค้ต เสื้อกันลม แจ็กเก็ตกันลม ของสตรีหรือเด็กหญิง ดักแบบนิตหรือโครเซต
- 6103 สูท แจ็กเก็ต เบลเซอร์ กางเกง ของบุรุษหรือเด็กชาย ดักแบบนิตหรือโครเซต
- 6104 สูท แจ็กเก็ต กระโปรง กางเกง ของสตรีหรือเด็กหญิง ดักแบบนิตหรือโครเซต
- 6105 ชุดของบุรุษหรือเด็กชาย ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6106 เสื้อเบลลาส์ ชุด และชุดเบลลาส์ ของสตรีหรือเด็กหญิง ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6107 กางเกงชั้นใน เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุม ของบุรุษหรือเด็กชาย ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6108 ชุดชั้นใน ชุดนอนยาว พิกามา เสื้อคลุม ของสตรีหรือเด็กหญิง ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม (ต่อ)

- 6109 ที่เข็ม เสื้อชั้นในชนิดซิงเกิลดและเสื้อชั้นในอย่างอื่นที่ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6110 เจอร์ซี พูลโอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊ก และเสื้อที่คล้ายกันที่ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6111 เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6112 ชุดวอร์ม ชุดสกี และชุดว่ายน้ำ ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6113 เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าดักแบบนิตหรือแบบโครเซตตามประเภทที่ 5903 5906 หรือ 5907
- 6114 เสื้อผ้าอื่นๆที่ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6115 ถุงน่องกางเกง เสื้อกางเกงยัดแนบเนื้อ ถุงน่อง ถุงเท้าชนิดต่างๆ
- 6116 ถุงมือทุกชนิดที่ดักแบบนิตหรือแบบโครเซต
- 6117 ของประกอบเครื่องแต่งกาย
- 6201 เสื้อโอเวอร์โค้ด เสื้อกันลม แจ็กเก็ต ของบุหรหรือเด็กชาย นอกจากของตามประเภทที่ 6203
- 6202 เสื้อโอเวอร์โค้ด เสื้อกันลม แจ็กเก็ต ของสตรีหรือเด็กหญิง นอกจากของตามประเภทที่ 6204
- 6203 สูท แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ กางเกง (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุหรและเด็กชาย
- 6204 สูท เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต กระโปรง กางเกง ของสตรีและเด็กหญิง
- 6205 เข็มของบุหรหรือเด็กชาย
- 6206 เสื้อเบลลาส์ เข็ม และเข็มเบลลาส์ของสตรีหรือเด็กหญิง
- 6207 ชุดชั้นใน ไนต์เซต พิกามา เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวของบุหรหรือเด็กชาย
- 6208 ชุดชั้นใน ชุดนอนยาว พิกามา เสื้อคลุมอาบน้ำ เสื้อคลุมแต่งตัวของสตรีหรือเด็กหญิง
- 6209 เสื้อผ้าและของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายของเด็กเล็ก
- 6210 เสื้อผ้าที่ทำด้วยผ้าตามประเภทที่ 5602, 5603, 5903, 5906 หรือ 5907
- 6211 ชุดวอร์ม ชุดสกีและชุดว่ายน้ำ รวมทั้งเสื้อผาอื่นๆ
- 6212 เครื่องยกทรง เครื่องรัดเอว สายโยงกางเกง สายโยงถุงน่อง และของที่คล้ายกัน รวมทั้งส่วนประกอบของของดังกล่าว จะดักแบบนิตหรือแบบโครเซตหรือไม่ก็ตาม
- 6213 ผ้าเช็ดหน้า
- 6214 ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าโปรงคลุมศีรษะ ผ้าคลุมหน้าและของที่คล้ายกัน
- 6215 ผ้าผูกคอ ผ้าผูกคอกุกระต่ายและผ้าผูกคอแบบกราวด์
- 6216 ถุงมือทุกชนิด
- 6217 ของที่ใช้ประกอบกับเครื่องแต่งกายที่จัดทำแล้วอื่นๆ นอกจากของตามประเภทที่ 6212

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบค่าไฟฟ้าจำแนกตามประเภทผู้ใช้ของแต่ละประเทศ

Unit B/kWh

COUNTRY	THAILAND	INDONESIA	MALAYSIA	PHILIPPINES	SINGAPORE
Effective Date	01-Dec-91	01-Nov-94	01-Sep-90	01-Feb-94	01-Feb-96
Categories					
-RESIDENTIAL	1.6520	1.6384	2.1866	2.9273	2.6075
General Service					
-SMALL	2.1987	0.9982	2.1357	3.1733	2.6075
-MEDIUM	1.6453	1.5197	1.9616	2.8039	2.0114
-LARGE	1.4684	1.2887	1.6147	2.7822	1.8575

Remark : 1) The comparison is based on the average energy consumption in Thailand .

at 200 kWh for Residential Category.

at 700 kWh for Small General Service Category.

at 50 % Load Factor for Medium General Service Category.

at 75 % Load Factor for Large General Service Category.

2) Exchange Rates (from ASIaweeks: 27-Sep-96)

INDONESIA Rp 1.00 = 0.0109 Baht MALAYSIA RM 1.00 = 10.1700 Baht

PHILIPPINES Peso 1.00 = 0.9700 Baht SINGAPORE S\$ 1.00 = 18.0200 Baht

3) All electric power rate schedules are based on available data as of September 1996

SOURCE : POWER ECONOMIC DEPARTMENT/ECONOMIC POLICY DIVISION (EGAT)

ภาคผนวก ง

ต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกิดจากการเก็บภาษีขาเข้าวัตถุดิบและภาษีมูลค่าเพิ่ม

การประเมินราคาสินค้าในใบ Invoice เพื่อใช้เป็นฐานราคาในการคำนวณภาษีนำเข้าของกรมศุลกากร ใช้ราคาสูงสุดที่เคยนำเข้าในรอบระยะเวลา 3 เดือน เป็นเกณฑ์ในการประเมินราคา ซึ่งมักจะสูงกว่าราคาจริงที่ปรากฏใน Invoice เป็นผลให้ผู้ประกอบการมีภาระต้นทุนสูงขึ้นจากค่าธรรมเนียมในการขอหนังสือค้ำประกันจากธนาคาร รวมถึงภาษีมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น ถ้ากรมศุลกากรใช้ราคาสินค้าตามใบ Invoice ในการประเมินภาษีเข้า และให้วางเงินค้ำประกันภาษีร้อยละ 50 ของภาษีนำเข้า สามารถทำให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนลงได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การคำนวณภาษีนำเข้าโดยใช้ระบบราคาสูงสุดที่เคยนำเข้าเป็นเกณฑ์

	อัตรา	มูลค่า (บาท)
ต้นทุนการนำเข้าผ้าผืน (ราคาตาม Invoice)		100
ราคาประเมินโดยกรมศุลกากร	200 % ของราคาตาม Invoice	200
ภาษีนำเข้าผ้าผืน	20% ของราคาประเมิน	40
จำนวนเงินที่ต้องค้ำประกันภาษี	100% ของจำนวนภาษีนำเข้า	40
ฐานในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม		240
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	7% ของฐานภาษี	16.8
รวมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น		56.8

หมายเหตุ : ราคาสูงสุดที่เคยนำเข้า ประมาณ 200% ของราคาจริง

การคำนวณภาษีนำเข้าโดยใช้ราคานำเข้าจริงตาม Invoice เป็นเกณฑ์

	อัตรา	มูลค่า (บาท)
ต้นทุนการนำเข้าผ้าผืน (ราคาตาม Invoice)		100
ราคาประเมินโดยกรมศุลกากร	ราคาจริงตาม Invoice	100
ภาษีนำเข้าผ้าผืน	20% ของราคาประเมิน	20
จำนวนเงินที่ต้องค้ำประกันภาษี	50% ของจำนวนภาษีนำเข้า	10
ฐานในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม		120
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	7% ของฐานภาษี	8.4
รวมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น		18.4

ภาคผนวก จ

แผนอุตสาหกรรมสิ่งทอเบื้องต้น

คณะอนุกรรมการจัดทำแผนอุตสาหกรรมสิ่งทอ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้นำเสนอแผนอุตสาหกรรมสิ่งทอเบื้องต้นต่อคณะกรรมการสำหรับพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในการประชุมครั้งที่ 2/2540 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2540 โดยคณะอนุกรรมการจัดทำแผนอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงและช่วยเหลืออุตสาหกรรมสิ่งทอไทยให้สามารถแข่งขันได้ ออกเป็น 2 มาตรการ คือ มาตรการเพื่อปรับปรุงอุตสาหกรรมสิ่งทอ และมาตรการเพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมสิ่งทอดำรงอยู่ได้ในระหว่างที่มีการปรับปรุง

มาตรการเพื่อปรับปรุงอุตสาหกรรมสิ่งทอ

1. กำหนดเป้าหมายระยะยาวให้แน่ชัด เพื่อที่จะพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางสิ่งทออีกแห่งหนึ่งของโลก ซึ่งสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีตอบสนองความต้องการในตลาดหลักได้อย่างรวดเร็ว และพัฒนา Brand ของตนเองสำหรับตลาดในภูมิภาค หรือในประเทศอื่นๆ ที่เป็นตลาดรองลงไป ทั้งนี้รัฐบาลควรประกาศเป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายเดียวกัน

2. ลดอุปสรรคและให้สิ่งจูงใจในการเปลี่ยนเครื่องจักร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มคุณภาพสินค้า และลดต้นทุน

- ลดภาษีนำเข้าเครื่องจักร อุปกรณ์ชิ้นส่วนและอะไหล่ ให้เหลือ 0%
- ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับกำไรในปีที่ผ่านมาสำหรับส่วนที่นำไปซื้อเครื่องจักรใหม่ จัดหาแหล่งเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยผ่อนปรน เพื่อใช้ในการลงทุนปรับเปลี่ยนเครื่องจักรใหม่ (Modernization)
- สร้างภาพพจน์ของอุตสาหกรรมเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและแหล่งเงินทุนเข้าใจอย่างถูกต้อง ในการให้กู้เพื่อเปลี่ยนเครื่องจักรและเทคโนโลยี .

3. ลดต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกิดจากการเก็บภาษีและค่านาฬิกา โดยเฉพาะภาษีนำเข้าวัตถุดิบและภาษีมูลค่าเพิ่ม ข้อเสนอเพื่อลดต้นทุนส่วนเพิ่ม มีดังนี้

- ใช้วิธีค่านาฬิกาการตามมาตรา 19 ทวิ ด้วยการจัดระบบบัญชีที่ควบคุมโดยผู้ตรวจบัญชีที่ได้รับอนุญาตให้ทำหน้าที่นี้
- ขอให้ใช้ราคาสินค้าตามใบกำกับราคาในการประเมินภาษีขาเข้า

- ปรับลดการชดเชยภาษีอากรขาเข้าให้เป็นธรรมมากขึ้น
- ในระหว่างที่ยังรอวิธีการใช้วิธีคืนภาษีด้วยการจัดระบบดังกล่าวข้างต้น ขอให้วางหนังสือค้ำประกันเพียง 50% ของมูลค่าภาษีอากรที่ประเมิน
- ยกเลิกการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากสิ่งนำเข้าทั้งหมด ผู้ส่งออกไม่ต้องขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบที่นำเข้า ขอคืนเฉพาะจากวัตถุดิบที่ซื้อในประเทศ การที่รัฐเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายในประเทศ โดยไม่ต้องหักภาษีมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบที่นำเข้า รัฐไม่เสียประโยชน์อันใด ลดการทำงานลง ผู้ส่งออกหมดภาระภาษีมูลค่าเพิ่ม

4 ขอให้รัฐเร่งกำหนดเวลาที่จะลดภาษีขาเข้าสำหรับวัตถุดิบต่างๆ ต่อไปนี้ให้เร็วขึ้น

- วัตถุดิบที่เป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี ให้เหลือ 0%
- วัตถุดิบ สารเคมีและสีย้อม ให้ลดเหลือ 5%

5 ลดต้นทุนและอุปสรรคในการผลิตที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร

- ขอให้อุตสาหกรรมสิ่งทอมีสิทธิใช้แรงงานต่างประเทศได้
- ขอให้รัฐช่วยผลักดัน พ.ร.บ. พาณิชยนาวี เพื่อมิให้บริษัทเดินเรือเพิ่มค่า charge ต่างๆ ได้ตามอำเภอใจ

6. กระตุ้นให้มีการกระจายโรงงานไปสู่ต่างจังหวัด โดยการกำหนดสิ่งจูงใจสำหรับผู้ย้ายโรงงานไปต่างจังหวัด เช่น ลดภาษีเครื่องจักร อุปกรณ์ชิ้นส่วนอะไหล่ให้เหลือ 0% ยกเว้นภาษีเงินได้จากกำไรที่ได้จากการขายทรัพย์สินในส่วนที่นำไปลงทุนเพื่อย้ายโรงงานไปต่างจังหวัด จัดหาแหล่งเงินทุนระยะยาว ดอกเบี้ยผ่อนปรน เพื่อใช้ในการลงทุนย้ายโรงงาน ให้สิทธิพิเศษเรื่องภาษีเงินได้นิติบุคคลลดอัตราแก่บุคลากรที่ย้ายไปทำงานประจำโรงงานที่ต่างจังหวัด

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการกระจายแหล่งผลิตสู่ชนบทให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ร่วมกับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมและกลุ่ม จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเพื่อกิจการในลักษณะที่เหมือนกัน ซึ่งจะช่วยลดภาระในเรื่องต้นทุนของระบบที่ต้องทำร่วมกันลงได้ และลดต้นทุนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้อีก

7 ให้สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอส่งเสริมให้มีระบบ Quick Response ปรับปรุงระบบการดำเนินงานของอุตสาหกรรมทั้งขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นปลาย ให้สามารถรองรับระบบ Quick Response สร้าง Strategic Alliance สำหรับระบบ Quick Response

8 ให้สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอดูแลเรื่องการทำวิจัยและพัฒนา (R&D) ของอุตสาหกรรมนี้ และให้ความช่วยเหลือในการออกแบบและสร้าง Brandname ให้จ้างผู้เชี่ยวชาญต่างชาติมาทำ R&D และให้คำปรึกษาในด้านการออกแบบและ Brandname

9 ให้สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นตัวกลางในการจัดให้มีหลักสูตรการศึกษา หลักสูตรอบรม และระบบพัฒนาฝีมือ ตลอดจนจัดทำสื่อการเรียนการสอนต่างๆ

- หลักสูตร Part Time เพื่อเพิ่มความรู้แก่บุคลากรที่ทำงานในอุตสาหกรรมอยู่แล้ว
- หลักสูตรอบรมระยะเวลา 3-6 เดือน สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยจัดอบรมสาขาที่โรงงานต้องการ เพื่อป้อนเข้าทำงานหลังจากจบหลักสูตร
- หลักสูตรเต็มเวลาในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับ major อุตสาหกรรมสิ่งทอ
- สนับสนุนให้บริษัทต่างๆ จัดการศึกษาในลักษณะโรงเรียนในโรงงาน

10. ให้สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอจัดหลักสูตรพัฒนาผู้ประกอบการในด้านต่างๆ

- โครงการอบรมสร้างความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น
- หลักสูตรอบรมด้านการตลาด และเปิดโลกทรรศน์ให้รู้จักตลาดและผู้ซื้อ
- หลักสูตรพัฒนาทักษะในการบริหารอย่างมีระบบในด้านต่างๆ

11. ให้สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำระบบข้อมูลสำหรับอุตสาหกรรมนี้ให้ครบถ้วน และให้บริการแก่สมาชิกทุกรายในอุตสาหกรรม ระบบที่ดีจะช่วยให้มีการใช้ผ้าผืนในประเทศมากขึ้นและลดการนำเข้าผ้าผืนให้น้อยลง

มาตรการเพื่อช่วยให้อุตสาหกรรมสิ่งทอดำรงอยู่ได้ในระหว่างที่กำลังมีการปรับปรุง

1. ขอให้รัฐบาลรณรงค์นิยมไทยและรณรงค์ลดความฟุ่มเฟือยในการใช้สินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการสร้างบรรยากาศในการช่วยกันประหยัดเพื่อลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด และสร้างนิสัยที่ดีให้แก่เยาวชนไทยในระยะยาว

2. ขอให้มีการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำสินค้าสิ่งทอหนีภาษีเข้าประเทศอย่างจริงจัง เพื่อลดผลกระทบต่อผู้ผลิตไทยที่กำลังประสบปัญหาการขายอยู่

3 จัด Bangkok Annual Sale ครั้งแรก โดยมีสินค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปและเครื่องนุ่งห่มเป็นสินค้าหลัก มีสินค้าสิ่งทออื่นและสินค้าอุปโภคอื่นรวมอยู่ด้วย โดยขอให้รัฐบาลเป็นผู้นำ ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานในการจัดงาน โดยขอความร่วมมือจากโรงแรม และห้างสรรพสินค้าต่างๆ การจัดงานลักษณะนี้จะช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ส่งออกรายกลางและรายย่อยมาก เปิดโอกาสให้มีการระบายสินค้าที่เหลืออยู่มาก ทั้งยังเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว และสร้างความคึกคักให้แก่วงการค้าอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องแสดงว่ารัฐบาลพร้อมเข้าช่วยแก้ปัญหาของธุรกิจเอกชนในทางที่ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ

4 ขอให้รัฐบาลมีนโยบายที่แน่นอนในเรื่องการเปิดด่านที่สำคัญสำหรับการค้า เช่น แม่สอด แม่สาย หนองคาย และมุกดาหาร เป็นต้น

5 เพิ่มความสะดวกในเรื่องการชดเชยและคืนภาษีบริเวณด่านชายแดน

6 เพิ่มความสะดวกด้านคมนาคมเข้าสู่แหล่งตลาด เช่น การให้ความช่วยเหลือหรือเงินกู้ผ่อนปรน ในการสร้างถนนจากเมืองชายแดนของไทยไปสู่เมืองที่เป็นแหล่งตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ การแข่งขันสิ่งทอไทยกับคู่แข่งชั้นสำคัญในเอเชีย.

กรุงเทพฯ : สวัสดิการกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2537, 17 หน้า.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. การเปิดตลาดการค้าของไทยในองค์การการค้าโลก

(WTO). กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2538, 289 หน้า.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. ข้อมูลสิ่งทอไทยและส่วนแบ่งการตลาดในประเทศคู่ค้า

สำคัญ. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2535, 109 หน้า.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ สิ่งทอไทยในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2539,

38 หน้า.

เกริกไกร จีระแพทย์ การเจรจาสิ่งทอรอบอุรุกวัย. กรุงเทพฯ: สวัสดิการกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์,

2537, 11 หน้า

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานการศึกษาเรื่องผลกระทบจากข้อตกลงของ

แกตต์ (GATT) ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย กรณียกเลิกมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการ

การค้า กรุงเทพฯ [ม.ป.พ.], 2535, 4 เล่ม

โครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงวิธีการผลิตและการบริหารโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย กรุงเทพฯ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ, 2535, 173 หน้า.

ภัทรจิต ชุมวรฐายี ผลการจำกัดการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปประเทศในข้อตกลง MFA

ศึกษาในกรณีสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2538, 353 หน้า

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ฝ่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. การเปรียบเทียบศักยภาพการลงทุนระหว่างประเทศ สปป.ลาวกับจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2538, 172 หน้า.

วิภาดา คณะสารพันธ์ อนาคตอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยเศรษฐกิจ ฝ่ายวิจัยธนาคารกรุงเทพ จำกัด, 2536, 9 หน้า.

ศุภัช ศุภขลาคัย อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย โครงสร้างและนโยบายของรัฐ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2535, 25 หน้า

สัญญา ศรีฤทัย อุตสาหกรรมสิ่งทอ. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ, 2531, 37 หน้า.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง พิกัดอัตราอากรขาเข้า สิ่งทอ. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2537.

สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการการศึกษาลู่ทางการลงทุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2538.

สุภาพรณ นาญเทพินทร์ การกีดกันทางการค้าสิ่งทอของสหรัฐอเมริกากับผลกระทบต่อประเทศไทย กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, 2531, 27 หน้า.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ. แนวโน้มกำลังการผลิตอุตสาหกรรมปั่นด้ายของโลก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2536, 9 หน้า.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลของ NAFTA ต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสหรัฐและเม็กซิโก กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2537, 7 หน้า.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ สถิติสิ่งทอไทย 2538/2539. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2539.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ สถิติสิ่งทอไทย 2533/2534. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2534.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ. สถิติสิ่งทอไทย 2534/2535. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2535.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ. สถิติสิ่งทอไทย 2535/2536. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2536.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ. สถิติสิ่งทอไทย 2536/2537. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2537.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ. สถิติสิ่งทอไทย 2537/2538. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2538.

หน่วยปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ. อุตสาหกรรมสิ่งทอไทย สถานะ ปัญหา โอกาส และนโยบายส่งเสริมพัฒนา. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2537, 23 หน้า.

หอการค้าไทย แผนวิจัยและวางแผน. รายงานเชิงวิเคราะห์การศึกษาอุตสาหกรรมเฉพาะประเภทเรื่อง อุตสาหกรรมสิ่งทอ. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.], 2526, 52 หน้า.

อาทิตย์ วุฒิศะโร, ผดุง บุญแจ่ม. การพึ่งพาการนำเข้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย. กรุงเทพฯ: งานปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กองอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2535, 44 หน้า.

อาทิตย์ วุฒิศะโร, ผดุง บุญแจ่ม. ภาพรวมอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย. กรุงเทพฯ: งานปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2534, 88 หน้า.

บทความ

AFTEX สรุปผลการประชุมแสดงจุดยืนร่วมในเขตการค้าเสรีอาเซียน วุฒิจกรอุตสาหกรรม. ก.พ. 2536; 18
39-41

กนกวรรณ นิลเพชร ภาพผ้าฝ้ายไทยในตลาดโลก. วุฒิจกรอุตสาหกรรม. ก.พ. 2538; 5 : 34-37.

กรกนก สิ่งทอไทยในตลาดโลก TTIS Textile Digest. มี.ค. 2538; 23: 12-17.

การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มภายใต้ GATT จุลสารสิ่งทอ ม.ค.-มี.ค. 2537; 3: 2.

การลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมสิ่งทอของเวียดนาม. จุลสารสิ่งทอ. ก.ค.-ก.ย. 2538; 4 :11.

การวิเคราะห์การตลาดและคู่แข่งกันของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม. แพรพรรณ ก.พ.-มี.ค.2537; 2:67-77.

ความคืบหน้าของเขตการค้าเสรีอาเซียนหลังจากดำเนินการได้ 2 ปี. เศรษฐกิจสังคม.ม.ค.2539; 5: 1-24.

งานปฏิบัติการพิเศษสิ่งทอ สถานะอุตสาหกรรมสิ่งทอของอินโดนีเซีย. จุลสารสิ่งทอ เม.ย.-มิ.ย.2538 :3-5.

จันไรส์ ชันเชท ภาพต่างมุมมองสิ่งทอ TTIS Textile Digest. ธ.ค.2539; 4 :13-17.

ดร. สุเมธ วงศ์พานิชเลิศ มุลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการผลิตและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ. TTIS Textile Digest. August 1995: 13-15.

โดม ริมปริงษ์ รถไฟเที่ยวสุดท้ายของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย. วุฒิจกรอุตสาหกรรม. มี.ค. 2539; 6: 68-69.

ถวัลย์ จันทพงษ์ ภาพอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ใยสังเคราะห์. TTIS Textile Digest. พ.ค.2539; 5: 20-23.

นิกร วัฒนพนม การวิเคราะห์การตลาดและคู่แข่งกันของอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม. แพรพรรณ. เม.ย.-
พ.ค.2537, 2: 80-87

เนาวรัตน์ ชุมยวง “ทางสองแพร่ง” สิ่งทอไทย. วุฒิจกรอุตสาหกรรม. มี.ค. 2539; 6: 96-99.

ผลของ NAFTA ต่อกุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก. จุลสารสิ่งทอ. ม.ค.-มี.ค. 2537, 3 : 3-5.

ผลของ NAFTA ต่อกุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสหรัฐอเมริกาและเม็กซิโก. จุลสารสิ่งทอ. ม.ค.-มี.ค. 2537, 3: 3-5.

พัฒนา ศิริพันธุ์ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าฮ่องกง. ผู้ส่งออกปักษ์หลัง ตุลาคม 2537: 44-54.

รจนา โกศัยยานนท์.ค่าแรงขั้นต่ำ.จุดบอดอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย?. TTIS Textile Digest.ก.ย.2539;4:28-29.

รจนา โกศัยยานนท์.อนาคตของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยในปี 2000.TTIS Textile Digest.ม.ค.2537; 2: 12-15.

รศ. ดร.ภาวดี ทองอุไทย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงใน อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปของโลก. TTIS Textile Digest. February 1996: 24-27.

วิรัตน์ ดันเดชานุรักษ์. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปในเวียดนาม. คัลเลอร์เวย์. มี.ค.-เม.ย. 2539; 6 : 9-15, พ.ค. - มิ.ย. 39; 7: 11-15.

วิรัตน์ ดันเดชานุรัตน์. อีกมุมหนึ่งที่รัฐน่าจะมอง. วัฏจักรอุตสาหกรรม. ก.ค. 2537; 5 : 126-129.

วิลาวัลย์ วิวัฒนานันตัง.วิกฤติ"ไทยเกรียง"อวสานสิ่งทอไทย?. ผู้จัดการรายเดือน. ส.ค.2536; 10: 92-120.

สหรัฐอเมริกากระเปียบข้อบังคับใหม่เกี่ยวกับสินค้าเสื้อผ้าและสิ่งทอ. ผู้ส่งออก.ปักษ์แรก มี.ค.2539; 9: 94-95.

สิ่งทอเกาหลีกับอนาคตสดใส. ผู้ส่งออก. ปักษ์แรก มี.ค. 2538; 8 : 65-67.

สุภาวดี จิรนาว่ากุล. ผลิตของการปรับโครงสร้างพิภคอัตราอากรขาเข้าต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอไทย. เศรษฐกิจปริทัศน์. ก.พ.2538: 15-24.

สุวรรณี เรืองวิทยาโชติ. สิ่งทอโลกปี 2000. TTIS Textile Digest. ม.ค. 2539;4 : 26-29.

เห็นพ้องปรับโครงสร้างภาษีสิ่งทอเพิ่มศักยภาพการผลิตสู่ตลาดโลก. วัฏจักรอุตสาหกรรม. ก.ค.-ส.ค. 2536; 4 : 5-10.

อาทิตย์ วุฒิโคโร. ผดุง บุญแจ่ม. สรุปวิเคราะห์การปรับโครงสร้างภาษีนำเข้าเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตสีย้อมและอุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์และแต่งสำเร็จสิ่งทอ. จุลสารสิ่งทอ. เม.ย.-มิ.ย. 2537. 3 : 3-5

อังการีเพียงหนึ่งเดียวในยุโรปกลาง. ดำเนินมาตรการจำกัดการนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป. ผู้ส่งออก 2537. ปักษ์แรก ธ.ค. 87-90

Articles

Changing Trade with China. JTN. May 1995 : 64-68.

Chris Byrne of David Rigby Associates. Impact of New Technology in the Clothing Industry : Outlook to 2000. Textile Outlook International. March 1995 : 111-140.

Dr. Sundaresan Jayaraman. Textiles and the next Millennium. ATI. February 1996 : 73-74.

Hong Kong. An Attractive Place for Apparel Business. JTN monthly. December 1995 : 50-59.

John Coker. World Textile and Clothing Consumption Forecast to 2004. Textile Outlook International. September 1995 : 10-31.

Kaye Crippen. Building Brands in fashion. Textile Asia. November 1994 : 126-129.

Kayser Sung. Asia. Rising fashion Centre. Textile Asia. November 1994 : 116-119.

Lisa Cedrone. Technology on Target in Europe. Bobbin. May 1995 : 82-90.

Man-Made Fibers. TTIS Textile Digest. June 1996: 12-13.

New Heights of High Quality Thai Garment Manufactures Association Directory 1995-1996, 363p.

Robin Anson and Paul Simpson World Textile Trade and Production Trends. Textile Outlook International January 1995 : 10-49.

Satisfying the Textile Consumer. JSDC July/Aug 1995 : 212-215.

Suthep Kittikul Singh. The Textile Industry: Sunset or just a passing dark cloud ?. August 25, 1996, 16p.

Textile and Clothing in China. Textile Outlook International. March 1995 : 10-36.

Thai Textile Industry : A new ordeal. JTN. March 1995 : 52-56.

The new GATT Uruguay Rules : WTO as guaranter of free Trade. ITS Textile Leader 16/95 : 11-29.

TTIS Co., Global Textile Market : Year 2000. 29 November 1995.

US to change Textile Origin Rules ATA Journal. Jun/Jul 1995 : 66-67.

US Cotton&Man-Made Fibres Situation TTIS Textile Digest. April 1996: 12-14.

Wu Tong-Xing, China National Textile Council. Business in China : Current Situation & Development of China's Textile Industry. JTN monthly June 1996 : 47-66.